

Jaarstukken 2020

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2020	1
Inhoudsopgave	4
1. Jaarverslag	6
1.1. Inleiding	6
1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat	8
2.0 Inleiding programma's	10
2.1.01 Relatie inwoners en bestuur	11
2.1.02 Ruimtelijke Ontwikkeling	16
2.4.1 Ruimtelijke ordening	17
2.4.2 Volkshuisvesting	20
2.4.3 Natuur- en landschapsontwikkeling	23
2.4.4 Monumenten	25
2.1.03 Beheer leefomgeving	28
3.4.1 Openbare ruimte	30
3.4.2 Duurzaamheid	39
2.1.04 Economie en toerisme	43
2.1.05 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl	50
2.1.06 Jeugd, onderwijs en cultuur	56
2.1.07 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	65
7.4.1 Maatschappelijke ondersteuning	66
7.4.2 Veiligheid	72
2.1.08 Werk en inkomen	76
2.2 Algemene dekkingsmiddelen	80
2.3 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur	82
2.4 Venootschapsbelasting	85
2.5 Paragrafen	86
Paragraaf A. Weerstandvermogen en risicobeheersing	86
Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen	89
Paragraaf C. Financiering	91
Paragraaf D. Bedrijfsvoering	94
Paragraaf E. Verbonden partijen	97
Paragraaf F. Grondbeleid	111
Paragraaf G. Lokale heffingen	119
Paragraaf H. Transitie Sociaal Domein	121
Paragraaf I. Corona	122
Paragraaf J. Rechtmatigheid	127
3. Jaarrekening	132
3.1 Balans per 31 december 2020	132
3.2 Toelichting op de balans	134
3.3 Overzicht van baten en lasten over 2020	152
3.4 Waarderingsgrondslagen	154

3.5 Programma's analyse 3e w-vraag	155
01. Wat heeft het gekost?	155
02. Wat heeft het gekost?	156
03. Wat heeft het gekost?	157
04. Wat heeft het gekost?	158
05. Wat heeft het gekost?	159
06. Wat heeft het gekost?	160
07. Wat heeft het gekost?	161
08. Wat heeft het gekost?	163
40. Wat heeft het gekost?	163
50. Wat heeft het gekost?	165
60. Wat heeft het gekost?	166
3.6 Overzicht incidentele baten en lasten	166
3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.....	169
3.8 Wet Normering Topinkomens	169
3.9 Specifieke uitkeringen Sisa	170
3.10 Taakvelden	184
4. Overige bijlagen	186
4.1 Controleverklaring	186
4.2 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2020	186
4.3 Monitor coalitieakkoord en extra nieuw beleid.....	189
4.4 Monitor Bezuinigingen (2020).....	193
4.5 Programmagegevens.....	201

1. Jaarverslag

1.1. Inleiding

Hierbij bieden wij u, als sluitstuk van de planning & controlcyclus, de jaarstukken van een bijzonder jaar aan. Een jaar waarin iedereen de gevolgen ondervond van een pandemie. Uiteraard heeft COVID-19 ook invloed gehad op het werk van de gemeente. De gemeente heeft na half maart 2020 zijn werkwijzen moeten aanpassen. Enerzijds met betrekking tot de medewerkers en anderzijds inzake de dienstverlening. De medewerkers moesten (van de ene op de andere dag) veel meer thuiswerken. Het is altijd onze inzet geweest om de dienstverlening zo goed mogelijk door te kunnen laten gaan. Na een aantal weken van omschakelen, werkprocessen aanpassen en gewenning aan de veranderde manier van werken, werd hier organisatiebreed een weg in gevonden.

Veel geplande evenementen hebben geen doorgang kunnen vinden in 2020. Maar vele projecten zijn ook gewoon doorgegaan, zoals de werkzaamheden aan het Centrumplan in Didam. Financieel zijn we gecompenseerd door zowel het Rijk alsook door de Provincie. In de paragraaf Corona vindt u een verdere toelichting op de compensaties en de uitgaven van de gemeente op dit gebied.

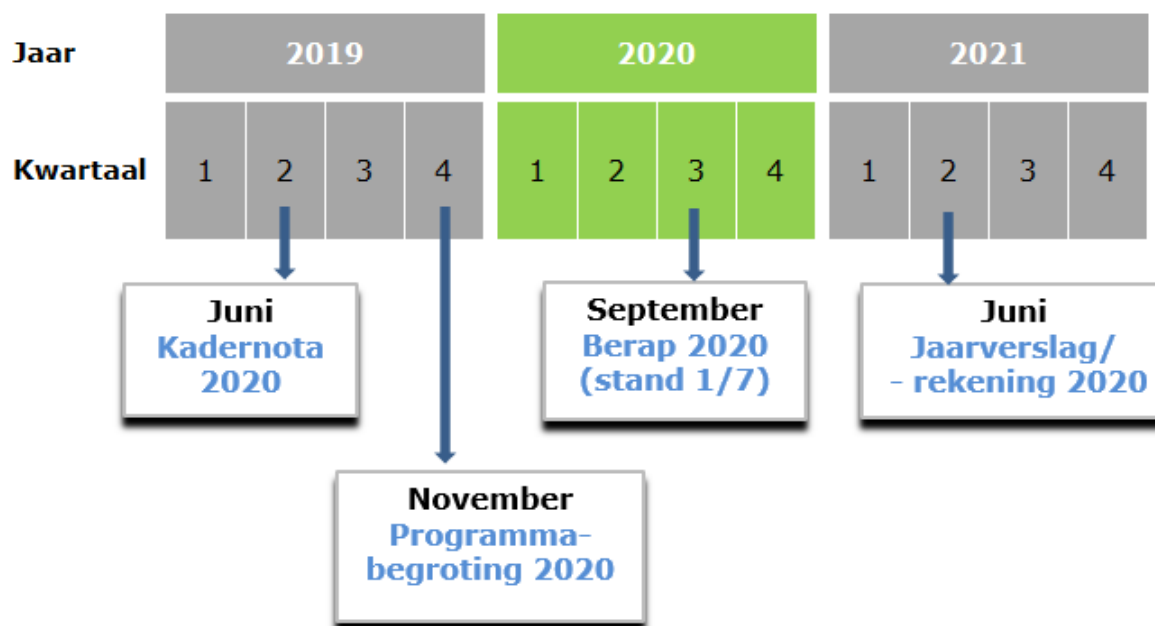
Wij hebben 2020 afgesloten met een positief resultaat van € 2.935.000 ten opzichte van de begroting na wijziging. Met nadruk wijzen we erop dat dit saldo incidenteel van aard is. Het saldo van de begroting 2020, na vaststelling op 7 november 2019, bedroeg € 1.642.000 negatief. In de bestuursrapportage in oktober 2020 hebben we wederom een nadelig saldo gepresenteerd van € 2.345.000 en in december een positief saldo van € 389.000 in het kader van de tweede managementrapportage. Van het voordelig saldo van deze laatste rapportage is € 221.000 toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. De overige saldi zijn verrekend met de Algemene Reserve.

Inclusief vermeld positief resultaat van deze jaarrekening dus in totaal over heel 2020 een nadeel van € 663.000.

Het landelijk beeld blijft dat gemeenten steeds meer moeite hebben om de exploitatie sluitend te krijgen sinds ze verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de (nieuwe) taken op het gebied van jeugd, zorg en werk.

Dit is bij ons niet anders. De VNG dringt al langere tijd bij het Rijk aan op een hogere rijksbijdrage, bijvoorbeeld structureel een extra compensatie voor de jeugdzorg en/of het verder bevriezen of afschaffen van de van rijkswege opgelegde opschalingskorting. Inmiddels hebben gemeenten wel de toezegging van een eenmalige bijdrage van € 613 miljoen voor de Jeugdzorg. Voor een structurele oplossing is het wachten op een nieuw regeerakkoord. Maar het ziet er momenteel nog niet naar uit dat zo'n akkoord er op korte termijn zal zijn.

De jaarstukken 2020 vormen de bestuurlijke verantwoording over de uitvoering van het voorgenomen beleid en beheer in het jaar 2020. Onderstaand is de P&C cyclus voor 2020 weergegeven.

Resultaat

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag
Saldo van lasten en baten	3.026
Saldo van geaccordeerde mutaties in de reserves	-91
Resultaat	2.935

Met de vaststelling van de begroting en gedurende het jaar heeft u voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort. Tevens heeft u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Per saldo is er gedurende het jaar een bedrag van € 91.000 toegevoegd aan reserves. In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste afwijkingen (> € 100.000) toegelicht die tot het voordelig resultaat van € 2.935.000 hebben geleid.

Bedragen x € 1.000

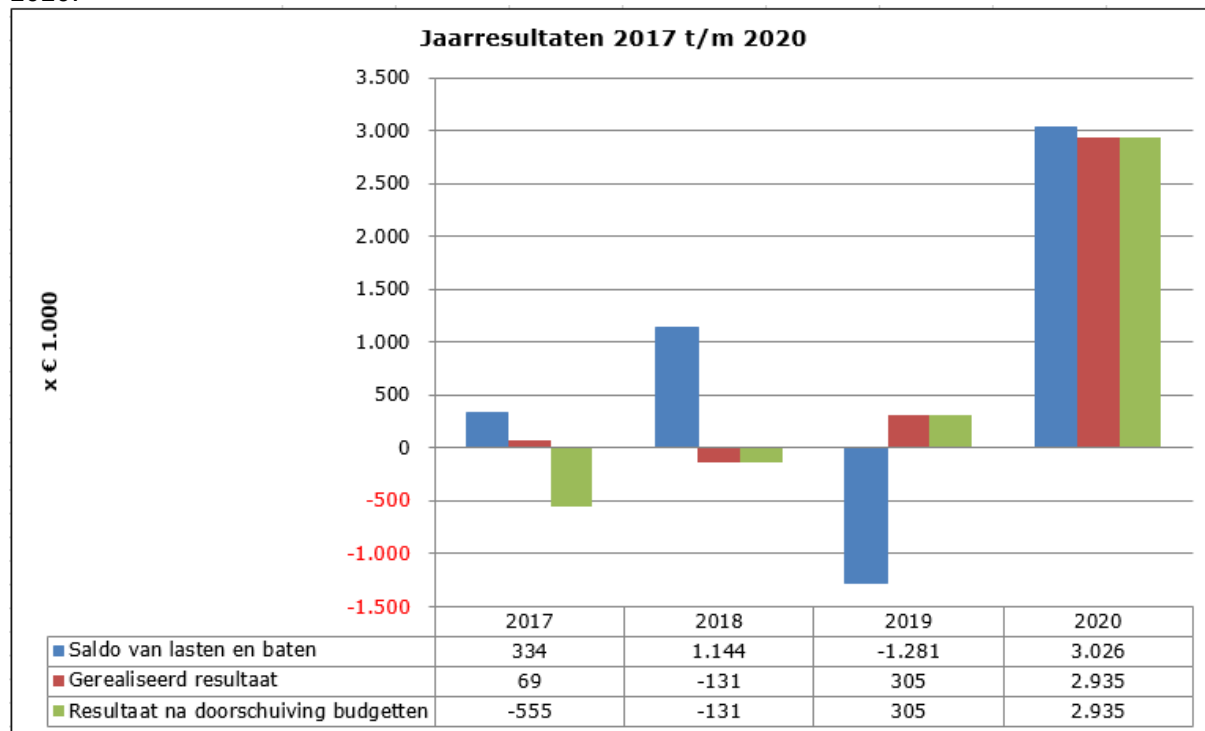
Omschrijving	Onderdeel jaarstukken	Bedrag	V/N - I/S*
Verkoop gemeentewoningen (incl. vrijval voorziening)	3.5.02	968	V/I
Groenvoorzieningen	3.5.03	191	V/I
Leges omgevingswet	3.5.03	307	V/I
Wegen, straten en pleinen (exc. kapitaallasten)	3.5.03	244	V/I
Gezondheidszorg	3.5.05	104	V/I
Jeugdzorg	3.5.06	-283	N/I
WMO	3.5.07	496	V/I
Inkomensregeling en Participatiewet	3.5.08	686	V/I
Algemene uitkering gemeentefonds	3.5.40	176	V/I
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.5.40	-145	N/I
Kapitaallasten	Diverse programma's	253	V/I
Vrijval reserve Masterplan 's-Heerenberg	Mutaties reserves	409	V/I

Lagere toerekening interne uren aan	3.5.50	-621	N/I
Overig	Diverse programma's	150	V/I
Totaal		2.935	V/I

* V = voordeel, N = nadeel

I = incidenteel, S = structureel

In het onderstaande diagram presenteren wij de jaarresultaten over de periode 2017 tot en met 2020.

Uit deze grafiek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Het saldo van lasten en baten vertoont in 2020 een sterk stijgende tendens ten opzichte van de twee voorgaande jaren;
- De aanwending van de reserves blijkt uit het verschil tussen de reeksen "Saldo van lasten en baten" en "Gerealiseerd resultaat". In 2020 zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves nagenoeg in evenwicht. Per saldo is een bedrag van € 91.000 toegevoegd aan reserves;
- Zoals bekend schuiven we ingaande de jaarrekening 2018 geen budgetten meer door naar het volgende jaar. Dit is reeds gebeurd bij de bestuursrapportage en bij de tweede managementrapportage.

Monitor coalitieakkoord en extra nieuw beleid

In de bijlagen vindt u een monitor over de stand van de bezuinigingsopgaven tot en met het jaar 2020.

We kunnen concluderen dat het maatregelenpakket uit 2017 grotendeels is gerealiseerd. De totale realisatiegraad ligt op 95 procent

Voor het pakket uit 2019 bereiken we momenteel nog niet de gewenste realisatiegraad. Deze ligt momenteel op 65 procent.

Voor een specificatie per onderwerp en per onderdeel verwijzen wij u naar de betreffende bijlage.

1.2 Saldo van lasten en baten en resultaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-111.881	-88.296	-97.005	-99.288
Baten	110.599	88.296	94.308	102.315
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-1.281	0	-2.697	3.026
Onttrekkingen	10.029	4.016	9.866	10.898
Stortingen	-8.442	-2.003	-7.169	-10.989
Mutaties reserves	1.586	2.012	2.697	-91
Gerealiseerd resultaat	305	2.012	0	2.935

Resultaat

In de kolom "Rekening 2019" is het gerealiseerd resultaat reeds toegevoegd aan de Algemene Reserve (saldo rekening 2019).

Het saldo van de primaire begroting 2020 bedroeg € 1.642.000 nadelig. Dit bedrag is bij de vaststelling van de begroting onttrokken aan de Algemene Reserve.

Bij de bestuursrapportage heeft u besloten het nadeel van van € 2.345.000 toe te onttrekken aan de Algemene Reserve.

Enkele grote posten uit deze rapportage waren:

- WMO (huishoudelijke verzorging, WVG voorzieningen en nieuwe taken, met name begeleiding (€ 2.173.000 nadeel);
- Algemene uitkering gemeentefonds (€ 634.000 voordeel);
- Jeugdzorg (€ 731.000 nadeel);
- Bijstelling pensioenvoorziening op grond van APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) (€ 394.000 nadeel).

Bij de tweede managementrapportage hebben wij u vervolgens nog elf ontwikkelingen gemeld met budgettaire consequenties in 2020. Het voordeel van € 389.000 is toegevoegd aan de Algemene Reserve voor een bedrag van € 168.000 en aan de reserve grondexploitatie voor een bedrag van € 221.000. De grootste posten uit deze rapportage waren:

- Baten omgevingsvergunning bouwen (€ 100.000 voordeel);
- Afvalinzameling (€ 1900.000 nadeel);
- Jeugdzorg (€ 253.000 voordeel);
- WMO (€ 311.000 nadeel);
- Werk en Inkomen (per saldo € 281.000 voordeel);
- Algemene uitkering gemeentefonds (€ 243.000 voordeel).

Resultaat

Het saldo van baten en lasten van de jaarrekening 2020 bedraagt € 3.026.000 voordelig.

De geautoriseerde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves leiden per saldo tot een nadeel van € 91.000.

Het gerealiseerd resultaat bedraagt hierdoor € 2.935.000 voordelig.

Resultaatbestemming

Wij stellen u voor het resultaat als volgt te bestemmen.

- Toevoeging aan de Algemene Reserve een bedrag van € 2.935.000.

Omschrijving	Bedrag
Resultaat	2.935
Toevoeging Algemene Reserve	2.935

2.0 Inleiding programma's

Indeling programma's

In de programmaverantwoording wordt uiteengezet waar het programma uit bestaat. De volgende programma's zijn vastgesteld:

- 1 Relatie inwoners en bestuur
- 2 Ruimtelijke ontwikkeling
- 3 Beheer leefomgeving
- 4 Economie en toerisme
- 5 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl
- 6 Jeugd, onderwijs en cultuur
- 7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid
- 8 Werk en inkomen

De twee verplichte overzichten zijn:

- Algemene dekkingsmiddelen
- Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur

De programma's hebben een vaste opzet:

Wat hebben we bereikt?

Hier worden per programmaonderdeel de belangrijkste doelstellingen die in de programmabegroting zijn opgenomen geëvalueerd. De nadruk ligt hierbij op de doelstellingen die genoemd zijn in het coalitieprogramma en in het nieuw beleid voor 2020. Hierbij zijn de indicatoren gekoppeld aan deze w-vraag.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hier wordt via de zogenaamde stoplichtmethode aangegeven welke activiteiten hebben plaatsgevonden om de voorgenomen doelstellingen te realiseren.

Wat heeft het gekost?

De totale lasten, baten, de mutaties in de reserves alsmede het resultaat staan hier vermeld. In de jaarrekening vindt u bij het onderdeel "3.5 Programma's analyse 3e w-vraag" een analyse van de belangrijkste verschillen per programma. De gepresenteerde cijfers sluiten niet in alle gevallen exact aan, dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

Indicatoren en prestatiegegevens.

Evenals in de begroting 2020 hebben we de indicatoren gekoppeld aan de w-vraag "Wat hebben we bereikt?" De prestatiegegevens zijn gekoppeld aan de activiteiten die zijn verricht om de doelstellingen te realiseren.

Schematisch ziet het bovenstaande er als volgt uit:

Programmabegroting	Jaarstukken	Meetgegevens
Wat willen we bereiken?	Wat hebben we bereikt?	Indicatoren
Wat gaan we daarvoor doen?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	Prestatiegegevens
Wat mag het kosten?	Wat heeft het gekost?	€

2.1.01 Relatie inwoners en bestuur

01.1 Missie

Montferland is een gemeente die de inwoners en bedrijven centraal stelt. Open en uniforme communicatie, en het betrekken van inwoners bij belangrijke beleidsvraagstukken, projecten en plannen is daarbij van wezenlijk belang.

01.2 Context en achtergronden

Doel:

Wij streven naar een hogere klantwaardering en verhoging van het draagvlak van het gemeentelijk handelen.

De gemeente is er voor de Montferlandse samenleving. De dienstverlening moet dat uitstralen. Er blijven ons echter geluiden bereiken dat we beter naar de inwoners kunnen luisteren en dat deze nog meer bij het gemeentelijk handelen betrokken wensen te worden. Wij zullen de aankomende jaren sterk inzetten op handelen vanuit het perspectief van mensen en niet vanuit de systeemwereld.

Het jaar 2021 stond daarom in het teken van participatie. In dit jaar is besloten om alle lopende trajecten ten aanzien van participatie te bundelen in een participatiekader. Ook de komst van de nieuwe Omgevingswet heeft grote invloed op dit onderwerp. Hiermee ontstaat steeds meer een eensluidend participatiekader voor Montferland die aansluit bij de behoefte vanuit de samenleving.

Onderdelen van bestuurlijke vernieuwing zijn betrokken bij het participatiekader en onderdelen als bewonersparticipatie, overheidsparticipatie, right-to-challenge, participatie bij vergunningaanvragen en de inbedding van wijk- en kerngericht werken krijgen hier een plek in. Het participatiekader heeft tot doel om een zo praktisch mogelijk kader te bieden om participatie op de juiste wijze in de organisatie in te bedden. We zijn er nog niet, maar in 2021 heeft het zeker al wel vorm gekregen.

Naast het participatiekader stond 2021 voor het grootste deel in het teken van de gevolgen van Covid-19. Dit heeft ook gevolgen gehad voor de (ambtelijke) organisatie en daarmee de gemeentelijke dienstverlening. Uit de burgerpeiling, die we eind 2020 (in coronatijd) hebben uitgevoerd, is desondanks gebleken dat we op het onderdeel 'alle inspanningen van de gemeente' een 6,82 hebben gescoord terwijl het landelijk gemiddelde op 6,77 ligt. Ook op het onderdeel 'samenwerking met inwoners' scoorden we met een 6,26 net boven het landelijk gemiddelde dat op 6,17 uit kwam. Ook zien we bij de meeste programmeergegevens een stijgende lijn ten opzichte van eerdere metingen en zien we ook een hogere score dan het gemiddelde in Nederland. Uiteraard blijven wij er naar streven dat deze stijgende lijn zich in de aankomende jaren door zet.

01.3 Overzicht kaderstellende (beleids)nota's

- Coalitieprogramma 2018-2022
- Kwaliteitshandvest "Dienstverleners doen we zo"
- Strategische visie Montferland 2025
- Communicatiebeleid
- Webvisie gemeente Montferland
- Startnotitie bestuurlijke vernieuwing

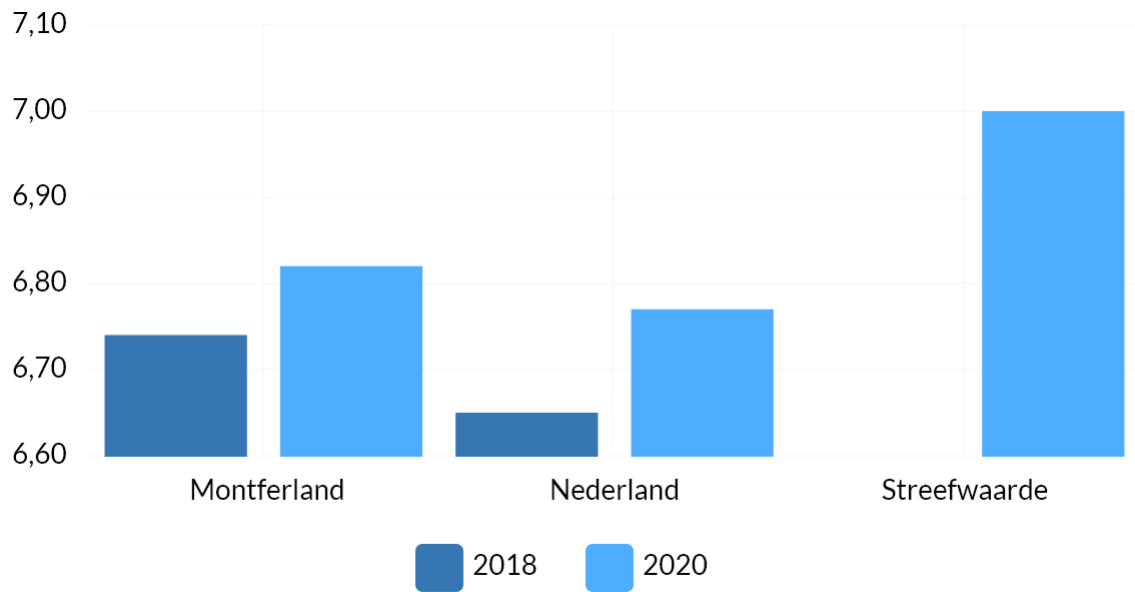
01.4 Wat willen we bereiken?

- Een hogere score dan de benchmark bij de Burgerpeiling van de VNG op de onderdelen 'Alle inspanningen van de gemeente' en 'Samenwerken met inwoners'.

De burgerpeiling in Montferland is eind 2020 uitgevoerd. Daaruit is gebleken dat in beide gevallen hoger scores dan het gemiddelde in Nederland.

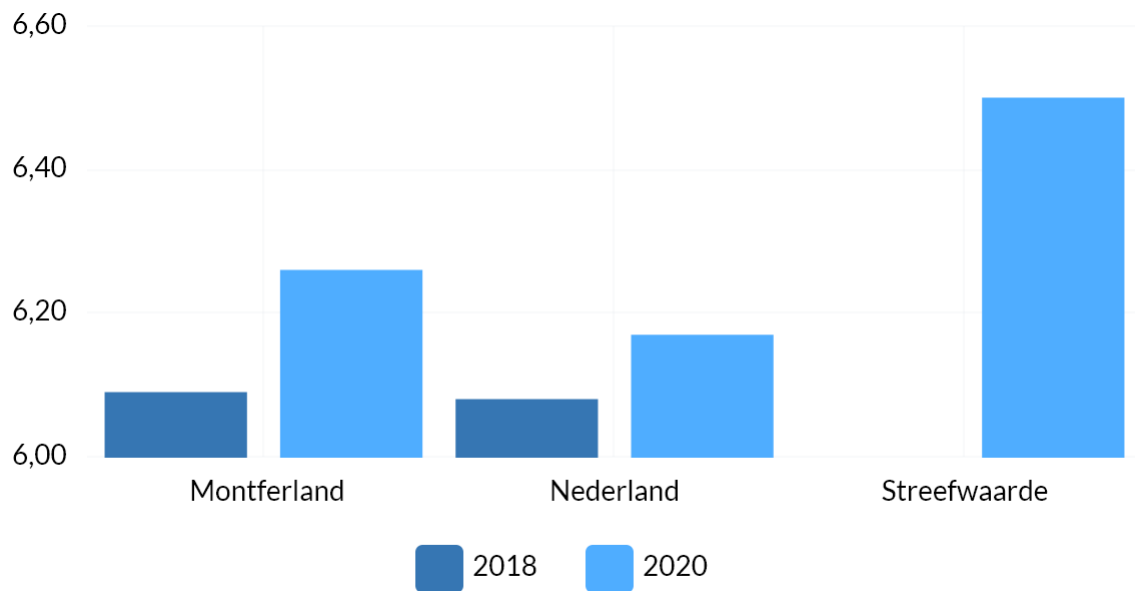
- Indicatoren

Burgerpeiling VNG-Alle inspanningen van de gemeente

Periode	Montferland	Nederland	Streefwaarde
2018	6,74	6,65	-
2020	6,82	6,77	7,00

Burgerpeiling VNG-Samenwerken met inwoners
In 2020 zijn belamngrijkste

Periode	Montferland	Nederland	Streefwaarde
2018	6,09	6,08	-
2020	6,26	6,17	6,50

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De nieuwe vergaderstructuur die de gemeenteraad in de tweede helft van 2019 gaat hanteren zal in 2020 worden geëvalueerd

■ Uitvoering

■ Tijd

■ Geld

- Een gemeente-app ontwikkelen waarmee de inwoners op eenvoudige wijze informatie van de gemeente kunnen verkrijgen en daar bekendheid aan geven.

■ Uitvoering

■ Tijd

In verband met een subsidieaanvraag voor deze gemeenteapp bij BZK heeft het oplevermoment vertraging opgelopen. Een vereiste voor verkrijging van subsidie was namelijk dat er nog niet gestart mocht zijn met de ontwikkeling. Helaas is inmiddels duidelijk geworden dat Montferland geen subsidie vanuit BZK krijgt. Het aantal subsidieaanvragen dat bij BZK was ingediend oversteeg ruim het aanbod. Naar alle waarschijnlijkheid zal in 2021 de oplevering van de eerste versie van de app gerealiseerd worden.

■ Geld

- Een hogere score dan de benchmark bij de Burgerpeiling van de VNG op de onderdelen 'directe dienstverlening' en 'digitale dienstverlening' zowel bij inwoners als bij bedrijven.

■ Uitvoering

Bij de directe dienstverlening scoorden we in 2020 een 6,80 terwijl de benchmark Nederland uitkwam op een 6,88. Bij het onderdeel digitale dienstverlening scoorde Montferland een 7,11 terwijl het landelijk gemiddelde neerkwam op 7,00.

■ Tijd

■ Geld

- Heroriëntatie op wijk- en dorpsraden en wijk- en kerngericht werken.

■ Uitvoering

■ Tijd

Maakt onderdeel uit van het op te stellen Participatiekader.

■ Geld

- Het communicatiebeleidsplan uitvoeren.

■ Uitvoering

■ Tijd

■ Geld

- Het project 'bestuurlijke vernieuwing' uitvoeren

■ Uitvoering

Bestuurlijke vernieuwing staat nog steeds hoog op de agenda. Hier zijn zeker stappen gezet. Te denken valt aan o.a. trainingen Waarderend Onderzoeken, de startdocumenten, maar ook aan het Participatiekader waar in 2020 al belangrijke stappen zijn gezet.

■ Tijd

■ Geld

- Inzet van nieuwe communicatiemiddelen.

■ Uitvoering

■ Tijd

■ Geld

- Opnieuw een budget voor de kernen van onze gemeente uittrekken dat in hoge mate door de kernen naar eigen inzicht kan worden ingezet voor verbetering van de leefbaarheid

■ Uitvoering

■ Tijd

■ Geld

- Overleg plegen met een klankbordgroep voor jongeren, om de jongeren te betrekken bij het ontwikkelen van plannen in onze gemeente

■ Uitvoering

Zoals eerder aangegeven is hiervoor in de plaats een opdracht verstrekt aan studenten van de HAN.

■ Tijd

■ Geld

- Structureel monitoren van en sturen op onze servicenormen. Tevens mogelijkheden onderzoeken om continue te kunnen meten.

■ Uitvoering

■ Tijd

■ Geld

01.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-4.751	-2.282	-4.571	-4.428
Baten	642	596	460	494
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.109	-1.686	-4.111	-3.934
Stortingen	0	0	-62	-62
Gerealiseerd resultaat	-4.109	-1.686	-4.173	-3.996

2.1.02 Ruimtelijke Ontwikkeling

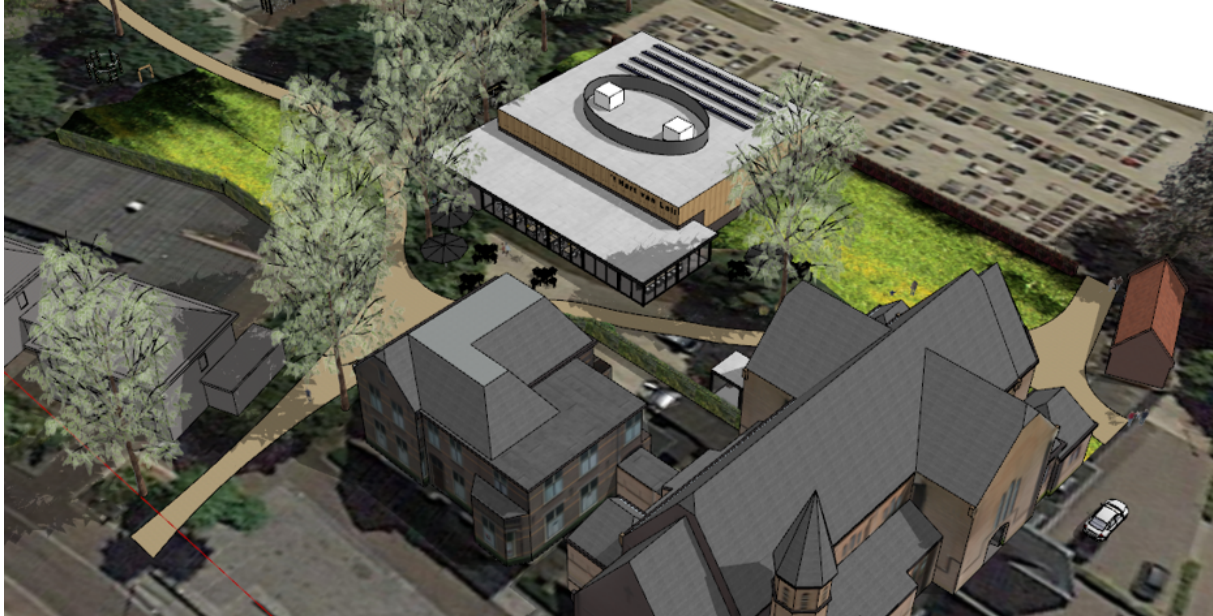
02.1 Missie

Een aantrekkelijke en goede woon-, en leefomgeving voor onze inwoners

02.2 Context en achtergronden

Ruimtelijke Ordening

In 2020 is veel energie gestoken in de doorontwikkeling en uitvoering van plannen voor de herinrichting van het centrum van Didam en de herstructurering van de Bloemenbuurt in Didam. Voorts is de totstandkoming en afronding van een aantal dorpsplannen begeleid, waaronder die van Loil, Braamt, Azewijn, Nieuw Dijk en Stokkum. Daarnaast zijn in diverse kernen herontwikkelings- en transformatieplannen gefaciliteerd en procedureel begeleid. Tenslotte is veel aandacht besteed aan de voorbereiding van de invoering van de Omgevingswet, het nieuwe wetgevingskader voor de fysieke leefomgeving, die op 1 januari 2022 haar intrede doet.

Volkshuisvesting

2020 kende een positief migratiesaldo. Het streefgetal van het aantal te bouwen woningen werd gerealiseerd, maar het gewenste aandeel betaalbare woningen werd als gevolg van een overspannen woningmarkt niet gehaald.

Natuur en landschapontwikkeling

In 2020 is de uitbreiding van natuur- en landschapselementen gerealiseerd door uitbreiding van het areaal akkerranden en uitvoering van het project '1 boom moet kunnen'. Daarnaast is een start gemaakt met opstelling van het Biodiversiteitsplan.

Monumenten

In 2020 is blijvend ingezet op behoud en versterking van de uitstraling van de in de gemeente rijk aanwezige karakteristieke en cultuurhistorisch waardevolle elementen.

Naast de ondersteuning in financiële zin (subsidietoekenning aan monumenteneigenaren bij hun instandhoudingswerkzaamheden aan hun beschermde monumenten vanuit zowel de gemeente als aanvullend vanuit de provincie), is daarnaast de nodige aandacht gegeven aan monumenteneigenaren in hun voorgenomen wijzigingsplannen. Met verscheidene partijen (waaronder de gemeentelijke monumentencommissie) is hieraan de nodige aandacht verleend.

02.3 Kaderstellende (beleids) nota's

- Raadsprogramma
- Cultuurhistorisch beleid voor Montferland (2012)
- Structuurvisie Montferland (2009)
- Masterplan 's-Heerenberg (2004)
- Masterplan Didam (2016)

- Structuurvisie Didam (2009)
- Notitie Ruimte voor vernieuwing in het buitengebied (2008)
- Notitie Ruimte voor wonen in het buitengebied (2007)
- Beleidsnotitie woningbouw op inbreidingslocaties (2016)
- Nota Grondbeleid (2011)
- Nota Grip op Verandering
- Van nieuwe naobers en brood op de plank, landschapsontwikkelingsplan+ (Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek)
- Regionale structuurvisie Achterhoek (2012)
- Omgevingsvisie Provincie Gelderland (2014)
- Ruimte voor goed wonen; samen koersen naar een toekomstbestendige woonomgeving (provincie Gelderland)
- Woonvisie (2016 - 2020)
- Notitie woningbouwbehoefte 2019-2030
- De Liemerse Woonagenda 2020 - 2025

02.4 Programmaonderdelen

Naast het reguliere werk herkennen wij binnen dit programma speerpunten op de volgende programmaonderdelen:

- Ruimtelijke ordening
- Volkshuisvesting
- Natuur- en landschapsontwikkeling
- Monumenten

2.4.1 Ruimtelijke ordening

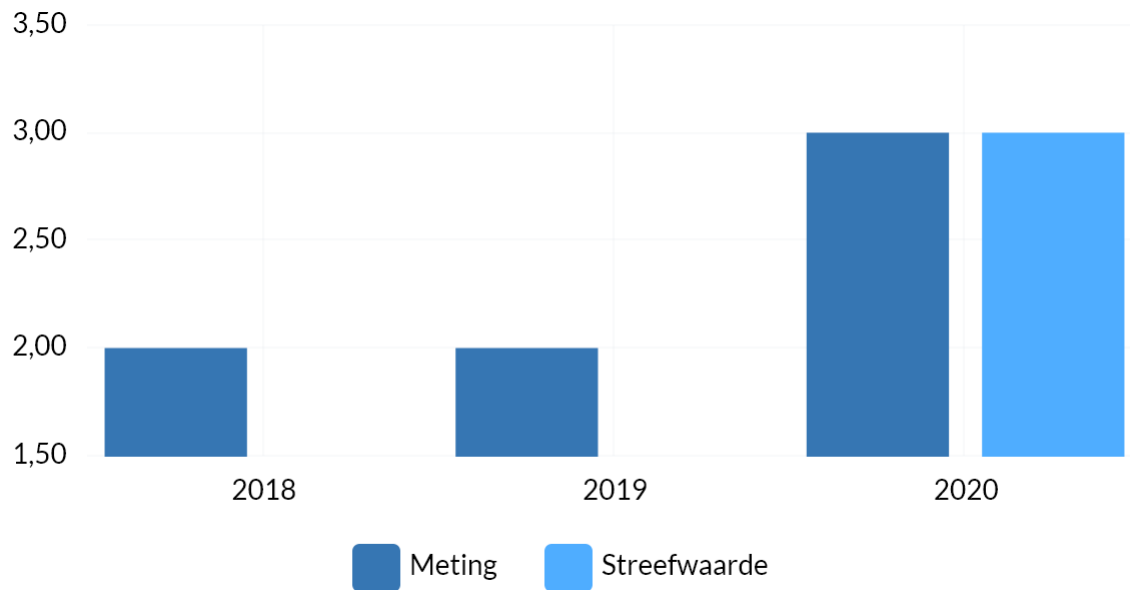
Wat hebben we bereikt?

- [Aantrekkelijke kernen door het faciliteren van herontwikkelings- en herinrichtingsplannen die bijdragen aan de verfraaiing van kernen.](#)

Diverse herontwikkelings- en herinrichtingsplannen zijn gefaciliteerd. Met name de plannen voor de herontwikkeling van de voormalige gemeentehuislocatie en de herinrichtingsplannen voor het openbaar gebied in het centrum van Didam, alsmede de herstructurering van de Bloemenbuurt in Didam kunnen hier vermeld worden. Voorts is veel tijd en energie gestoken in begeleiding van een aantal dorpsplannen voor revitalisering van onder andere Loil, Braamt, Azewijn, Nieuw Dijk en Stokkum. Ook in andere kernen zijn plannen voorbereid en/of gefaciliteerd. Zonder volledig te zijn, kunnen voorbeelden worden vermeld als centrumplan Kilder, locatie de Roos in Beek, locatie voormalige Katjafabriek en Emmerikseweg in 's-Heerenberg en Kelsehofstede in Didam.

Aantal gefaciliteerde herontwikkelingsplannen

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	2,00	2,00	3,00
Streefwaarde	-	-	3,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In nauwe samenwerking met de kernen ontwikkeling van gebiedsvisies/voorzieningsplannen voor de kernen Loil, Nieuw Dijk, Braamt, Stokkum, Azewijn en Beek/Loerbeek

Uitvoering

Na indiening van de plannen moet nog worden getoetst of deze aan de door de gemeenteraad vastgestelde randvoorwaarden voldoen

Tijd

We verwachten dat in 2021 de nog resterende plannen zullen worden ingediend. De uitvoering ervan is zeer afhankelijk van de bereidheid van de provincie om bij te dragen in de financieringsbegroting. Voor Braamt en Loil is dit inmiddels geregeld zodat deze dorpsvisies inmiddels in uitvoering zijn. Overleg met de provincie heeft uitgewezen dat de dorpsvisie voor Nieuw dijk nog aanpassingen behoeft.

Geld

Voor de dorpsvisies heeft de gemeente een budget beschikbaar gesteld. De gemeentelijke uitgaven blijven binnen dit budget. Incidenteel (maatwerk) worden gemeentelijke budgetten gekoppeld.

- Revitalisering centrum Didam

Uitvoering

Dit betreft de herinrichting van het openbaar gebied in het centrum van Didam, ook wel Centrumplan Didam. Dit omvangrijke civieltechnische project wordt uitgewerkt binnen de kaders van het Masterplan Didam. Het plan omvat tien deelgebieden. Vier deelgebieden zijn inmiddels afgerond. Dit betreft de Pittelderstraat, het Oranje-erf, het plein voor de Mariakerk en de Spoorstraat. De voorbereiding van de herinrichting van het Lieve

Vrouweplein is afgerond in 2020. Werkzaamheden starten hier in februari 2021. Inmiddels is ook de engineering van het deelgebied Wilhelminastraat gestart. Daarna volgen nog Hoofdstraat/Schoolstraat, het stationsgebied, de Raadhuisstraat en omgeving voormalige gemeentehuis. Dit laatste onderdeel is afhankelijk van de bouwplannen voor de supermarkten en appartementen die op deze plaats verrijzen. De bouwplannen en het bestemmingsplan zijn in 2020 afgerond en liggen vanaf januari 2021 ter inzage.

Tijd

Na de uitwerking en voorbereiding zijn de werkzaamheden gestart in 2019. Deelgebieden 1 Pittelderstraat en 2 Oranje-erf, 3 Spoorstraat en 4 parkeerterrein voor de Mariakerk zijn inmiddels afgerond. Deelgebieden 5 Lieve Vrouweplein is uitgewerkt en uitvoering start in februari 2021. Deelgebied 6 Wilhelminastraat is in voorbereiding. Deelgebieden 7 Schoolstraat/Hoofdstraat, 8 Raadhuisstraat en 9 Stationsgebied worden uitgewerkt en uitgevoerd in de periode 2021-2023. Deelgebied 10 tenslotte is afhankelijk van de herontwikkeling van de voormalige gemeentehuislocatie.

Geld

Uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats binnen het daartoe door de raad vastgestelde budget.

- Uitvoering geven aan de Omgevingswet (realisatie 2021)

Uitvoering

De raad heeft in 2020 haar ambitie uitgesproken over de wijze en het niveau van invoering van de Omgevingswet. Daarnaast is in een separaat traject gewerkt aan de bedrijfsmatige voorbereiding op de invoering van de wet. Omdat de invoeringsdatum van de wet is verschoven naar 1-1-2022, de invoering van het digitale stelsel van de wet meer tijd vergt dan voorzien en Corona voor de nodige vertraging zorgt, wordt ook in 2021 nog gewerkt aan de voorbereiding op de invoering van de wet.

Tijd

De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1-1-2022. Aanvankelijk lagen we op koers voor de invoering op 1-1-2021. Echter, door de uitgestelde inwerkingtreding van de wet, in combinatie met de vertraging die is ontstaan door Corona en de problemen bij de (landelijke) invoering van het digitale stelsel van de wet (DSO), is er nog het nodige te doen in 2021. In samenwerking met adviesbureau BMC wordt hier volop aan gewerkt.

Geld

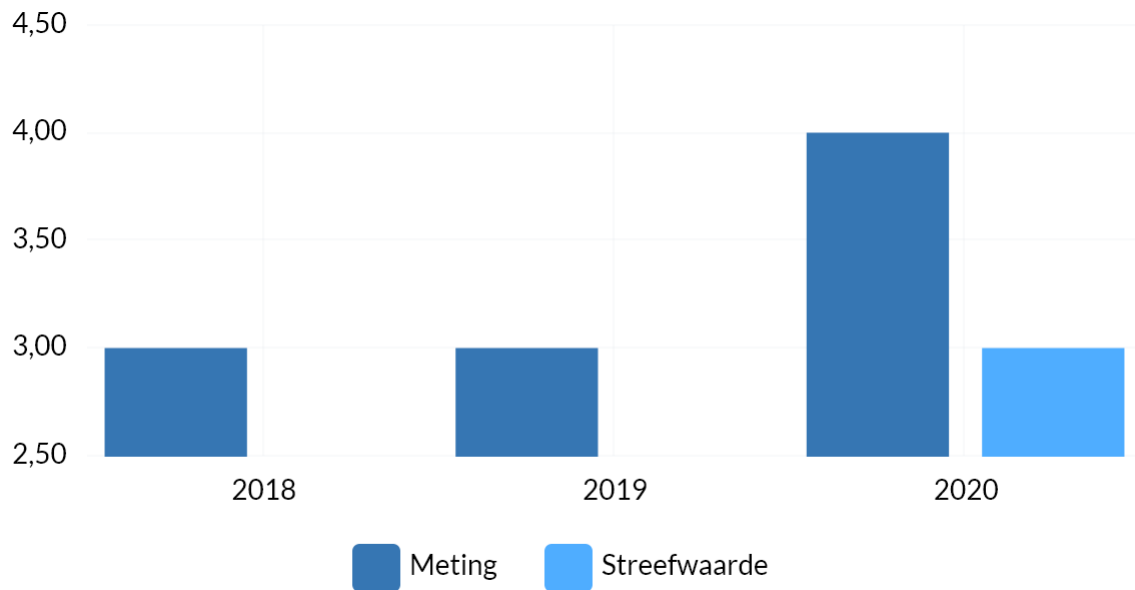
De complexiteit en omvang van de nieuwe wet brengt met zich mee dat de invoeringskosten van tevoren moeilijk zijn in te schatten. Daarnaast is de invoeringsdatum opnieuw uitgesteld, dit keer tot 1-1-2022. Een langere voorbereidingstijd, voortschrijdend inzicht bijvoorbeeld ten aanzien van de (landelijke) problemen bij het invoeren van het digitale stelsel van de wet alsmede coronaperikelen zorgen voor stijgende invoeringskosten. Wanneer de kosten niet langer binnen het bestaande budget vergoed kunnen worden, zullen wij een nieuw kredietvoorstel aan u voorleggen.

- [Afname van het aantal leegstaande gebouwen](#)

In 2020 is een aantal leegstaande voormalige winkelpanden buiten het centrum in Didam en 's-Heerenberg omgezet naar en ingevuld met een woonfunctie. Ook de herstructurering van de Bloemenbuurt in Didam is mede ingegeven door invulling en voorkoming van leegstand.

Afname leegstaande gebouwen

In 2020 is een aantal leegstaande voormalige winkelpanden buiten het centrum in Didam en 's-Heerenberg omgezet naar en ingevuld met een woonbestemming. Ook de herstructurering van de Bloemenbuurt in Didam is ingegeven door het invullen en voorkomen van leegstand.

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	3,00	3,00	4,00
Streefwaarde	-	-	3,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Samen met Plavei wordt aan de slag gegaan met de voorbereidingen voor een omvangrijke herstructurering (200 á 250 woningen inclusief openbare ruimte) van de Bloemenbuurt in Didam (gereed in 2021)

■ Uitvoering

Loopt conform planning. In de zomer van 2021 start stap voor stap de nieuwbouw van aardgasloze eengezinswoningen en levensloopbestendige woningen. Het inrichtingsplan van de openbare ruimte is afgerond en zal in 2021 worden aanbesteed. Er wordt gewerkt aan een lokaal warmtenet, waarbij de warmte komt van één centrale warmtebron, een industriële warmtepomp in het (toekomstige) park van de wijk.

■ Tijd

Project loopt conform planning. Renovatie is gestart in het vierde kwartaal van 2019. De overige (fysieke) werkzaamheden vinden plaats over de periode 2019 t/m 2022, waarbij er rekening wordt gehouden dat de sloop en nieuwbouw in 2020 en 2021 plaats zal vinden en het buurtpark zal medio 2022 worden aangelegd.

■ Geld

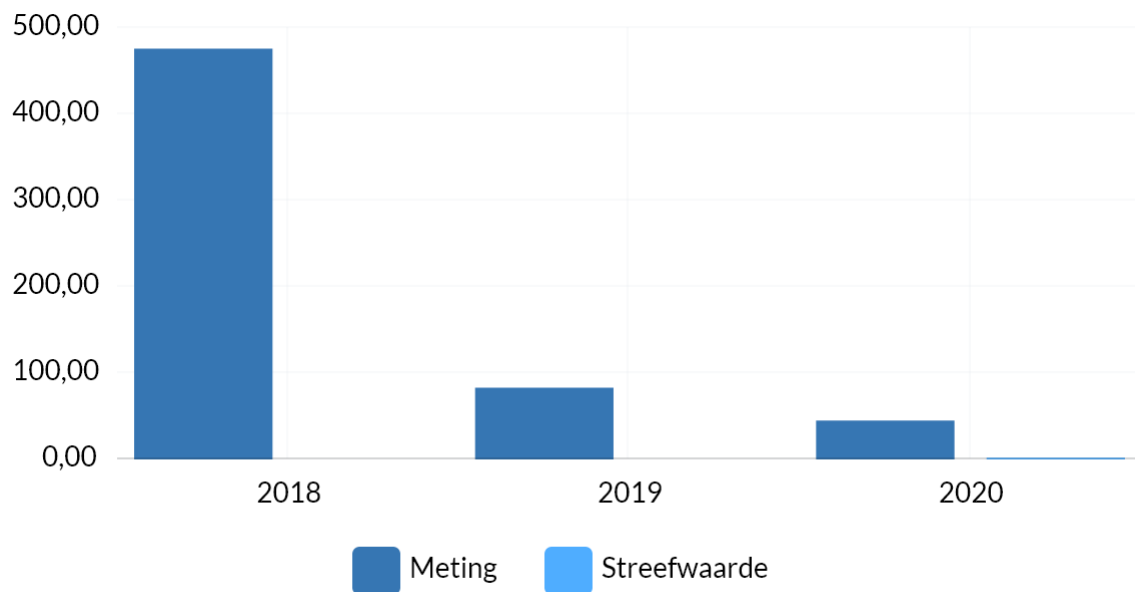
Ten behoeve van de planvorming, ondersteuning en uitvoering openbare ruimte is totaal een bedrag van € 2.100.000 gereserveerd.

2.4.2 Volkshuisvesting

Wat hebben we bereikt?

- Een positief migratiesaldo
2020 kende een positief migratiesaldo van 44 personen.

Migratiesaldo

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	475,00	82,00	44,00
Streefwaarde	-	-	1,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gebruik maken van de blijverslening van Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn)

Uitvoering

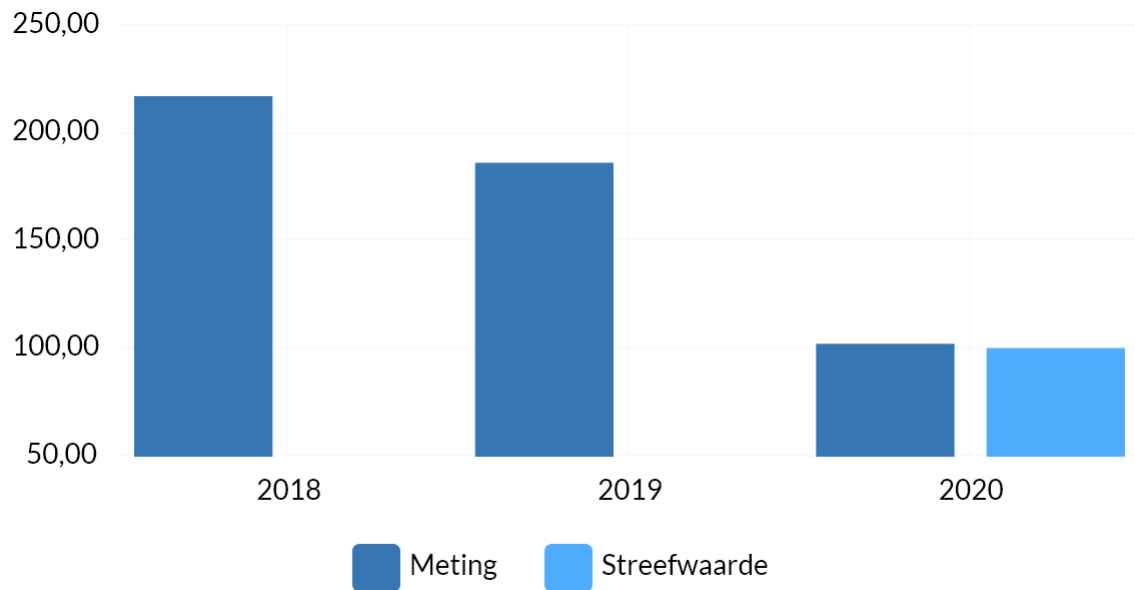
Blijverslening wordt gecontinueerd. Geen leningen verstrekt in 2020.

- [Uitbreiding van het aantal woningen met 100](#)

Het aantal nieuw gebouwde woningen is in 2020 uitgekomen op 102.

Totaal aantal te bouwen woningen

In 2020 zijn er 102 nieuwbouw woningen opgeleverd.

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	217,00	186,00	102,00
Streefwaarde	-	-	100,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De bouw van circa 100 woningen faciliteren

■ Uitvoering

In 2020 zijn er 102 nieuwbouw woningen opgeleverd. Dit betreffen onder meer woningen in de Hartjenshof te Azwijn; de Emmerikseweg te 's-Heerenberg, de Steegseweg te Beek, de Hof van Braamt te Braamt en de Maalderij te Loil.

■ Tijd

■ Geld

- Op sub regionaal niveau (Liemers) overleg voeren en input leveren voor afstemming en monitoring woningbouwprogramma

■ Uitvoering

In oktober 2020 is door de provincie en gemeenten Zevenaar, Westervoort, Duiven, Doesburg en Montferland de Liemerse Woonagenda: de koers voor 2020 - 2025 vastgesteld. In dit document staan afspraken hoe we de woningbouw willen versnellen in de subregio en op welke manier we daarin samenwerken. De samenwerking op ambtelijk en bestuurlijk niveau wordt gecontinueerd.

■ Tijd

Doorlopend proces.

■ Geld

Niet aan de orde.

- [Minimaal 50% van de nieuwe woningen vallen onder de categorie "betaalbaar"\(prijs maximaal € 225.000,00 VON\)](#)

Het aandeel betaalbare woningen bleef met 25% achter bij het streefgetal van 50%.

Aandeel betaalbaar (>=50% van totaal) (prijs maximaal € 225.000,- von)

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	50,00 %	40,00 %	25,00 %
Streefwaarde	-	-	50,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Continuering van de starterlening

■ Uitvoering

In 2020 zijn er 12 startersleningen verstrekt. De regeling wordt gecontinueerd.

■ Tijd

Sinds 2012 voert de gemeente Montferland de starterslening.

■ Geld

Ikv de begroting 2020 is een bedrag beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de regeling.

2.4.3 Natuur- en landschapontwikkeling

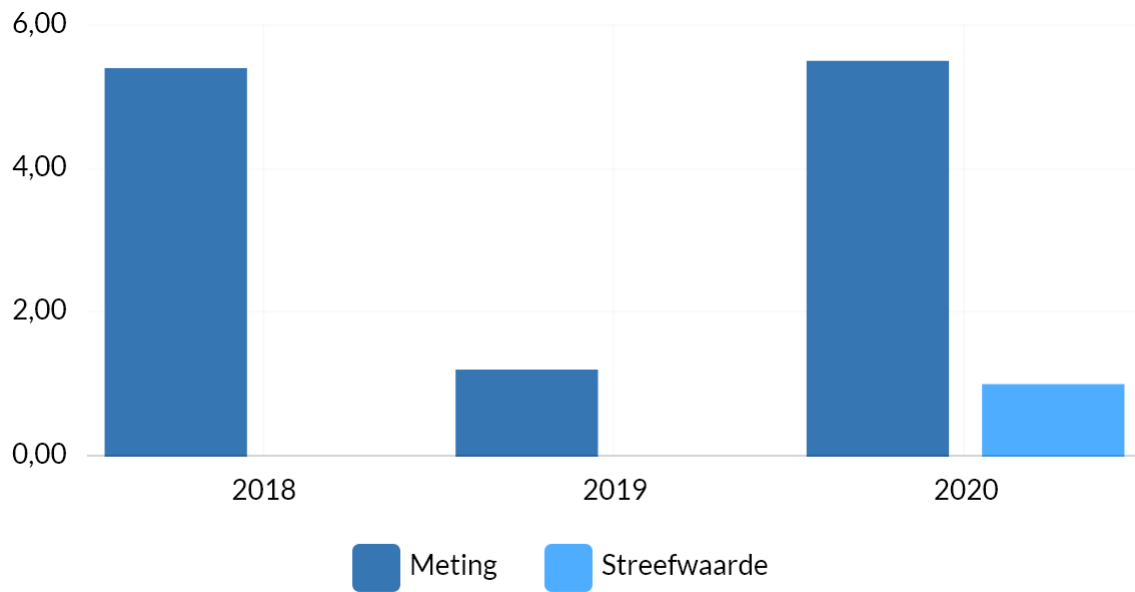
Wat hebben we bereikt?

- [Uitbreiding natuur- en landschapselementen met minimaal 1 ha](#)

In 2020 is de uitbreiding van natuur- en landschapselementen gerealiseerd door het areaal akkerranden uit te breiden, met name rond Didam. Daarnaast zijn met het project '1 boom moet kunnen' zo'n 80 bomen aangeplant.

Het aantal hectare natuur en landschap

In de 2020 zijn de hectares vooral gerealiseerd door het areaal akkerranden uit te breiden naar ook de omgeving rond Didam, 4,3 ha. Daarnaast zijn met het project 1 'boom moet kunnen' 80 bomen aangeplant.

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	5,40	1,20	5,50
Streefwaarde	-	-	1,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het faciliteren van particulieren om aanpassingen te plegen om zodoende de biodiversiteit in onze gemeente te bevorderen

- **Uitvoering**
Dit is een doorlopende activiteit
- **Tijd**
- **Geld**

- Inventariseren veel voorkomende diersoorten in de kernen met veel ruimtelijke ontwikkelingen

- **Uitvoering**
wordt opgepakt nadat het biodiversiteitsplan is opgesteld
- **Tijd**
- **Geld**

- Opstellen biodiversiteitsplan

- **Uitvoering**
opstellen biodiversiteitsplan is gestart.
- **Tijd**

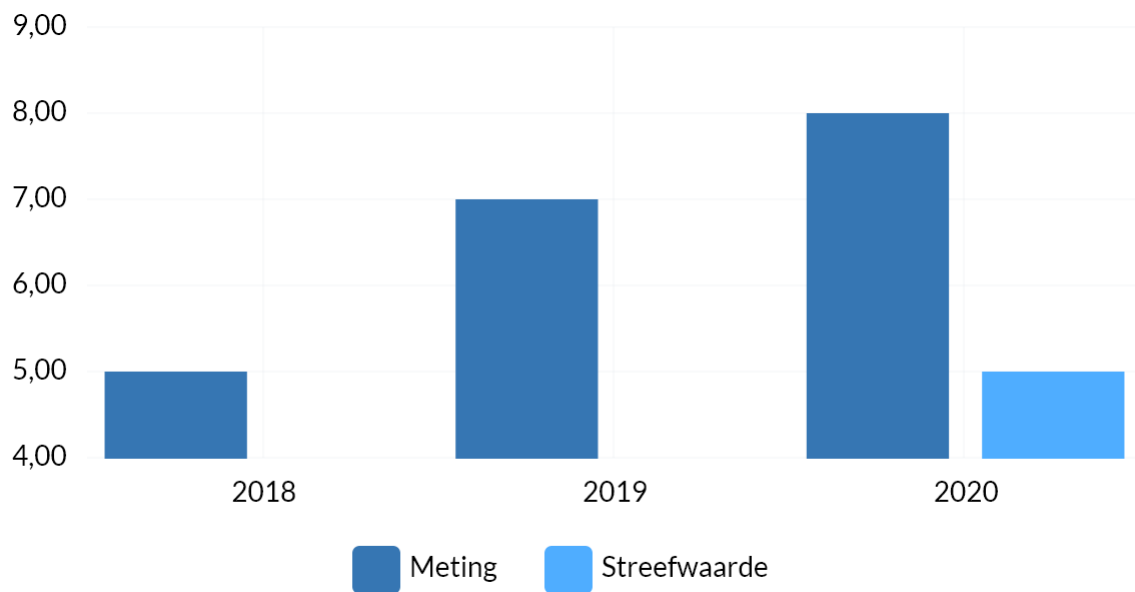
Geld

2.4.4 Monumenten

Wat hebben we bereikt?

- Uitbreiding van het aantal monumenteneigenaren dat lid is van de monumentenwacht, bij voorkeur met 5%

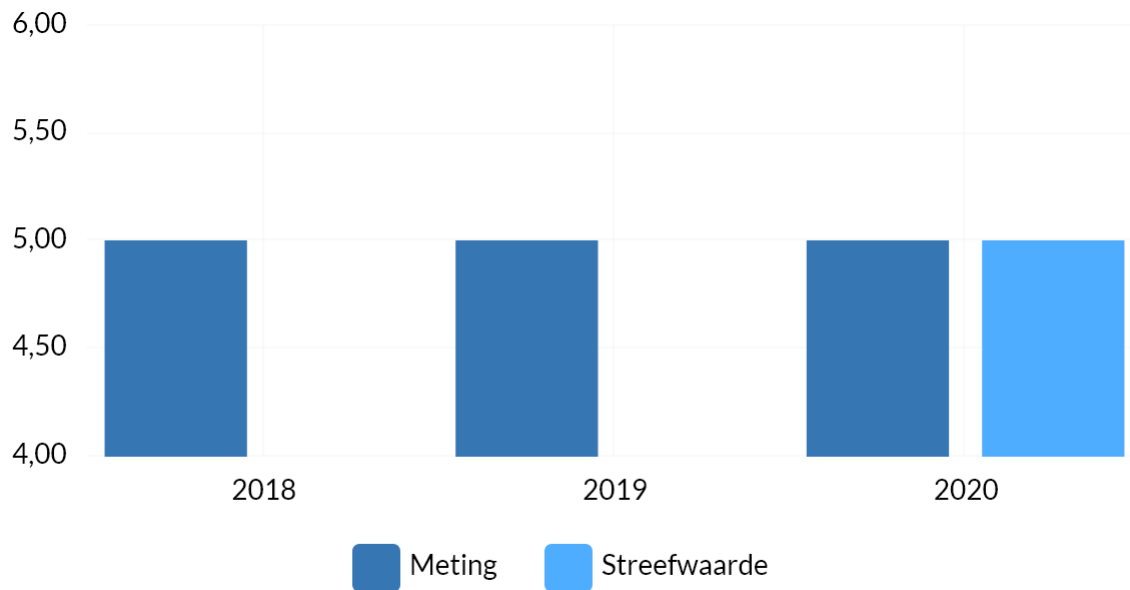
Uitbreiding leden monumentenwacht

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	5,00	7,00	8,00
Streefwaarde	-	-	5,00

- Toename van het aantal gemeentelijke en rijksmonumenten dat in goede staat van onderhoud verkeert met 5 %

Toename monumenten met een goede staat van onderhoud

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	5,00	5,00	5,00
Streefwaarde	-	-	5,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Herstel/instandhouding monumentale graven op de Martinus begraafplaats in Didam en begraafplaats de Goede Herder in 's-Heerenberg

Uitvoering

Urgent noodzakelijk herstel van verscheidene graven is uitgevoerd. Aanvullend verbeteringslag begraafplaats nog niet uitgevoerd. Budget hiervoor is ingezet en vastgesteld in het kader van bezuinigingsronde 2019-2020.

Tijd

Gedeeltelijk uitgevoerd. Uitvoering overige onderdelen worden ivm bezuiniging voorlopig niet meer uitgevoerd.

Geld

Budget is in het kader van bezuinigingsbesluit gemeenteraad niet meer beschikbaar.

- Stimuleren instandhouding monumenten door het bieden van diverse subsidiemogelijkheden (koppelsubsidie gemeente en provinciale subsidie)

Uitvoering

Bij het aanvragen om instandhoudingssubsidie voor gemeentelijke monumenten zijn eigenaren gewezen op de subsidiemogelijkheid vanuit de gemeente en hieraan gekoppeld vanuit de provincie. Informatie hierover is ook te vinden op de gemeentelijke website (thema monumenten).

Tijd

Continue proces.

Geld

Gemeentelijke subsidiebijdrage is gedaan binnen het daarvoor beschikbaar gestelde jaarlijkse subsidiebudget.

Door het voldoen (eis provincie Gelderland) aan het beschikbaar stellen van een gemeentelijk subsidiebudget voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten, heeft de provincie op jaarbasis een aanvullend subsidiebudget beschikbaar gesteld.

- Stimuleren van het herbestemmen van historische gebouwen

Uitvoering

Herbestemmingsplannen zijn vanuit een positieve grondhouding (zowel planologisch, als instandhouding monument) gestimuleerd.

Monumenteneigenaren worden hierover desgevraagd geïnformeerd. Doorlopend traject.

In de afgelopen jaren zijn verscheidene herbestemmingsplannen gerealiseerd. Voor diverse specifieke monumenten, waaronder met name vrijgekomen kerken zijn de uitwerking van herbestemmingsplannen volop in voorbereiding.

Tijd

Continu proces, voor de betreffende panden is bekeken op welke wijze / voorwaarden (behoud door ontwikkeling) medewerking zijn verleend.

Geld

Geen financiële consequenties gemeente. Ten aanzien van algemene informatiemateriaal wordt gebruik gemaakt van beschikbare informatie hierover van de Rijksdienst (RCE), desgevraagd advies monumentencommissie en daarnaast is aanvullend gemeentelijk maatwerk toegepast op basis van planologische mogelijkheden. Van eventuele subsidiemogelijkheden (in combinatie met andere overheden; provincie en/of Rijk) is waar mogelijk gebruik van gemaakt.

- Opknappen Joodse begraafplaats in 's-Heerenberg

Uitvoering

Met verscheidene actoren (eigenaar: Joods-Israëlitisch Kerkgenootschap, Huis Bergh, Heemkundekring Bergh, gemeente) zijn de voorbereidingen (voorgenomen aanpak en gewenste informatieonderdelen) besproken en afgerond. Verscheidene offertes voor de betreffende werkzaamheden zijn opgesteld.

Tijd

Voorbereidende werkzaamheden op de begraafplaats (waaronder gedeeltelijke kap-/snoeiwerkzaamheden) zijn aangevraagd en vergund. Uitvoering van de betreffende werkzaamheden worden het eerste kwartaal 2021 (vóór 15 maart afgerond). Daarna wordt verder herstel en informatievoorzieningen uitgevoerd.

Geld

Eventueel benodigd aanvullend budget is ten behoeve van dit doel gereserveerd. Daarnaast hebben enkele lokale stichtingen een bijdrage gedaan in het opknappen van de Joodse begraafplaats.

02.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-4.331	-1.263	-2.198	-7.446
Baten	3.591	136	404	7.448
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-740	-1.127	-1.794	2
Onttrekkingen	2.186	24	1.286	2.221
Stortingen	-722	0	0	-385
Mutaties reserves	1.464	24	1.286	1.835
Gerealiseerd resultaat	724	-1.103	-508	1.838

2.1.03 Beheer leefomgeving

03.1 Missie

Montferland is een gemeente waarin het prettig wonen, werken en recreëren is met een goede en veilige bereikbaarheid van kernen en voorzieningen.

De inrichting en instandhouding van de openbare ruimte is juist op die aspecten gericht.

Duurzaamheid is bij dat alles een vast aandachtspunt.

03.2 Context en achtergonden

Openbare ruimte

In 2020 hebben wij de openbare ruimte onderhouden volgens het principe van IBOR waarbij het onderhoudsniveau tijdens het hele jaar voldeed aan het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitsniveau. De beleving en waardering van de woonomgeving is daardoor nog beter geworden.

Naast het onderhoud van de openbare ruimte zijn ook delen van de openbare ruimte heringericht waarbij, naast de al genoemde beleving en waardering van de leefomgeving, ook de verkeersveiligheid is toegenomen. Daarnaast zijn er uitbreidingen van de openbare ruimte gedaan in de grondexploitaties.

Duurzaamheid

Over 2020 is een goed resultaat behaald qua scheiding huishoudelijk afval. Ten behoeve van hergebruik en recycling is 80% gescheiden ingezameld. De gescheiden inzameling van GFT (gratis aan te bieden) blijkt succesvol. In 2020 is besloten om deze raadsperiode geen besluit te nemen over eventuele invoering van tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing voor de gestapelde bouw. In 2021 zal (mede n.a.v. aangenomen moties) duidelijkheid komen over de status van het afvalaanbiedstation in 's-Heerenberg.

Volgens de monitoringsrapportage 2020 van de uitvoeringsagenda Montferland energieneutraal is de voortgang van de in 2020 geplande projecten voor 86% volgens schema verlopen. Op basis peiljaar 2018 scoort Montferland volgens waarstaatjegemeente.nl een resultaat van 6,2% energieneutraal (landelijk gemiddelde: 7,4%). Qua zonne-energie loopt Montferland voor en qua windenergie achter op het landelijke gemiddelde.

In 2020 is na een uitgebreid participatietraject het ruimtelijk kader voor grootschalige opwek van duurzame energie vastgesteld. Een regionaal aanjaagfonds is nog niet operationeel omdat in 2021 mogelijk kan worden aangesloten bij een landelijk ontwikkelfonds, met minder financiële inleg en risico's voor de gemeente. In 2021 komt hierover meer duidelijkheid.

03.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Coalitieprogramma Montferland 2018 - 2022
- Milieuprogramma
- Uitvoeringsagenda Montferland energieneutraal 2030 (2018-2022)
- Ruimtelijk kader duurzame energie (grootschalige opwek) 2020
- Beleidsnota integrale handhaving Montferland (fysieke leefomgeving)
- Beleidsnota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) fysieke leefomgeving (2018)
- Gemeentelijk Rioleringsplan Montferland (Verbreed GRP 2016 - 2020)
- Groenstructuurplan "Groen met karakter" (2010)
- Integraal Gemeentelijk verkeer en Vervoerplan (2019)
- Hondenbeleidsplan
- Speelbeleid (2015 - 2030)
- Beleidsplan wegen (2018 - 2021)
- Beleidsplan Civiele Kunstwerken (2019 - 2023)
- Beleidsplan Openbare Verlichting (2019 - 2023)
- Beleidsplan Toegankelijkheid Openbare Ruimte (2017 - 2021)
- Beleidsplan Gladheidsbestrijding (2016 - 2021)
- Uitvoeringsplan Gladheidsbestrijding (2017 - 2018)

03.4 Programmaonderdelen

Binnen dit programma herkennen wij twee programmaonderdelen n.l.

- Openbare ruimte;
- Duurzaamheid (Milieu & Afval).

3.4.1 Openbare ruimte

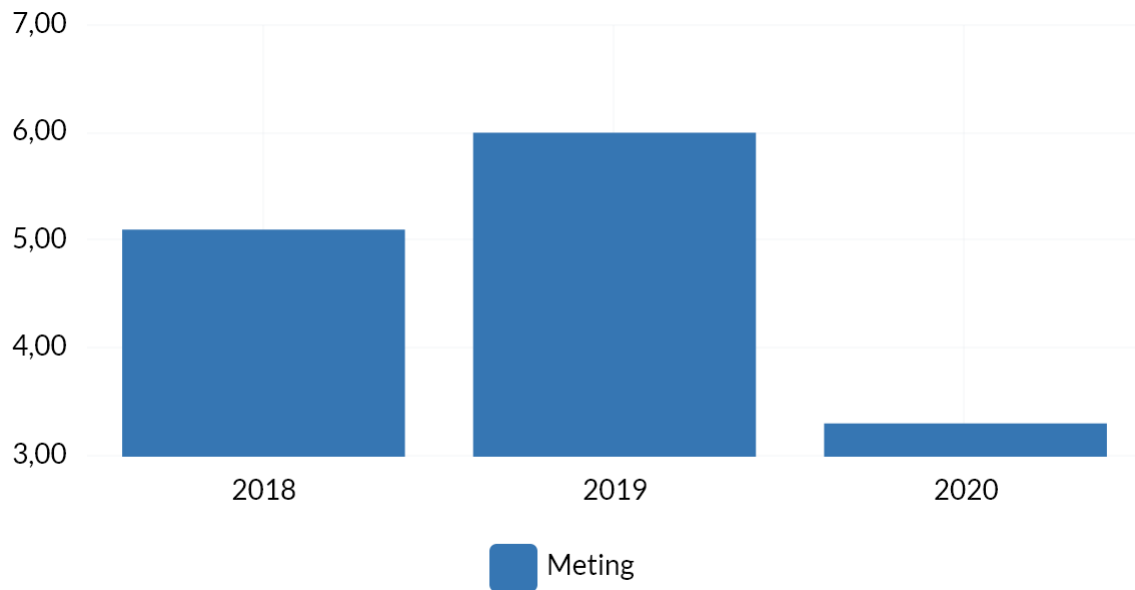
Wat hebben we bereikt?

- [Afname aantal verkeersongevallen met 2% per jaar](#)

In de voorgaande jaren daalde het aantal verkeersslachtoffers jaarlijks. Aan deze trendmatige daling is ondanks alle infrastructurele maatregelen een eind gekomen en deze is veranderd in een stijging tot en met 2019. Dit is een landelijke trend. De oorzaak van de toename hangt volgens SIMN (Stichting Incident Management Nederland) samen met het toenemend gebruiken van smartphones onder weggebruikers. Het is realistisch om de in eerdere begrotingen geprognoseerde daling van 5% bij te stellen naar 2%. In 2020 zien we een grote afname van het aantal ongevallen met als oorzaak de mindere verkeersbewegingen agv van Corona. Overigens is de gemeente Montferland een verkeersveilige gemeente met in 2019 6,0 ongevallen per 1.000 inwoners tegenover een landelijk gemiddelde van 7,8 per 1.000 inwoners.

Afname aantal geregistreerde ongevallen per 1.000 inwoners met 2% per jaar

Aantallen in 2020 zijn nog niet gepubliceerd

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	5,10	6,00	3,30

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Goede ruimtelijke inrichting van kernen waarbij in 2020 de kern van Beek wordt heringericht

Uitvoering

Het ontwerp van de herinrichting van de kern van Beek maakt onderdeel uit van de totale herinrichting van de route door Beek. Dit ontwerp is in 2020 via een participatieproces opgesteld.

Tijd

Allereerst wordt het gedeelte Sint Jansgildestraat tussen de Peeskeweg en Eltenseweg uitgevoerd en de Eltenseweg, tot de komgrens in 2021/2022. De verwachting is dat de uitvoering van de herinrichting van de kern van Beek, het plein, in 2023 wordt uitgevoerd.

Geld

Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat er binnen de € 1,2 milj. die de raad beschikbaar heeft gesteld voor een 'goede ruimtelijke inrichting van kernen', voldoende financiële ruimte is voor de herinrichting van de kern van Beek.

- Meer capaciteit vrijmaken voor het aanpakken van verkeersovertredingen.

Uitvoering

Gemeentelijke BOA's hebben niet de bevoegdheid om te handhaven op verkeersovertredingen zoals overschrijding maximale verkeerssnelheid in bebouwde kom. Dit is een bevoegdheid van de politie. Op landelijk niveau is de VNG in overleg om deze bevoegdheden wel aan gemeenten te laten toekennen en om pilots in meerdere gemeenten mogelijk te maken .

Tijd

Geld

Duidelijkheid over eventuele financiële consequenties volgt later.

- Revitalisering Bloemenbuurt Didam

Uitvoering

De herinrichting van de Bloemenbuurt wordt gefaseerd uitgevoerd in de periode 2022 - 2023.

Tijd

De aanbesteding heeft plaatsgevonden en de uitvoering is gestart.

Geld

Bij de Kadernota 2022 wordt voorgesteld om het door de raad beschikbaar gestelde krediet te verhogen met 525.000,-.

- Uitvoering IVVP, maatregelen 2020 worden nog bepaald

Uitvoering

De startnotitie voor het IVVP is in 2020 door de raad vastgesteld. In dat jaar zijn ook de onderwerpen uit die notitie verder uitgewerkt.

Tijd

In 2021 wordt het IVVP aan de raad ter vaststelling aangeboden.

Geld

Voor de uitvoering van de maatregelen uit het IVVP was oorspronkelijk jaarlijks € 250.000,= beschikbaar. In het kader van de bezuinigingen is in 2020 bij de begrotingsbehandeling 2021 besloten het budget te verlagen tot € 100.000,= miv 2021.

- Uitvoering van het Centrumplan Didam wat betreft de deelgebieden Spoorstraat, parkeerplaatsen bij kerk en het Lieve Vrouweplein

Uitvoering

- De parkeerplaatsen voor de kerk zijn nagenoeg gereed.
- De Spoorstraat is gereed.
- Het participatietraject voor het Lieve Vrouweplein is digitaal, individueel, middels een informatiefolder en per brief verlopen.

Tijd

- De parkeerplaatsen voor de kerk zijn nagenoeg gereed.
- De Spoorstraat is gereed.
- Het Lieve Vrouweplein is naar verwachting eind 2021 gereed.

Geld

Werkzaamheden passen binnen het beschikbare budget.

- Verkeersovertredingen voorkomen door een goede mix van inrichting openbare ruimte en handhaving in te zetten.

Uitvoering

Het proces begint met de (her)inrichting en/of bebording in de openbare ruimte. Mochten er desondanks overtredingen in welke vorm dan ook plaatsvinden dan wordt de afdeling handhaving en/of politie ingeschakeld. Andersom werkt dat ook als handhaving of de politie signaleert dat er aanpassingen noodzakelijk zijn wordt dat bij Openbare Werken neergelegd.

Tijd

Doorlopend proces

Geld

Kosten (her)inrichting en/of bebording in de openbare ruimte passen binnen het huidige budget.

- Goed onderhoud onverharde buitenwegen

Uitvoering

In 2020 is de Braamweg voorzien van een stabilisatielaag waardoor de zandweg qua gebruik als een verharde weg wordt ervaren en er geen stofoverlast wordt veroorzaakt. Daarnaast is het reguliere onderhoud aan de onverharde wegen gepleegd. De komende jaren worden of

de wegen voorzien van een stabilisatie of er vindt regulier onderhoud plaats. Deze keus is aan de aanwonenden.

Tijd

Geld

Voor het aanbrengen van stabilisatie op zandwege is er extra budget beschikbaar waarbinnen het werk kan worden uitgevoerd. Het reguliere onderhoud past binnen het daarvoor beschikbare budget.

- Goed onderhouden bermen en wegranden

Uitvoering

Is onderdeel van het reguliere wegenonderhoud, waarbij sommige bermen zijn verlaagd en andere verhoogd en er extra aandacht was voor de randen van de verharding.

Tijd

Geld

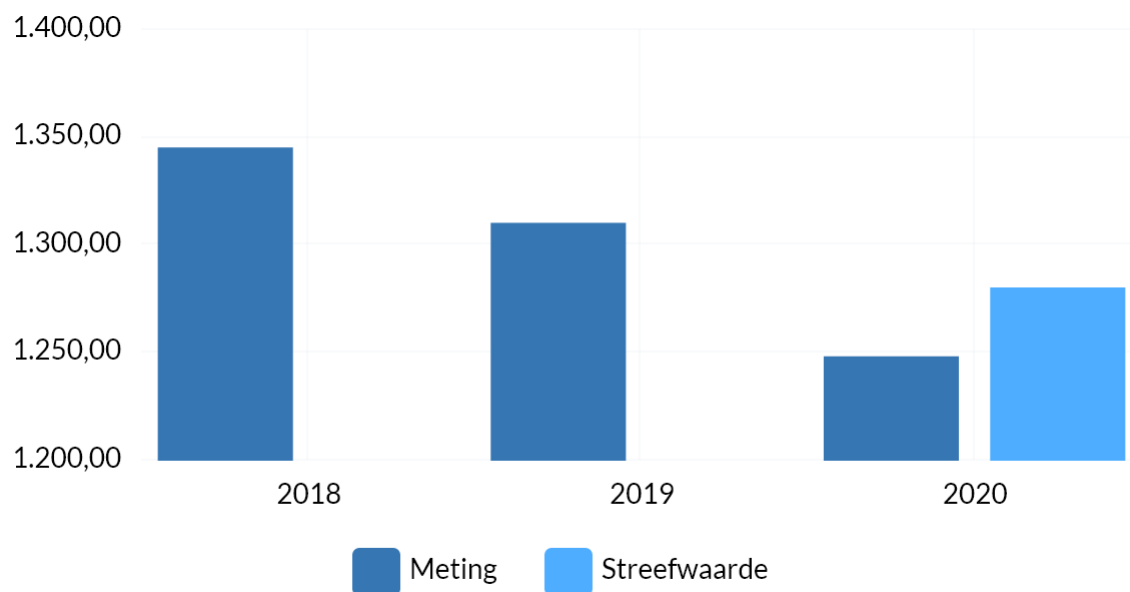
In 2020 was hiervoor € 50.000,= beschikbaar. In het kader van de bezuinigingen voor de begroting 2021 is dit bedrag afgeraamd naar 'nul'.

- [Energiebesparing in de openbare verlichting met 2,5% per jaar](#)

Jaarlijks worden armaturen van 20 jaar en ouder vervangen door nieuwe armaturen met LED verlichting. Ook bij nieuwe plaatsing van verlichting wordt LED toegepast. Door de toepassing van LED vermindert het elektriciteitsgebruik van de openbare verlichting. De procentuele afname per jaar verschilt omdat die afhankelijk is van het aantal armaturen ouder dan 20 jaar, dat wordt vervangen. Bovendien neemt de daling af omdat het aandeel Led lampen steeds groter is ten opzichte van traditionele lampen. In de periode 2018 - 2020 was de totale afname 5% en dat is gemiddeld per jaar 1,7%.

Energiebesparing (in KWh) in de openbare verlichting met 2,5% per jaar

Jaarlijks worden armaturen van 20 jaar en ouder vervangen door nieuwe armaturen met LED verlichting. Ook bij nieuwe plaatsing van verlichting wordt LED toegepast. Door de toepassing van LED vermindert het elektriciteitsgebruik van de openbare verlichting. De procentuele afname per jaar verschilt omdat die afhankelijk is van het aantal armaturen ouder dan 20 jaar, dat wordt vervangen. Bovendien neemt de daling af omdat het aandeel Led lampen steeds groter is ten opzichte van traditionele lampen. In de periode 2018 - 2020 was de totale afname 5% en dat is gemiddeld per jaar 1,7%.

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	1.345,00 kWh	1.310,00 kWh	1.248,00 kWh
Streefwaarde	-	-	1.280,00 kWh

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vervangen van armaturen ouder dan 25 jaar door nieuwe armaturen met LED verlichting

■ Uitvoering

Planmatige jaarlijkse vervanging van armaturen en lampen om de openbare verlichting energiezuiniger en duurzamer te maken.

■ Tijd

Jaarlijks worden armaturen, incl. lamp, vervangen die ouder zijn dan 20 jaar.

■ Geld

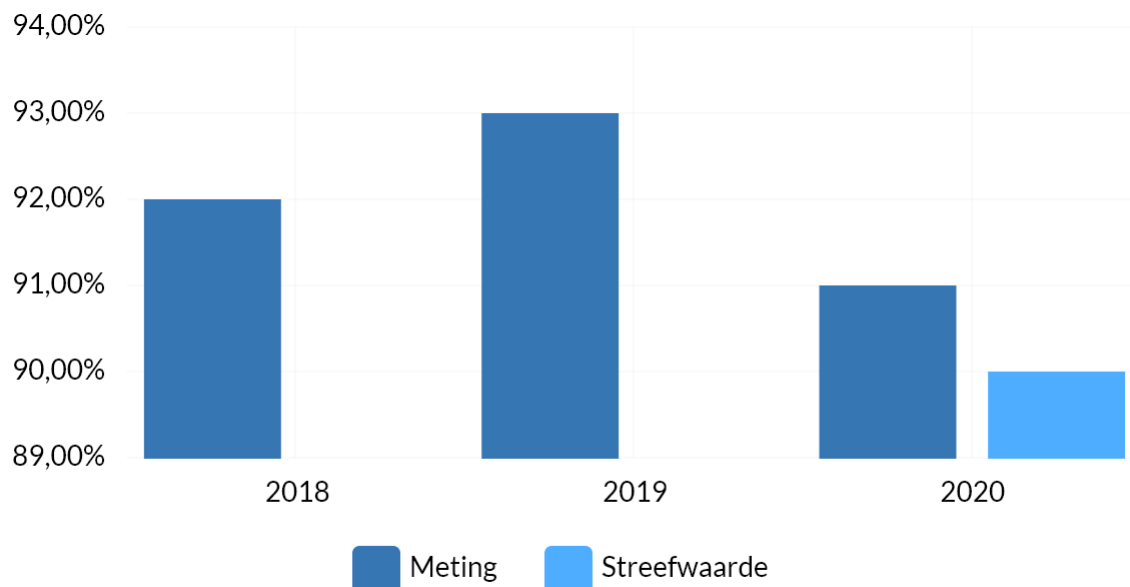
De jaarlijkse kosten van vervanging worden gedekt uit de in de begroting opgenomen voorziening vervanging openbare verlichting.

- [Van de schouwpunten in de openbare ruimte voldoet 90% aan de door de raad vastgestelde beeldkwaliteit](#)

Ambitie is dat 90% van de schouwpunten voldoet aan de door de gemeenteraad vastgestelde beeldkwaliteit

Jaarlijks vinden er meerdere schouwen van de openbare ruime plaats. Daarbij worden duizenden locaties geschouwd. Over het jaar heen moet volgens de CROW (CROW is een kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid) 90% van de schouwpunten voldoen aan de vastgestelde beeldkwaliteit. Vooral in het groeiseizoen (mei – okt) is dat nagenoeg niet haalbaar op het onderdeel groen. Met een score van 91% in 2020 voldoen wij echter wel aan de norm.

Percentage van de openbare ruimte dat voldoet aan de vastgestelde beeldkwaliteit.

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	92,00 %	93,00 %	91,00 %
Streefwaarde	-	-	90,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Goede ruimtelijke inrichting van kernen waarbij in 2020 de kern van Beek wordt heringericht

Uitvoering

Het ontwerp van de herinrichting van de kern van Beek maakt onderdeel uit van de totale herinrichting van de route door Beek. Dit ontwerp is in 2020 via een participatieproces opgesteld.

Tijd

Allereerst wordt het gedeelte Sint Jansgildestraat tussen de Peeskeweg en Eltenseweg uitgevoerd en de Eltenseweg, tot de komgrens in 2021/2022. De verwachting is dat de uitvoering van de herinrichting van de kern van Beek, het plein, in 2023 wordt uitgevoerd.

Geld

Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat er binnen de € 1,2 milj. die de raad beschikbaar heeft gesteld voor een 'goede ruimtelijke inrichting van kernen', voldoende financiële ruimte is voor de herinrichting van de kern van Beek.

- Monumentale graven restaureren

Uitvoering

In de begroting 2020 is voor de jaren 2020 tot en met 2024 jaarlijks een bedrag van € 40.600 aan de voorziening monumentale graven toegevoegd om graven te renoveren. De graven zijn niet opgenomen in de Erfgoedverordening van Montferland en hebben derhalve in dat kader geen monumentale status. De graven zijn eigendom van de gemeente Montferland en de gronden zijn, althans op bepaalde tijdstippen, opengesteld voor het publiek. Gelet hierop dient de veiligheid van bezoekers gewaarborgd te worden. Vanwege het gebrek aan noodzaak tot onderhoud van de graven, heeft het college besloten om deze werkzaamheden niet meer uit te laten voeren en over te gaan tot uitsluitend het voor de openbare veiligheid noodzakelijke spoedeisend onderhoud, voor zover dit nog niet is gebeurd.

Tijd

Geld

In de begroting 2020 is voor de jaren 2020 tot en met 2024 jaarlijks een bedrag van € 40.600 aan de voorziening monumentale graven toegevoegd. Deze toevoeging kan vervallen. In de vier jaren daarna zou nog een bedrag van € 4.000 aan de voorziening worden toegevoegd. Het wegnemen van gevaarstelling kan binnen de budgetten in de begroting worden opgevangen.

- Reactivering van het Groenstructuurplan (GSP)

Uitvoering

Het 'groenstructuurplan' gaat in het vervolg onder de naam 'groenbeleidsplan' verder en er is in 2020 aan de inhoud gewerkt, waarbij participatie hoog in het vaandel stond.

Tijd

Het groenbeleidsplan wordt in 2021 aan de raad ter vaststelling aangeboden.

Geld

Afhankelijk van het ambitieniveau waarvoor door de raad wordt gekozen, past dat al dan niet binnen het beschikbare budget in de begroting.

- Revitalisering Bloemenbuurt Didam

Uitvoering

De herinrichting van de Bloemenbuurt wordt gefaseerd uitgevoerd in de periode 2022 - 2023.

Tijd

De aanbesteding heeft plaatsgevonden en de uitvoering is gestart.

Geld

Bij de Kadernota 2022 wordt voorgesteld om het door de raad beschikbaar gestelde krediet te verhogen met 525.000,-.

- Uitvoering van het Centrumplan Didam wat betreft de deelgebieden Spoorstraat, parkeerplaatsen bij kerk en het Lieve Vrouweplein

Uitvoering

- De parkeerplaatsen voor de kerk zijn nagenoeg gereed.
- De Spoorstraat is gereed.
- Het participatietraject voor het Lieve Vrouweplein is digitaal, individueel, middels een informatiefolder en per brief verlopen.

Tijd

- De parkeerplaatsen voor de kerk zijn nagenoeg gereed.
- De Spoorstraat is gereed.
- Het Lieve Vrouweplein is naar verwachting eind 2021 gereed.

Geld

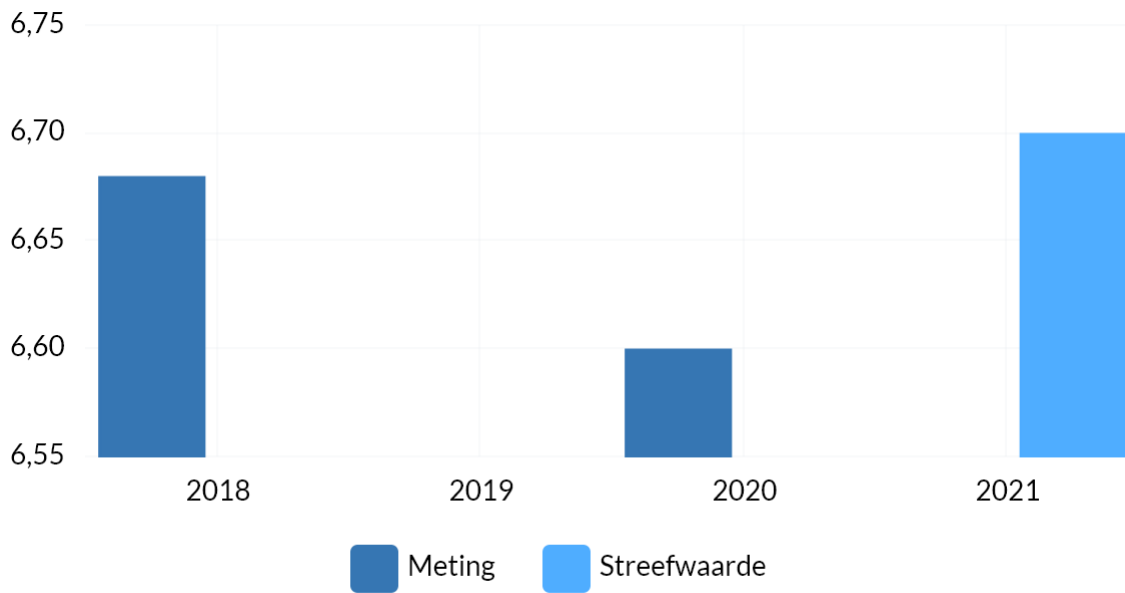
Werkzaamheden passen binnen het beschikbare budget.

- [Vergroten waardering van het woon- en leefklimaat door onze inwoners met 2% per jaar](#)
Jaarlijks wordt middels het klanttevredenheidsonderzoek ook een waarderingcijfer gegeven voor de fysieke leefomgeving. De waardering van de fysieke leefomgeving in Montferland ligt met een cijfer van 6,68 in 2018 0,15 punt boven het landelijk gemiddelde van 6,53. Echter ligt de waardering in Montferland in 2020 0,1 punt lager dan in 2018. Landelijke cijfers over 2020 zijn nog niet gepubliceerd.

Toename van 2% per jaar van de waardering woon- en leefomgeving in het tweejaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek (score 0-10)

Waardesoort	2018	2019	2020	2021
Meting	6,68		6,60	-
Streefwaarde	-	-	-	6,70

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Goede ruimtelijke inrichting van kernen waarbij in 2020 de kern van Beek wordt heringericht

Uitvoering

Het ontwerp van de herinrichting van de kern van Beek maakt onderdeel uit van de totale herinrichting van de route door Beek. Dit ontwerp is in 2020 via een participatieproces opgesteld.

Tijd

Allereerst wordt het gedeelte Sint Jansgildestraat tussen de Peeskeweg en Eltenseweg uitgevoerd en de Eltenseweg, tot de komgrens in 2021/2022.

De verwachting is dat de uitvoering van de herinrichting van de kern van Beek, het plein, in 2023 wordt uitgevoerd.

Geld

Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat er binnen de € 1,2 milj. die de raad beschikbaar heeft gesteld voor een 'goede ruimtelijke inrichting van kernen', voldoende financiële ruimte is voor de herinrichting van de kern van Beek.

- Opstellen maatregelplan klimaatadaptie, als onderdeel van het GRP 2021-2026

Uitvoering

Het huidige GRP loopt dit jaar (2020) af. Om gelijk op te trekken met de overige gemeentel Afval Water team Etten wordt de looptijd van het huidige GRP met één jaar verlengd. Het GRP 2022 -2026 wordt in 2020 en 2021 opgesteld en aan de raad ter vaststelling aangeboden.

In het GRP 2022 - 2026 wordt een maatregelplan klimaatadaptie opgenomen, maatregelen die noodzakelijker wijze genomen moeten worden om een klimaatbestendige woonomgeving te vormen.

Tijd

Vorbereiding in 2020 en 2021. Vaststelling door de raad in 2021.

Geld

De kosten van het opstellen van het GRP 2022 - 2026 zijn geraamd in het huidige GRP en zijn voorzien in de begroting.

- Reactivering van het Groenstructuurplan (GSP)

Uitvoering

Het 'groenstructuurplan' gaat in het vervolg onder de naam 'groenbeleidsplan' verder en er is in 2020 aan de inhoud gewerkt, waarbij participatie hoog in het vaandel stond.

Tijd

Het groenbeleidsplan wordt in 2021 aan de raad ter vaststelling aangeboden.

Geld

Afhankelijk van het ambitieniveau waarvoor door de raad wordt gekozen, past dat al dan niet binnen het beschikbare budget in de begroting.

- Uitvoering IVVP, maatregelen 2020 worden nog bepaald

Uitvoering

De startnotitie voor het IVVP is in 2020 door de raad vastgesteld. In dat jaar zijn ook de onderwerpen uit die notitie verder uitgewerkt.

Tijd

In 2021 wordt het IVVP aan de raad ter vaststelling aangeboden.

Geld

Voor de uitvoering van de maatregelen uit het IVVP was oorspronkelijk jaarlijks € 250.000,= beschikbaar. In het kader van de bezuinigingen is in 2020 bij de begrotingsbehandeling 2021 besloten het budget te verlagen tot € 100.000,= miv 2021.

- Uitvoering van het Centrumplan Didam wat betreft de deelgebieden Spoorstraat, parkeerplaatsen bij kerk en het Lieve Vrouweplein

Uitvoering

- De parkeerplaatsen voor de kerk zijn nagenoeg gereed.
- De Spoorstraat is gereed.
- Het participatietraject voor het Lieve Vrouweplein is digitaal, individueel, middels een informatiefolder en per brief verlopen.

Tijd

- De parkeerplaatsen voor de kerk zijn nagenoeg gereed.
- De Spoorstraat is gereed.
- Het Lieve Vrouweplein is naar verwachting eind 2021 gereed.

Geld

Werkzaamheden passen binnen het beschikbare budget.

3.4.2 Duurzaamheid

Wat hebben we bereikt?

- **Ambitie is (tenminste) 75% recycling van het huishoudelijk afval in 2020, met verdere groei daarna.**

Het percentage afvalscheiding/recycling huishoudelijk afval bedroeg over 2020 80%, waarmee de doelstelling ruim is gehaald. Dit is in grote mate te danken aan betere scheiding GFT (18% meer dan in 2019).

Percentage afvalscheiding huishoudelijk afval

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	%	79,00 %	80,00 %
Streefwaarde	-	-	75,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Onderzoek (in RDL-verband) mogelijkheden tariefdifferentiatie gestapelde bouw

■ Uitvoering

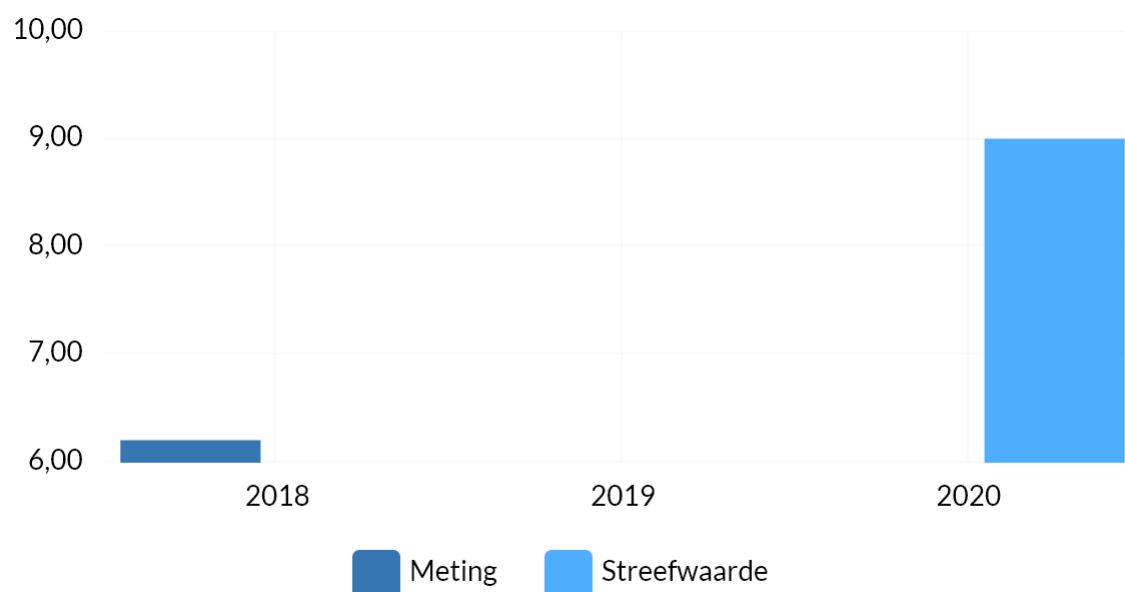
Na de zomer van 2020 is in een beeldvormende PAM besloten om het betreffende raadsvoorstel niet te agenderen voor de oordeelsvormende sessie, maar dit onderwerp te parkeren voor tenminste 2 jaar. Deze raadperiode wordt er dus geen besluit meer genomen over eventuele tariefdifferentiatie afvalstoffenheffing voor de gestapelde bouw

■ Tijd

■ Geld

- [Het percentage hernieuwbare energie neemt toe tot 9%](#)

Percentage energieneutraliteit (percentage hernieuwbare energie)

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	6,20		
Streefwaarde	-	-	9,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aanjagen/faciliteren/stimuleren duurzame energieprojecten/initiatieven (inzet van 1 fte extra gerealiseerd)

■ Uitvoering

De uitvoeringsagenda is eind 2018 vastgesteld. De benodigde personele uitbreiding van 1,0 fte voor uitvoering van de uitvoeringsagenda is in 2019 gerealiseerd. In 2020 is volgens de monitoringsrapportage uitvoeringsagenda 86% van de geplande projecten volgens schema verlopen. Ook in 2021 verloopt de uitvoering van projecten uit de uitvoeringsagenda voor een groot deel volgens schema.

■ Tijd

■ Geld

- Gemeente energieneutraal: Realistische opgave energietransitie: betrekken inwoners bij planvorming

■ Uitvoering

De uitvoeringsagenda Montferland Energieneutraal 2030 is in 2018 is vastgesteld en loopt nog tot en met 2022 door. Bij de uitvoering van de verschillende projecten worden verschillende doelgroepen betrokken.

■ Tijd

■ Geld

- Opstellen (2018) en uitvoeren (2018 e.v.) lokale uitvoeringsagenda klimaat

■ Uitvoering

De uitvoeringsagenda is eind 2018 vastgesteld en vervolgens in uitvoering genomen. De voortgang van de uitvoering wordt jaarlijks gemonitord. Van de projecten die gepland stonden in 2020 is 86% volgens schema verlopen. Ook in 2021 verloopt de uitvoering van de agenda grotendeels conform planning.

■ Tijd

■ Geld

- Opzetten en uitvoeren participatietraject (o.a. ruimtelijke keuzes).

■ Uitvoering

Het ruimtelijke kader voor opwekking duurzame energie (RO DE) is medio 2020 vastgesteld. De betrokkenheid van inwoners bij de planvorming is gerealiseerd d.m.v. een uitgebreid participatietraject. Dit zal op projectniveau een vervolg krijgen indien initiatieven worden aangedragen die voldoen aan de gestelde criteria.

■ Tijd

■ Geld

03.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-14.888	-14.843	-15.378	-15.282
Baten	9.735	9.320	9.348	9.976
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.153	-5.523	-6.030	-5.305
Onttrekkingen	260	0	456	456
Stortingen	-466	-43	-329	-286
Mutaties reserves	-206	-43	127	170
Gerealiseerd resultaat	-5.359	-5.566	-5.903	-5.135

2.1.04 Economie en toerisme

04.1 Missie

Montferland is een gemeente waarin het prettig wonen, werken en recreëren is. Een excellent economisch klimaat, voor onze gemeente, met name gericht op logistiek en toerisme, waardoor duurzame werkgelegenheid ontstaat en behouden blijft, is van essentieel belang voor het economisch goed functioneren van de gemeente.

04.2 Context en achtergronden

Economie

Doel:

Montferland streeft naar een goed ondernemersklimaat voor alle ondernemers waarbij er, vanwege de unieke ligging en landschappelijke kwaliteiten van de gemeente, specifieke aandacht is voor logistiek en toerisme.

Voldoende werkgelegenheid is van essentieel belang voor het goed functioneren van de gemeente. De gemeente zet zich in voor een versterking van de economische structuur en een goed ondernemersklimaat. De algemene doelstelling van het economisch beleid is het scheppen van duurzame en excellente voorwaarden en het bieden van stimulansen voor bedrijven, met als resultaat een duurzame economische ontwikkeling van de gemeente Montferland en het behoud en versterking van werkgelegenheid voor de inwoners van Montferland en de directe omgeving. Wij staan voor een goed ondernemersklimaat voor alle ondernemers.

Montferland is uniek gelegen aan de A12/A3, één van de belangrijkste transportassen naar het Europese achterland.

Met name door deze ligging is het gebied interessant voor vestiging van logistieke functies. Door de voorgenomen doortrekking van de A15, de verbreding van de A12, de korte afstand tot het vestigingsklimaat tot het goederenspoor en de containerhaven van Emmerik, 'scoort' 's-Heerenberg hoog waar het gaat om het vestigingsklimaat voor logistieke bedrijven. Ontwikkelingen als uitbreiding van de haven en de nieuwe op-/afrit op de A3 nabij Netterden kunnen de positie van Montferland en specifiek 's-Heerenberg, nog verder versterken. De kansen voor de werkgelegenheid van de gemeente liggen dan ook met name in de verwachte groei van de logistieke sector.

In 2020 hebben wij, namens de Groene Metropoolregio Arnhem/Nijmegen, met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat de MKB Deal 'Sm@rt Together' gesloten. Een MKB-Deal bevat afspraken tussen regionale publieke partijen om het brede mkb te versterken. De 18 gemeenten in de regio gaan de komende jaren honderden mkb bedrijven in de regio helpen bij uiteenlopende vragen en investeringen rond digitalisering, van het opzetten van een webshop of socialmedia campagne tot het ontwikkelen van afzetmarkten en verdienmodellen.

Verder is in 2020 veel aandacht besteed om te zorgen dat er een gezonde voorraad uitgeefbaar bedrijventerrein voorhanden is. Wij verwachten dat in 2021 de voorraad uitgeefbaar bedrijventerrein is uitgeput.

Recreatie en Toerisme

De natuurlijke omgeving biedt veel mogelijkheden voor recreatie en toerisme. Deze kansen moeten benut worden door samenwerking met de branche vanuit een gedegen toeristisch beleid vanuit een gezamenlijke visie. De kansen worden mede bepaald door een marktgerichte houding en integrale en grensoverschrijdende benadering. Daarbij moet een balans worden gevonden met de draagkracht van het gebied.

04.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Coalitieprogramma 2018-2022: 'Samen krijgen we het voor elkaar'
- Regionaal Programma Werklocaties: 'Ruimte voor economische ontwikkeling' (Regio Arnhem-Nijmegen (2018))
- Economische beleidsnota tot 2030, (2018)
- Omgevingsvisie en -verordening provincie Gelderland (2017)
- nota Grondbeleid
- Structuurvisie Montferland (2009)
- Nota 'Grip op Verandering

- Vrijtijdsagenda Achterhoek

04.4 Wat hebben we bereikt?

- [Inzicht in het beeld van ondernemers in het beleid en dienstverlening van de gemeente](#)

Door de ondernemerspeiling hebben wij (weer) een beter inzicht gekregen in het beeld van de ondernemers in het beleid en dienstverlening van de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Een ondernemerspeiling verrichten

Uitvoering

Na de ondernemerspeiling in 2020 zal met een interval van 4 jaar de volgende ondernemerspeiling worden uitgevoerd in 2024. Dit betreft een continue proces.

Tijd

In 2024 zal de volgende ondernemerspeiling worden uitgevoerd.

Geld

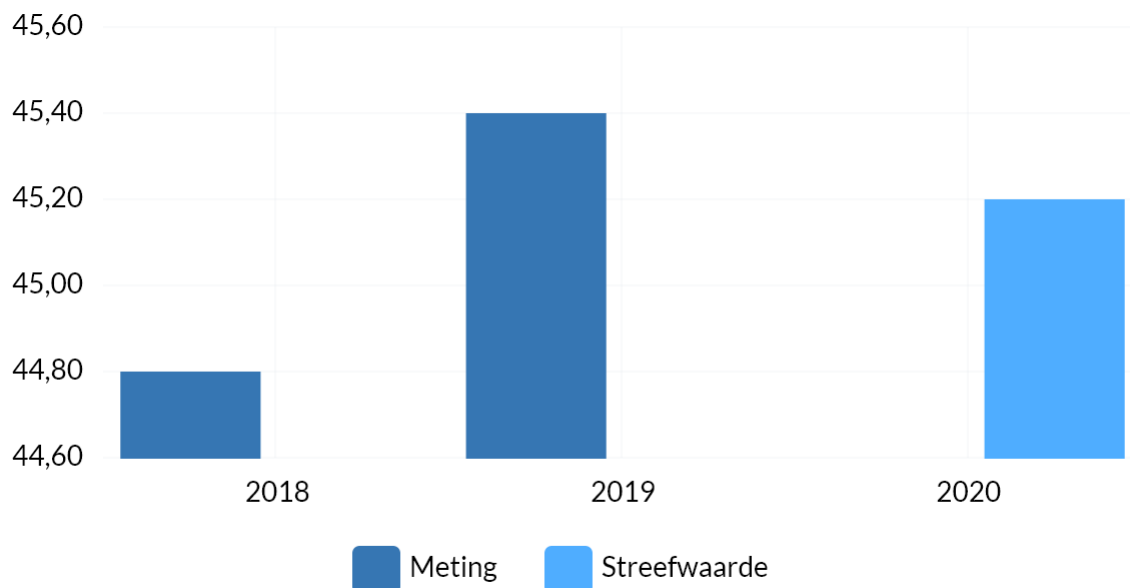
Budget zal tzt beschikbaar moeten worden gesteld.

- [Jaarlijkse toename met tenminste 1% van het aantal banen in de sector recreatie en toerisme per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 74](#)

Helaas zijn de cijfers van 2020 nog niet bekend. De verwachting is dat i.v.m. de coronacrisis de doelstelling niet bereikt zal zijn. De crisis is namelijk ook goed terug te zien in de afname van het aantal toeristische overnachtingen.

- Indicatoren

Toename met tenminste 1% van het aantal banen in de sector recreatie en toerisme per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	44,80	45,40	
Streefwaarde	-	-	45,20

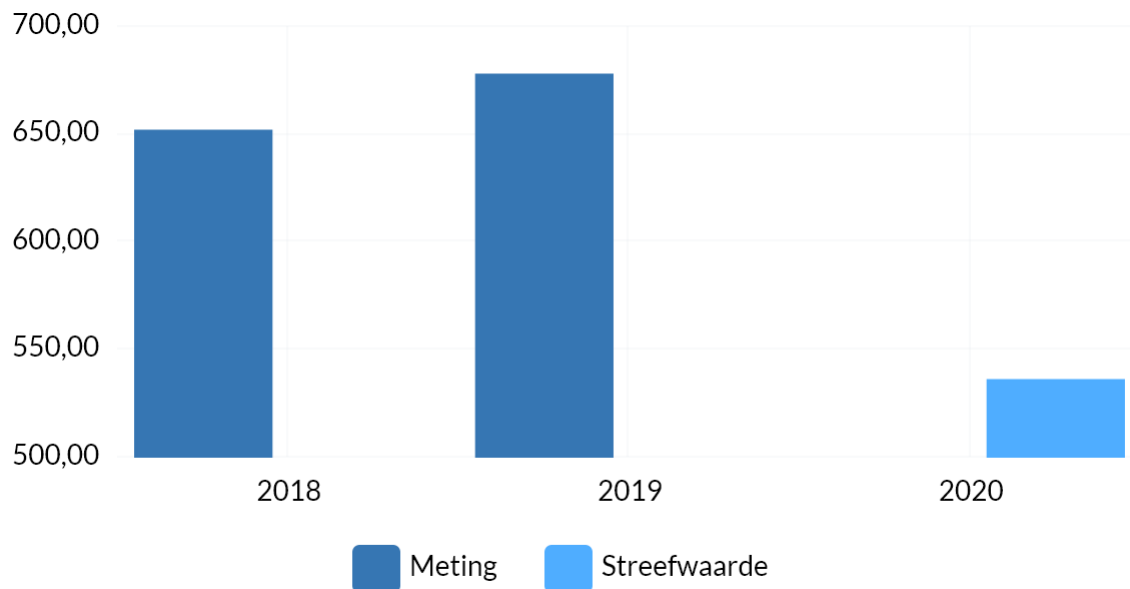
- [Jaarlijkse toename met tenminste 1% van het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 64](#)

"De cijfers van 2020 zijn nog niet bekend. De meest recente cijfers laten een lichte stijging zien van het aantal banen ten opzichte van het voorgaande jaar (van 648,4 naar 651,9

Meting 2020 is nog niet bekend.

- Indicatoren

Toename aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	651,90	677,90	
Streefwaarde	-	-	536,10

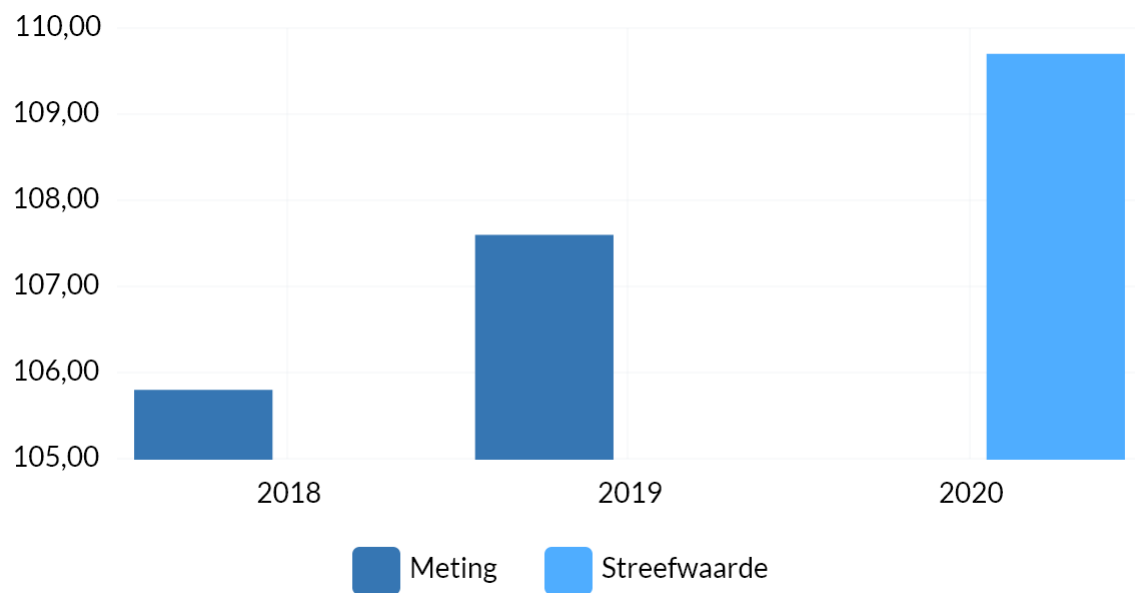
- [Jaarlijkse toename met tenminste 1% van het aantal bedrijfsvestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 – 74](#)

De meting 2020 is nog niet bekend.

Het aantal bedrijfsvestigingen is ten opzichte van vorig jaar licht gestegen (van 102,1 naar 105,8.

- Indicatoren

Toename met tenminste 1% van het aantal bedrijfsvestigingen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74

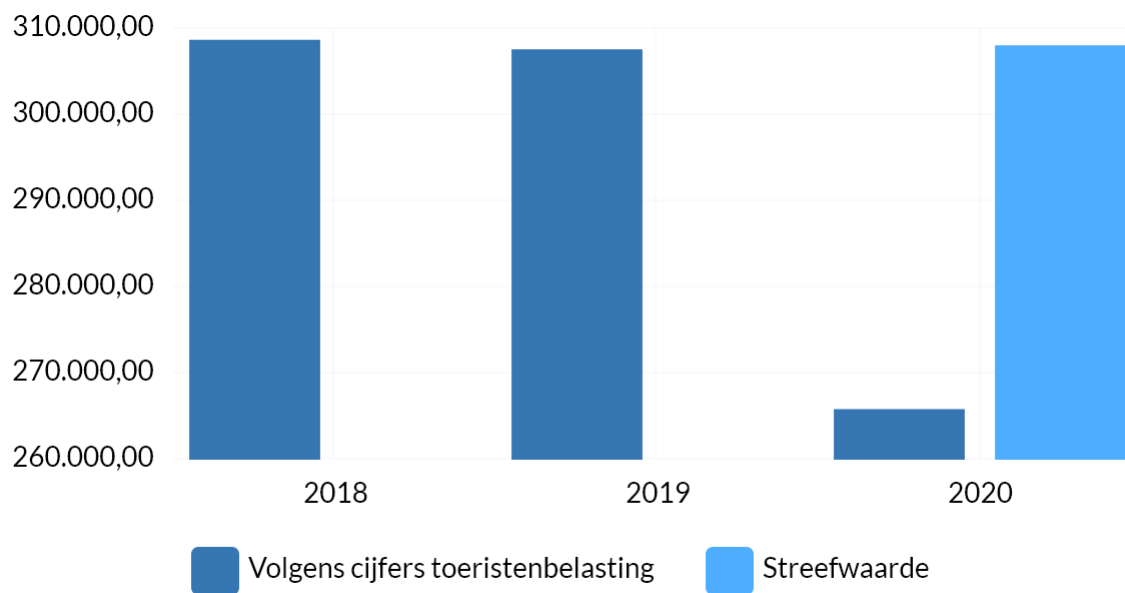
Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	105,80	107,60	
Streefwaarde	-	-	109,70

- [Stabiliseren van het aantal recreatieve overnachtingen](#)

De stabilisering van het aantal overnachtingen is in 2020 niet behaald. Dit is te verklaren door de komst van het coronavirus en beperkende maatregelen en lockdown die grote delen van het jaar golden.

- Indicatoren

Stabilisatie van het aantal recreatieve overnachtingen

Waardesoort	2018	2019	2020
Volgens cijfers toeristenbelasting	308.623,00	307.530,00	265.772,00
Streefwaarde	-	-	308.000,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In samenwerking met betrokken partijen een Economische Visie voor de Liemers opstellen

■ Uitvoering

DE Liemerse Economische Visie is door de deelnemende gemeenten vastgesteld.

■ Tijd

De Liemerse Economische Visie wordt momenteel door de deelnemende gemeenten vastgesteld.

■ Geld

Budget beschikbaar gesteld.

- In samenwerking met het toeristisch veld beleid uitwerken, met inachtneming van initiatieven uit de sector

■ Uitvoering

R&T-beleid is opgesteld en in december 2020 door de raad vastgesteld. Diverse TPM-adviezen zijn hierin verwerkt.

■ Tijd

R&T-beleid is opgesteld en in december 2020 door de raad vastgesteld.

■ Geld

Voor het opstellen van het nieuwe R&T-beleid is geen geld uitgegeven.

- Inzet Toeristenbelasting enkel voor R&T

■ Uitvoering

■ Tijd

doorlopend proces

Geld

- Onderzoek naar de mogelijkheden tot verbreding van de landbouw met functies op het gebied van zorg, recreatie en natuur
- Onderzoeken van mogelijkheden om horeca en voorzieningen samen te brengen

Uitvoering

Onderdeel van het R&T beleid.

Tijd

Onderdeel van het R&T beleidsplan.

Geld

Past binnen budget.

- Ontwikkelen van nieuwe (grensoverschrijdende) routes in samenwerking met Emmerik en andere buurgemeenten en promotie via de VVV

Uitvoering

In afstemming met de gemeente Emmerich en Infocenter Emmerich worden recreatieve wandel- en fietsroutes ontwikkeld. Dit viel binnen de projecten EBBB en de Oranjeroute en zijn gerealiseerd. Verder is fase 3 gestart van het StAT-project over het mountainbikeroutenetwerk. Hierin worden de gebied Montferland, Oude IJsselstreek en Doetinchem verbonden. Ook zijn we een concept projectplan aan het schrijven voor een vervolg op het INTERREG-project 'Zicht op Heden en Verleden', hierin worden mogelijk ook routes opgenomen. Ten slotte is er R&T-budget dat in 2020 niet is uitgegeven, overgeheveld naar 2021. Hiervan is een deel gereserveerd voor de verbetering van het routeaanbod (conform het R&T-beleid). Eerst wordt geanalyseerd hoe het aanbod er nu uitziet. Daarna kan worden geprioriteerd welke routes een upgrade nodig hebben en welke routes wellicht nog missen.

Tijd

Gezien het coronavirus is de verwachting dat het MTB-project van StAT in 2021, in plaats van eind 2020, wordt afgerond. Het vervolg op het INTERREG-project zal meerdere jaren in beslag nemen. De analyse van het huidige routeaanbod in Montferland zal in 2021 plaatsvinden, waarbij de eventuele kwaliteitsverbetering of toevoeging van routes waarschijnlijk tot na 2021 zal duren.

Geld

Voor het MTB-project van StAT is geld gereserveerd. Ook voor de analyse en verbetering van het huidige routenetwerk in Montferland is geld gereserveerd, door overheveling van niet besteed R&T-budget uit 2020. Voor het vervolg van het INTERREG-project zijn de kosten nog onduidelijk, omdat we pas in de fase zijn van het schrijven van een concept projectplan.

- Ontwikkelen van nieuwe toeristische producten in samenwerking met de VVV

Uitvoering

In 2020 is de kaart van de toppenroute vernieuwd. Vanaf 2021 zal het proces in gang worden gezet om de marketing en promotie van Montferland extern te beleggen, conform het R&T-beleid.

Tijd

Vanaf 2021 zal het proces in gang worden gezet om de marketing en promotie van Montferland extern te beleggen, conform het R&T-beleid.

Geld

Vanaf 2021 zal het proces in gang worden gezet om de marketing en promotie van Montferland extern te beleggen, conform het R&T-beleid. Dit betekent dat ook dan pas duidelijk zal worden wat de kosten hiervoor zijn, wel is hier reeds budget voor gereserveerd.

- Ontwikkeling van een 'Klompepad' (wandelroute over boerenland, via o.a. een app)

■ Uitvoering

Eind 2019 is de uitvoering van de klompenpaden in Stokkum en Kilder van start gegaan. Begin 2021 zijn we de mogelijkheden aan het onderzoeken voor een derde klompenpad in het gebied Greffelkamp/Nevelhorst.

■ Tijd

Eind 2019 is de uitvoering van de klompenpaden in Stokkum en Kilder van start gegaan. Verwachting is dat het proces langer zal duren door de komst van het coronavirus.

■ Geld

Kosten zijn conform begroting.

- Verder inzetten op ontwikkeling van de gemeente als logistieke hotspot, via (o.a.) lobby t.b.v. ontwikkeling van DocksNld-2, grondverwerving, uitwerking van de conclusies van de logistieke studie EMZ, inzetten op nieuwe verbinding BAB-3 – DocksNld-2

04.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-20.065	-233	-572	-1.633
Baten	22.460	423	336	2.994
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.395	190	-235	1.361
Onttrekkingen	25	0	0	0
Stortingen	-1.517	0	-75	-1.191
Mutaties reserves	-1.492	0	-75	-1.191
Gerealiseerd resultaat	903	190	-310	170

2.1.05 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl

5.1 Missie

Montferland is een gemeente waarin inwoners in goede gezondheid kunnen wonen, werken en recreëren. Inwoners hanteren daarbij een gezonde leefstijl. Voldoende sportvoorzieningen en bewegen in de openbare ruimte dragen bij aan de vitaliteit en gezondheid van inwoners.

5.2 Context en achtergronden

In 2020 is tijdens de COVID-19 pandemie het belang van gezondheid en een gezonde leefstijl nadrukkelijk gebleken. Fit en vitaal zijn bleek de ernstige symptomen van het virus te verkleinen en de kans op een spoedig herstel te vergroten. Met name leefstijlziekten zoals hart- en vaatziekten, obesitas en diabetes blijken van grote invloed op het verloop van het ziektebeeld.

In juli 2020 is de nieuwe sportnota 'Montferland Beweegt' vastgesteld. In deze nota is sport meer dan alleen een doel op zich. We streven er naar om sport en bewegen meer in te zetten als middel. Een middel met een preventie functie en veel positieve effecten. Het uitgangspunt is dat sport en bewegen voor iedere inwoner van Montferland toegankelijk moet zijn. Iedere inwoner moet een leven lang kunnen sporten en bewegen, in de eigen omgeving en binnen de eigen capaciteiten.

Het ontwikkelen van sport en bewegen doen we niet alleen, maar nadrukkelijk samen met de samenleving. Een intensieve samenwerking met alle betrokken in het veld is hierbij cruciaal. Bevlogen vrijwilligers, verenigingsbestuurders, sporters zelf en buurtsportcoaches spelen hier een belangrijke rol in. Eind 2020 is de totstandkoming van een lokaal beweeg- en sportakkoord op gestart.

Het COVID-19 virus heeft in 2020 veel van sportaanbieders gevraagd. Nauwelijks activiteiten in groepsverband, het sluiten van sportaccommodaties en de afgelasting van evenementen deden een groot beroep op alle beweeg- en sportaanbieders. Ondanks deze uitdagingen bleek de samenleving veerkrachtig, flexibel en creatief. Daar waar mogelijk onstonden allerlei (digitale) activiteiten.

De rol van de GGD Noord- en Oost-Gelderland veranderde van het vooral uitvoeren van (preventief) gezondheidsbeleid naar het bestrijden van het COVID-19 virus. Het testen en het bron- en contactonderzoek waren daarbij verreweg de belangrijkste werkzaamheden. In eerste instantie pakten de reguliere organisatie deze taken op. Sinds de zomer van 2020 is er een COVID-19 projectorganisatie actief en pakt de GGD Noord- en Oost-Gelderland zoveel als mogelijk haar reguliere werkzaamheden weer op.

5.3 kaderstellende (beleids) nota's

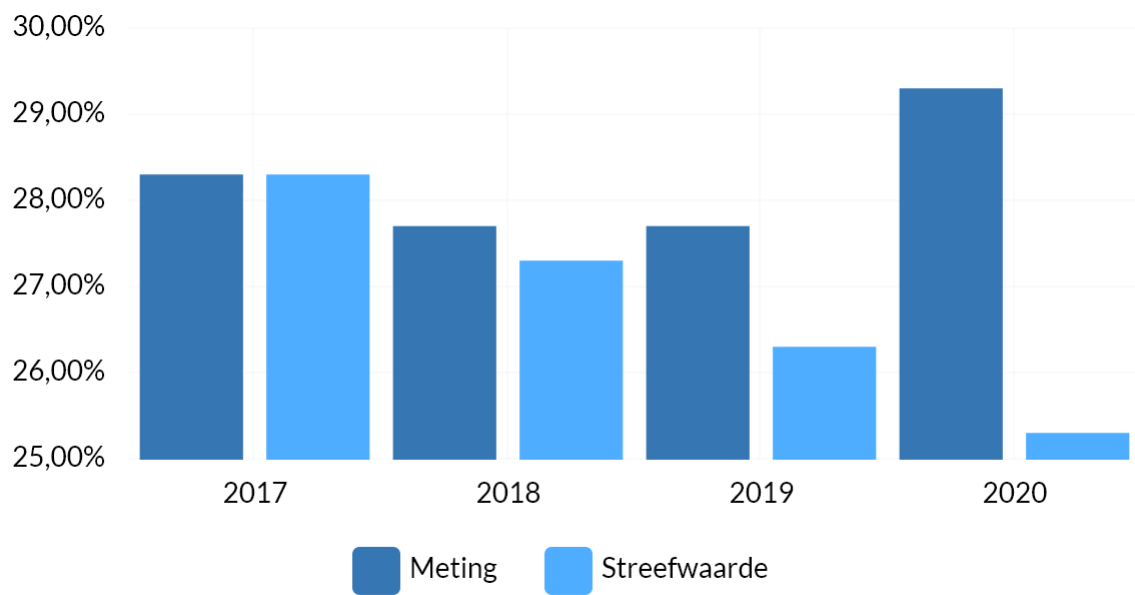
- Coalitieprogramma 'Samen krijgen wij het voor elkaar' 2018-2022
- Sportnota 'Montferland Beweegt' 2020-2023
- Regionaal Beweeg- en Sportakkoord 2020-2030
- Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging 2020-2024
- Regionaal Preventie Akkoord: 'Gezondheid en geluk voorop in de Achterhoek 2020-2030'
- Beleidsplan Spelen in Montferland: Spelen, bewegen en ontmoeten voor jong en oud 2015-2030

05.4 Wat hebben we bereikt?

- Beperkte daling aantal leden sportverenigingen met slechts 1 % per jaar
- Indicatoren

Afname leden sportverenigingen

In 2020 is via NOC*NSF inzicht gekregen in de ledencijfers in Montferland via een aanvullende rapportage uit het Kennis en Informatie Systeem Sport (KISS).

Bron: KISS rapportage NOC*NSF

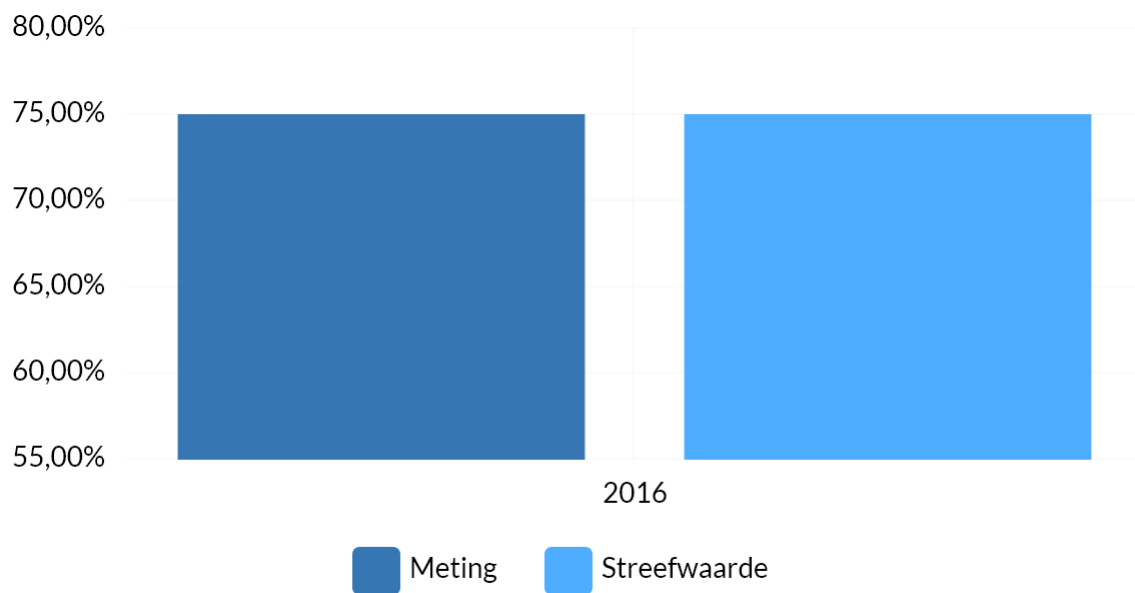
Waardesoort	2017	2018	2019	2020
Meting	28,30 %	27,70 %	27,70 %	29,30 %
Streefwaarde	28,30 %	27,30 %	26,30 %	25,30 %

- [Toename van het aantal volwassen inwoners dat de gezondheid als goed ervaart met 1 %](#)
- Indicatoren

Het percentage van de bevolking dat de gezondheid als goed ervaart

De GGD Noord- en Oost Gelderland meet 1x per vier jaar de gezondheid van volwassenen en ouderen via de Gezondheidsmonitor. De laatste meting is van 2016.

De monitor is in 2020 opnieuw afgenomen. De cijfers van deze meting komen in het tweede kwartaal van 2021 beschikbaar.

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD'en, CBS en RIVM

Waardesoort	2016
Meting	75,00 %
Streefwaarde	75,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Gerichte gezondheidsvoorlichting over leefgewoonten zoals alcohol, roken en overgewicht, door onze Preventiemedewerker.

■ Uitvoering

Er worden, in samenwerking tussen gemeente en GGD NOG, met enige regelmaat voorlichtingsbijeenkomsten over gezondheid en gezond gedrag gehouden op scholen.

■ Tijd

Dit is een doorlopend proces.

■ Geld

Bekostiging vindt plaats uit de reguliere budgetten.

- Uitvoering projecten als Vitaal Veilig Wonen, GKGK, Slimmer, Nijntje beweegdiploma

■ Uitvoering

Bestaande leefstijlprojecten lopen verder. Het programma dat werkt aan het terugdringen van het probleem van overgewicht bij kinderen (GKGK) is omgezet naar een vergelijkbaar programma (Be-Fit). Het project "Slimmer" werkt aan het voorkomen van Diabetes, met name voor ouderen. Dit programma valt nu onder zorgpakket van de zorgverzekeraar, maar de gemeente investeert aanvullend om de kans op structureel succes te verhogen

■ Tijd

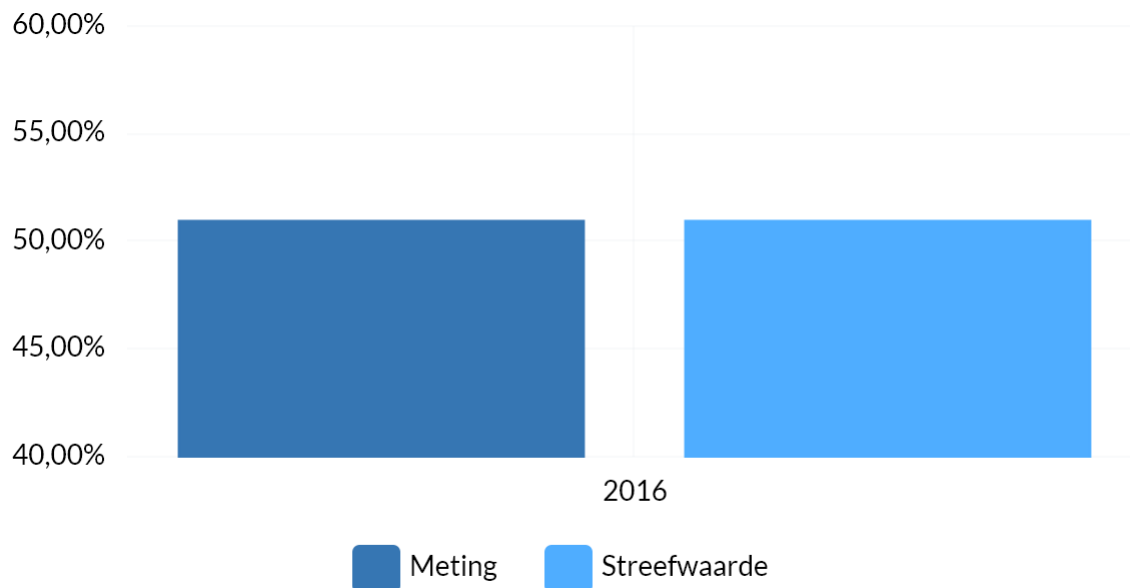
■ Geld

- Toename van het percentage inwoners waarvan het beweeggedrag voldoet aan de Norm Gezond Bewegen met 2 %
- Indicatoren

Het percentage inwoners waarvan het beweeggedrag voldoet aan Norm Gezond Bewegen

De GGD Noord- en Oost Gelderland meet 1x per 4 jaar het beweeggedrag van de inwoners op basis van de Norm Gezond Bewegen via de Gezondheidsmonitor. De laatste meting is van 2016. De monitor is in 2020 opnieuw afgenomen. De cijfers van deze meting komen in het tweede kwartaal van 2021 beschikbaar.

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen GGD'en, CBS en RIVM

Waardesoort	2016
Meting	51,00 %
Streefwaarde	51,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Aan de hand van een nieuw sportbeleid 2020-2023 i.s.m. partners aanbod van sportvoorzieningen aansluiten op behoefte van inwoners

■ Uitvoering

Sportnota is vastgesteld door de gemeenteraad. Een aantal speerpunten zijn benoemd, die de aankomende jaren waargemaakt gaan worden. met veel partijen/verenigingen/organisaties is het (digitaal) overleg opgestart om te komen tot een lokaal sportakkoord. Daarin worden een aantal speerpunten uit het sportakkoord opgepakt en uitgevoerd. Draagvlak bij de bewoners en hun organisaties wordt daarbij gezekerd.

■ Tijd

Geld

Kosten van uitvoering worden deels gedragen door gemeente, deels door de Rijksoverheid (sportakkoord). Komende jaren zijn voor de uitvoering van de sportnota financiële middelen nodig, waarbij ook externe middelen beschikbaar zullen zijn.

- Inzet van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches

Uitvoering

Taken van de combinatiefunctionarissen en de kwaliteit van de inzet zijn bewaakt en besproken met de Gelderse Sportfederatie (werkgever) en Stichting Welcom (coördinatie). Taken van de buurtsportcoaches besproken met de 2 uitvoerende instellingen: Sportfondsen Didam en Laco 's-Heerenberg.

De gemeente heeft aangegeven dat zij m.i.v. het nieuwe jaar 2019 gebruik willen maken van de mogelijkheid tot uitbreiding. In verband met de komst van Nieuwe Sportnota is dit nog niet ingevuld.

Tijd

Geld

- Nota sportbeleid opstellen

Uitvoering

Sportnota is opgesteld en vastgesteld door de raad. Uitvoering is opgestart o.a. via opzetten van projecten in het kader van lokaal sportakkoord.

Tijd

Geld

- Ondersteuning Open Club trajecten van samenwerkende sportverenigingen, door bijvoorbeeld DVC'26 te faciliteren.

Uitvoering

In 2020 is de Stichting Open Club de Nevelhorst opgericht op basis van onderzoek. Gemeente heeft dit proces gefaciliteerd en ondersteund. Provinciale subsidie is toegekend met steun van de gemeente.

In samenwerking met provincie en Achterhoek in Beweging het concept Open Club gepromoot in Montferland.

Tijd

Zelfde traject opgestart in 's-Heerenberg. T.g.v. Corona beperkingen tijdelijk stilgezet.

Geld

- Via regionaal samenwerkingsverband "Achterhoek in Beweging" sport en bewegen stimuleren voor jongeren, senioren, werknemers en mensen met een beperking

Uitvoering

Taken, projecten en werkzaamheden zijn geformaliseerd via een Regionaal Sportakkoord. Afstemming met lokale situatie is belangrijk.

Montferland neemt deel aan regionaal samenwerkingsverband, via overleggen en financieel. Regionaal wordt gewerkt aan sportstimulering, met name Open Club promotie, bewegen voor mensen met een beperking en meer bewegen voor ouderen.

Tijd

Geld

5.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-5.841	-3.410	-6.042	-5.914
Baten	901	634	613	776
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.940	-2.775	-5.428	-5.138
Onttrekkingen	481	0	595	524
Gerealiseerd resultaat	-4.459	-2.775	-4.833	-4.614

2.1.06 Jeugd, onderwijs en cultuur

6.1 Missie

Montferland is een gemeente waar jongeren veilig en gezond kunnen opgroeien en onderwijs ontvangen. Inwoners hebben de mogelijkheden om hun talenten te ontwikkelen en kunnen deelnemen aan culturele activiteiten in hun woonomgeving.

6.2 Context en achtergronden

Het jaar 2020 is door Covid-19 op veel gebieden anders gelopen dan vooraf verwacht. We zagen de invloed van de beperkende maatregelen vanuit de overheid waardoor veel maatschappelijke activiteiten niet door konden doorgaan, scholen die dicht waren en sociale ontmoetingen niet door konden gaan om besmetting te voorkomen. Inspanningen zijn er op gericht geweest om binnen de beperkingen door de maatregelen van de RIVM zoveel mogelijk zaken door te laten gaan.

Jeugd

De zorg is in 2020 grotendeels doorgedaan, ondanks de vele beperkende maatregelen. Voor een deel is er digitaal contact geweest tussen kinderen, hun ouders en de zorgaanbieders, maar ook op anderhalve meter afstand en met mondkapjes op is er behandeling, begeleiding en zorg geboden.

Onderwijs

In 2020 heeft het onderwijs en de kinderopvang voor grote uitdagingen gestaan: het invullen van thuisonderwijs en noodopvang. Ondanks deze grote uitdagingen zijn wel alle "gewone" activiteiten doorgedaan al was dat soms in een aangepaste vorm, rekening houdend met de beschermende maatregelen.

Verder zijn de ontwikkelingen rondom de locatie en komst van een Integraal Kind Centrum (IKC) in 's-Heerenberg doorgezet waar we in 2019 zijn gestopt.

Cultuur

De culturele sector heeft in het jaar 2020 zwaar te lijden gehad onder de Covid-19 pandemie zoals die wereldwijd is uitgebroken. Dat heeft tot gevolg dat heel veel culturele uitingen geen doorgang hebben kunnen vinden. Dat betreft dan zowel het culturele leven dat lokaal is georganiseerd, denk daarbij aan muziek, zang, toneel e.d., maar ook bovenlokaal. Denk daarbij aan het muziekonderwijs dat door 2 regionale organisaties wordt verzorgd in Montferland. Wij hebben getracht de culturele sector in elk geval financieel tegemoet te komen door de subsidies te handhaven en door financiële steun te -gaan- verlenen indien daar aanleiding toe is. Vanuit het Rijk zijn daar ook voldoende middelen voor ontvangen. Hiermee hopen wij het culturele veld in Montferland door deze crisis heen te helpen al weet niemand hoe lang en in welke mate die nog voort zal duren. Wij onderstrepen daarmee het belang van goede culturele voorzieningen voor de inwoners individueel maar ook voor de gemeenschap als geheel.

6.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Nota "Wijk- en kerngericht werken"
- Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019
- Subsidieregeling Jeugd en Onderwijs Montferland 2019
- Coalitieprogramma 2018-2022
- Nota Grip op Verandering
- Beleidsplan Jeugdbeleid
- Onderwijshuisvestingsvisie 2015-2023 gemeente Montferland
- Visie Muziekonderwijs Montferland 2020
- Visie Bibliotheekwerk Montferland 2017 - 2020

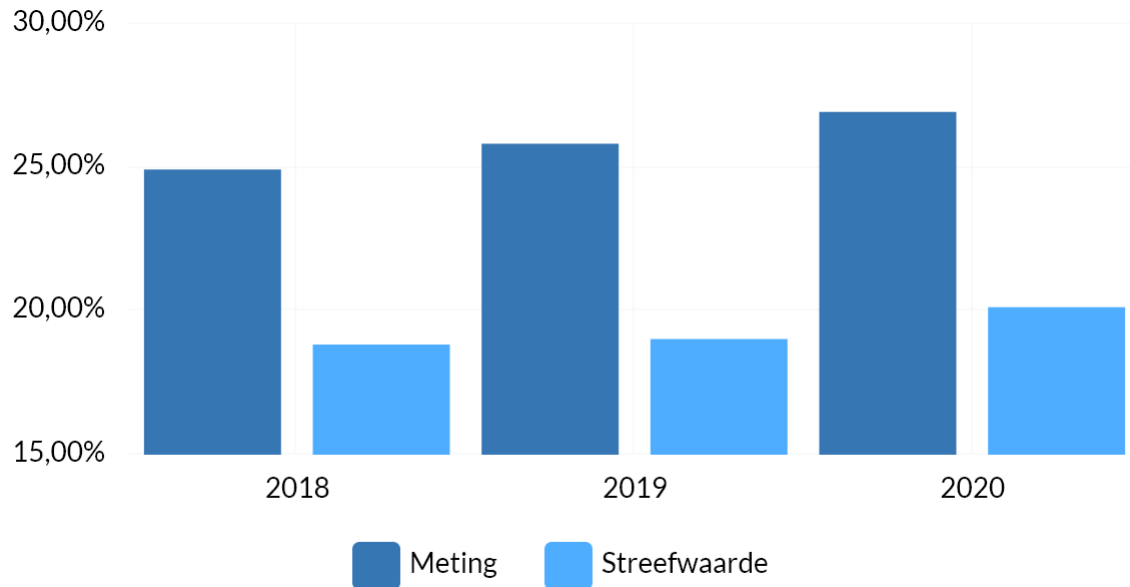
06.4 Wat hebben we bereikt?

- [Afname van het aantal m2 overcapaciteit in het basisonderwijs met 6 %](#)

Op dit moment is de ontwikkeling van een IKC in 's-Heerenberg nog gaande. Dit betekent dat er nog steeds sprake is van overcapaciteit, die zal afnemen wanneer de nieuwe school is gerealiseerd.

- Indicatoren

Afname aantal m2 overcapaciteit

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	24,90 %	25,80 %	26,90 %
Streefwaarde	18,80 %	19,00 %	20,10 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In s'-Heerenberg voorbereidingen treffen voor het realiseren van een nieuwe school voor basisonderwijs

Uitvoering

Er is nog geen besluit over de locatie voor de brede school genomen.

Tijd

Geld

- [De inzet van voorliggende voorzieningen nemen toe met 20%](#)

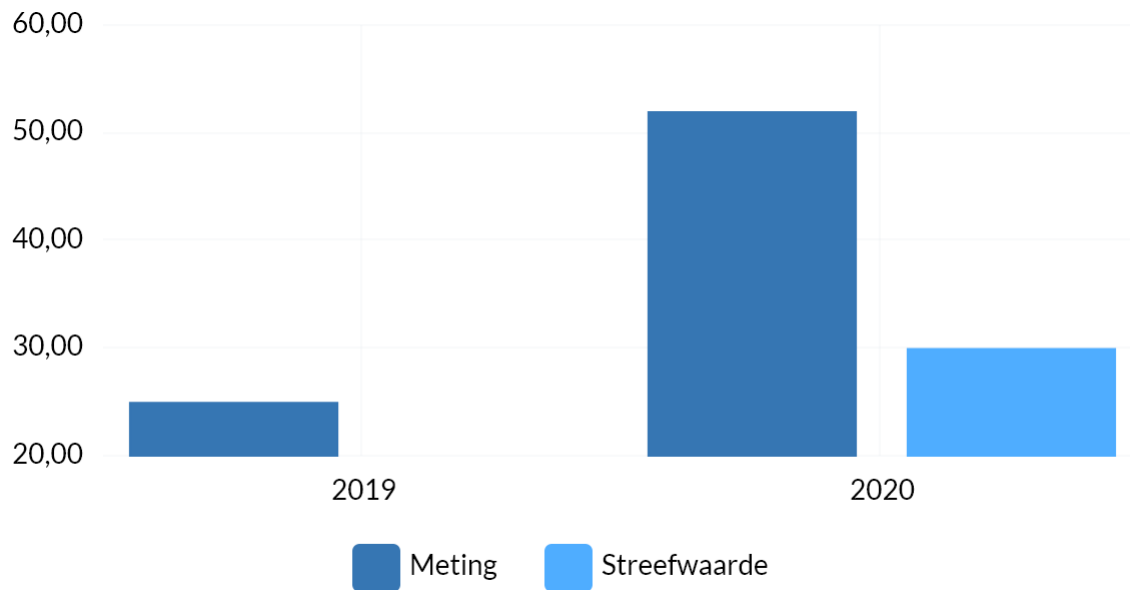
Voorliggende voorzieningen bieden kansen aan jeugdigen om gezonder en veilig op te groeien, zich te ontplooiën en de thuissituatie te normaliseren.

- Indicatoren

Toename inzet voorliggende voorziening

2018 was dit nog geen indicator

2019 is de nulmeting (25 kinderen)

Waardesoort	2019	2020
Meting	25,00	52,00
Streefwaarde	-	30,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Versterken voorliggende voorzieningen als alternatief voor geïndiceerde zorg, zoals bijvoorbeeld meer inzet door Welcom.

In uitvoering

Uitvoering

Ondanks de Corona zijn er diverse initiatieven in aangepaste vorm uitgevoerd om het voorliggend veld te versterken. Denk aan het maatjesproject, versterken sportverenigingen om kinderen met een beperking te begeleiden, schoolmaatschappelijk werk bij de Galamaschool. Het personeel van de jeugdgezondheidszorg (zowel Yunio als GGD) is deels ingezet bij het testen op Corona. Door extra inhuur extern personeel zijn de reguliere taken na verloop van tijd weer opgepakt.

Tijd

De uitbouw c.q. reguliere uitvoering wordt belemmerd door het Corona virus waardoor face to face contacten momenteel niet altijd mogelijk zijn. Het mag dan ook duidelijk zijn dat niet alle activiteiten door zijn gegaan danwel in een aangepaste vorm zijn doorgegaan. Tegelijkertijd biedt dit ook weer kansen om nieuwe methodieken uit te proberen (b.v. beeldbellen). Ook heeft Welcom binnen de grenzen van het RIVM jongeren opgezocht en opvang en recreatieve activiteiten aangeboden binnen de RIVM richtlijnen om jongeren te ondersteunen en de verveling tegen te gaan.

Geld

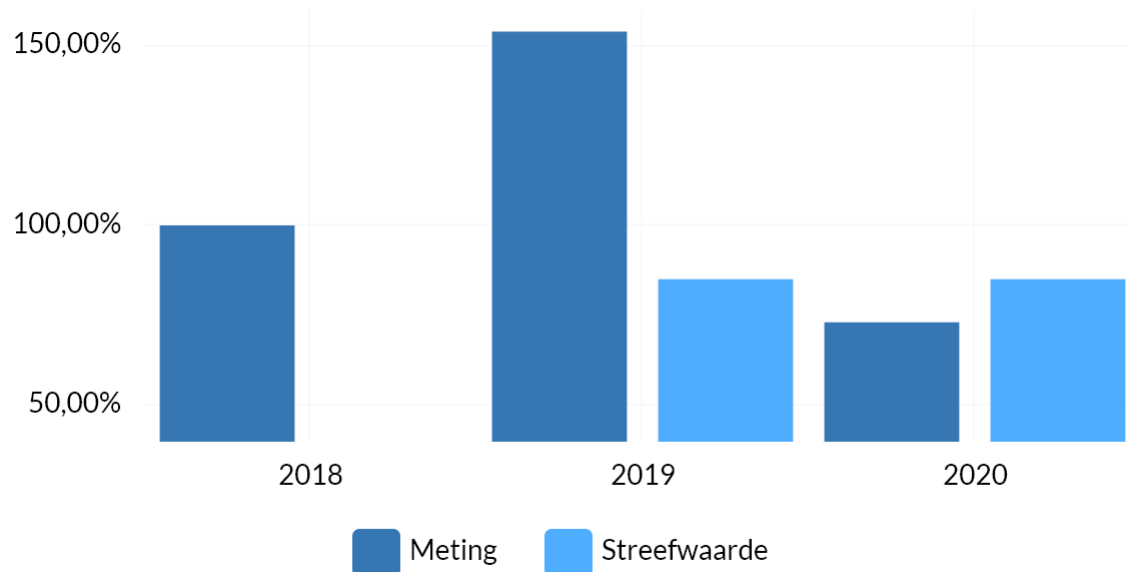
De kosten lopen bij preventie voor de baten uit en zijn soms moeilijk meetbaar te maken. De geplande activiteiten zijn echter binnen de bestaande budgetten uitgevoerd. Externe inhuur jeugdgezondheidszorg ivm Corona loopt buiten de gemeente om via rijksprogramma's.

- De kosten per jongere voor de duurdere vorm van jeugdzorg nemen af met 15% t.o.v. het jaar ervoor

We willen jongeren in zo'n vroeg mogelijk stadium passende hulp bieden. Door passende zorg te bieden voorkom je escalatie en daardoor zware/(dure) vormen van zorg. Niet op alle toegang tot dure zorg hebben we invloed, maar door te meten of deze zorgvorm afneemt (en uiteindelijk stabiel blijft) kunnen we zien of we tijdig passende zorg hebben kunnen bieden. 2018 is peiljaar en dus 100%. In 2019 hebben we een stijging gehad en in 2020 een daling t.o.v. 2019 en hopen dat deze daling gaat doorzetten door tijdige inzet van passende hulp.

- Indicatoren

Afname kosten per cliënt voor de zwaardere verblijfsvormen

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	100,00 %	154,00 %	73,00 %
Streefwaarde	-	85,00 %	85,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Inzet Praktijk Ondersteuner Huisartsen in 2020 ook in 's-Heerenberg

In uitvoering

■ Uitvoering

Voor zowel Didam als 's-Heerenberg is de praktijkondersteuner Huisartsen (POH-er) een vaste waarde geworden die door de huisartsen gewaardeerd wordt. In de doorontwikkeling van deze functie hebben we de gedragswetenschapper van de gemeente Montferland als achterwacht ingezet om de kwaliteit te verhogen. Dit past prima in onze visie om snel de juiste deskundige hulp in te zetten.

■ Tijd

Loopt volgens planning. De dreigende wachtlijsten zijn met behulp van eerder genoemde gedragswetenschapper teruggebracht. Corona speelt hierbij ook een rol (minder aanmeldingen). Blijft voor de toekomst een punt van aandacht.

■ Geld

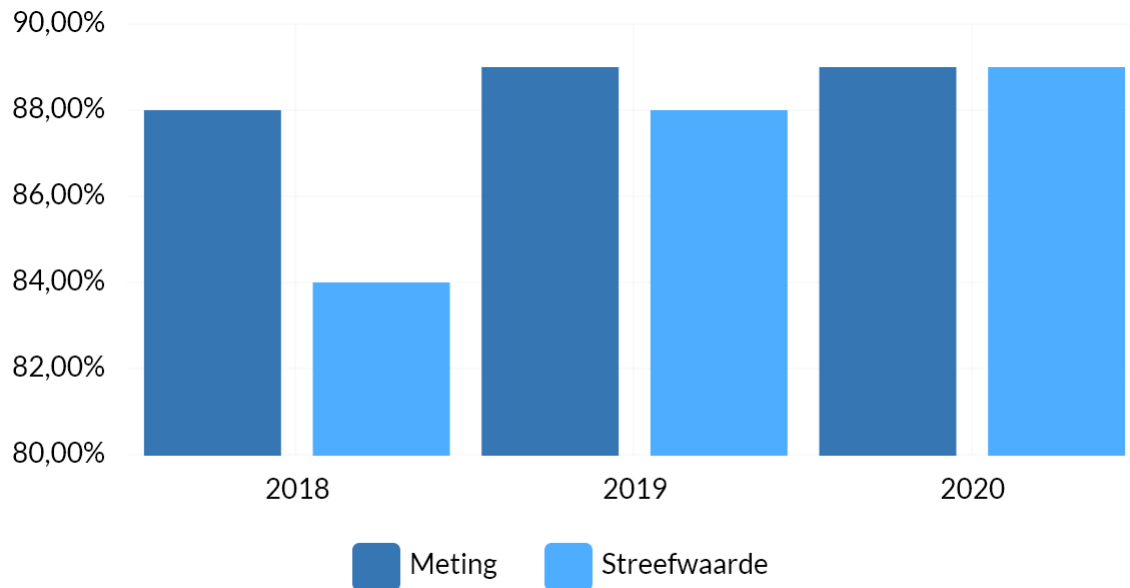
Vind plaats binnen het daarvoor beschikbare gestelde budget.

- De tevredenheid van het aantal cliënten blijft stabiel.

Het clienttevredenheidsonderzoek wordt jaarlijks uitgevoerd onder ouders en jongeren die geïndiceerde zorg ontvangen hebben en is een wettelijke verplichting vanuit de jeugdwet. In september 2020 zijn de meest actuele cijfers opgeleverd en dit gaat over de tevredenheid in 2019. We hanteren een strikte toegang tot jeugdzorg, waarbij we kritisch kijken wie verantwoordelijk is voor financiering van zorg maar ook veel van de eigen kracht van inwoners verwachten. Hierbij streven we ernaar dat tevredenheid van de inwoners gelijk blijft.

- Indicatoren

Clienttevredenheidscijfer

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	88,00 %	89,00 %	89,00 %
Streefwaarde	84,00 %	88,00 %	89,00 %

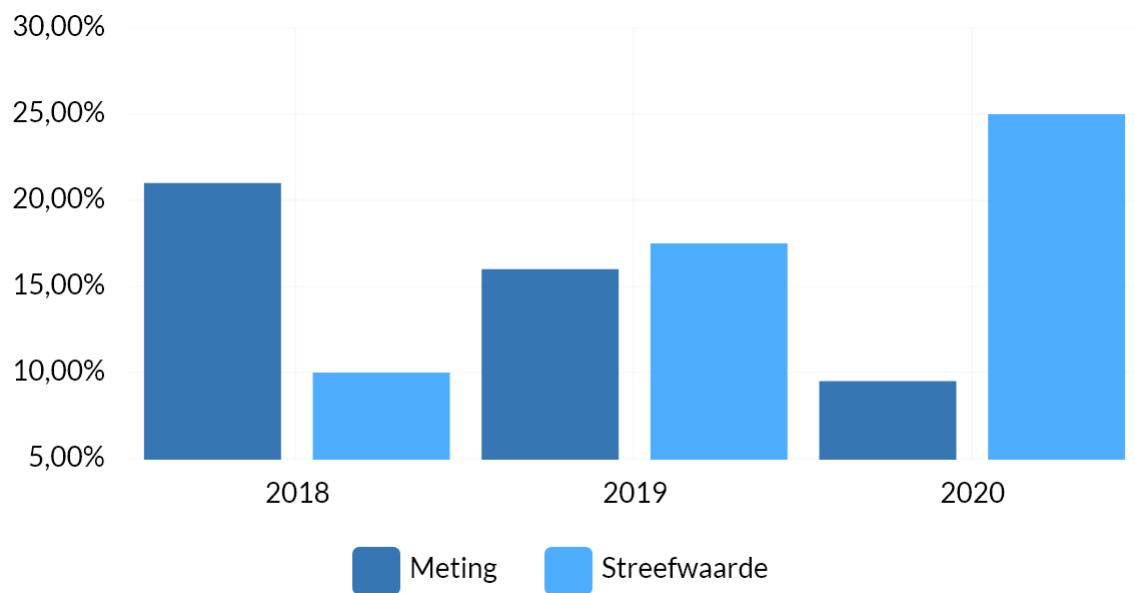
- [Ondersteuning, uitgevoerd door hert Sociaal Team neemt toe met 15% van 2018 naar 2020](#)

Door zelf kortdurende ambulante hulp te verlenen verwachten we minder geïndiceerde zorg in te hoeven zetten. Door Corona en vacatures binnen het Sociaal Team Jeugd is er echter sprake van een terugval in eigen hulpverlening.

- Indicatoren

Voorzieningen uitgevoerd door Sociaal Team Jeugd

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	21,00 %	16,00 %	9,50 %
Streefwaarde	10,00 %	17,50 %	25,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Casusoverleg tussen jeugdteam en het onderwijs

In uitvoering

■ Uitvoering

Indien noodzakelijk vind er casusoverleg tussen het onderwijs en het Sociaal Team Jeugd plaats. Het experiment op de Galamaschool met extra School Maatschappelijk Werk vanuit het Sociaal Team Jeugd om zo preventiever te kunnen werken wordt door zowel school als onderwijs als nuttig ervaren.

■ Tijd

■ Geld

Met een herschikking van middelen en een toevoeging van budget vanuit het passend onderwijs hebben we in gezamenlijkheid deze functie kunnen uitbreiden.

- Doorontwikkeling van de medewerkers van het Sociaal Team afdeling Jeugd, met het oog op de eigen dienstverlening en beroepsregistratie

■ Uitvoering

Alle medewerkers van het Sociaal team Jeugd hebben de benodigde beroepsregistratie voor de uitvoer van de taken van de toegang tot jeugdhulp (SKJ registratie). Ook werkinhoudelijk worden regionaal specifieke onderwerpen opgepakt om deskundigheid te bundelen en kwaliteit te borgen, bijvoorbeeld rondom complexe echtscheidingen.

■ Tijd

Medewerkers zijn tijdig geregistreerd als SKJ professional en werken doorlopend aan hun herregistratie zodat ze elke 5 jaar aan de herregistratie eisen kunnen voldoen.

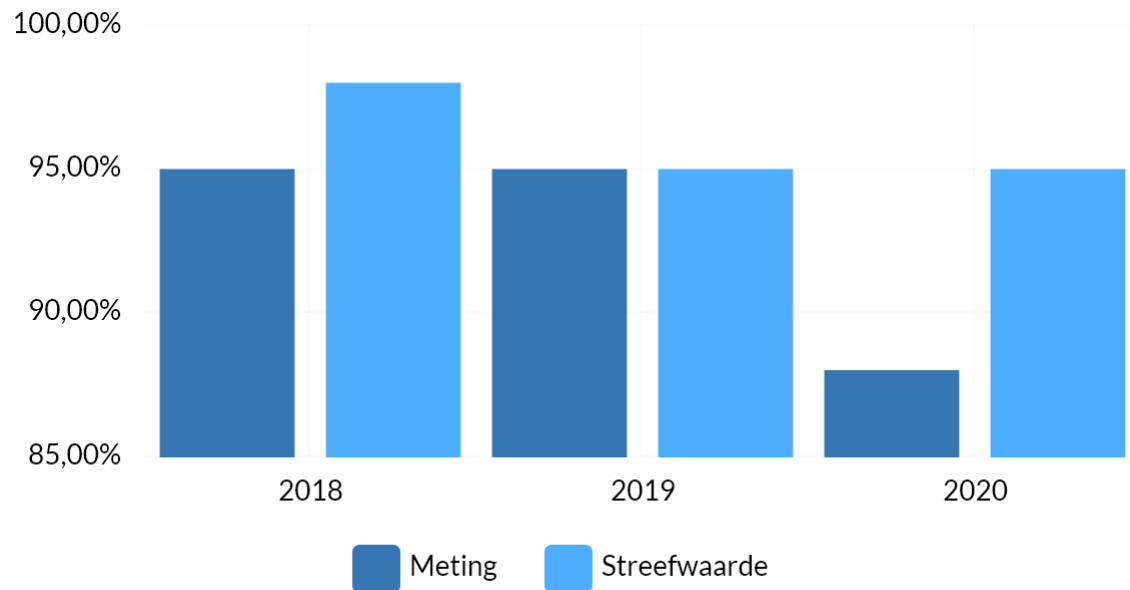
■ Geld

- **Toename van aantal peuters dat een voorschoolse voorziening bezoekt met 5%**

Door Corona zijn in 2020 minder kinderen geïndiceerd voor de voorschoolse voorzieningen. Ook is de kinderopvang in 2020 meerder weken dicht geweest ivm sluiting onderwijs en opvang. De opvang en onderwijs zijn wel open geweest voor noodopvang voor de kinderen met ouders met cruciale beroepen en kwetsbare kinderen.

- Indicatoren

Toename aantal peuters op voorschoolse voorziening

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	95,00 %	95,00 %	88,00 %
Streefwaarde	98,00 %	95,00 %	95,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In 2020 het aantal uren VVE verhogen van 8 naar 16

Gereed

■ Uitvoering

Alle aanbieders zijn gestart met de 16 uur VVE. Het doel is om meer peuters deel te laten nemen aan het VVE om het risico op achterstanden te beperken tot minimum.

■ Tijd

■ Geld

- Met de aanbieders van VVE resultaatafspraken maken

In uitvoering

■ Uitvoering

De resultaatafspraken zijn gereed en moeten nog getekend worden in de LEA. Helaas is door Covid-19 geen fysieke LEA vergadering in 2020 gehouden. Alle kettenpartners werken inmiddels volgens de vastgestelde richtlijnen in de resultaatafspraken.

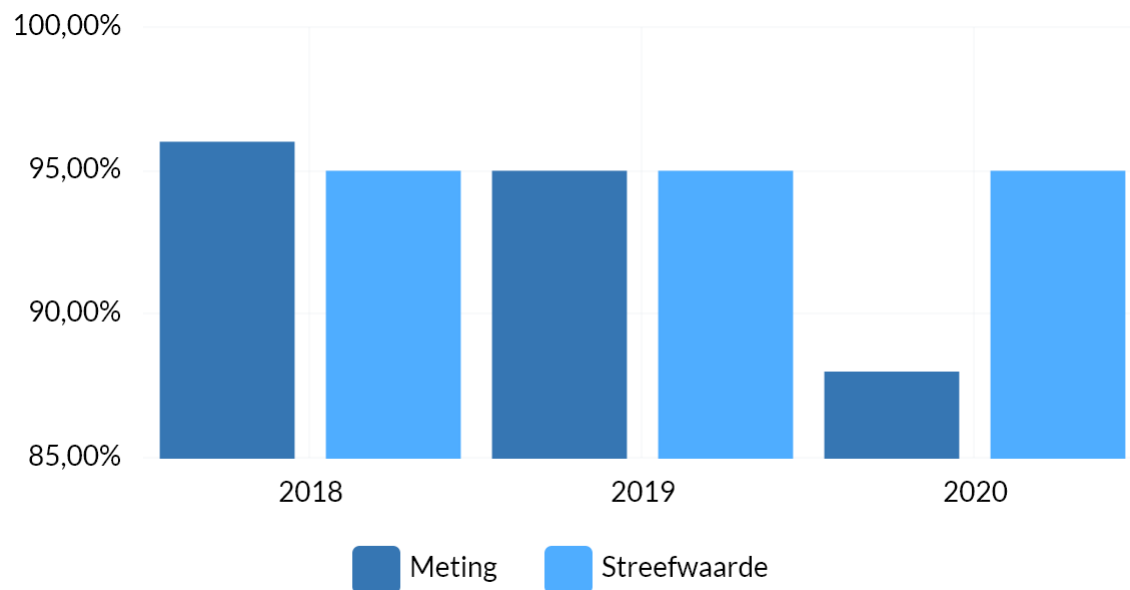
- **Tijd**
- **Geld**

- **Toename van het aantal doelgroepkinderen die een voorziening bezoeken met 3%**

Door het consultatiebureau zijn minder kinderen geïndiceerd. Veel consulten hebben via beeldbellen plaats gevonden. Veel ouders hebben gekozen om hun kind niet aan te melden voor VVE ivm angst voor Corona.

- Indicatoren

Toename doelgroepkinderen

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	96,00 %	95,00 %	88,00 %
Streefwaarde	95,00 %	95,00 %	95,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Subsidie verstrekken voor kinderen die een voorschoolse voorziening bezoeken

Gereed

■ **Uitvoering**

Ondanks de sluiting van de voorschoolse voorzieningen zijn een groot deel van de gesubsidieerde activiteiten doorgegaan. Ook is door de kinderopvang creatief invulling gegeven aan het VVE tijdens de sluiting van de kinderopvang door middel van doe-boekjes, filmpjes e.d.

- **Tijd**
- **Geld**

6.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-16.269	-18.331	-16.676	-16.032
Baten	1.580	1.812	2.188	1.914
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-14.690	-16.520	-14.488	-14.118
Onttrekkingen	152	127	867	903
Stortingen	-86	-50	-765	-765
Mutaties reserves	66	77	102	138
Gerealiseerd resultaat	-14.623	-16.442	-14.385	-13.979

2.1.07 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid

7.1 Missie

Montferland heeft in 2020 gewerkt aan de missie om kwetsbare inwoners te ondersteunen bij hun deelname aan de samenleving.

7.2 Context en achtergronden

Programmadoel:

De gemeente streeft er naar dat meer inwoners langer zelfstandig thuis kunnen wonen zonder gebruik te maken van een maatwerkvoorziening.

Het jaar 2020 was een bijzonder jaar in verband met Corona. Dit heeft effect gehad op onze inwoners, klanten en onze werkwijze, alsook op de dienstverlening van onze maatschappelijke partners.

Het Sociaal Team heeft haar taken in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning binnen de RIVM-richtlijnen uitgevoerd. Veel contacten en vormen van dienstverlening verliepen anders dan anders. De ondersteuning aan klanten liep zo veel mogelijk door, al was dat soms aangepast. Er is extra aandacht geweest voor mensen in kwetsbare situaties, denk aan overbelasting van mantelzorgers en eenzaamheid.

De afgelopen jaren zagen we een sterk stijgende lijn in aanvragen voor de Wmo. De resultaten over 2020 laten een afvlakking zien van de groei in maatwerkvoorzieningen. Dit is te danken aan de investeringen die gedaan zijn in de eigen hulpverlening door het Sociaal Team en in het samenspel tussen beleid en uitvoering. Dit is ondanks de beperkende omstandigheden van Corona gelukt. Daarnaast heeft Corona een effect gehad op het aantal aanvragen.

We hebben samen met onze maatschappelijk partners verder gewerkt aan de thema's: versterken voorliggend veld, preventie en samenwerken. Dit was meer dan ooit belangrijk in 2020 omdat er natuurlijke contactmomenten wegvielen en omdat er extra aandacht nodig was voor kwetsbare inwoners. We hebben daarin een grote betrokkenheid gezien van onze partners alsook flexibiliteit om zich aan te passen aan de veranderde omstandigheden.

Programmadoel Veiligheid:

Het beschikken over een actueel integraal veiligheidsbeleid gericht op projecten en instrumenten ter versterking van de subjectieve en objectieve veiligheid.

In januari 2020 heeft uw gemeenteraad het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2022, gericht op het versterken van de subjectieve en objectieve veiligheid, vastgesteld. Dit beleid vormt de kapstok om veiligheidsvraagstukken aan te pakken. De gemeente Montferland heeft in 2020 ingezet op het aanpakken van overlast en criminaliteit, en ook op het voorkomen en bestrijden van onzichtbare criminaliteit die onze samenleving ondermijnt. In 2020 zijn zaken die hiermee samenhangen samen met partners opgepakt. Zo heeft de burgemeester in 2020 ook meerdere keren gebruik gemaakt van zijn bevoegdheden op grond van artikel 13b Opiumwet (Damocles) door waarschuwingsbrieven te zenden en drugspanden te sluiten. Ook heeft de burgemeester, als bestuurlijke gids, in 2020 deelgenomen aan de Stuurploeg Ondernijning in Noord en Oost Gelderland. In 2020 zijn diverse campagnes gevoerd om ondernijning bij burgers en bedrijven onder de aandacht te brengen. Voor burgers en bedrijven die alleen anoniem willen melden heeft het college besloten aan te gaan sluiten bij de landelijke Stichting Meld Misdaad Anoniem. In 2020 is binnen het sociaal domein en het veiligheidsdomein de samenwerking geïntensiveerd in de aanpak van complexe casuïstiek, mede vanuit de op 1 januari 2020 in werking getreden 'Wet verplichte geestelijke gezondheid' (Wvvgz). Ook in 2020 kan geconstateerd worden dat door allerlei oorzaken zich steeds (meer) complexe casuïstiek aandient. Hierbij is ook de aanpak gericht geweest op veiligheidsvraagstukken betreffende kwetsbare personen, waaronder mensen met verward gedrag. Daarbij is in dit kader ook gestart met het multidisciplinair overleg (MDO). In het jaar 2020 is Nederland getroffen door de Corona-pandemie met daarbij landelijk verregaande beperkende maatregelen om verspreiding van het Covid-19 virus te voorkomen. Deze maatregelen hebben veel effect gehad op onze inzet op het gebied van ondersteuning, toezicht en handhaving. Het hele jaar is het gemeentelijk beleidsteam (GBT) operationeel geweest. Ten tijde

van de jaarwisseling waren de geldende Corona-maatregelen, het afkondigen van een algeheel vuurwerkverbod en het door uw raad ingestelde meldingsplicht voor carbidschieten van toepassing. Tot slot zijn in de Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG) besluiten genomen die ook de gemeente Montferland raken. Zo is, na consultatie van de 22 gemeenteraden, het Regionaal Risicoprofiel VNOG 2020-2025, het Regionaal Beleidsplan VNOG 2020-2025 inclusief Dekkingsplan vastgesteld. Ook is in 2020 doorgewerkt aan alle voorbereidingen, waaronder het door uw raad genomen kredietbesluit en besluit over aanpassing van het bestemmingsplan, voor de nieuwe brandweerkazerne in Didam en dit project loopt geheel op schema.

7.3 Kaderstellende (beleids)nota's

- Subsidieregeling Ondersteuning bij maatschappelijke Participatie
- Regionale visie op inkoop
- Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2022
- Regionaal Risicoprofiel, Regionaal Beleidsplan en Regionaal Crisisplan
- Coalitieprogramma

7.4 Programmaonderdelen

Naast het reguliere werk herkennen wij binnen dit programma speerpunten op de volgende programmaonderdelen:

- Maatschappelijke ondersteuning
- Veiligheid

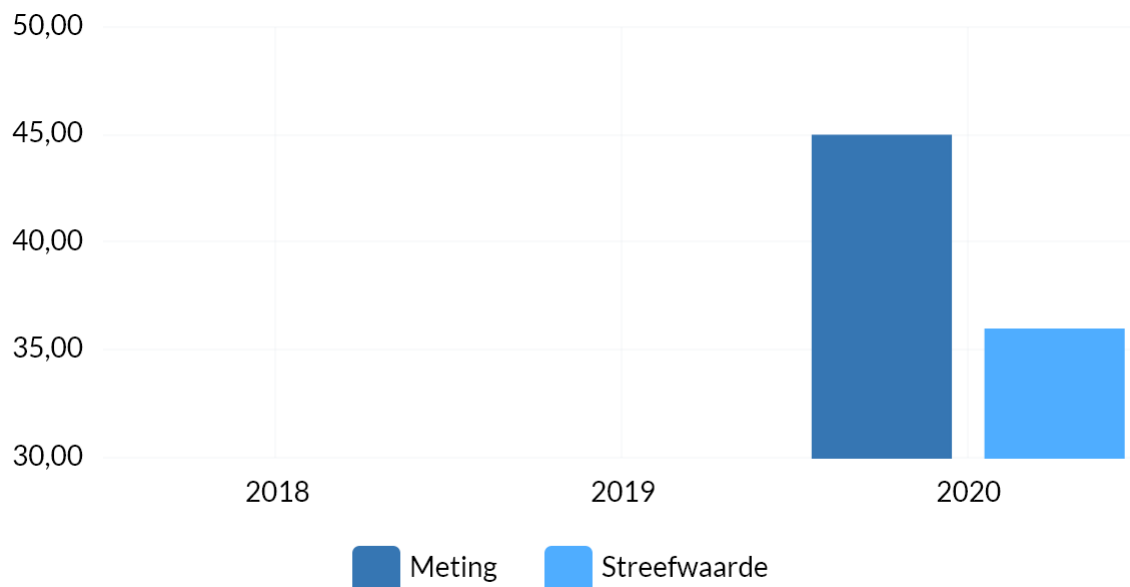
7.4.1 Maatschappelijke ondersteuning

Wat hebben we bereikt?

- [Het aantal door Welcom ondersteunde bewonersinitiatieven op maatschappelijk vlak neemt toe met 5%](#)

We zien dat het Gebiedsgericht werken goed is geïmplementeerd en dit heeft zich vertaald in een toename van het aantal ondersteunde bewonersinitiatieven.

Aantal door Welcom ondersteunde bewonersinitiatieven op maatschappelijk vlak

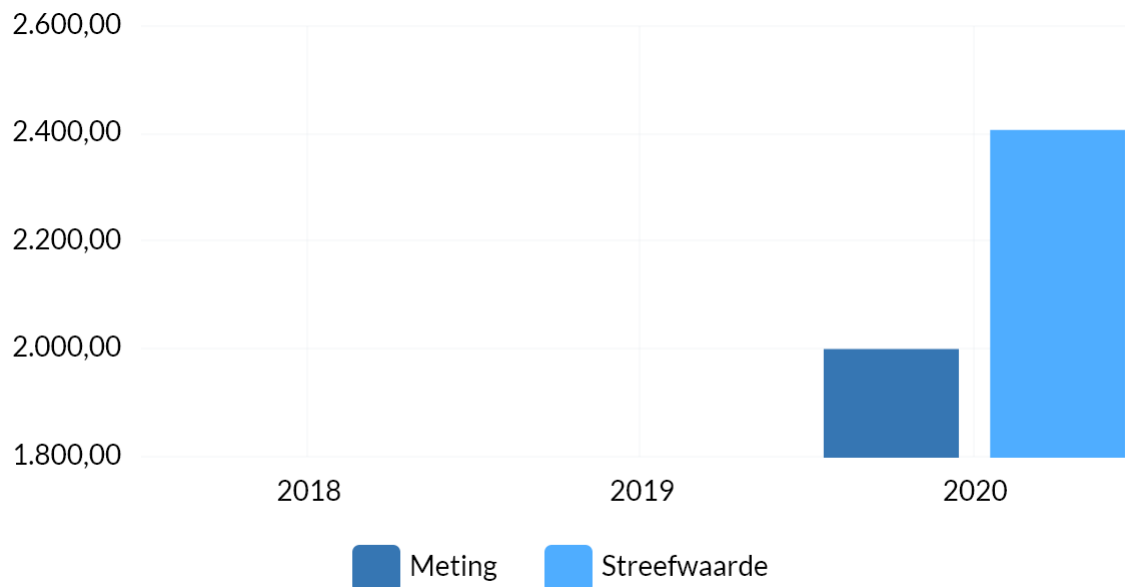

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting			45,00
Streefwaarde	-	-	36,00

- [Het aantal mensen dat deelneemt aan een traject Sociaal werk/voorliggend veld neemt toe met 5%](#)

Als gevolg van Corona konden aanvankelijk groepsactiviteiten niet doorgaan, en later zijn deze hervat binnen de RIVM-richtlijnen. Dit betekende kleinere groepen. Als alternatief zijn er veel meer dan anders individuele contacten geweest via beeldbellen, per telefoon, per e-mail en één-op-één contacten in de buitenlucht. Deze alternatieve contacten hebben er toe geleid dat er 'vinger aan de pols' gehouden kon worden bij de veelal kwetsbare mensen. Uiteindelijk is het bereik als gevolg van Corona licht gedaald, de ureninzet is echter gelijk gebleven.

Aantal trajecten sociaal werk/sociaal raadslieden werk en overig

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting			2.000,00
Streefwaarde	-	-	2.407,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het voorliggend veld waaronder het Sociaal Werk, mantelzorgondersteuning, sociaal raadsliedenwerk en algemene inloop- en activeringsactiviteiten wordt in samenwerking met de partners versterkt

■ Uitvoering

- **Tijd**
- **Geld**

- [Het aantal personen dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart blijft gelijk](#)
Het klanttevredenheidsonderzoek over 2020 vindt medio 2021 plaats. De cijfers zijn nog niet bekend.

Aantal personen dat de kwaliteit van de ondersteuning als goed ervaart

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	%	%	%
Streefwaarde	-	-	81,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Bij de inkoop van ondersteuning en de gesprekken met aanbieders streven wij naar kwaliteitsverbetering van de geboden ondersteuning en naar meer inzet door het voorliggend veld

Startdatum: 29-09-2016

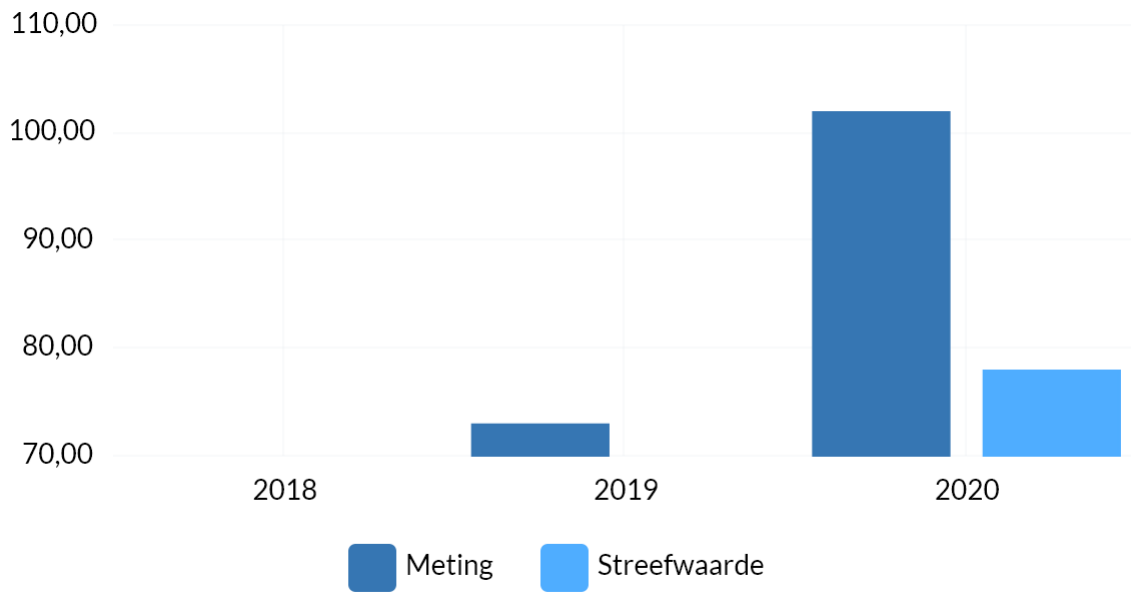
In uitvoering

- **Uitvoering**
Dit is in uitvoering, geen bijzonderheden
- **Tijd**
is op schema
- **Geld**
nvt

- [Het aantal trajecten kortdurende begeleiding door het Sociaal Team neemt toe met 5%](#)
De investering in de eigen hulpverlening door het Sociaal Team heeft zijn vruchten afgeworpen. De doelstelling wordt ruimschoots behaald.

het aantal trajecten kortdurende begeleiding sociaal team

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting		73,00	102,00
Streefwaarde	-	-	78,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het Sociaal Team biedt kortdurende ondersteuning zelf aan om daarmee doorverwijzing naar duurdere vormen van ondersteuning te voorkomen

■ Uitvoering

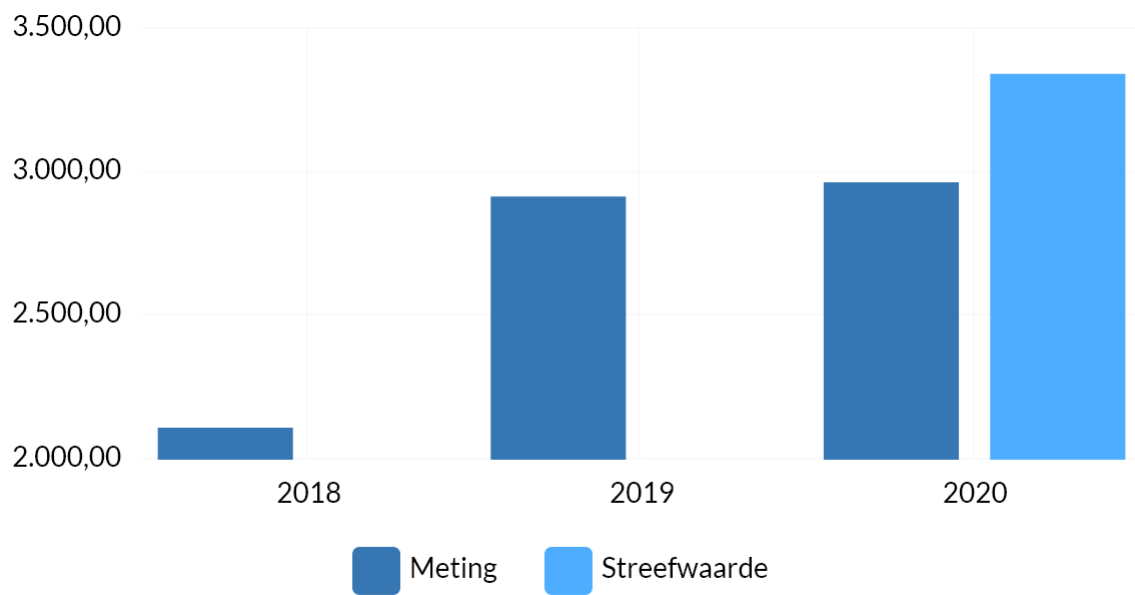
■ Tijd

■ Geld

- [Het aantal unieke personen dat gebruik maakt van een maatwerkvoorziening neemt met 15% toe](#)

Het aantal unieke personen blijft ruim binnen de verwachte maximale groei van 15%. Voor een toelichting zie de Context.

Aantal unieke personen dat gebruik maakt van een Wmo-maatwerkvoorziening (ongeacht welke)

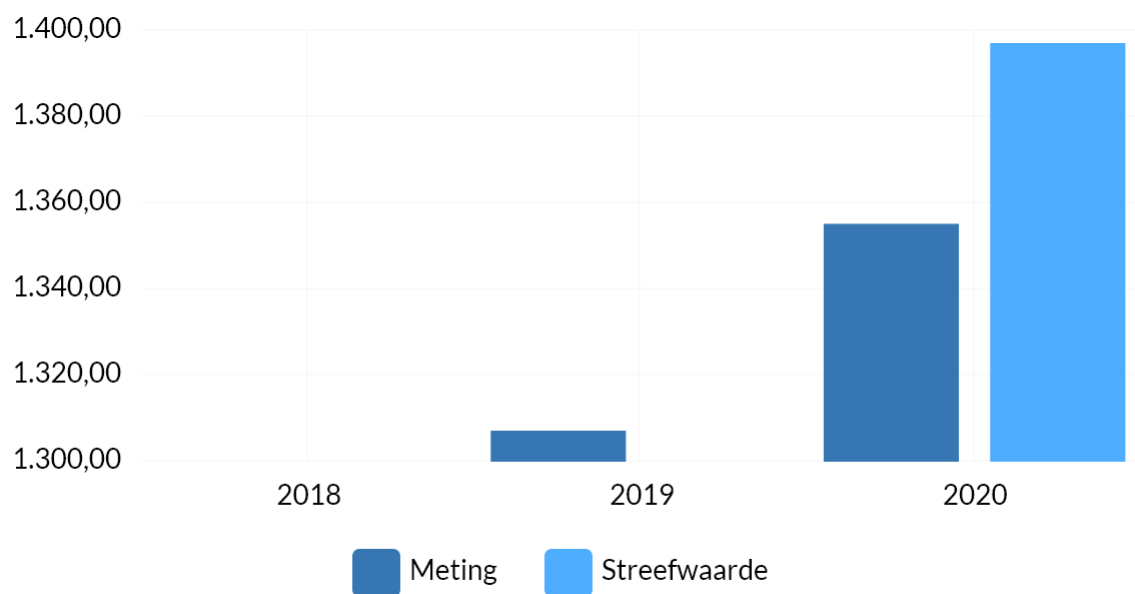

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	2.108,00	2.913,00	2.963,00
Streefwaarde	-	-	3.340,00

- [Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen HbH neemt toe met 15%](#)

Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen HbH blijft ruim binnen de verwachte maximale groei van 15%. Voor een toelichting zie de Context.

Aantal maatwerkvoorzieningen HbH

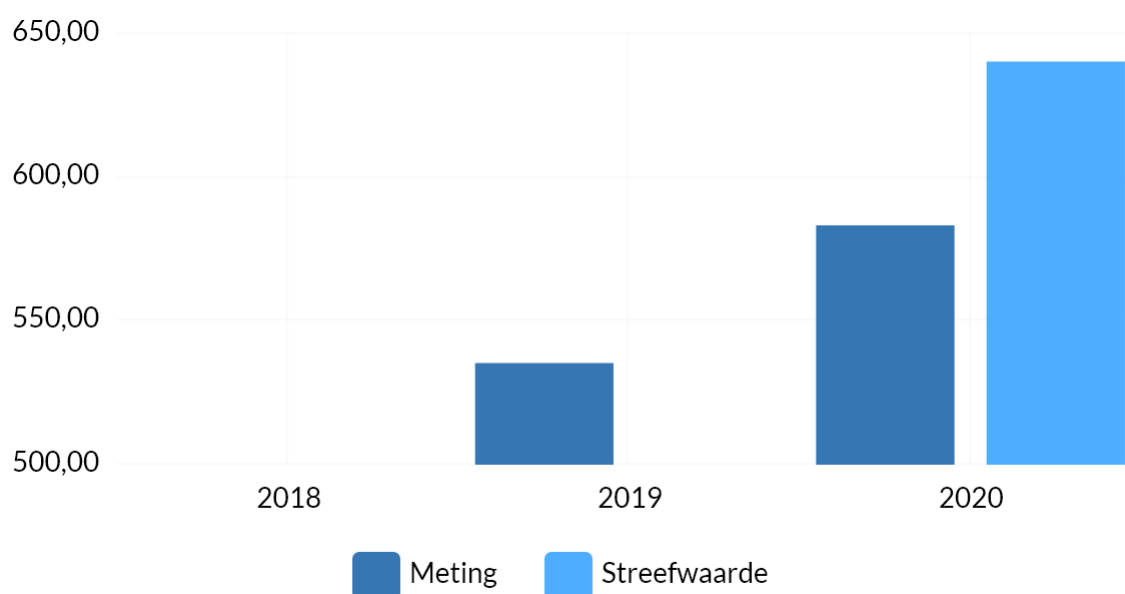

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting		1.307,00	1.355,00
Streefwaarde	-	-	1.397,00

- [Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen m.b.t. individuele en groepsbegeleiding neemt toe met 5%](#)

Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen m.b.t. individuele- en groepsbegeleiding blijft binnen de verwachte groei van 5%. Voor een toelichting zie de Context.

Aantal maatwerkvoorzieningen individuele en groepsbegeleiding

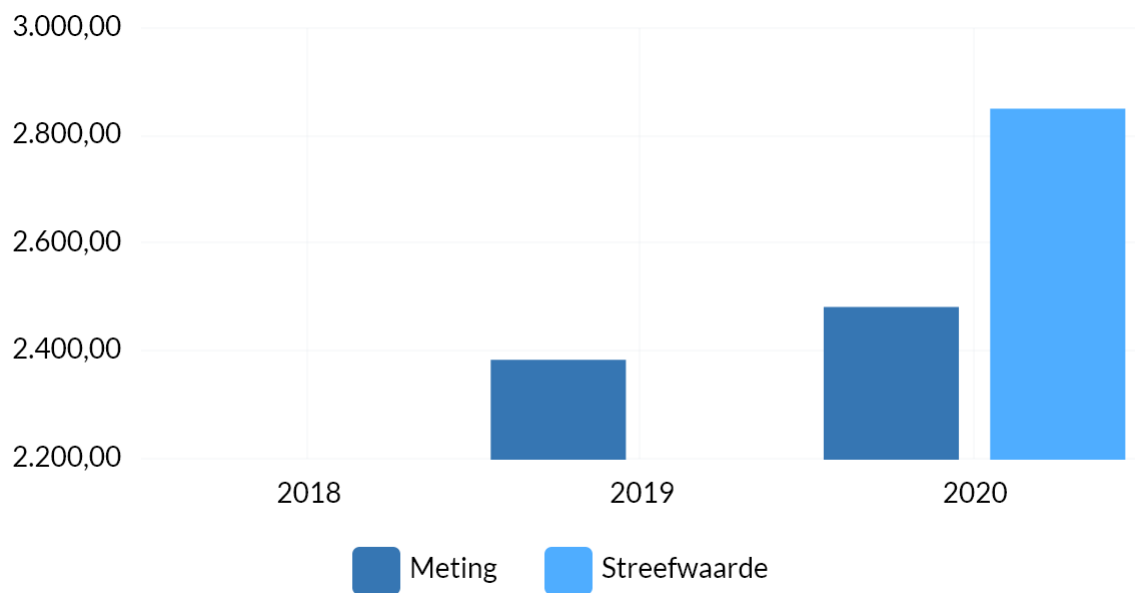

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting		535,00	583,00
Streefwaarde	-	-	640,00

- [Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen m.b.t. wonen, trapliften, vervoer en rolstoelen neemt toe met 5%](#)

Het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen m.b.t. wonen, trapliften, vervoer en rolstoelen binnen de verwachte groei van 5%. Voor een toelichting zie de Context.

Aantal maatwerkvoorzieningen m.b.t. wonen, trapliften, vervoer en rolstoelen

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting		2.384,00	2.482,00
Streefwaarde	-	-	2.850,00

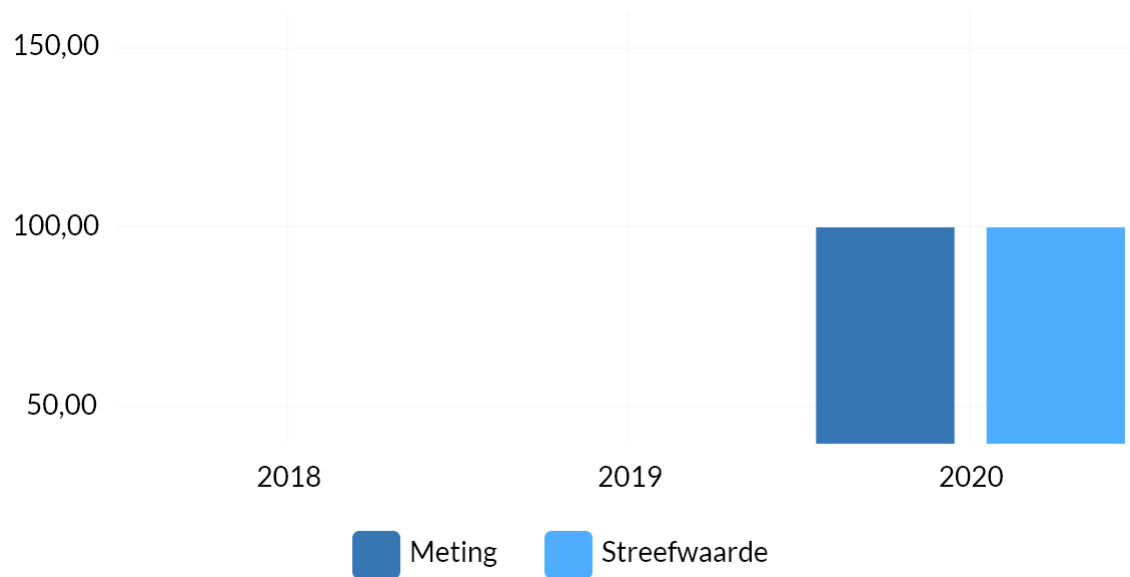
7.4.2 Veiligheid

Wat hebben we bereikt?

- Ieder signaal dat binnenkomt bij het Meldpunt Ondernijning wordt binnen 14 dagen opgepakt

De ontvangen signalen zijn binnen twee weken gescreend en voor zover nodig verder opgepakt.

Het percentage van de bij het Meldpunt Ondernijning ontvangen signalen dat binnen 14 dagen is gescreend en indien nodig verder opgepakt.

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting			100,00
Streefwaarde	-	-	100,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Alle ontvangen signalen die binnenkomen bij het Meldpunt Ondermijning binnen 14 dagen screenen en indien nodig verder op te pakken

In uitvoering

■ Uitvoering

- **Tijd**
Dit betreft een continue proces.
- **Geld**

- Het actualiseren van de APV

■ Uitvoering

- Het Meldpunt Ondermijning onder de aandacht brengen van burgers, bedrijven en (gemeentelijke) organisaties

In uitvoering

■ Uitvoering

Het jaar 2020 stond in het teken van de Corona-pandemie, met veel inzet op het gebied van ondersteuning, toezicht en handhaving. Ook de jaarwisseling kende een eigen dynamiek met het vuurwerkverbod, meldingsplicht carbidschieten in combinatie met de geldende Corona-maatregelen. Naast deze activiteiten zijn via social media diverse campagnes gevoerd om ondermijning bij burgers en bedrijven onder de aandacht te brengen. In deze campagnes is ook specifieke aandacht geweest voor bedrijven in corona-tijd. Voor burgers en/of bedrijven die alleen anoniem willen melden, heeft het college in december 2020

besloten om aan te gaan sluiten bij de landelijke stichting Meld Misdaad Anoniem per 1 april 2021.

■ **Tijd**

Naast diverse social media campagnes is in 2020 ook onderzocht hoe burgers en/of bedrijven het best anoniem kunnen melden. Hiervoor heeft het college besloten tot aansluiting bij Meld Misdaad Anoniem per 1 april 2021. Op dat moment zal dit ook onder de aandacht gebracht worden van burgers, bedrijven en andere organisaties.

■ **Geld**

De kosten voor aansluiting op Meld Misdaad Anoniem zijn beperkt en kunnen bekostigd worden uit het beschikbare budget voor ondermijning.

- Het ontwikkelen van een adequate voorziening voor de brandweer in Didam

In uitvoering

■ **Uitvoering**

In nauw overleg met de VNOG en het korps Didam wordt de brandweerkazerne Didam verplaatst van de huidige locatie aan de Kronenburglaan naar de randweg Didam (naast de skatebaan). Bij de ontwikkeling van de brandweerkazerne is veel aandacht besteed aan de ruimtelijke kwaliteit. Zo krijgt het gebouw meer uitstraling aan de Doetinchemseweg en de rotonde en wordt het terrein landschappelijk ingepast. Bovendien wordt invulling gegeven aan duurzaam, circulair en energieneutraal bouwen.

■ **Tijd**

De planvoorbereiding en -procedure is voor een voorziening als deze op een nieuwe locatie voortvarend verlopen. Het bestemmingsplan is op 10 september 2020 door de gemeenteraad vastgesteld en op 4 november 2020 onherroepelijk geworden. De omgevingsvergunningaanvraag is inmiddels ingediend en de aanbestedingsprocedure is reeds gestart. Na gunning, kan de bouw naar verwachting in april 2021 van start en begin 2022 in gebruik worden genomen.

■ **Geld**

Verplaatsing van de kazerne wordt uitgevoerd binnen het daartoe door de raad beschikbaar gestelde budget.

- Per kwartaal, of zoveel vaker als nodig blijkt, een ondermijningstafel organiseren waarin ontvangen meldingen met van belang zijnde partners integraal wordt besproken

In uitvoering

■ **Uitvoering**

Betreft continue proces, afhankelijk van casuïstiek.

■ **Tijd**

■ **Geld**

- Uitrol van het Keurmerk Veilig Buitengebied

Nog niet gestart

■ **Uitvoering**

Begin 2020 werd ook Nederland getroffen door de Corona-pandemie met veel beperkende maatregelen om verspreiding van het Covid-19 virus te voorkomen tot gevolg. Voor de uitrol van het Keurmerk Veilig Buitengebied hebben fysieke bijeenkomsten veel meerwaarde en daardoor ook de voorkeur. Door de geldende Corona-maatregelen ontbrak aan deze fysieke mogelijkheden, waardoor de geplande uitrol van dit Keurmerk is doorgeschoven naar 2021.

■ **Tijd**

Door alle beperkende Corona-maatregelen is de uitrol van het Keurmerk Veilig Buitengebied doorgeschoven in de tijd. Deze uitrol staat nu gepland voor 2021.

■ **Geld**

- Vaststellen Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2024, mede gebaseerd op uitkomsten Inwonerspanel Montferland Spreekt

Gereed

■ Uitvoering

Het Integraal Veiligheidsbeleid Montferland 2020-2022 is in januari 2020 vastgesteld. In dit beleid is de uitkomst van de gehouden veiligheidsenquête onder ons inwonerpanel "Montferland Spreekt" meegenomen.

■ Tijd

■ Geld

- Vaststellen van Plan van aanpak Ondernijning

In uitvoering

■ Uitvoering

Het concept 'Plan van aanpak Ondernijning' is gereed en voorgelegd aan de portefeuillehouder. Daarna zal dit plan aan het college ter besluitvorming worden voorgelegd. Los van dit plan van aanpak zijn in 2020 wel activiteiten uitgevoerd om ondernijning aan te pakken, zoals het sluiten van drugspanden, het aanpassen van de APV en het voeren van diverse campagnes via social media om ondernijning bij burgers en bedrijven onder de aandacht te brengen.

■ Tijd

■ Geld

7.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-15.921	-15.300	-17.308	-16.876
Baten	514	317	1.050	1.218
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-15.408	-14.983	-16.258	-15.657
Onttrekkingen	3.276	1.980	1.980	1.624
Stortingen	-1.845	-1.865	-2.678	-2.678
Mutaties reserves	1.431	115	-698	-1.054
Gerealiseerd resultaat	-13.976	-14.868	-16.955	-16.711

2.1.08 Werk en inkomen

8.1 Missie

De gemeente streeft ernaar zo veel mogelijk mensen zowel sociaal als economisch te laten deelnemen aan de samenleving. Werk en zelfredzaamheid is daarbij het uitgangspunt.

8.2 Context en achtergronden

Het Covid-19 virus had in 2020 een grote impact op de re-integratie van uitkeringsgerechtigden. Het was niet meer mogelijk om uitkeringsgerechtigden fysiek te spreken. Juist bij extra kwetsbare mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is het belangrijk om hen frequent te spreken (aandacht helpt!). Het gemeentelijke re-integratiebeleid is de afgelopen jaren juist zo succesvol geweest omdat de werkcoaches en accountmanagers hun klanten zo goed kennen. Het niet meer frequent fysiek kunnen spreken van mensen maak het werk van de werkcoaches complexer. Het gevolg hiervan was dat een groot aantal re-integratievoorzieningen en opleidingstrajecten werden opgeschort. Ook is in 2020 een einde gekomen aan de jarenlange daling van het aantal uitkeringen PW. In 2020 steeg het aantal uitkeringen van 347 aan het begin van het jaar tot 362 aan het einde van het jaar.

Het Covid-19 virus had ook een grote impact voor de gemeentelijke accountmanagers. Bij sommige bedrijven leidde het Covid-19 virus tot een stijgen van de vraag naar medewerkers. U moet hierbij denken aan bedrijven die actief zijn in de logistiek, bijvoorbeeld de pakketbezorgers. In andere branches was er juist sprake van een enorme omzetsdaling zoals in de horeca, evenementenbranche, winkeliers, kappers, schoonheidsspecialisten, etc. . De uitdaging voor de accountmanagers was om bedrijven zo goed al mogelijk te helpen met hun personeelsvraag maar er ook voor te zorgen dat de mensen met een langdurige loonkostensubsidie in dienst konden blijven van hun werkgever. We hebben de werkgevers geholpen door onder andere de loonwaardemeting bij mensen met een langdurige loonkosten subsidie uit te stellen. Dit kwam enerzijds omdat het niet mogelijk was om loonwaardemetingen fysiek uit te kunnen voeren maar anderzijds ook om de werkgevers te ondersteunen in deze moeilijke tijd. Ondanks deze moeilijke tijden zijn wij er toch in geslaagd om meer personen met een arbeidsbeperking aan een betaalde baan te helpen. In 2020 steeg het aantal personen dat met loonkostensubsidie bij een reguliere werkgever aan het werk is van 66 naar 76 aan het einde van het jaar.

Vanuit het Rijk werd de gemeente ook belast met de uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (TOZO). In tegenstelling tot veel andere gemeenten hebben wij deze regeling volledig in eigen beheer uitgevoerd. Dit lukte doordat we met zijn allen de schouders eronder hebben gezet en iedereen die beschikbaar was mee heeft geholpen om de uitvoering te doen slagen. We hebben hiermee circa 250 gezinnen van zelfstandigen ondersteunt die veelal niet bekend waren bij de gemeente.

Speerpunt 2020

Het jaar 2020 zou volgens de begroting 2020 het jaar worden waarin we de functie van werkcoach/jobcoach verder zouden professionaliseren. Als gevolg van Covid-19 virus heeft dit helaas niet plaats gevonden. Zowel beleidsmatig als vanuit de uitvoering was de focus vanaf maart 2020 verlegd naar de acute financiële ondersteuning van zelfstandigen en het zoveel als mogelijk behouden van de banen van mensen die werken met een langdurige loonkostensubsidie.

8.3 Kaderstellende (beleids)nota's

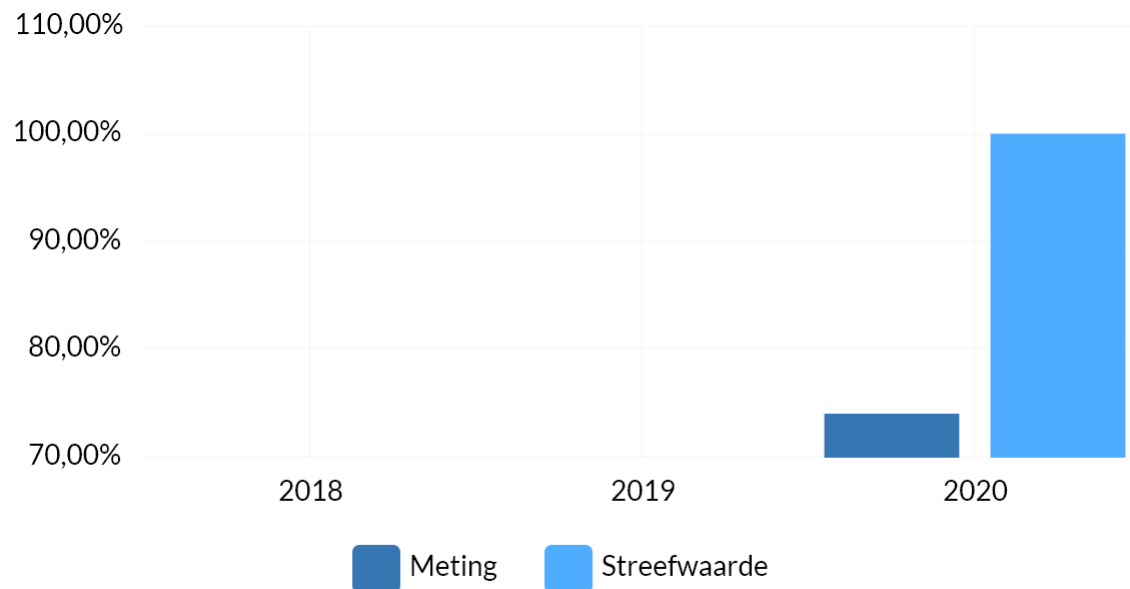
- Het beleidsplan Participatie 2019-2021
- De verordeningen en beleidsregels Participatiewet 2017
- Het uitvoeringsplan re-integratie 2020
- Het Beleidsplan Handhaving Participatiewet (2015)
- Het Armoedebeleid 2016-2020
- Het beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2016-2020

08.4 Wat hebben we bereikt?

- Dat 100% van de personen met een arbeidsbeperking langer dan 1 jaar bij een reguliere werkgever aan het werk is
- Wat hebben we daarvoor gedaan?

Arbeidsbeperkten langer dan 1 jaar aan het werk

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	%	%	74,00 %
Streefwaarde	-	-	100,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

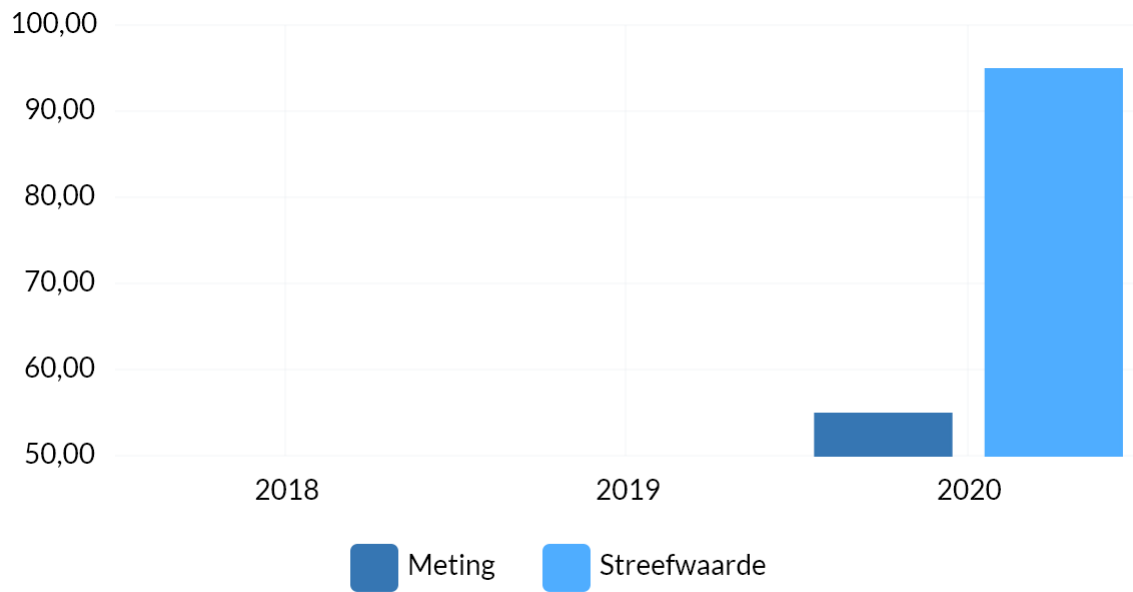
- Van personen met een arbeidsbeperking registreren hoe lang ze bij een reguliere werkgever aan het werk zijn

In uitvoering

- **Uitvoering**
- **Tijd**
- **Geld**

- Dat minimaal 95% van de personen met een arbeidsbeperking langer dan 2 jaar bij een reguliere werkgever aan het werk is
- Wat hebben we daarvoor gedaan?

Arbeidsbeperkten langer dan 2 jaar aan het werk

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting			55,00
Streefwaarde	-	-	95,00

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We gaan de werkbeëindigingen van personen met een arbeidsbeperking registreren en afzetten tegen de werkduur

In uitvoering

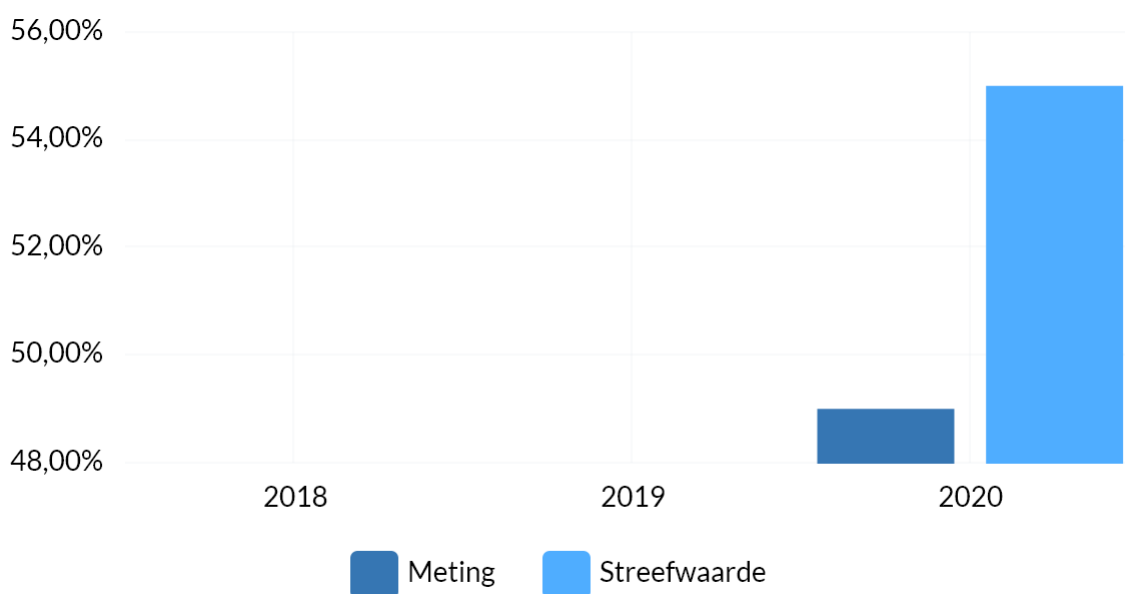
Uitvoering

Tijd

Geld

- We willen dat 55% van de personen met een arbeidsbeperking aan het werk zijn
- Wat hebben we daarvoor gedaan?

Aantal personen met een arbeidsbeperking aan het werk

Waardesoort	2018	2019	2020
Meting	%	%	49,00 %
Streefwaarde	-	-	55,00 %

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We gaan jobcoaching structureel inzetten

In uitvoering

■ **Uitvoering**

■ **Tijd**

■ **Geld**

8.5 Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-15.065	-16.189	-20.545	-17.440
Baten	7.293	7.374	12.524	10.100
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.771	-8.815	-8.020	-7.340
Stortingen	-980	0	-784	-784
Gerealiseerd resultaat	-8.752	-8.815	-8.804	-8.124

2.2 Algemene dekkingsmiddelen

Toelichting

Op grond van de BBV-voorschriften bevat het programmaplan ook een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien. In de begroting presenteren wij het overzicht tegelijk met de overige programma's.

Algemene dekkingsmiddelen 2020

Verbonden partijen

Alliander

Netwerkbedrijf Alliander is verantwoordelijk voor het distribueren van gas en elektriciteit en de aansluitingen van klanten op het netwerk in onze gemeente. Dit zijn wettelijk bepaalde taken.

Vitens

Vitens levert het drinkwater in onze gemeente met zorg voor de bescherming van natuur en milieu.

Bank Nederlandse Gemeenten

Dit is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De strategische doelstelling van de bank is het behoud van substantiële marktaandeelen in het Nederlandse publieke en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Ontwikkelingen uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds toonde dit jaar een positieve ontwikkeling. Voor de jaren 2020 en 2021 zijn de accessen bevroren. Het bevroren van de accessen komt tegemoet aan de wens van rust en stabiliteit van zowel de VNG als van de beheerders van het gemeentefonds.

In de bestuursrapportage bedroeg het netto voordeel € 667.000. Het voordeel is met name ontstaan door een afrekening BTW compensatiefonds over 2019 en een bijstellingen van de maatstaven.

In de tweede marap is de uitkering naar boven bijgesteld voor een bedrag van € 245.000. In deze jaarrekening bedraagt het voordeel € 176.000, met name als gevolg van afrekeningen van voorgaande jaren.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-3.071	-1.434	-2.500	-2.662
Baten	62.978	62.832	66.458	66.437
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	59.907	61.398	63.958	63.775
Onttrekkingen	3.649	1.884	4.681	4.784
Stortingen	-2.826	-45	-2.476	-4.838
Mutaties reserves	823	1.839	2.205	-54
Gerealiseerd resultaat	60.730	63.237	66.163	63.721

Mutaties reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Onttrekkingen	10.029	4.016	9.866	10.898
Stortingen	-8.442	-2.003	-7.169	-10.989
Mutaties reserves	1.586	2.012	2.697	-91
Gerealiseerd resultaat	1.586	2.012	2.697	-91

2.3 Overhead, ondersteuning organisatie en bestuur

Inleiding

In het aangepaste Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn voorschriften opgenomen voor het toerekenen van kosten zoals de apparaats- en personeelskosten. Hiermee wordt getracht de financiële vergelijkbaarheid van gemeenten te verbeteren.

Uitgangspunt van de voorschriften is dat de kosten zoveel mogelijk direct aan de programma's / taakvelden worden toegerekend. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan een taak dat gericht is op de externe klant op het betreffende taakveld verantwoord moeten worden. De bedrijfskosten die dus niet verbonden zijn aan een dergelijke taak mogen niet toegerekend worden maar worden verzameld in het overzicht "kosten overhead".

Overhead definitie

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Alle functies die dit doel dienen behoren tot de overhead. Het betreffen de zogenaamde PIOFACH-taken (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting) en de taken met betrekking tot bestuurszaken, bestuurs- en managementondersteuning in het primair proces.

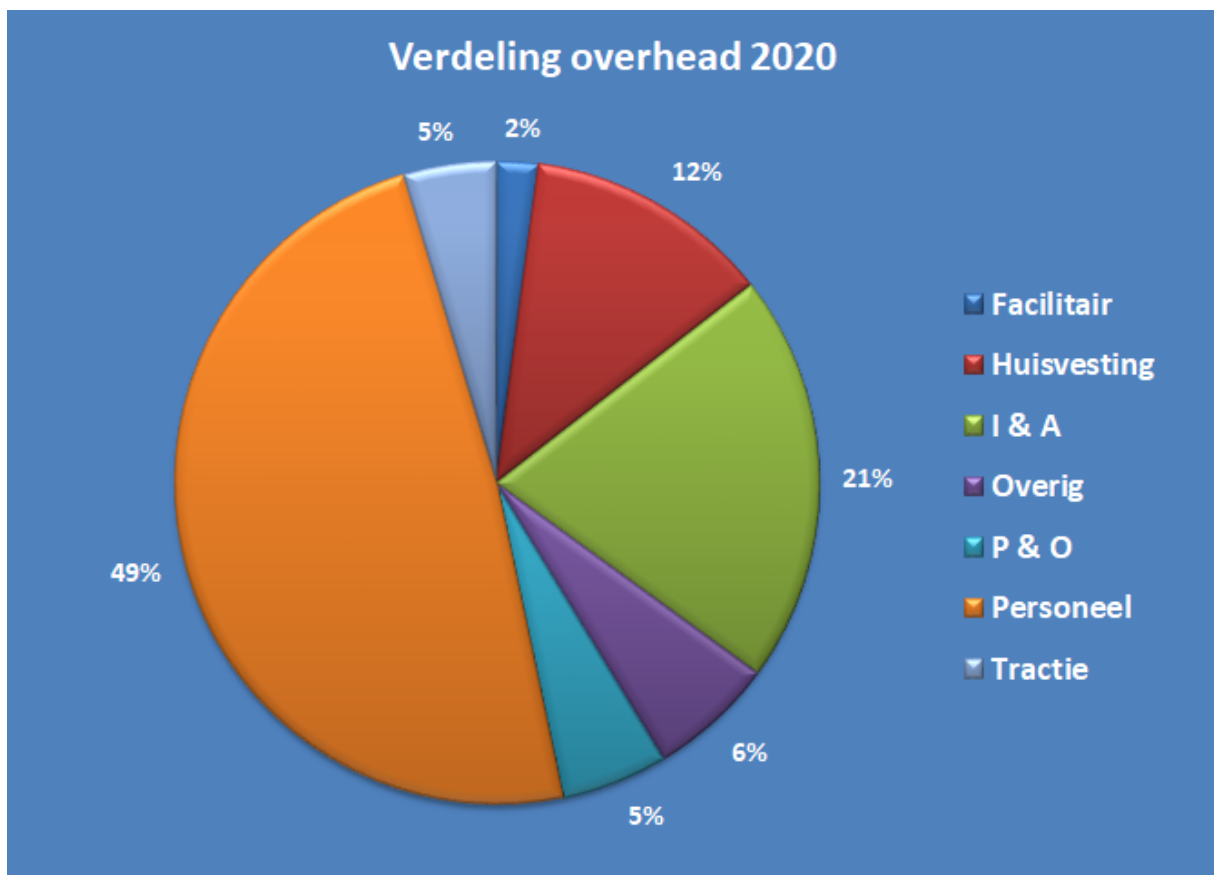
Overheadkosten

De lasten van de overhead voor de gemeente Montferland zijn in onderstaande tabel weergegeven.

(x € 1.000)

Kosten voor:	2020 (primaïr)	2020 (na wijz)	2020 (werkelijk)
• Eigen en ingehuurd personeel	5.856	5.498	5.247
• ICT	1.898	2.141	2.221
• Huisvesting	1.354	1.319	1.334
• P&O/HRM	522	480	578
• Tractie	496	506	502
• Facilitair	292	262	224
• Overige	699	800	679
Totaal	11.117	11.006	10.786

*) Het verschil t.o.v. het saldo van lasten en baten van dit programma (zie het onderdeel Financiën) wordt veroorzaakt door het saldo op de verrekening van de rente aan de verschillende producten in de overige programma's ten opzichte van het totaal van de begrote rente.

Kostprijsberekening

Een gevolg van de stelselwijziging is dat op de programma's / taakvelden niet meer de integrale kosten geregistreerd worden. Tot en met de begroting 2016 werden immers de overheadkosten via een opslag verdeeld aan alle taken en programma's.

Hierdoor kan per programma/taakveld/taak niet meer de mate van kostendekkendheid vastgesteld worden en kan een dekkingsprobleem ontstaan daar geen overheadkosten aan grondexploitatie en investeringen doorberekend zouden kunnen worden.

Er zijn twee uitzonderingen m.b.t. de overhead opgenomen in de regelgeving namelijk:

1. aan lokale heffingen en leges kan fictief een aandeel in de kosten van overhead opgenomen worden (extra comptabel), en
2. aan de grondexploitatie, investeringen en projecten met een subsidiebijdrage/bijdrage van derden kan een aandeel in de overheadkosten toegerekend worden (intra-comptabel).

De methodiek van toerekenen is inmiddels verankerd in de Financiële verordening. Conform de Financiële verordening is de volgende methodiek toegepast:

De kosten van overhead worden naar rato van de personeelslasten en kosten van inhuur van de heffing, leges, grondexploitatie of investering en de totale personeelslasten en kosten van inhuur van alle taakvelden exclusief overhead omgeslagen.

De formule is:

$$\frac{\text{personeelslasten betreffend taakveld}}{\text{totale personeelslasten excl bestuur en overhead}} \times \text{lasten overhead} = \text{aandeel overhead}$$

Op basis van bovenstaande formule is dit percentage 68%. Dit percentage is niet **het** overheadpercentage maar een omslagpercentage over de loonkosten van extern gerichte taken.

Het overheadpercentage, zoals opgenomen bij de indicatoren is voor 2020 11%. Dit is de wettelijk voorgeschreven indicator en wordt berekend over de totale lasten (excl. overhead) namelijk: (€ 10,174 mln. / 89,114 mln.) x 100% = 11,4%.

Financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-10.473	-15.011	-11.216	-11.170
Baten	907	4.852	925	956
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-9.567	-10.159	-10.291	-10.213
Onttrekkingen	0	0	0	385
Gerealiseerd resultaat	-9.567	-10.159	-10.291	-9.828

2.4 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Per 1 januari 2016 zijn overheden verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen over winstgevende activiteiten. In 2016 en 2017 zijn de financiële en organisatorische gevolgen in kaart gebracht.

De belastingdienst geeft de mogelijkheid aan gemeenten om een vaststellingsovereenkomst te sluiten over de waarde van de grondvoorraad voor de openingsbalans en de daarmee samenhangende toerekenbare rente.

We hebben via onze belastingadviseur een verzoek voor een vaststellingsovereenkomst ingediend. Na ondertekening in 2020 is de vaststellingsovereenkomst een feit en staat de openingsbalans vast.

Over de belastingjaren 2016, 2017 en 2018 zijn nihilaangiften ingediend. De belastingdienst heeft deze jaren beoordeeld en over deze jaren een definitieve aanslag ad € 0,00 opgelegd. Over het jaar 2019 wordt een positieve aangifte ingediend ad € 5.4 mln. Na aftrek van negatieve saldi voorgaande jaren resteert een saldo van € 2 mln. waarover een aanslag vennootschapsbelasting te verwachten is.

Vennootschapsbelasting

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-1.206	0	0	-406
Gerealiseerd resultaat	-1.206	0	0	-406

2.5 Paragrafen

Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Missie

De missie van de gemeente Montferland is om over een weerstandsvermogen te beschikken van ten minste een ratio van 2,0.

2. Context en achtergronden

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen van de gemeente wordt bepaald door de mate waarin de gemeente in staat is om in de toekomst aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

waardering	Ratio weerstandsvermogen	Kwalificatie
A	Groter dan 2,0	Uitstekend
B	1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 tot 1,4	Voldoende
D	0,8 tot 1,0	Matig
E	0,6 tot 0,8	Onvoldoende
F	Kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Het financieel beleid van de gemeente Montferland is gebaseerd op drie kernindicatoren voor het nastreven van een gezonde financiële gemeente:

- een (materieel) sluitende meerjarenbegroting;
- uitstekend weerstandsvermogen;
- een houdbare schuldpositie.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

- Nota reserves en voorzieningen (2018).

4. Ontwikkelingen

Beschikbare weerstandscapaciteit

Conform de nota reserves en voorzieningen 2018 bestaat onze weerstandscapaciteit uit de volgende componenten:

1. De Algemene reserve en de reserve "Verkoop aandelen Nuon;
2. De reserve grondexploitatie (voor zover boven de minimale buffer van € 2,5 miljoen);
3. Begrotingsruimte en de post onvoorzien.

Op grond van deze jaarstukken wordt de weerstandscapaciteit in Montferland als volgt berekend:

Verwachte weerstandscapaciteit	2019	2020
Algemene reserve	€ 5,1 mln.	€ 5,5 mln.
Reserve verkoop aandelen Nuon	€ 15,1 mln.	€ 15,1 mln.
Reserve grondexploitatie	€ 2,5 mln.	€ 2,5 mln.
Mutatie Algemene reserve (jaarrekening 2020)	-/- € 0,3mln.	€ 2,9 mln.
Totaal	€ 22,4 mln.	26,0 mln.

Het verwachte saldo van de Algemene reserve bedraagt per eind 2024 € 5,5 mln.

Dit saldo is voornamelijk vrij besteedbaar.

Het saldo van de reserve verkoop aandelen Nuon wordt na de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in november 2018 meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. De stand van deze reserve bedraagt ultimo 2020 € 15,8 mln.. Op deze reserve rust echter nog een claim van € 750.000 in verband met dekking voor de impuls aan de nieuwe dorpsvoorzieningen in de kernen.

Het saldo van de Reserve Grondexploitatie bedraagt per ultimo 2020 € 5,0 mln. Deze reserve dient als buffer voor specifieke risico's in de grondexploitatie. In de nota reserves en voorzieningen 2018 is de minimale omvang van deze reserve bepaald op € 2,5 mln. Het bedrag boven deze minimale buffer wordt meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Op basis van de genoemde nota nemen we de onbenutte belastingcapaciteit niet meer mee bij de bepaling van de weerstandscapaciteit omdat deze niet direct beschikbaar is (wel latent aanwezig). Hierbij sluiten we aan bij de lijn die de provincie hanteert. Ten opzichte van 2019 is onze weerstandscapaciteit met ruim € 3,5 mln. toegenomen, met name als gevolg van het positieve rekeningsresultaat.

Benodigde weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit heeft er een inventarisatie van individuele risico's plaatsgevonden. Omdat niet alle risico's zich in de praktijk gelijktijdig en in volle omvang zullen voordoen is een reëel risicobedrag berekend.

Het reële risicobedrag is het gemiddeld verwachte risicobedrag dat nodig is op korte termijn.

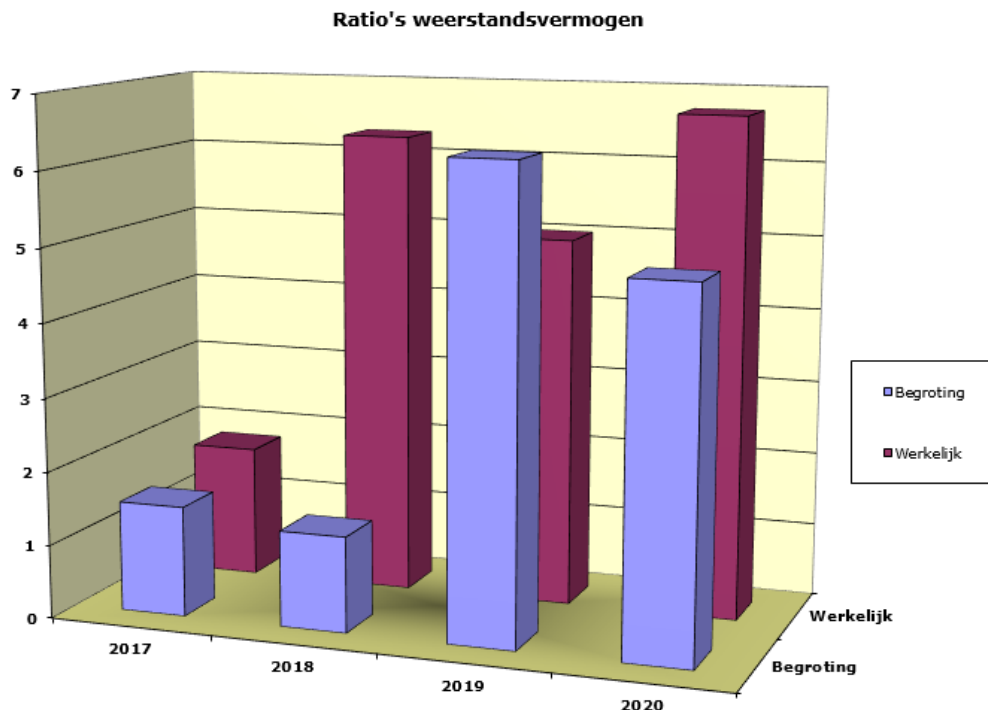
Op basis van de onlangs geactualiseerde risico-inventarisatie zijn 12 risico's in beeld gebracht en zijn tevens de beheersmaatregelen voor deze risico's aangegeven. Uit deze risico-inventarisatie en -analyse blijkt een reëel risicobedrag van afgerond € 3,87 mln. Hiervan kan € 2,370 mln. worden beschouwd als incidenteel en € 1,5 mln. als structureel.

Dit is de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente.

Indien de berekende weerstandscapaciteit (€ 26,0 mln.) wordt afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit (€ 3,87 mln.) dan blijkt dat de ratio 6,72 is.

Dit betekent dat de weerstandscapaciteit in Montferland per ultimo het predicaat "uitstekend" krijgt. De omvang van het eigen vermogen en de voorzieningen zijn dus op uitstekend niveau om alle mogelijke risico's op te vangen. Dit komt vooral omdat wij over een reserve verkoop aandelen Nuon beschikken van ruim € 15 miljoen.

De ontwikkeling van de weerstandsratio over de afgelopen jaren is als volgt:

Risico's

Risicomanagement kijkt per definitie vooruit. Maar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is ook voorgeschreven in het jaarverslag. Daarom kijken we ook terug in hoeverre risico's zich hebben voorgedaan die waren opgenomen in de risico-inventarisatie voor de begroting 2020. De drie grootste risico's die zich in 2020 hebben voorgedaan zijn:

Pandemie (overige risico's in de begroting)

Het grootste risico dat is opgetreden is is een risico dat bijna niemand van te voren had verwacht: een pandemie. De financiële gevolgen (zowel direct als indirect) zijn niet volledig in geld uit te drukken. Hoewel het Rijk als uitgangspunt heeft om gemeenten de kosten die ze maken als gevolg

van de coronacrisis te compenseren, is het nog maar de vraag of dit in werkelijkheid ook volledig gebeurt. Het is heel goed mogelijk dat er kosten zijn die nog niet zichtbaar zijn ten tijde van de compensatieberekeningen. Het is bijvoorbeeld moeilijk in te schatten hoe hoog de extra kosten worden voor het sociaal domein. Het is bovendien nog gissen naar de precieze gevolgen van de coronacrisis voor de economie, de werkloosheid en de fysieke en mentale gezondheid van de inwoners. Al met al is de financiële impact van de crisis op de gemeentelijke financiën nog onduidelijk.

Bodemverontreiniging (overige risico's in de begroting)

In de risico-inventarisatie was voor het totaal van overige risico's (waaronder bodemverontreiniging) een bedrag opgenomen van € 500.000. In de loop van het jaar is geconstateerd dat vanwege de verontreinigde afdeklaag op het speelterrein Rodingsveen in 's-Heerenberg sanerende maatregelen nodig zijn. De uiteindelijk gekozen variant brengt kosten met zich mee voor een bedrag van € 467.000.

Pensioenvoorziening (gewezen) wethouders

Voor de pensioenvoorziening van (gewezen) wethouders is de gemeente eigen risicodragers. De benodigde gelden voor de toekomstige pensioenen zijn in een voorziening ondergebracht. Als gevolg van de zeer lage rentestand hebben we in 2020 een aanvullend bedrag van € 571.000 in deze voorziening moeten storten ten opzichte van de primitieve begroting 2020. Deze bijstelling is overigens al grotendeels bijgesteld in de bestuursrapportage.

5. Financiële kengetallen

Toelichting financiële kengetallen

De vijf financiële kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkelingen in de gemeente. Eén los kengetal zegt echter weinig over de totale financiële positie. Of een hoge schuldquote voor een gemeente nadelig is, hangt bijvoorbeeld af van het eigen vermogen en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Onderstaande een toelichting op de verschillende kengetallen.

Weerbaarheid: kan de gemeente tegen een stootje?

Netto schuldquote (ongecorrigeerd): De niet gecorrigeerde netto schuldquote geeft het risico voor de gemeente weer als derden niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen. Denk bij voorbeeld aan een woningcorporatie, die geld heeft geleend bij de gemeente. Hoe lager, hoe beter.

Netto schuldquote (gecorrigeerd): De netto schuldquote geeft aan of de gemeente in staat is de schulden terug te betalen waarvoor zij volledig zelf aan de lat staat. Ook hier geldt: hoe lager, hoe beter.

Solvabiliteit: De mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Dit wordt berekend op basis van het eigen vermogen en de bezittingen van de gemeente. Hoe hoger, hoe beter.

Grondexploitatie: Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Hier geldt: hoe lager, hoe minder risicovol.

Wendbaarheid: kan de gemeente zich relatief snel aanpassen aan veranderende omstandigheden?

Hierbij zijn de volgende kengetallen van belang:

Belastingcapaciteit: De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Hoe lager, hoe beter.

Structurele exploitatieruimte: Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken met de totale baten. Hoe hoger, hoe beter.

Kengetal	Indeling categorieën (%)		
	A 'Voldoende'	B 'Matig'	C 'Onvoldoende'
1a Netto schuldquote	< 90%	90-130%	> 130%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90-130%	> 130%
2 Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3 Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%

4	Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
5	Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

Kengetal	Financiële kengetallen Montferland (%)			
	Rek. 2019	Begr. 2020	Rek. 2020	
1a	Netto schuldquote	65%	119%	64%
1b	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58%	112%	57%
2	Solvabiliteitsratio	25%	20%	27%
3	Structurele exploitatieruimte	0,31%	-1,6%	1,15%
4	Grondexploitatie	6%	5%	4%
5	Belastingcapaciteit	107%	111%	106%

Voldoende
Matig
Onvoldoende

De financiële kengetallen dienen in samenhang te worden gezien om onze financiële positie te beoordelen. Onze schuldquoten zijn in 2020 licht verbeterd ten opzichte van 2019. Ook onze solvabiliteit is ten opzichte van 2019 met 2 procent verbeterd.

In 2020 vallen vier kengetallen in de categorie voldoende (netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd, structurele exploitatieruimte en grondexploitatie) en één in de categorie matig (solvabiliteitsratio) en één in de categorie onvoldoende (belastingcapaciteit). Rekening houdend met ons uitstekende weerstandsvermogen kunnen we concluderen dat we de financiële positie van onze gemeente als voldoende kunnen kwalificeren.

Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen

1. Missie

De gemeente Montferland heeft een grote oppervlakte aan openbare ruimte in beheer. Daarin vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, recreëren en werken. Daarvoor zijn kapitaalgoederen nodig zoals wegen, rioleringen, kunstwerken, openbaar groen, openbare verlichting, sportvelden en gebouwen. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen en het onderhoudsniveau ervan is in grote mate bepalend voor de beleving van onze inwoners en mensen die in onze gemeente werken en recreëren en niet in de laatste plaats de voorde (jaarlijkse) lasten. We streven hierbij naar een voldoende onderhoud van onze kapitaalgoederen.

2. Context en achtergronden

Het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte en het onderhoud aan de gemeente gebouwen wordt uitgevoerd conform de door de raad of het college vastgestelde beleids- en beheerplannen. De plannen worden frequent, in de meeste gevallen eens in de vier jaar, opnieuw vastgesteld.

Op basis van de vastgestelde plannen is per kapitaalgoed inzicht gegeven in het gemeentelijk beleid, de doelstellingen, de geplande onderhoudswerken en de kosten daarvan.

3. Kaderstellende beleidsnota's

- Het Coalitieprogramma 2018-2022
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Budgetkader College 2017
- Beleidsplan wegen 2018 - 2021
- Beleidsplan civiele kunstwerken 2018-2023
- Beleidsplan licht in de openbare ruimte 2020-2024
- Groenstructuurplan 2011
- Nota kunstgrasvelden
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020
- Integraal Verkeer en Vervoersplan (i-VVP)
- IBOR (raadsbesluit 2014)
- Beleidsplan Toegankelijkheid Openbare Ruimte 2017-2021
- Beleids- en uitvoeringsplan Gladheidsbestrijding 2016-2021

- Nota vastgoedbeleid 2015

4. Ontwikkelingen

Onderstaand een korte toelichting per onderdeel.

Openbare ruimte

In 2020 hebben wij de verschillende kapitaalgoederen in de openbare ruimte onderhouden volgens de door het college vastgestelde beheerplannen. Daarbij wordt zodanig onderhoud gepleegd, dat voldaan wordt aan de door de raad vastgestelde beeldkwaliteit.

Jaarlijks vinden er meerdere schouwen van de openbare ruime plaats. Daarbij worden duizenden locaties geschouwd. Over het jaar heen moet volgens de CROW (CROW is een kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer en werk en veiligheid) 90% van de schouwpunten voldoen aan de vastgestelde beeldkwaliteit. Vooral in het groeiseizoen (mei – okt) is dat nagenoeg niet haalbaar op het onderdeel groen. Met een score van 91% in 2020 voldeden wij echter wel aan de norm.

Wegen

De raad heeft in 2017 het beleidsplan wegen 2018 - 2021 vastgesteld. De wegen worden onderhouden volgens de minimale richtlijnen CROW en het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitsniveau. De toevoeging aan de voorziening groot onderhoud wegen was in 2020 € 914.757 cf het beleidsplan wegen.

De in 2020 geraamde uitgaven waren € 886.309, waarvan werkelijk is uitgegeven € 832.000. Het verschil wordt veroorzaakt doordat de werkzaamheden aan De Els in Didam (voor een bedrag van € 58.000). Vanwege de weersomstandigheden zijn deze uitgaven doorgeschoven naar 2021.

In 2020 zijn diverse grote en kleinere werkzaamheden uitgevoerd. Onder andere de Netterdseweg in Azewijn, Oude Doetinchemseweg in Zeddam, Manhorstweg en Foxheuvelstraat in Didam, Doetinchemseweg in Kilder, Werfhout in Didam, De Immenhorst in 's-Heerenberg, Wehlseweg in Loil en Linthorsterstraat in Stokkkum. Ook diverse fietspaden zijn onderhouden zoals fietspad Brede Steeg en Goorsestraat in 's-Heerenberg en fietspaden langs de Zeddamseweg in Braamt. De aansluitingen van de bestaande wegen en de parallelwegen bij de ontbrekende schakel in Lengel zijn gelijktijdig met de realisatie onderhouden.

Voor de onverharde wegen is in 2019 het beleidsplan zand- en halfverhardingswegen 2019-2028 vastgesteld. In 2019 is een pilot uitgevoerd met het stabiliseren van de bovenlaag op de Braamweg in Braamt. In 2020 zou hier een vervolg aangegeven worden met bijeenkomsten met de diverse aanwonenden. Door de corona-maatregelen is dit vertraagd en gestreefd wordt nu om dit in 2021 te realiseren.

Rioleringen

In 2015 is het vigerende GRP 2016-2020 vastgesteld. Dit GRP is met 1 jaar verlengt tot 31-12-2021. Hierin is opgenomen dat met ingang van 2018 een voorziening voor vervangingsinvesteringen wordt gevormd vanuit de exploitatie. Via deze voorziening wordt gespaard voor toekomstige vervangingsinvesteringen. De toevoeging aan de voorziening bedroeg in 2019 € 337.000. Dit bedrag is in 2020 ten gunste van een investering gebracht conform het GRP. Ten opzichte van de begroting was het saldo voor de kostendekking € 403.000 positief. Dit bedrag is toegevoegd aan de voorziening riolering ex. artikel 44 lid 2 van het BBV. In 2020 zijn delen van het drukrioleringsstelsel in het buitengebied gerenoveerd wat betreft pompen en besturingssystemen. Daarnaast zijn verstoppingen verholpen en kleinere herstelwerkzaamheden aan het riool uitgevoerd. Vanwege capaciteitsproblemen op de afdeling door ziekte en door personeelwisselingen is de uitvoering van de geplande rioolvervangingen voor 2020 niet voorbereid. Deze worden weer opgenomen in het nieuwe GRP. In 2021 zal een nieuw GRP 2022-2026 worden opgesteld, waarbij wij samen met onze partners van het afvalwaterteam Etten (Doetinchem, Oude IJsselstreek en het Waterschap) het beleidsmatige deel op zullen stellen.

Openbare verlichting

De toevoeging aan de voorziening vervanging lichtmasten was in 2020 € 127.289. De werkelijke uitgaven bedroegen € 62.000. In 2020 zijn ruim 75 armaturen en 20 lichtmasten op diverse locaties in Azewijn, Kilder, Nieuw Dijk, Zeddam en Didam vervangen. In 2020 is door personele onderbezetting ruim € 120.000 minder uitgegeven dan voorzien. Dit betreft diverse projecten die wel voorbereid zijn, maar in 2021 gerealiseerd gaan worden.

In 2020 is het beleidsplan openbare verlichting, waarin duurzaamheid en energie belangrijke thema's zijn, geactualiseerd. Hierin is ook het amendement verwerkt om in 2020 10% van de verlichting uit te zetten en in 2022 nog eens 10%. Dit zal middels een participatieproces met bewoners uitgewerkt moeten worden. In 2020 is die participatie twee keer opgestart, maar moest door de coronamaatregelen telkens weer afgezegd worden. Naar verwachting kan dit proces nu in

het najaar 2021 opgestart worden zodat in 2022 gestart wordt met de uitvoering van het uitschakelen van openbare verlichting.

Civiele Kunstwerken

In 2018 is het beleidsplan civiele kunstwerken 2019-2023 vastgesteld. In 2020 is, conform planning, een bedrag van € 19.000 toegevoegd aan de voorziening groot onderhoud civiele kunstwerken. In 2020 waren er geen werkzaamheden nodig die vanuit de voorziening worden bekostigd. De geraamde uitgaven in 2020 waren € 9.300, maar dit bedrag is al in 2019 besteed aan herstelwerkzaamheden aan het viaduct Oude Doetinchemseweg in Zeddam vanwege verkeersveiligheid.

Openbaar groen

Gedurende het jaar is het reguliere onderhoud aan het openbaar groen en de bomen uitgevoerd. Dit gebeurt grotendeels door onze eigen buitendienst.

In 2020 is het een bomenbeleidsplan door de gemeenteraad vastgesteld.

Daarnaast is een start gemaakt met ecologisch bermbeheer. Er is een pilot uitgevoerd waarbij de bermen anders worden beheerd. Het maaisel wordt afgevoerd en verwerkt tot bokashi (pilot). Deze wijze van bermbeheer bevordert de biodiversiteit. De ervaring wordt gebruikt voor het opstellen van een nieuw onderhoudsbestek.

Sportvelden

Gedurende het jaar heeft er frequent onderhoud plaatsgevonden op de sportvelden, inclusief de beregening van de velden.

Ondanks dat er als gevolg van de Coronamaatregelen minder op de velden is gespeeld, was onderhoud en watergeven op de velden nodig.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

De gemeente heeft in 2020 zeven woningen verkocht. De voorbereidingen voor de bouw van de nieuwe brandweerkazerne zijn in volle gang. Momenteel zijn we bezig met het vergunnings- en aanbestedingstraject. De oplevering van de nieuwe kazerne staat gepland voor de eerste maanden van 2022. We zijn gestart met een onderzoek naar extra verduurzamingsmaatregelen in 2021. In 2020 is de gymzaal in Kilder in 2020 gerenoveerd. Tenslotte zijn in 2020 de meerjaren onderhoudsplanningen voor de gemeentelijke gebouwen geactualiseerd.

Paragraaf C. Financiering

Beleid

Voor de financiering van de programma's zijn financiële middelen nodig. Om tijdig en tegen gunstige condities gelden aan te trekken of uit te zetten is de uitvoering van de treasuryfunctie belangrijk.

De treasuryfunctie omvat het sturen, beheersen, verantwoording afleggen over en het toezicht houden op:

- De financiële vermogenswaarden;
- de financiële geldstromen;
- de financiële posities en de daaraan verbonden risico's.

De uitvoering van de treasuryfunctie is gebaseerd op artikel 13 van de "Financiële verordening 2017". Het treasurystatuut, zoals is vastgesteld op 16 februari 2016, geldt nog steeds. Dit treasurystatuut is gebaseerd op de geldende financiële verordening.

In het treasurystatuut is onder andere geregeld dat, conform de opgelegde verplichting door de rijksoverheid, overtollige middelen moeten worden belegd bij de rijksoverheid of bij andere openbare lichamen. Een nadere uitwerking hiervan vindt plaats in het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) bevat instrumenten om de risico's te beperken die gemeenten lopen bij het lenen en het uitzetten van financiële middelen. Een belangrijk instrument is de kasgeldlimiet. Hierbij gaat het om het beperken van renterisico's op de korte schuld. Korte schuld is bedoeld voor het financieren van de lopende uitgaven. De kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal en bedroeg voor 2020 € 7,5 mln. (afgerond). In 2020 zijn geen kasgeldleningen opgenomen en wordt gebruik gemaakt van het instrument "Schatkistbankieren" om overtollige middelen te stallen. Binnen het Schatkistbankieren mag het tegoed op de bankrekeningen gemiddeld per kwartaal niet hoger zijn dan 0,75% van het begrotingstotaal en bedroeg voor 2020 € 0,7 mln (afgerond). Het meerdere dient tijdelijk te worden belegd in de schatkist. In het derde en vierde kwartaal heeft als gevolg van majeure ontvangsten op een vrijdag of voor een feestdag op kwartaalniveau een geringe overschrijding van het drempelbedrag plaatsgevonden. Als gevolg van de lage rentestanden leverde de belegging in de schatkist geen opbrengsten op.

Algemene ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen die invloed hebben op de treasuryfunctie zijn de uit te voeren investeringen, de grondexploitatie, de bedrijfsvoering en de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

Door onder andere de verkoop van grond op DocksNLD, ontvangen voorschotten Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers (TOZO), ontvangen Covid-19 compensatie is de algemene financieringspositie van de gemeente verder verbeterd. In 2020 is dan ook geen behoefte aanwezig om een nieuwe langlopende geldlening af te sluiten.

In 2020 is het renteniveau nagenoeg ongewijzigd gebleven. Dit is zowel het gevolg van de ruime geldpolitiek van de Europese Centrale Bank (ECB), waardoor in het algemeen de hoeveelheid geld op de geld- en kapitaalmarkt ruim is, als ook van de vertraging van de economische groei. Niet in de laatste plaats door het Coronavirus. Dit heeft er ook toe geleid dat de rente voor de kortetermijn financiering gedurende het afgelopen jaar negatief was en nog steeds is. De rentetarieven voor de langlopende leningen met looptijden tot 15 jaar zijn lange tijd negatief geweest maar zijn door de gevolgen van het coronavirus inmiddels opgelopen. Doordat de ECB weer een ruim opkoopprogramma is gestart wordt voorlopig geen verdere stijging van de rente verwacht. Voor de rest van het lopende jaar wordt dan ook nog geen rekening gehouden met een significante stijging van de renteniveau's.

Beleid bij nieuwe leningen

Bij het aantrekken van langlopende geldleningen wordt de looptijd van een lening afgestemd op de financieringsbehoefte behorende bij het totaal van de investeringen. Investerings voor de grondexploitatie worden in het algemeen gefinancierd door een lening die een kortere looptijd heeft dan leningen voor investeringen in gebouwen of wegen. Binnen de gemeente is sprake van totaal financiering, waarbij leningen niet worden aangetrokken voor specifieke investeringen (projectfinanciering) maar voor het totaal van de financieringsbehoefte.

Relatiebeheer

Met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een overeenkomst financiële dienstverlening aangegaan, op basis waarvan deze bankinstelling dagelijks onze banksaldi beoordeelt en intern verreken met daggeld dan wel tijdelijke belegging via schatkistbankieren.

De te betalen en te ontvangen rente is gebaseerd op het zogenaamde interbancaire tarief, verhoogd c.q. verlaagd met een opslag van 0,40% en als zodanig uiterst concurrerend met andere instellingen. Alle betalingen en ontvangsten lopen via de rekeningen bij de BNG.

Bij de Rabobank loopt een bankrekening uitsluitend voor het afstorten van liquide middelen van de afdeling Publiekszaken.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is het verschil tussen de boekwaarde van de investeringen en de vaste financieringsmiddelen. Onder vaste financieringsmiddelen verstaan wij de reserves en voorzieningen plus de opgenomen vaste geldleningen. Verder wordt rekening gehouden met de reguliere aflossingen op bestaande geldleningen.

Op basis van de begroting 2020 is de raming, dat de financieringsbehoefte ten behoeve van investeringen gedekt worden uit de aanwezige middelen. Eind 2019 is een kasgeldlening opgenomen die in januari 2020 is afgelost. Verder zijn in 2020 zijn geen korte en langlopende geldleningen afgesloten.

Leningenportefeuille

Dit onderdeel geeft inzicht in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen. De (verwachte) mutaties als gevolg van nieuwe leningen, (vervroegde) aflossingen, renteconversies e.d. en bijzondere transacties worden toegelicht.

Bedragen x €1.000	Balans 1-1- 2020	Opname 2020	Aflossing 2020	Balans 31-12- 2020	Rente 2020	Gem. Perc.
Totaal langlopende geldleningen	67.536		7.756	59.780	1.460	2,29%
Totaal woningbouwleningen	2.370		214	2.156	93	4,13%

Op de balansdatum resteren voor de gemeente nog 12 langlopende leningen, waarvan twee leningen zijn doorgeleend aan Woningcorporatie Plavei (voormalig Woningstichting Bergh).

Renterisiconorm

Voor de gemeente Montferland zijn geen geplande rente herzieningen. Alle lopende leningen hebben een vast rentepercentage gedurende de resterende looptijd.

Voor 2020 bedraagt het rente risico op vaste schuld € 7,524 mln. en is ruim onder de gestelde renterisiconorm € 17,695 mln.. De komende jaren blijft het rente risico op vaste schuld ruim onder de vastgestelde renterisiconorm van 20% van het begrotingssaldo.

Bedragen x € 1.000

	RENTERISICONORM	Jaarrekening 2020			
		2020	2021	2022	2023
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g				
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g				
1	Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)				
2a	Te betalen aflossingen	7.970	6.978	6.987	6.996
2b	Te ontvangen aflossingen	445	222	231	240
2	Herfinanciering (2a-2b)	7.525	6.756	6.756	6.756
3	Renterisico op vaste schuld (1+2)	7.525	6.756	6.756	6.756
4	Begrotingstotaal	88.474	89.386	88.494	89.388
4a	Het vastgesteld percentage	20	20	20	20
4	Renterisico norm	17.695	17.877	17.699	17.878
5	Toets renterisico norm				
	Renterisico norm (4)	17.695	17.877	17.699	17.878
	Renterisico op vaste schuld (3)	7.525	6.756	6.756	6.756
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	10.170	11.121	10.943	11.122
5b=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm				

Renteschema

Renteschema		2020	
a. De externe rentelasten over korte en lange financiering	+/+		€ 1.615.342
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-		€ -
Saldo externe rentelasten en rentebaten			€ 1.615.342
c1. Doorberekende rente aan de grondexploitatie	-/-	€ 126.500	
c2. Doorberekende rente van projectfinanciering taakvelden	-/-	€ -	
c3. Rentebaat van doorverstrekte specifieke leningen	-/-	€ 102.371	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			€ 228.871
d1. Rente over eigen vermogen	+/+	€ -	
d2. Rente over voorzieningen	+/+	€ -	
Aan taakvelden toe te rekenen interne rente			€ -
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			€ 1.386.471
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-/-		€ 1.493.792
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury			€ 107.321

Paragraaf D. Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering omvat in algemene zin alle activiteiten, middelen en systemen waarmee de dienstverlening gerealiseerd wordt.

Formatie en budget ambtelijke organisatie

De omvang van de loonkosten en de formatie van de totale ambtelijke organisatie is:

Formatie en budget ambtelijke organisatie	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting na wijz. 2020	Jaarrekening 2020
Loonkosten eigen en ingehuurd personeel (x € 1.000):				
• eigen personeel	17.638	18.438	20.112	19.447
• tijdelijk/extern personeel	1.466	1.781	1.152	990
	19.104	20.219	21.265	20.438
Formatie in fulltime eenheden (fte's):				
• vast	281,65	294,06	304,02	283,27
• boventallig	0,4	0,4	0,4	0,4

* De werkelijke bezetting per 31-12-2020 is lager dan de toegestane formatie (304 fte). Dit heeft te maken met niet vervulde vacatures.

Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke middelen voor het inzetten van personeel (loon- en overige personeelskosten), organisatie-, huisvestings-, materieel-,

automatiseringskosten en dergelijke voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de ambtelijke organisatie (exclusief griffie en bestuur).

Kosten x € 1.000	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting na wijz. 2020	Jaarrekening 2020
loon- en overige personeelskosten	18.746	18.574	20.332	19.742
kosten externe inhuur	1.487	1.781	1.152	990
huisvestingskosten	1.379	1.379	1.319	1.334
kosten ICT	1.852	1.939	2.141	2.221
tractiekosten	413	385	506	502
facilitaire kosten	421	253	262	224
overige organisatiekosten	603	826	800	679
totaal	24.901	25.137	26.512	25.692
per inwoner	€ 698	€ 698	€ 736	€ 714

Verdieping van enkele onderwerpen

Financiën

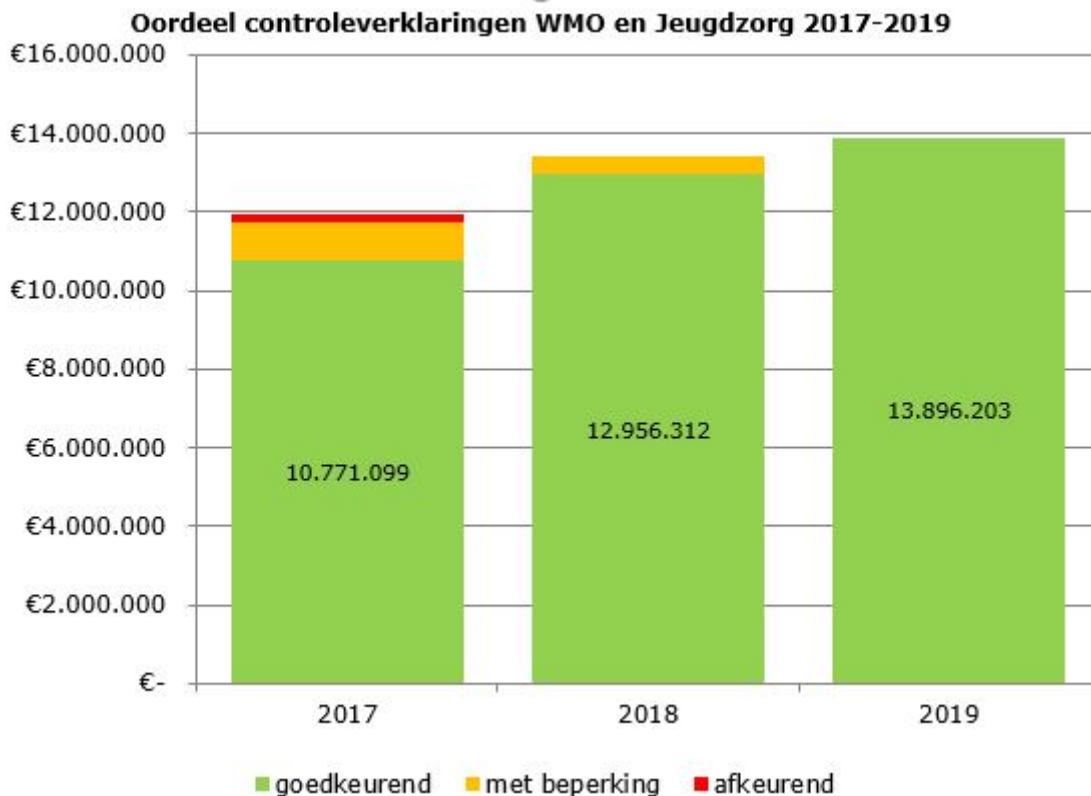
M.i.v. 2020 is een nieuw administratief systeem ingevoerd, "Unit4 Businessworld". Het jaar 2020 stond, helaas langer dan verwacht, in het teken van implementatie. Ook nog in 2021 werken we de mogelijkheden verder uit om te komen tot vereenvoudiging, vernieuwing en het toekomstbestendig maken van de administratie.

Accountantscontrole en (verbijzonderde) interne controle

De jaarrekening 2019 is voorzien van een goedkeurende controleverklaring van de accountant. De uitvoering van de controle verliep naar behoren, rekening houdende met het gegeven dat de controle op afstand plaatsvond, in de eerste week van de lockdown. Montferland zat wederom bij de eerste gemeenten waaraan de accountant een verklaring kon afgeven (medio mei 2020).

De (kwaliteit van de) verantwoordingen van de gecontracteerde zorgaanbieders WMO en Jeugdwet over 2019 is verder toegenomen. Over 2019 zijn van drie zorgaanbieders geen verantwoording ontvangen (betreft overigens een marginaal bedrag, 0,3% van de omzet). Ter vergelijking: In 2016 waren dit er nog nog 35. De controleverklaringen van de zorgaanbieders (verplicht bij omzet > € 125.000) waarvan Montferland in 2020 diensten heeft afgenomen zijn alle voorzien van een goedkeurende verklaring.

Dit betekent dat nagenoeg 100% van de uitgaven van afgerond € 14,5 miljoen verantwoord zijn, waarvan € 13,9 miljoen voorzien is van een (goedkeurende) controleverklaring (zie grafiek).

Onze organisatieopzet en onze inrichting van de essentiële financiële processen (gericht op functiescheiding van controlerend en autoriserend), in combinatie met de procesbeschrijvingen is een goede basis voor de verbijzonderde interne controle. Hierdoor is het ook mogelijk voor de accountant om zich in toenemende mate te focussen op een meer organisatiegerichte controlestrategie in plaats van een gegevensgerichte. Deze aanpak vormt een goede basis voor de rechtmatigheidsverklaring van het college (vanaf 2021). Ook de rol van de accountant wijzigt hierdoor: Zij beoordeeld m.i.v. 2021 niet langer de rechtmatigheid, maar velt wel een oordeel over de getrouwheid van de exploitatiecijfers en balansmutaties alsmede over de rechtmatigheidsverklaring van het college.

In 2021 zullen wij verder vorm geven aan de wetwijziging. Ten tijde van het opstellen van deze jaarstukken was de formele wetwijziging nog niet geformaliseerd.

Informatiebeveiliging en privacy 2020

Het Cybersecuritybeeld Nederland (CSBN) van de Nationaal Coördinator Terrorisbestrijding over 2020 spreekt over een permanente dreiging door statelijke en criminele actoren. Gedurende het jaar hebben we ervaren wat dat in de praktijk kan betekenen: Het jaar startte met Citrix-files, twee gemeenten en een veiligheidsregio in Oost-Nederland hadden te maken met malware en gijzelsoftware, digitale raadsvergaderingen werden verstoord en updates van legitieme software bleken besmet met 'achterdeuren'. De gemeente Montferland heeft hiervan geen significante hinder ondervonden maar is wel op de proef gesteld met phishing-mails, pogingen tot zogenaamde CEO-fraude en incidenten bij partners. Er is gewerkt aan het doorlopend op orde hebben van basismaatregelen en het vergroten van de weerbaarheid. De overgang naar het gezamenlijke normenkader voor informatiebeveiliging van alle overheidslagen, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), geeft daaraan een nieuwe impuls.

De AVG-privacywetgeving is verder ingebed in de gemeentelijke processen. Inwoners maken inmiddels gebruik van hun recht op gegevensinzage en -verwijdering. Afspraken met toeleveranciers over het gebruik van persoonsgegevens worden vastgelegd en nageleefd. We gaan bewuster om met gegevens van inwoners en steeds vaker wordt bij nieuwe projecten een risico-effectbeoordeling (DPIA) opgesteld, waarbij ook wordt samengewerkt in de regio om te voorkomen dat het wiel opnieuw wordt uitgevonden. Het Bewustwordingsplan Informatieveiligheid is vertraagd door de Covid19 pandemie, maar heeft al geleid tot bewuster 'klikgedrag' van medewerkers.

In het voorjaar van 2020 heeft een datalek plaatsgevonden bij aanvragen van inwoners die via de website van de gemeente verliepen. Daarbij zijn persoonsgegevens verwisseld en getoond aan de verkeerde persoon. De oorzaak zat in een technisch manco. Door snel optreden werd het probleem

direct verholpen en zijn de betrokkenen persoonlijk ingelicht. Er heeft melding plaatsgevonden aan de Autoriteit Persoonsgegevens.

De gemeente verantwoordt zich elk jaar via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen zoals Suwinet, BRP, DigiD, BAG, BRO en BGT. Ook de WOZ wordt op termijn toegevoegd en Montferland heeft aan een pilot van VNG deelgenomen. De ENSIA audit over 2020 heeft een aantal aandachtspunten opgeleverd die zijn opgenomen in een verbeterplan.

De focus in de komende periode ligt op "weten wat we niet weten" zodat eventueel malafide ingaande en uitgaande netwerk- en berichtenverkeer eerder gesignaleerd wordt. De VNG ondersteunt gemeenten daarin via het programma GGI-Veilig waaraan Montferland deelneemt. Voor de implementatie daarvan heeft de Raad inmiddels ingestemd met additionele middelen. Het waarborgen van de betrouwbaarheid van de gemeentelijke informatiesystemen staat centraal. We richten ons op het minimaliseren van schade door het voorkomen van beveiligingsincidenten. Ook in de komende jaren gaat het daarbij om risicobeheersing, niet om het uitsluiten van ieder laatste risico. Het behalen van 100% veiligheid is onmogelijk.

Personeel en organisatie

2020 heeft voor onze organisatie natuurlijk voor een deel in het teken gestaan van coronagerelateerde zaken, zoals het thuiswerken. Dit laatste heeft er mede voor gezorgd dat vitaliteit in de schijnwerpers kwam. Er heeft in 2020 een tweetal aanbestedingstrajecten plaatsgevonden: 'medische ondersteuning' en 'flexwerk'. Dit heeft er in geresulteerd dat we zowel wat betreft de arbodienstverlening als inhuur flexkrachten in 2021 met nieuwe leveranciers gaan werken. Verder is het traject Organisatieontwikkeling senioren begeleid, is er verder vormgegeven aan de opzet van lean en zijn er trainingen Waarderend onderzoeken verzorgd. Ook zijn belangrijke stappen gezet in de totstandkoming en de uitvoering van de taakstellingsafspraken Personeel.

Integriteit

Ook in 2020 stonden bewustwording en het voorkomen van inbreuken op de integriteit weer voorop. Eind 2020 was de jaarlijkse online training om het integriteitsbewustzijn van de medewerkers scherp te houden en op die manier te borgen binnen de organisatie. De uitkomsten van deze Integriteitsmodule 2020 komen begin 2021 beschikbaar en worden dan besproken binnen de organisatie.

Paragraafgegevens

	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Jaarrekening 2020
Formatie per 1.000 inwoners	8,4 fte	8,5 fte	8,4 fte
Bezetting per 1.000 inwoners	7,8 fte	8,1 fte	7,9 fte
Apparaatskosten per inwoner	€ 698	€ 689	€ 714
Externe inhuur (% van totale loonsom en kosten inhuur)	7%	9%	5%
Ziekteverzuim *	6,7% (4,5%)	8,4% (6,1%)	6,6% (5,0%)
Uitstroom medewerkers	27	18	38
Doorstroom medewerkers	5	8	9
Instroom medewerkers	48	29	27
Factuurbetaling binnen twee weken (onze norm =75%) **	85%	83%	58%

* Het ziekteverzuimpercentage is inclusief het verzuim van het personeel met een WSW-dienstverband (vm Laborijn). Het percentage tussen haakjes betreft het verzuim van het ambtelijk personeel exclusief de WSW'ers

** De implementatie van de nieuwe programmatuur Unit4 Business World (UBW) heeft met name in het eerste halfjaar geleid tot een vertraging in het betalingsproces. Deze is ultimo 2020 weer op peil.

Paragraaf E. Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn, volgens artikel 1 Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), die partijen (privaat- of publiekrechtelijk) waarin een gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien aan de verbonden partij een bedrag beschikbaar is gesteld dat niet verhaalbaar is wanneer de partij failliet gaat of wanneer de gemeente aansprakelijk is voor een bepaald bedrag in de situatie dat de verbonden partij zijn verplichtingen jegens derden niet nakomt. Van een bestuurlijk belang is sprake indien een wethouder, raadslid of ambtenaar namens de gemeente plaatsneemt in het bestuur van de verbonden partij of namens de gemeente instemt, bijvoorbeeld bij een aandeelhoudersvergadering.

Opdrachtgever en eigenaar

De gemeente vervult twee rollen richting de verbonden partijen namelijk de rol van opdrachtgever en de rol van eigenaar.

- *opdrachtgever*: de gemeente is afnemer/*opdrachtgever* van de verbonden partij. De verbonden partij levert diensten of producten, is uitvoerder van gemeentelijk beleid. Vaak gaat dit in de vorm van een basispakket dat door alle deelnemers in de samenwerking wordt afgenomen met daarnaast een aanvullend (maatwerk) pakket dat voor afzonderlijke deelnemers op maat wordt afgesproken;
- *eigenaar*: in de eigenaarsrol beslist de gemeente over de oprichting, missie, de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verbonden partij. Het gemeentebestuur is mede *eigenaar* van de verbonden partij en draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid (de gemeente neemt deel aan het bestuur). De rol van eigenaar richt zich vooral op de continuïteit en de levensvatbaarheid van de (samenwerking)organisatie.

Het is belangrijk dat de (beleids)doelstellingen van de gemeente ook via de verbonden partijen worden gerealiseerd. De gemeente zelf houdt uiteindelijk de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's in de begroting. In de programma's is al aangegeven welke bijdrage een verbonden partij hieraan levert. Telkens moet worden beoordeeld of een taak wordt uitgevoerd zoals de gemeente dat voor ogen staat en of er voldoende inhoudelijk en financieel toezicht is op het uitvoeren van deze taak.

Kaders

De Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) is er ook op gericht de invloed van de raad op het samenwerkingsverband sterk te maken. Enkele belangrijke punten zijn:

- De algemene en financiële kaders voor het volgende begrotingsjaar moeten door het samenwerkingsverband uiterlijk vóór 15 april aangeboden worden aan de raden van de deelnemers (artikel 34b Wgr). Voor de gemeente Montferland betekent dit dat deze informatie beschikbaar tijdens de behandeling van de Kadernota;
- De jaarrekening en het verslag van de accountant moet eveneens uiterlijk 15 april worden aangeboden aan de raad;
- De termijn waarbinnen de raad een zienswijze kan indienen op de ontwerpbegroting van een samenwerkingsverband is acht weken. De vastgestelde begroting van het samenwerkingsverband moet daarom uiterlijk 1 augustus toegezonden worden aan de provincie. In de praktijk betekent dit overigens dat in verband met het zomerreces dat de huidige termijn van 6 weken uitgangspunt blijft;
- Lokale rekenkamers en rekenkamercommissies kunnen ook onderzoek doen bij samenwerkingsverbanden die op grond van de Wgr zijn ingesteld;
- Een bestuur van een samenwerkingsverband kan de overgedragen bevoegdheden niet zelf uitbreiden;
- Bij een openbaar lichaam dat uitsluitend is ingesteld door de raad, is het niet toegestaan dat leden van het college zitting nemen in het algemeen bestuur;
- Een nieuwe samenwerkingsvorm is ingevoerd: de bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO).

De huidige nota "Verbonden partijen" stamt uit 2012. In het Coalitieprogramma 2018-2022 is o.a. voor het samenwerken in gemeenschappelijke regelingen en/of andere samenwerkingsverbanden een aantal uitgangspunten opgenomen namelijk: de oriëntatie van de inwoners is leidend, helder, de te leveren resultaten moeten transparant en navolgbaar zijn met duidelijke prestatieafspraken en een zo hoog mogelijk democratische legitimititeit. Het voornemen om een nieuwe nota Verbonden Partijen op te stellen is vooral nog uitgesteld.

Op 19 oktober 2020 heeft de gemeenteraad de startnotitie Missie & Visie voor Montferland vastgesteld en dient deze te worden uitgewerkt. Deze startnotitie omschreef onder andere de volgende visie: Montferland, dé groene poort van Nederland. Deze visie is gebaseerd op de 4 pijlers Logistiek, Leven, Leisure en Landschap. Deze pijlers geven weer waar de gemeente zich

voor wil inzetten op korte en lange termijn. Tegelijkertijd besloot de gemeenteraad een traject te starten waarin de koersbepaling voor regionale samenwerking centraal staat. Deze trajecten zijn nu samengevoegd tot één proces.

Indexeringsmethodiek begroting gemeenschappelijke regelingen

De afgelopen jaren bepleitten de Achterhoekse gemeenten één gemeenschappelijk systeem van indexering voor de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen. In de praktijk leidde dit onvoldoende tot het gewenste resultaat omdat enerzijds iedere gemeenschappelijke regeling zijn eigen dynamiek kende waardoor een generieke indexering “te kort door de bocht” bleek. Ook bleek de stem van de Achterhoekse gemeenten een minderheidsbelang te vertegenwoordigen. Op dit moment ontbreekt een collectief standpunt, maar loopt wel de afspraak dat indexpercentages kritisch worden beoordeeld, zo veel als mogelijk aan de voorkant.

Procedure zienswijzen begrotingen gemeenschappelijke regelingen

Bij alle gemeenschappelijke regelingen stelt het algemeen bestuur de begroting vast. College en gemeenteraad hebben vooraf de mogelijkheid een zienswijze op de begroting te geven. De procedures van de diverse gemeenschappelijke regelingen lopen, ondanks de verruiming, qua tijdsperiode niet parallel aan elkaar en aan die van de reguliere besluitvormingsprocedure van de gemeenteraad. In de procedure adviseert de Auditcommissie de gemeenteraad een zienswijze in te dienen of niet .

De Auditcommissie en uiteindelijk de gemeenteraad doen dit op basis van een door het college vastgestelde notitie waarin kort en bondig geïnformeerd wordt over:

- belangrijke beleidsinhoudelijke ontwikkelingen die aanleidingen geven tot aanpassing van de koers van de regeling
- de gevolgen voor de financiën en/of financiële bijdrage
- financiële kerngegevens als verdeelsleutel voor de financiële bijdrage, het bedrag per eenheid en het totaal, de reserve- en schuldpositie en de (beheersing van de) risico's
- concept advies zienswijze.

In 2020 heeft de gemeenteraad een tweetal zienswijzen ingediend (begrotingen 2020 van de VNOG en de ODA).

Gevolgen Corona bij de de jaarrekeningen 2020 van de verbonden partijen

Op het moment van afsluiten van dit jaarverslag zijn de jaarstukken 2020 van de verbonden partijen nog niet vastgesteld. Informatie over de voorlopige resultaten zijn deels voorhanden. Op basis van deze informatie kan voorzichtig de conclusie worden getrokken dat wij in financiële zin in beperkte mate worden geconfronteerd met hogere bijdragen als gevolg van Corona. Wel zijn er geluiden dat de accountant bij de controle aanloopt tegen onrechtmatigheden als gevolg van Corona.

De eventuele financiële gevolgen zullen wij verwerken in onze Bestuursrapportage 2021.

Bestuurlijk belang - bezetting bestuurszetels

De benoeming van een bestuurslid kan een bevoegdheid van de raad (raadsregeling) zijn of van het college (collegeregeling).

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Burgemeester de Baat	Wethouder Som	Wethouder Van Halteren	Wethouder van Leeuwen	Wethouder Gerritsen	Wethouder Mijnen	Raadslid
1. Regio Arnhem Nijmegen (C)	1	bestuur	pfo economie		pfo mobiliteit en pfo duurzaamheid	pfo wonen		
2. Euregio Rijn-Waal (R)	1	lid euregioraad		plv lid euregioraad				euregioraad 2 leden + 2 plv leden
3. Euregio Gronau (R)	1							AB 3 leden + 2 plv leden
4. Omgevingsdienst Achterhoek (C)	3				plv AB	AB+DB		
5. Reinigingsdienst de Liemers (R)	3				plv bestuur	bestuur		
6. Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (C)	3 en 7				bestuur		plv bestuur	
7. GGD Gelre IJssel (C)	5 en 6		plv AB				AB	
8. Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (C)	6	AB en BC		plv AB				
9. Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (C)	6		plv AB	AB				
10. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (C)	7	AB				plv AB		
11. Laborijn (C)	8		AB+DB	plv. AB			AB	
12. Stadsbank Oost Nederland (C)	8		plv AB	AB				
Vennootschappen en coöperaties								
Alliander (C)	Alg		AA	plv AA				

Gemeenschappelijke regelingen	Programma	Burgemeester de Baat	Wethouder Som	Wethouder Van Halteren	Wethouder van Leeuwen	Wethouder Gerritsen	Wethouder Mijnen	Raadslid
Vitens (C)	Alg		AA	plv AA				
Bank Nederlandse Gemeenten (C)	Alg		AA	plv AA				
CV AGEM (C)	3				AL	plv AL		
Agem Gemeentelijke Energie BV	Alg				AA	plv AA		
Leisurelands BV	4		AA	plv AA				
NV Cultuur Centrum Amphion (C)	6		AA				plv AA	
Warmtenet Didam BV (per 15 februari 2021)	3					AA		
Overige								
Samenwerkingsovereenkomst West Achterhoek (C)	4					stuurgroep		

Legenda

AA	afgevaardigde algemene aandeelhoudersvergadering
AB	algemeen bestuur
AL	afgevaardigde algemene ledenvergadering
BC	bestuurscommissie
(C)	benoemd door het college
DB	dagelijks bestuur
(R)	benoemd door de raad
GV	gemeentelijk vertegenwoordiger
plv	plaatsvervangend

Gemeenschappelijke regelingen

Bedragen x € 1

Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen gevestigd te Arnhem			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners (per 1 januari voorgaand kalenderjaar).		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	84.368	0	0
gerealiseerd resultaat	84.368	0	0
eigen vermogen	104.606	n.v.t.	n.v.t.
vreemd vermogen	0	n.v.t.	n.v.t.
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner	1,88	1,77	1,88
idem totaal	67.031	67.733	67.733
Risico's	De solvabiliteit van de Economic Board is eind 2019 63%		

In 2020 is de besluitvorming (in zowel het college als de gemeenteraad) over de versterkte samenwerking binnen de Regio Arnhem Nijmegen afgerond en is per 1 januari 2021 de gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen (ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen genoemd) in werking getreden.

Bedragen x € 1

Euregio Rijn-Waal gevestigd te Kleve (Duitsland)			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners.		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	192.469	8.724	6.255
eigen vermogen	1.458.086	1.477.000	1.650.000
vreemd vermogen	2.166.841	1.297.883	1.493.767
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per inwoner			
idem totaal	7.275	7.350	7.375
Risico's	De risico's hangen samen met de gesubsidieerde projecten, waarvan het INTERREG-project de belangrijkste is. Deze eindigt ultimo 2021. Het risico bij gesubsidieerde projecten zit in het gegeven dat subsidiegrondslagen veelal zijn gelimiteerd. Overschrijdingen komen voor rekening van de Euregio.		

Bedragen x € 1

Euregio gevestigd te Gronau (Duitsland)			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij op basis van het aantal inwoners.		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	173.860	14.505	85.415
eigen vermogen	1.880.088	1.928.012	2.163.868
vreemd vermogen	31.583.984	250.000	250.000
bijdrage per inwoner [1]	0,29 minus 10%	0,29 minus 10%	0,29 minus 10%

idem totaal	9.299	9.403	9.399
Risico's	De belangrijkste financiële risico's zijn geïnventariseerd met behulp van een risicotabel. Hieruit blijkt dat deze financiële risico's (in totaal € 1,2 miljoen) zich beperken tot personeelskosten (wachtgeldverplichtingen en arbeidsovereenkomsten met ontslagbescherming). Het lidmaatschap van de gemeente Montferland eindigt op 31 december 2021.		

Bedragen x € 1

Omgevingsdienst Achterhoek gevestigd te Hengelo (Gld)			
Financieel belang	Met ingang van 2017 is er sprake van outputfinanciering op basis van af te nemen / afgenomen diensten. In 2019 bedroeg de werkelijke bijdrage van de gemeente Montferland €284.000. Het nadelig saldo wordt voor een deel opgevangen uit het eigen vermogen. Daarnaast wordt een bedrag van € 495.000 ten laste van de partners gebracht. Dit betekent voor Montferland nog een aanvullende bijdrage van € 20.000.		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	-668.000	0	0
gerealiseerd resultaat	-668.000	0	0
eigen vermogen	-389.000	134.000	106.000
vreemd vermogen	98.000	313.000	76.000
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
overige bijdrage	284.000	331.400	320.400
Risico's	Outputfinanciering is rechtvaardig maar herbergt ook het risico van grote fluctuatie jaarlijkse gemeentelijke bijdrage als gevolg van verandering economische en/of onvoorziene omstandigheden (stikstofcrisis, PFAS, coronacrisis).		

Bedragen x € 1

Reinigingsdienst de Liemers gevestigd te Zevenaar			
Financieel belang	De kosten van de RDL worden toegerekend op basis van nacalculatie. De kosten in de begroting vormen de basis voor de voorschotten die de gemeenten Montferland en Zevenaar betalen, de uiteindelijke afrekening volgt op grond van de jaarrekening.		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	0	0	0
gerealiseerd resultaat	0	0	0
eigen vermogen	0	0	0
vreemd vermogen	0	0	0
oordeel accountant	Met beperking /afkeurend *	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage totaal	1.478.462	1.473.629	1.389.603
Risico's	De RDL is een uitvoerende regeling. Een exploitatieoverschot of -tekort wordt verrekend met de deelnemende gemeenten. De regeling beschikt daarom niet over een algemene reserve. Mede doordat er wijzingen plaatshebben in het afvalinzamelsysteem is het moeilijk is om de hoeveelheden afval op het aanbestedstation vooraf goed in te kunnen schatten.		

* Getrouwheid :
met beperking
(onzekerheid over
volledigheid
opbrengsten
Afvalaanbestedstation
.

Rechtmatigheid :
afkeurend (fout in
de Europese
aanbestedingen >
3% van de omzet)

Bedragen x € 1

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen			
Financieel belang	De kosten worden jaarlijks verdeeld: - Organisatie o.b.v. van aantal inwoners met een drempelbedrag van € 5.000 per deelnemer - Regiecentrale, vraagafhankelijk vervoer o.b.v. gebruik en route gebonden vervoer een vaste vergoeding en o.b.v. gebruik - Vervoer o.b.v. gebruik		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	155.854	0	0
gerealiseerd resultaat	0	0	0
eigen vermogen	n.v.t.	0	n.v.t.
vreemd vermogen	n.v.t.	0	n.v.t.
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage totaal	511.496	565.304	454.800
Risico's	De inrichting van het vervoer is gebaseerd op een "open einde" systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Claim Munckhof 3 uren regeling: Als enige vervoerder verzet Munckhof zich nog steeds tegen de aanvullende afspraken betreffende de 3 uren regeling die gemaakt zijn bij de vorige contracten, de contracten met een looptijd tot en met juli 2020. De lagere vergoeding naar aanleiding van de 3 uren regeling is in werkelijkheid wel toegepast. Het risico is dat na een eventueel juridisch proces Munckhof in het gelijk wordt gesteld en alsnog de kosten dienen te worden vergoed. Tot en met juli 2020 heeft Munckhof een totaalbedrag van circa € 70.000 geclaimd.		

Bedragen x € 1

GGD Noord- en Oost-Gelderland gevestigd te Apeldoorn			
Financieel belang	De indeling van de GGD-taken is: A. Wettelijke GGD-taken (gemeentelijke bijdrage: o.b.v. bedrag per inwoner); B. Wettelijke gemeentelijke taken (gemeentelijke bijdrage: o.b.v. bedrag per inwoner); C. Autonome gemeentelijke taken (gemeentelijke bijdrage: o.b.v. aantal geleverde producten/diensten tegen de kostprijs); D. Externe taken (kosten worden doorberekend aan de externe opdrachtgevers)		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	-119.000	-210.000	-118.000
gerealiseerd resultaat	71.000	0	0
eigen vermogen	2.838.000	2.652.000	2.206.000
vreemd vermogen	177.000	125.000	175.000
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.

bijdrage per inwoner			
Publieke GGZ	7,41	7,83	8,10
JGZ	7,58	7,93	8,20
Totaal *	14,98	15,76	16,30
Bijdrage totaal	539.750	567.941	586.772
Risico's	De GGD werkt (volgens afspraak) met een vuistregel. Daarbij is bij elk risico ingeschat wat de kans is dat een risico zich voor doet en wat de impact is. In deze systematiek wordt uitgegaan van een vierjaarstermijn. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt in overhead kosten en kosten in het primaire proces. Uit deze rekensom komt € 1.621.000. Beschikbaar is € 1.618.000 zodat de ratio weerstandsvermogen 1,0 is. Door geen dotatie te verrichten aan algemene reserve zal weerstandsvermogen gehandhaafd blijven.		

Bedragen x € 1

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers gevestigd te Doetinchem			
Financieel belang	De bijdrage van de deelnemende gemeenten is op basis van het aantal meters overgedragen archief. De bijdrage voor de jaren 2019 tot en met 2022 is bepaald op € 131,75 per meter per jaar. Voor Montferland betekent dit afgerond 1.217 meter namelijk: - in beheer 637,625 m - over te brengen t/m 2018 579.000 m totaal 1.216,625 m		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	107.994	24.676	-20.900
gerealiseerd resultaat	107.994	24.676	-20.900
eigen vermogen	154.413	127.874	179.086
vreemd vermogen	513.419	471.936	476.087
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage per meter archief (= inclusief omzetbelasting)	131,75	131,75	131,75
idem totaal (exclusief compensabele omzetbelasting)	157.500	157.500	157.500
Risico's	Een buffer van 10% van de omzet wordt noodzakelijk geacht. De relevante risico's zijn gering voor het Erfgoedcentrum. Een vermogen van € 20.000 wordt als voldoende geacht. Het eigen vermogen dekt dit bedrag ruimschoots.		

Bedragen x € 1

Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers gevestigd te Zevenaar			
Financieel belang	De bijdrage van de deelnemende gemeenten is afhankelijk van het aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs dat in gemeente, voor wat betreft het voortgezet onderwijs, is gehuisvest op de teldatum 1 oktober van het voorgaande kalenderjaar. Jaarlijks wordt bij de begroting het aantal leerlingen voor het begrotingsjaar vastgesteld. Daarbij wordt de weging van de soort voortgezet onderwijs in acht genomen. Onder weging wordt verstaan de factor die het Rijk hanteert bij de berekening van de vergoeding per leerling voor huisvestingslasten in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds.		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	0	0	0

gerealiseerd resultaat	0	0	0
eigen vermogen	-	-	-
vreemd vermogen	-	-	-
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage	396.857	368.829	364.503
Risico's	De verrekening van de werkelijke kosten met de door de afzonderlijke gemeenten Montferland, Duiven en Zevenaar verschuldigde bijdragen aan de gemeenschappelijke regeling geschiedt via de centraal aangehouden "egalisereserve huisvesting VO" bij de gemeente Zevenaar.		

Bedragen x € 1

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland gevestigd te Apeldoorn			
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen vanaf het jaar 2016 bij op basis van het nieuw ontwikkelde verdeelmodel met éénmaal per vier jaar een actualisatie. De eerste actualisatie is in 2021. Het aandeel van Montferland is derhalve voor 2019: 4,12%, 2020: 4,17% en geactualiseerd voor 2021: 4,27%		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	8.278.946	-852.400	0
gerealiseerd resultaat	4.202.654	-539.400	0
eigen vermogen	3.640.663	1.809.000	3.957.663
vreemd vermogen	37.969.230	52.672.000	39.028.000
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage	1.845.738	1.925.277	2.030.000
		(incl. effect Kadernota	
		2020 € 192.844 en	
		indexering € 51.361)	
Risico's	Eind 2018 heeft de gemeentelijke commissie geadviseerd kritisch te kijken naar de risico-inventarisatie en daarbij het benodigde weerstandsvermogen mee te wegen. Bij de uitvoering hiervan zijn risico's in beeld gebracht met de wetenschap dat het managen van risico's altijd een continue proces zal blijven, er kunnen zich steeds weer andere risico's voordoen. Risico's voor de VNOG zijn bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> - continuïteit van repressieve dienst kan in gevaar komen door onvoldoende mensen en middelen, door uitval ICT-voorzieningen of door een tekort aan vrijwilligers; - onduidelijkheid rondom verantwoordelijkheid voor aanpassing gebouwen en/of kazernes; - mogelijke aanpassing van de rechtspositie (Wnra) van vrijwilligers kan grote gevolgen hebben, financieel en in paraatheid; - mogelijk wegvallen van exploitatie(baten) bij stoppen bij Openbaar Brand-/ Regionaal Meldsysteem (OMS) met gevaar voor discontinuïteit meldingen. 		

Bedragen x € 1

Laborijn gevestigd te Doetinchem	
Financieel belang	De uitvoeringslasten worden op basis van twee verdeelsleutels doorberekend n.l.: <ol style="list-style-type: none"> 1. sociale werkvoorziening (Wsw) voor alle vier gemeenten: op basis van het aantal Wsw'ers in fte per gemeente, 2. niet-Wsw activiteiten voor Aalten, Doetinchem en Oude IJsselstreek: <ul style="list-style-type: none"> - 50% op basis van aantal personen dat een uitkering ontvangt uit de gemeente en - 50% op basis van het aantal inwoners uit de gemeente. De rijkssubsidie sociale werkvoorziening die de gemeente ontvangt wordt aan Laborijn doorbetaald op basis van de in dienst zijnde Wsw'ers uit de gemeente. Daarnaast een bijdrage in het exploitatietekort op de uitvoering van de WSW.

	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten (WSW)	603.000	0	-1.502.663
gerealiseerd resultaat	1.092.342	0	n.v.t.
eigen vermogen	7.221.000	n.v.t.	4.356.000
vreemd vermogen	2.038.000	n.v.t.	1.184.000
oordeel accountant	goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
doorbetaling rijkssubsidie	4.813.851	4.517.887	4.326.209
bijdrage in dekkingstekort uitvoeringslasten	346.448	392.203	258.072
Risico's	V.w.b. de WSW: de exploitatietekorten lopen op door de stijgende loonkosten en de dalende rijksbijdrage.		

Bedragen x € 1

Stadsbank Oost Nederland gevestigd te Enschede			
Financieel belang	De gemeente betaald vanaf 1 januari 2016 aan de Stadsbank a. Voor het programma Algemeen bestuur (de bestaanskosten) naar rato van de afgenomen dienstverlening (75%) en het aantal huishoudens (25%); b. Voor de afgenomen diensten tegen het vastgestelde tarief dus P x Q.		
	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
saldo van baten en lasten	615.500	1.700	0
gerealiseerd resultaat	683.900	0	0
eigen vermogen	1.696.100	1.082.200	1.293.900
vreemd vermogen	0	0	0
oordeel accountant	Goedkeurend	n.v.t.	n.v.t.
bijdrage / kosten:			
standaard dienstverlening	121.895	122.937	133.819
bestaanskosten	139.743	147.435	152.941
additionale dienstverlening	6.919	3.408	7.413
totaal	268.557	273.780	296.804
Risico's	De ratio van het beschikbaar weerstandsvermogen ten opzichte van het benodigde weerstandsvermogen komt eind 2021 uit op 1,7. De ratio wordt hiermee gekwalificeerd als ruim voldoende (tussen 1,4 en 2,0).		

Overig

**Vennootschappen
en coöperaties**

Bedragen x € 1

Alliander gevestigd te Arnhem			
Financiën	Jaarverslag 2017	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019
aandelen			
aantal	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%	491.120 st. = 0,36%
waarde	5,00	5,00	5,00
jaarresultaat	203.000.000	334.000.000	253.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	0,669	1,100	0,830
totaal	328.502	538.529	407.486
eigen vermogen	3.942.000.000	4.129.000.000	4.224.000.000
vreemd vermogen	3.393.000.000	3.363.000.000	3.768.000.000
solvabiliteit	57%	57%	56%

Bedragen x € 1

Vitens gevestigd te Zwolle			
Financiën	Jaarverslag 2017	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019
aandelen			
aantal	34.716 st. =0,601%	34.716 st. =0,601%	34.716 st. =0,601%
waarde	1,00	1,00	1,00
jaarresultaat	47.700.000	13.000.000	11.100.000
dividenduitkering			
per aandeel	3,30	0,90	-
totaal	114.562	31.244	0
eigen vermogen	533.700.000	533.000.000	533.000.000
vreemd vermogen	975.800.000	985.900.000	1.086.900.000
solvabiliteit	30,9%	30,2%	29,0%

Bedragen x € 1

Bank Nederlandse Gemeenten gevestigd te Den Haag			
Financiën	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019	Jaarverslag 2020
aandelen			
aantal	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%	19.756 st. = 0,035%
waarde	2,50	2,50	2,50
jaarresultaat	337.000.000	163.000.000	221.000.000
dividenduitkering			
per aandeel	2,85	-	-
totaal	56.305	0	0
eigen vermogen (exclusief hybride kapitaal)	4.257.000.000	4.887.000.000	5.097.000.000
vreemd vermogen	132.518.000.000	144.802.000.000	155.262.000.000

solvabiliteit (Trier 1-ratio conform de Basel II regelgeving)	38%	38%	38%
---	-----	-----	-----

Bedragen x € 1

Achterhoekse Groene Energie Maatschappij (coöperatie u.a.)			
Financieel belang	De gemeente heeft een startkapitaal ingebracht van € 105.000 in een periode van vijf jaren (2012 tot en met 2016). In 2020 hebben we als aandeelhouder in de Agem Gemeentelijke Energie BV 38 aandelen met een nominale waarde van € 0,01/aandeel ontvangen. Dit is een afzonderlijke verbonden partij.		
	Jaarverslag 2017	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019
jaarresultaat	-2.064	86.703	8.879
eigen vermogen	124.719	212.121	229.698
vreemd vermogen	-	-	-
oordeel accountant	goedkeurend	goedkeurend	vrijgesteld

Bedragen x € 1

Agem Gemeentelijke Energie BV			
Financieel belang	In 2020 hebben we als aandeelhouder in de Agem Gemeentelijke Energie BV (beheer en exploitatie van transportnetten voor elektriciteit, aardgas en warm water) 38 aandelen met een nominale waarde van € 0,01/aandeel ontvangen. Dit is een zelfstandige besloten vennootschap, met 8 gemeenten rechtstreeks als aandeelhouder.		
	Jaarverslag 2017	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019
jaarresultaat	Nvt	Nvt	Nvt
eigen vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
vreemd vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
oordeel accountant	Nvt	Nvt	Nvt

Bedragen x € 1

Leisurelands BV			
Financieel belang	Gemeente Montferland was deelnemer in de GR Recreatieschap Achterhoek-Liemers (RAL). In 2013 is besloten de activiteiten van RAL deels over te dragen aan de Vennootschap en de RAL te ontmantelen en te liquideren. In 2020 heeft de voorgenomen akte van levering van aandelen plaatsgevonden. Aan de vm. RAL gemeenten zijn 15.107 aandelen overgedragen met een nominale waarde van € 1,00/aandeel. Voor Montferland gaat het om 1.225 aandelen.		
	Jaarverslag 2017	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019
jaarresultaat	Nvt	Nvt	Nvt
eigen vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
vreemd vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
oordeel accountant	Nvt	Nvt	Nvt

Bedragen x € 1

N.V. Cultureel Centrum Amphion te Doetinchem			
Financiën	Jaarverslag 2017	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019
aandelen			
aantal	22 st.	22 st.	22 st.
waarde	450	450	450

jaarresultaat	-111.992	4.773	-94.964
eigen vermogen	353.109	357.882	262.918
vreemd vermogen	24.147	10.791	0

Bedragen x € 1

Warmtenetwerk Didam B.V. (per 15 februari 2021)			
Financiën	Jaarverslag 2017	Jaarverslag 2018	Jaarverslag 2019
aandelen	Nvt	Nvt	Nvt
aantal	Nvt	Nvt	Nvt
waarde	Nvt	Nvt	Nvt
jaarresultaat	Nvt	Nvt	Nvt
eigen vermogen	Nvt	Nvt	Nvt
vreemd vermogen	Nvt	Nvt	Nvt

Overig

Bedragen x € 1

Samenwerkingsovereenkomst bedrijventerreinen West Achterhoek			
Financieel belang	De gemeenten zijn verantwoordelijk en dragen financiële risico's bij een negatieve grondexploitatie na verevening tussen RBT en EBT volgens de verdeelsleutel: - Doetinchem 35% - Montferland 25% - Oude IJsselstreek 20% - Bronckhorst 20%		
	Jaarrekening 2018	Jaarrekening 2019	Begroting 2021
verwacht verlies A18 Bedrijventerrein Doetinchem	6.400.000	1.852.000	1.852.000
storting in verliesvoorziening A18 Bedrijventerrein (25%)	1.600.000	463.000	463.000

Paragraaf F. Grondbeleid**1. Missie**

We willen een efficiënt en rechtvaardig verloop van activiteiten op de grondmarkt bereiken met het oog op het realiseren van publieke doelstellingen als bevordering van het maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten bij gebiedsontwikkeling en het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik, de zeggenschap voor de burger en de marktwerking op de grondmarkt.

2. Context en achtergronden**Gemeentelijk grondbeleid**

De hoofdlijnen van het gemeentelijk grondbeleid zijn vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2011 (actualisatie volgt in 2021). In deze nota wordt nader ingegaan op:

1. Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
2. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
3. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
4. een onderbouwing van de winstneming;

5. de beleidsuitgangspunten betreffende de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's voor de grondzaken.

Het grondbeleid heeft met name grote invloed op programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling, programma 3 Beheer leefomgeving en programma 4 Economie en toerisme. De geformuleerde ambities vertalen zich vaak in een vraag naar ruimte en daarmee dus ook naar een vraag over de verdeling van gronden. Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. Het gaat in het grondbeleid om grote belangen en grote hoeveelheden geld. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

Een belangrijk uitgangspunt is, dat de gemeente afhankelijk van de financiële risico's en eigendomsverhoudingen voor een actief of een faciliterend grondinstrument kiest. Zo zal op uitbreidingslocaties bij voorkeur een actief beleid worden gevoerd. Voor herstructurerings- en inbreidingslocaties zal meer gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden, die de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de daarin opgenomen afdeling grondexploitatie te bieden heeft. De gemeente zal in die gevallen over het algemeen een (actieve) faciliterende insteek kiezen en de kaders stellen. Bij een faciliterend grondbeleid moeten de gemaakte kosten worden verhaald op de grondontwikkelaar. Waar noodzakelijk kan de gemeente binnen de beschikbare financiële bandbreedte een bijdrage leveren. De besluitvorming over ontwikkelingslocaties vindt daarom plaats op basis van de volgende overwegingen:

- Wat wil de gemeente bereiken?
- Kunnen de beoogde doelen gehaald worden?
- Wat kan de gemeente financieel en organisatorisch aan?
- Hoeveel risico kan en mag de gemeente lopen in relatie tot het weerstandsvermogen?
- Over welke grondposities beschikt de gemeente en over welke posities kan de gemeente beschikken?

Planning & control grondexploitatie

Gebiedsontwikkeling en het voeren van een grondexploitatie gaat in fasen en heeft een (door)looptijd van meerdere jaren. Het past daardoor niet goed in de jaarlijkse budgetcyclus. Gelet op de grote financiële impact is planning & control binnen de grondexploitatie essentieel. In verband hiermee zijn in zowel de nota Grondbeleid 2011 als het Budgetkader College de volgende afspraken gemaakt:

1. De gemeenteraad stelt voor aanvang van de realisatiefase van een plan de opzet van de grondexploitatie vast en stelt dan tevens de benodigde kredieten / budgetten voor de uitvoering van het plan beschikbaar.
2. De vastgestelde grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd en verwerkt in de jaarrekening. Door het vaststellen van de jaarrekening, stelt de raad ook de (herziene) exploitatieopzetten vast evenals de eventuele bijstelling van de kredieten / budgetten grondexploitatie.
3. Voor het in ontwikkeling nemen van gronden is in de begroting een budget ten aanzien van voorbereidingskosten opgenomen.
4. Het college kan strategische grondaankopen doen. Hiertoe is in de begroting een jaarbudget opgenomen van € 500.000.
5. Met in achtneming van de budgethouders regeling wijst het college op basis van de (herziene) grondexploitaties de jaarbudgetten toe aan de budgethouders binnen de door de raad gestelde budgettaire kaders.
6. Binnen de grondexploitatie wordt actief risicomanagement gevoerd door:
  - De uitgangspunten van de planexploitatie continu te monitoren en zo nodig voorstellen tot bijstelling te doen;
  - risicobeheersing standaard onderwerp van gesprek te maken bij projectgroep overleg;
  - de onderdelen van de planontwikkeling realistisch in te schatten;
  - activiteiten in het planontwikkelingsproces te toetsen aan vastgestelde financiële kaders en het planresultaat te toetsen aan de mogelijkheden en onmogelijkheden met betrekking tot het weerstandsvermogen van de gemeente.

Grondprijnsbeleid

De gemeente Montferland past marktconforme uitgifteprijzen toe. De vergelijkingsmethode (vaste prijs per m²) geldt in principe voor grondgebonden woningen en bedrijventerreinen. Voor woningbouw wordt onderscheid gemaakt in sociale / betaalbare woningbouw en overige woningen. Bij stapelbouw (woningbouw en commerciële ruimten) wordt de grondprijs situationeel bepaald met gebruikmaking van de residuele methode c.q. grondquote.

Bij nieuwe exploitaties worden eventuele afwijkende uitgifteprijsen ter vaststelling aan u voorgelegd. Per 1 december 2018 zijn 2 nieuwe woningbouw categorieën toegevoegd om te voorzien in meer variëteit in woningtypes en uitstraling en sluiten woningtypologieën en prijsstelling beter op elkaar aan.

De uitgifteprijsen per m2 met prijspeil 2020 en exclusief belastingen zijn:

woningbouw (sociaal max. VON € 172.000)	€ 175,00	(was € 175,00)
woningbouw (sociaal max. VON € 210.000)	€ 180,00	Nieuw per 1 december 2018
woningbouw (sociaal max. VON € 280.000)	€ 190,00	Nieuw per 1 december 2018
woningbouw (overig)	€ 231,00	(was € 231,00)
woningbouw gedifferentieerd (Kerkwijk)	€ 251,50	(was € 251,50)
bedrijventerrein (EBT)	€ 124,00	(was € 124,00)
bedrijventerrein (Matjeskolk)	€ 105,00	(was € 105,00)
bedrijventerrein (DocksNLD)	€ 125,00	(was € 125,00)

Winst- en verliesneming

Bij de jaarrekening wordt de grondexploitatie per complex geactualiseerd en - indien van toepassing - worden de ramingen van de nog te verwachten lasten en baten bijgesteld. De geraamde verliezen worden verantwoord op het moment dat deze voorzienbaar en onafwendbaar zijn. Er wordt dan per balansdatum een voorziening 'verlies' gevormd op basis van contante waarde. De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties wordt voor alle gemeenten bepaald op 2% zijnde het maximale meerjarige streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone.

Conform de richtlijnen BBV dient de geraamde winst van een complex tussentijds te worden genomen op basis van het realiteitsbeginsel. Voor winstneming geldt de methode "Percentage of Completion". Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds winst genomen naar rato van de voortgang van de grondexploitatie. De tussentijdse winstneming is een waarde correctie die leidt tot een neerwaartse bijstelling van de waarde van het complex en wordt door toekomstige opbrengsten geëgaliseerd.

Tussentijdse winstneming is alleen aan de orde indien voldaan wordt aan de volgende drie randvoorwaarden, namelijk:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De opbrengsten zijn voldoende zeker;
3. De nog te maken kosten en risico's zijn goed in te schatten.

In de jaarrekening 2020 heeft dit geleid tot de volgende mutaties, te weten:

Winstneming in exploitatie genomen complexen

Complex	Naam complex	Bijstelling winstneming 2020 POC	Winstneming t/m 2020 POC	Mutatie in
P.370	Kerkwijk - Didam	162.736	543.901	Reserve grondexploitatie
P.440	Beek - Steegseweg	-13.562	543.076	Reserve grondexploitatie
P.460	Stokkum - Eltenseweg	76.118	157.140	Reserve grondexploitatie
P.620	Azewijn-Hartjenshof	-1.728	67.994	Reserve grondexploitatie
P.810	EBT	32.867	3.848.791	Reserve grondexploitatie
P.830	Matjeskolk	10.528	1.587.762	Reserve grondexploitatie
P.840	DocksNLD	1.624.485	10.426.753	Bijdrage A18 Bedrijvenpark*
Totaal resultaat / toevoeging reserve		1.891.444	17.175.416	

* De tussentijdse winstneming voor de grondexploitatie DocksNLD, conform de voorgeschreven POC methodiek, bedraagt € 8.802.267 euro (winstneming t/m 2019) + € 1.624.485 euro (winstneming 2020) = € 10.426.752 euro (totale winstneming t/m 2020). De winstneming wordt onder aftrek van een latente vennootschap belastingverplichting en bijdrage Amphion als verplichting opgenomen ter zake een bijdrage aan de grondexploitatie A18 Bedrijvenpark van de gemeente Doetinchem. Cijfermatig ziet dit er als volgt uit € 10.426.752 euro (totale winstneming

t/m 2020) * 0,75 (kwart inhouding VPB) = € 7.820.064 euro - € 713.416 euro (bijdrage Amphion, zoals vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Bedrijventerreinen West Achterhoek) = € 7.106.648 euro bijdrage t/m 2020 aan het A18 Bedrijvenpark. Na de vaststelling van de geactualiseerde grondexploitatie van DocksNLD zal de bijdrage worden overgemaakt.

Mutatie voorziening in exploitatie genomen complexen

Complex	Naam complex	Bijstelling verlies in 2020*	Geraamd verlies t/m 2020
P.040	Vinkhof-Zeddum	-8.582	328.359
P.420	Suitbertusschool Stokkum	-28.552	178.914
P.450	Loerbeek-Mr. Vermeulenstraat	912	36.938
P.490	Diekmansweide 's-Heerenberg	70.043	71.839
Totaal resultaat / mutatie voorziening		33.822	616.050

*een negatief getal betreft een neerwaartse bijstelling van de voorziening. De voorziening wordt derhalve kleiner.

Voor een complex met een geraamd negatief resultaat wordt een voorziening 'verlies' gevormd om het verlies af te dekken.

Weerstandvermogen

Ten behoeve van de grondexploitaties zijn twee reserves gevormd, zijnde:

- Reserve Grondexploitatie

De toevoeging van de reserve vindt plaats door tussentijdse winstneming volgens de methode "Percentage of Completion" en bij het afsluiten van een complex de gerealiseerde winst respectievelijk vrijval voorziening verliesgevend complex. Daar in tegen vindt een onttrekking van de reserve plaats als gevolg van een dotatie aan de voorziening verliesgevend complex. De reserve kent een ondergrens van € 2,5 mln. en een bovengrens van € 5 mln.

- Reserve Masterplan

De reserve dient ter dekking van het tekort van het Masterplan Centrum 's-Heerenberg. Binnen de algemene reserve zijn middelen geoormerkt, die kunnen dienen als buffer voor het opvangen van risico's. De risico's in de grondexploitatie moeten, indien het saldo van de reserve Grondexploitatie onvoldoende is, mede hieruit gedekt worden (naast alle andere financiële risico's). Met ingang van 2019 wordt geen rente meer toegevoegd aan de Reserve Masterplan.

3. Kaderstellende (beleids)nota's

- Raadsprogramma 2014 - 2018
- Nota Grondbeleid 2011
- Budgetkader College
- Nota reserves en voorzieningen 2015
- De structuurvisie Montferland
- De structuurvisie Didam
- Het Masterplan Centrum 's-Heerenberg
- Het Masterplan Didam
- De vigerende bestemmingsplannen

4. Doelstellingen

Het grondbeleid is geen doel op zich. Het is een instrument om andere gemeentelijke beleidsvelden (programma's) te ondersteunen. Binnen de kaders van het gemeentelijk grondbeleid moeten op economisch verantwoorde wijze onroerende zaken worden beheerd en (nieuwe) bouwlocaties worden (her)ontwikkeld. En wel op een zodanige manier dat ruimtelijk beleid en sectoraal beleid op het gebied van wonen, werken en recreëren kunnen worden gerealiseerd.

5. Ontwikkelingen

Economische situatie en meerjarenperspectief

De Nederlandse economie is zwaar geraakt in het afgelopen coronajaar, maar er is zicht op herstel. De krimp was met 3,8 procent van het bruto binnenlands product historisch groot, maar minder groot dan bij het begin van de pandemie werd gevreesd, en ook minder dan in veel andere landen. Met de komst van meerdere vaccins gloort herstel van het openbare leven en van de economie. De Nederlandsche Bank verwacht in 2021 een groei van ruim 2 procent en volgend jaar ruim 4 procent. Tegelijkertijd blijft de onzekerheid groot. Virusvarianten die bestand zijn tegen de huidige vaccins kunnen roet in het eten gooien. Deze crisis heeft laten zien dat economische

ontwikkelingen moeilijk voorspelbaar zijn en dat het loont om fit te zijn om een schok op te kunnen vangen (bron: DNB maart 2021).

Ondanks de economische krimp in 2020 bleven de huizenprijzen gewoon stijgen. De afgelopen twintig jaar zijn de huizenprijzen niet zo hard gestegen als afgelopen jaar (bron CBS). Belangrijke oorzaken lijken de lage hypotheekrente en de schaarste op de woningmarkt.

Het totaal aanbod aan gemeentelijke woningbouw kavels in Montferland bedroeg per 1-1-2020 190 woningbouw kavels. Per 1-1-2021 zijn nog 66 woningbouw kavels beschikbaar waarvan 42 woningbouw kavels zijn gelegen in Kerkwijk. De uitgifte van woningbouw kavels is in 2020 voorspoedig verlopen. Het is aannemelijk dat met enkele jaren, gegeven de schaarste aan woningbouw kavels, ook de resterende woningbouw kavels zijn uitgegeven. Voorbereidingen worden getroffen om te komen tot nieuwe woningbouwplannen in lijn met de opgave uit de regionale woondeal.

Prognose totaal resultaat grondexploitatie

Het resultaat van de totale grondexploitatie komt uit op een positief saldo van € 4,568 mln. eindwaarde. De tussentijdse winstneming in 2020 betreft € 2,053 mln. De totale tussentijdse winstneming t/m 2020 komt daarmee uit op € 17,951 mln.

De verliesvoorziening dient in 2020 met € 10.988 euro te worden verlaagd en komt uit op een totaal t/m 2020 van € 1,216 mln. De genoemde bedragen zijn één op één afkomstig uit onderstaande tabel waarin het totaal overzicht is te zien van alle grondexploitaties.

Prognose totaal resultaat grondexploitatie

Complexnummer	Omschrijving complex	Balanswaardering 2020			Resultaat 2020		Waardecorrectie 2020					Prognose grondexploitatie 2021 - 2025				Te verkopen 2021 - 2025				
		Boekwaarde per 01-01-2020	Voorziening (Ncw) 31-12-2019	Balanswaarde 31-12-	Lasten	Baten	Winstneming t/m 2019 (Poc)	bijstelling winstneming 2020	Winstneming t/m 2020 (Poc)	bijstelling boekwaarde 2020	Boekwaarde per	Bijstelling voorziening in 2020	Voorziening (Ncw) 31-12-2020	Balanswaarde 31-12-	Geraamde lasten	Geraamde baten	Verwacht resultaat (- is positief saldo)	Looptijd t/m	m2	kavels
Woningbouw																				
P.040	Vinkhof Zeddam	359.262	336.941	22.321	9.778				9.778	369.040	-8.582	328.359	40.681	20.973	55.109	6.545	2021	385	1	
P.210	Zinderberg Kilder	806.627	508.464	298.163	21.364	364.040			-342.676	463.951	-44.513	463.951	0			0	2020	afsluiten	0	
P.370	Kerkwijk Didam	3.609.997		3.609.997	767.641	4.391.649	381.165	162.736	543.901	-3.461.272		148.725	148.725	2.282.375	2.610.698	-179.597	2024	11.706	42	
P.420	Suitbertusschool Stokkum	356.352	207.466	148.887	26.315				26.315	382.667	-28.552	178.914	203.754	257.676	454.216	7.213	2021	0	0	
P.430	Trambaan Lengel	155.598	74.208	81.391	3.264	88.473			-85.209	70.389	-3.818	70.389	0				2020	afsluiten	0	
P.440	Steegseweg Beek	208.468		208.468	64.006	535.279	556.638	-13.562	543.076	-484.835		-276.366	-276.366	352.657	159.852	-83.561	2021	692	3	
P.450	Mr.Vermeulenstr. L'beek	469.232	36.025	433.207	16.836	113.652			-96.816	372.416	912	36.938	335.478	20.826	354.816	1.488	2022	1.536	4	
P.460	Eltenseweg Stokkum	-34.079		-34.079	5.253	79.500	81.022	76.118	157.140	1.871		-32.208	-32.208	34.065	101.178	-99.321	2021	438	1	
P.490	Diekmansweide 's-Hberg	84.657	1.796	82.861	32.460	182.166			0	-149.706		70.043	71.839	138.320		1.431	2021	800	5	
P.500	Roncallischool Zeddam	79.591		79.591	2.915				0	2.915		82.506	82.506	72.029	537.768	-383.233	2023	2.328	6	
P.504	Emmerikseweg	82.827		82.827	11.931	124.740	73.157	29.982	103.139	-82.827		0	0				2020	afsluiten	1	
P.507	Kloosterhof 's-Heerenberg	-36.490		-36.490	36.109		73.780	381	74.161	36.490		0	0				2020	afsluiten	0	
P.610	Sportveld Kilder	-6.088		-6.088	4.194	131.439	149.640	133.333	282.973	6.088		0	0				2020	afsluiten	0	
P.620	Hartjenshof Azewijn	30.004		30.004	8.896		69.722	-1.728	67.994	7.168		37.171	37.171	28.825	283.456	-217.460	2022	1.085	3	
P.640	Klimop Polstraat Didam	-7.113		-7.113	21.002		148.008	-13.888	134.119	7.114		0	0				2020	afsluiten	0	
P.660	't-Raland Didam	-28.546		-28.546	16.661		168.946	11.884	180.830	28.545		0	0				2020	afsluiten	0	
P.670	Antoniuschool Nw-Dijk	42.129	61.674	-19.546	23.067				23.067	23.067		65.196	65.196				2020	afsluiten	0	
Subtotaal woningbouw		6.172.429	1.226.574	4.945.855	1.071.693	6.010.938	1.702.078	385.255	2.087.333	-4.553.990		1.618.439	-10.988	1.215.586	402.852	3.207.745	4.557.092	-946.495	18.970	66
Bedrijventerreinen																				
P.810	Euregionaal Bedrijventerrein	1.843.170		1.843.170	51.266	104.075	3.815.924	32.867	3.848.791	-19.942		1.823.227	1.823.227	206.603	2.592.840	-563.010	2022	20.910	2	
P.830	Matjeskolk L'beek	1.042.632		1.042.632	109.898	178.500	1.577.234	10.528	1.587.762	-58.074		984.558	984.558	90.826	1.615.635	-540.252	2023	15.387	5	
P.840	DocksNLD	-964.809		-964.809	355.810		8.802.267	1.624.485	10.426.753	1.980.295		1.015.487	1.015.487	803.771	4.337.815	-2.518.557	2021	40.336	1	
Subtotaal bedrijventerreine		1.920.993	0	1.920.993	516.974	282.575	14.195.425	1.667.880	15.863.305	1.902.279		3.823.272	0	0	3.823.272	1.101.200	8.546.290	-3.621.818	76.633	8
Totaal wonen en bedrijven		8.093.422	1.226.574	6.866.848	1.588.667	6.293.513	15.897.503	2.053.135	17.950.639	-2.651.711		5.441.711	-10.988	1.215.586	4.226.125	4.308.944	13.103.382	-4.568.313	95.603	74

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

Hieronder wordt ingegaan op de in exploitatie genomen gronden gesplitst in woningbouw en bedrijventerreinen.

Woningbouw

In 2020 zijn 17 complexen voor woningbouw actief. In totaal wordt een batig saldo geraamd van circa € 946.000 euro. Dit bedrag is exclusief de reeds verplicht genomen winstnemingen t/m 2020. In het totaal overzicht is per complex inzichtelijk wat het verwachte resultaat is. Tevens is per complex inzichtelijk wat de hoogte is van de winst respectievelijk van het verlies.

Op hoofdlijnen kan worden gesteld dat de uitgifte voorspoedig is verlopen en dat zich binnen de verschillende complexen zich geen bijzonderheden hebben voorgedaan. Als gevolg van de voorspoedige uitgifte kunnen 8 complexen worden afgesloten.

Hieronder wordt nader ingegaan op twee grotere woningbouwcomplexen Kerkwijk en Steegseweg, op de afronding van het Masterplan 's-Heerenberg en op de af te sluiten complexen.

Kerkwijk Didam (P.370)

Vanwege diverse omvangrijke wijzigingen in de planvorming in de fasen 5, 6 en 7 van Kerkwijk in 2018 (aanpassing omvang plangebied en een herverkaveling) is verplicht de grondexploitatie herzien. Deze herziening van de grondexploitatie met alle wijzigingen is op 27 september 2018 vastgesteld.

Nadat de gewijzigde planvorming was vastgesteld heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met de ontwikkelende partijen Klok, Rotij en VWR om te komen tot aanvullende afspraken gegeven deze nieuwe planopzet en met inachtneming van de aanwezige Bouwclaimovereenkomst. In de loop van 2019 is consensus bereikt met de ontwikkelende partijen over de exacte invulling van de fasen 5, 6 en 7. Hierbij moet gedacht worden aan waar welke partij welk type woning zal ontwikkelen met welke VON prijs. Vervolgens is door partijen ingezet op de verkoop en gegeven de gunstige marktomstandigheden zijn in 2020 in totaal 76 woningbouwkavels verkocht in de fase 5, 6 en 7. Daarnaast zijn in de fase 1 t/m 4 ook 9 woningbouwkavels verkocht. In totaal zijn nog 44 woningbouwkavels te koop waarvan 6 zijn gelegen in de fasen 1 t/m 4 en 38 woningbouwkavels zijn gelegen in de fasen 5, 6 en 7.

Parralel aan de verkoop van de woningbouwkavels van 5, 6 en 7 is gewerkt om te komen tot de realisatie van het bouw- en woonrijp maken van deze fasen. Ook de fysieke afronding van de fasen 1 t/m 4 is verder ter hand genomen. De werkzaamheden en de uitgaven lopen in de pas.

Het einde van de ontwikkeling van Kerkwijk komt in zicht. Waar enkele jaren geleden voor de ontwikkeling nog een verliesvoorziening moest worden getroffen van circa € 0,25 miljoen is in enkele jaren het resultaat sterk verbeterd zodanig dat nu een positief resultaat resteert van circa € 0,7 miljoen. Van omvangrijke risico's is geen sprake meer.

Steegseweg (P.440)

In 2020 zijn 9 woningbouwkavels verkocht waarbij tevens voor de laatste 3 beschikbare kavels voorbereidingen worden getroffen om deze in 2021 uit te geven. Na de eerste uitgifte van grond in 2010 zal in 2021 zeer waarschijnlijk de laatste uitgifte van grond gaan plaatsvinden. In 2020 zijn voorbereidingen getroffen om te komen tot een afronding van het gehele complex voor wat betreft het bouw- en woonrijp maken. Bij deze voorbereidingen zijn enkele uit te voeren werkzaamheden aan de orde gekomen die in de aanvankelijke raming niet waren voorzien. Het betreft het doorvoeren van de laatste inzichten qua riool-ontwerp en qua waterhuishoudkundig plan. Tevens worden beschadigingen in het openbaar gebied weggenomen en wordt in voldoende groenaanplant voorzien. Aanvankelijk was circa € 250.000 euro voorzien om te komen tot afronding van het complex. Als gevolg van de nieuwste inzichten is circa € 330.000 euro nodig. Het positieve resultaat daalt hierdoor als gevolg en komt uit op een positief resultaat van circa € 626.000 euro eindwaarde.

Masterplan 's-Heerenberg

Het Masterplan 's-Heerenberg is afgerond. Het restant van de reserve Masterplan 's-Heerenberg ad. € 409.000 is vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. Eventueel toekomstige uitgaven kunnen worden gedekt middels een onttrekking aan de reserve grondexploitatie. Deze reserve bedraagt ultimo 2020 € 5 miljoen, zijnde de maximale omvang op basis van de nota reserves en voorzieningen 2018.

Af te sluiten complexen

In het onderstaande overzicht zijn alle af te sluiten complexen weergegeven waarbij per complex inzichtelijk is wat de totale winst of verlies is inclusief de bijstelling ervan in 2020.

Complex	Naam complex	Bijstelling verlies 2020 *	Totaal verlies bij afsluiting	Bijstelling winstneming 2020 *	Totale winst bij afsluiting
P.210	Zinderberg Kilder	-44.513	463.951		
P.430	Trambaan Lengel	-3.818	70.389		
P.504	Emmerikseweg			29.982	103.139
P.507	Kloosterhof 's-Heerenberg			381	74.161
P.610	Sportveld Kilder			133.333	282.973
P.640	Klimop Polstraat Didam			-13.888	134.119
P.660	't-Raland Didam			11.884	180.830
P.670	Antoniuschool Nw-Dijk	3.521	65.196		
Totaal resultaat / mutatie voorziening		-44.810	599.536	161.692	775.222

*een negatief getal betreft een neerwaartse bijstelling van de verlies voorziening of van de winstneming. De voorziening of de winstneming wordt als gevolg kleiner.

Bedrijventerreinen

In 2019 zijn 3 complexen voor bedrijventerreinen actief. Het betreft het complex Matjeskolk in Loerbeek en de twee complexen Euregionaal Bedrijventerrein (EBT) en DocksNLD beide in 's-Heerenberg. Binnen de complexen Matjeskolk en EBT hebben zich geen bijzonderheden voorgedaan.

Voor de drie complexen tezamen wordt een batig saldo geraamd van € 3,621 mln. Dit bedrag is exclusief de reeds verplicht genomen winstnemingen t/m 2020. In de tabel met het totaal overzicht zijn de complexen nader uiteengezet en is ook per complex de winstneming t/m 2020 weergegeven.

Hieronder lichten we van DocksNLD (gemeentelijke grondexploitatie) en van het A18 Bedrijvenpark (grondexploitatie Doetinchem) de stand van zaken toe. De gemeenten Bronckhorst, Doetinchem, Montferland en Oude IJsselstreek hebben een Samenwerkingsovereenkomst Bedrijventerrein West-Achterhoek gesloten in 2010 voor het ontwikkelen van het A18 Bedrijvenpark en DocksNLD. De resultaten van beide terreinen worden onderling verevend. De gemeente Montferland heeft een aandeel van 25% in deze samenwerking.

DocksNLD (P.840)

Op DocksNLD is nog 1 kavel beschikbaar van circa 4 hectare. Medio 2020 heeft een geïnteresseerde partij waar lang mee is gesproken laten weten als gevolg van Corona af te zien van de aankoop van dit laatste perceel. Aanvankelijk was met deze partij overeengekomen dat de gemeente de huidige entree van het bedrijventerrein zou aanpassen zodanig dat het voorgenomen distributiecentra kon worden ontwikkeld. Vanwege het afhaken van deze partij zijn de aanpassingskosten voor de entree niet meer nodig.

Na het afhaken van voornoemde partij zijn medio 2020 direct gespreken gestart met een andere geïnteresseerde partij om te komen tot uitgifte van het laatste perceel. In 2021 zal zeer waarschijnlijk het perceel worden verkocht aan deze partij (koopovereenkomst is immers in maart 2021 getekend). Als gevolg van het vervallen van de verplaatsingskosten en de verkoop van het laatste kavel verwachten wij een voordelig resultaat van circa. € 12.9 mln. eindwaarde (jaarrekening 2019: € 12.4 mln. eindwaarde).

A18 Bedrijvenpark

In 2020 is circa 2,8 hectare aan grond gepasseerd bij de notaris. Daarnaast liggen er nog voor 4,5 hectare aan koopovereenkomsten die zullen passeren in 2021 en de daaropvolgende jaren. In totaal is er nu 29,5 hectaren verkocht op een totaal van circa 75 hectare.

Er zijn volop gesprekken gaande met geïnteresseerde bedrijven. In totaal gaat het hierbij om circa 51 hectare waar belangstelling voor is (meerdere geïnteresseerde voor dezelfde grond). De invloed van Corona op de grondverkoop is vooralsnog beperkt. De belangstelling voor kavels blijft onverminderd groot. Een blijvend risico betreft de striktere eisen rond stikstof waardoor de herziening van het bestemmingsplan voor het noordelijke deel stagneert.

Er wordt een nadelig resultaat verwacht van circa € 415.000 eindwaarde (jaarrekening 2019: € 1.852.000 eindwaarde). Gegeven ons aandeel van 25% in de samenwerking zal een voorziening worden getroffen van € 103.750 euro.

Paragraaf G. Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf geven wij inzicht in de gerealiseerde lokale heffingen en woonlastendruk 2020 in de gemeente Montferland. De heffingen van de gemeente zijn te verdelen in:

- belastingen (algemeen dekkingsmiddel);
- rechten (vergoeding voor specifiek verrichte diensten);
- leges (vergoeding voor verrichte administratieve diensten).

Opbrengst lokale heffingen

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020	Realisatie 2020
a. Belastingen		
Onroerende zaakbelastingen	7.103	7.115
Hondenbelasting	269	268
Toeristenbelasting	291	334
Reclamebelasting	27	40
Totaal belastingen	7.690	7.757
b. Rechten en leges		
Afvalstoffenheffing	3.306	3.338
Rioolheffing	4.140	4.136
Baatbelasting	3	3
Rechten begraafplaats	120	140
Marktgelden	19	30
Leges	1.784	2.132
Totaal rechten en leges	9.372	9.779

Belastingen

Onroerende zaakbelastingen / WOZ

De onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn algemene dekkingsmiddelen. Wanneer andere structurele dekkingsmiddelen, inclusief mogelijke bezuinigingsmaatregelen, ontoereikend zijn, kan deze belasting autonoom worden verhoogd. Dit in tegenstelling tot de bestemmingsheffingen zoals afvalstoffenheffing waarvan de opbrengst niet hoger dan kostendekkend mag zijn.

De tarieven 2020 zijn berekend naar de nieuwe vastgestelde WOZ-waarde met waarde peildatum 1 januari 2019.

Tarieven 2020 (% van de WOZ-waarde):

Soort tarief	Woningen	Niet-woningen
Gebruikerstarief	n.v.t.	0,1809%
Eigenarentarief	0,1411%	0,2245%

Hondenbelasting

Deze belasting is gebaseerd op artikel 226 van de Gemeentewet. De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. Het tarief voor de eerste hond is lager dan het tarief voor elke volgende hond in een huishouden. Voor kennelhouders die geregistreerd staan bij de Raad van beheer op kynologisch gebied geldt een vast tarief. Er geldt een vrijstelling voor blindengeleidehonden, politiehonden en honden jonger dan drie maanden die bij de moederhond verblijven.

Tarieven 2020:

Eerste hond	€ 66,26
Tweede hond	€ 95,13
Kennel	€ 214,83

De opbrengst 2020 is €268.000 en is nagenoeg gelijk aan de raming.

Toeristenbelasting

In de gemeente Montferland wordt toeristenbelasting geheven voor het overnachten in o.a.: recreatiebungalows, campings, hotels etc. De toeristenbelasting is verschuldigd als er tegen betaling een overnachting wordt aangeboden, voor personen die niet in onze gemeente staan ingeschreven. Het tarief toeristenbelasting 2020 bedroeg € 1,25 per overnachting. De opbrengst is € 334.000 en is € 43.000 hoger dan de raming.

Rechten en leges

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt ingezameld en doorberekend volgens het "Diftar-principe". Dat betekent dat naast een vast bedrag tevens een bedrag per lediging in rekening wordt gebracht. Voor de hoogbouwpercelen is het diftar systeem niet mogelijk, aangezien hiervoor nog geen goed werkend systeem bestaat. Hiervoor geldt een vast bedrag.

Tarieven 2020:

Basistarief 280 liter container	€ 172,00
Basistarief 180 liter container	€ 172,00
Bedrag per lediging 280 liter container	€ 8,00
Bedrag per lediging 180 liter container	€ 6,00
Hoogbouw eenpersoonshuishouden	€ 213,00
Hoogbouw meerpersoonshuishouden	€ 232,00

Rioolheffing

De rioolheffing kunnen worden geheven van de eigenaar en/of de gebruiker van een perceel dat op de gemeentelijke riolering is aangesloten. In onze gemeente wordt de rioolheffing geheven, van de gebruiker, op basis van het waterverbruik.

Het tarief voor 2020 bedroeg € 2,30 per kubieke meter waterverbruik.

De opbrengst 2020 zal pas definitief bekend zijn na het opstellen van de afrekeningen door Vitens (maart en augustus 2021). Vooralsnog gaan we uit van een totale ontvangst, inclusief afrekening, van € 4.136.000 en dit is € 4.000 hoger dan geraamd.

Marktgeden

In 's-Heerenberg kennen we een wekelijkse markt, waar voor de gemeente marktgeden in rekening brengt. In Didam heeft de gemeente geen bemoeienis met de wekelijkse markt. In Didam

worden uitsluitend leges geheven voor de jaarmarkt. De tarieven zijn ten opzichte van 2019 gelijk gebleven. De opbrengsten vertoonden de afgelopen jaren een dalende tendens maar is in gestabiliseerd.

Leges

Onder de naam leges worden rechten geheven voor het verlenen van diensten door de gemeente. De leges staan genoemd in de Legesverordening 2020 en de tarieventabel die daar bij hoort. De hogere opbrengst ten opzichte van de begroting wordt met name veroorzaakt door de hogere leges omgevingsvergunningen.

Bedrag x € 1.000

	Begroting 2020	Realisatie 2020
Reisdocumenten en rijbewijzen	342	355
Huwelijken en overige leges publieksbalie	100	100
Omgevingsvergunningen	1.167	1.471
Leges bestemmingsplan (wijziging/vrijstelling)	130	145
Leges overig	45	61
Totaal leges	1.784	2.132

Kwijtscheldingsbeleid

De inwoners van de gemeente Montferland met een periodieke WWB-, A.O.W.-, W.A.O.- of A.N.W.-uitkering hebben tegelijk met de aanslag 2020 een brief ontvangen waarin vermeld stond dat zij in aanmerking kwamen voor kwijtschelding en de aanslag afvalstoffenheffing basisbedrag en rioolheffing derhalve niet hoefden te betalen. In totaal zijn dit 174 huishoudens.

In 2020 hebben 182 inwoners een toekenning ontvangen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding op basis van aanvraag. In 2020 hebben 83 inwoners een afwijzing ontvangen op het kwijtscheldingsverzoek.

Paragraaf H. Transitie Sociaal Domein

Inleiding

Na de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) in 2007 volgde met de Wmo 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet een nieuwe tranche aan transitie. De uitvoering van deze nieuwe taken ging gepaard met in de tijd oplopende bezuinigingstaakstellingen. De budgetten die beschikbaar zijn gesteld voor deze nieuwe taken zijn gebundeld in één budget voor het sociaal domein. Uit dit budget moet de gemeente de volgende uitgaven bekostigen:

- Uitgaven voor re-integratie/participatie van de gemeentelijke doelgroep (burgers met een uitkering op basis van de Participatiewet);
- Uitgaven voor werknemers met een lopend SW-dienstverband (de groep die voor 1 januari 2015 is ingestroomd);
- Uitgaven aan nieuwe taken Wmo 2015 (individuele begeleiding en groepsondersteuning)
- Uitgaven op het vlak van de Jeugdwet (lokaal, (boven-)regionaal en landelijke ondersteuning/zorg).

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein

Voor de gemeentelijke monitor Sociaal Domein verwijzen we u naar Hoofdstuk 4.4. Monitor bezuinigingen 2020. In deze monitor vindt u ook de bezuinigingen in het Sociaal Domein.

Hier wordt een weergave gegeven van de stand van zaken van alle bezuinigingsopgaven tot en met het jaar 2020. Het blijkt andermaal lastig om het precieze effect van een maatregel te

becijferen. Eén van de redenen daarvoor is dat een aantal maatregelen hetzelfde effect beogen en dus moeilijk te zeggen valt welk effect aan welke maatregel is toe te schrijven. Bovendien hebben we in het sociaal domein te maken met een telkens veranderende omgeving; het vlak van wetgeving en inkoop is in beweging en ook de autonome ontwikkelingen van aantallen aanvragen hebben invloed op het effect "onder aan de streep".

Het pakket maatregelen uit 2017 is grotendeels gerealiseerd. De totale realisatiegraad ligt met 95% van de doelstelling zelfs boven het percentage dat op basis van ervaringen uit het verleden verwacht mag worden. Uiteraard moet deze ontwikkeling gevolgd worden, maar directe acties zijn hier niet nodig. Voor het pakket uit 2019 bereiken we momenteel nog niet de gewenste realisatiegraad, meerdere redenen liggen daar (mogelijk) aan ten grondslag. 2020 is het eerste jaar waarin de maatregelen uit dit pakket hun vruchten zouden moeten afwerpen, het is logisch dat er in het eerste jaar aanloopproblemen zijn en dat niet alles gerealiseerd wordt. In 2020 werd de realisatie van een deel van de maatregelen bemoeilijkt als gevolg van de coronabeperkingen. Daarnaast lijkt het erop dat we met het pakket van 2019 bij het "hogere hangende fruit" zijn aanbeland. Maatregelen die gewaagder zijn en meer moeite kosten om te realiseren, waarbij ook de meetbaarheid van het financiële effect van die maatregelen moeilijk is.

Regionale samenwerking

Met de gemeenten in de Achterhoek is intensief samengewerkt. In het bijzonder moet dan gewezen worden op de stappen die gezet zijn om te komen tot een nieuwe manier van inkopen van Wmo, Jeugdzorg en Beschermd wonen. Niet langer op basis van het open house model, maar door middel van een openbare aanbesteding. Wmo, Jeugdzorg en Beschermd wonen worden ingedeeld in segmenten waar de aanbieders op basis van een lumpsum kunnen inschrijven. Naar verwachting zal deze nieuwe manier van inkopen voor onze gemeente leiden tot een lichte kostendaling voor met name de Jeugdzorg en Beschermd wonen.

Jeugdwet

De transitie sociaal domein zijn gepaard gegaan met forse kortingen op het door het rijk beschikbaar gestelde budget. Dit geldt met name voor de Jeugdzorg. Daarnaast is Montferland een nadeelgemeente. Dat wil zeggen dat het verschil tussen de inkomsten uit het verdeelmodel en de historische uitgaven voor Jeugdzorg in Montferland nadelig uitpakken. Het betreft in totaal een structureel tekort van circa € 2 mln. Dit structurele tekort op de Jeugdzorg kan niet opgevangen worden binnen de Jeugdzorg zelf. De belangrijkste redenen hiervoor is dat het een openeinderegeling betreft in combinatie met de hoogte van de korting. Het afgelopen jaar zijn er stappen gezet om de kosten terug te dringen. Met de zorgaanbieders is kritisch gekeken naar de kosten van Jeugdzorgtrajecten. Dit heeft geleid tot een kleine daling van de gemiddelde kostprijs per traject. Verder moet gedacht worden aan de inzet van praktijkondersteuners bij huisartsen en het bieden van ambulante hulpverlening door het sociaalteam. Beide voorkomen onnodig gebruik van professionele jeugdhulp.

Een probleem blijft dat groot aantal verwijzingen naar Jeugdzorg gebeurt buiten de gemeente om, door rechters en huisartsen. De kosten van deze zorg kan de gemeente niet kritisch op kosten toetsen.

Participatiewet – WSW

De gemeente maakt deel uit van de GR Laborijn voor wat betreft de uitvoering van de Wsw. Het aanwijzingsbesluit werd gecontinueerd. De rijksbijdrage per SE'er is in 2020 in tegenstelling tot 2019 gestegen. Deze extra bijdrage was niet voorzien. Daarnaast is op de salariskosten ook een positief resultaat geboekt. Samen met een eenmalige bate naar aanleiding van de uittreding van Oude IJsselstreek wordt voor onze gemeente een teruggaaf voorzien van € 185.000.-

Paragraaf I. Corona

Inleiding

De gevolgen van het Covid-19 virus en de noodzakelijke maatregelen die hiervoor zijn getroffen werken door in diverse geledingen van onze samenleving:

- Sociaal-maatschappelijk;
- Economisch ;
- Onderwijs;

- Zorg, gezondheid en veiligheid;
- Welzijn, sport en cultuur.

Ook op onze bedrijfsvoering waren en zijn er de nodige gevolgen.

In de loop van 2020 werd de impact geleidelijk aan duidelijk, direct en indirect. Volledig inzicht zal er pas zijn in 2021 en volgende jaren. Wij gaan in 2021 dit inzicht vergroten en gaan in overleg met de gemeenteraad zoeken naar wettelijke en financiële mogelijkheden welke maatregelen genomen kunnen worden om de negatieve gevolgen zo veel mogelijk op te vangen c.q. te verzachten. Een voorstel hiertoe is thans in voorbereiding.

Op meerdere plaatsen in deze jaarstukken 2020 komt het onderwerp "Corona" aan bod. In deze paragraaf "Corona", die wij vooralsnog alleen voorzien voor de jaren 2020, 2021 en (waarschijnlijk) 2022, zoomen wij in op de volgende aspecten :

- Uitgaven en inkomsten 2020 als gevolg van de Corona-maatregelen;
- Rechtmatigheid in de jaarrekening 2020.

Uitgaven en inkomsten 2020 als gevolg van de Corona-maatregelen

Hier volgens meerdere financiële overzichten.

Op de eerste plaats gaat het om de zgn. TOZO-regeling. Deze regeling (zie voor verdere informatie de verantwoording in programma 8) is één van de twee rijkscompensaties die is verlopen via een specifieke uitkering.

Bedragen x €1.000

Regeling	(Netto) uitgaven levensonderhoud (+ aantal besluiten)	(Netto) besteding kapitaalverstrekking (+aantal besluiten)	Totaal
Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	- 1.834 (503)	-147 (33)	- 1.982
Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	- 287 (107)	-15 (9)	- 302
Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	- 267 (100)	- 23 (4)	- 290
Totaal	- 2.389 (710)	- 184 (46)	- 2.573

De TOZO wordt op basis van werkelijke kosten en een vast bedrag per aanvraag voor de uitvoeringskosten afgerekend. Deze afrekening maakt onderdeel uit van de accountantscontrole bij de programmarekening (SISA). Van het bevoorschotte bedrag van ruim € 6,1 mln. is ruim € 2,5 miljoen besteed. Het restant is als transitorische post op de balans gezet. De uitvoeringskosten maken afzonderlijk deel uit van het 3e overzicht.

Op de tweede plaats brengen wij hierna op programmaniveau in beeld wat de financiële gevolgen zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in gevolgen door meeruitgaven (nadeel), minderkomsten (nadeel) en minderuitgaven (voordeel).

Bedragen x €1.000

Programma	Meeruitgaven	Minder inkomsten	Minder uitgaven	Saldo
1 Relatie inwoners en bestuur	- 120	- 96		- 216
2 Ruimtelijke ontwikkeling			8	8
3 Beheer leefomgeving	- 10			- 10
4 Economie en toerisme	- 2	- 51		- 53
5 Gezondheid en bevord. gezonde leefstijl	- 13	- 36		- 48
6 Jeugd, onderwijs en cultuur	- 50	- 33	40	- 42
7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	- 40	- 76	60	- 55
8 Werk en inkomen	-706			- 706
40 Algemene dekkingsmiddelen		- 25		- 25
50 Overhead en ondersteuning	- 217			- 217
Saldo	- 1.158	- 317	108	- 1.364

Op de derde plaats confronteren wij de financiële gevolgen met de ontvangen overheidscompensaties. Deze opsomming is leidend voor de uiteindelijke storting in de reserve "Corona".

De rijksoverheid heeft voor meerdere groepen in de samenleving (bedrijven, maatschappelijke instellingen, burgers) steunmaatregelen in het leven geroepen. Ook de provincie Gelderland kent meerdere steunregelingen. Bij de meerderheid van de regelingen is de gemeente geen partij. Voor een aantal aandachtsgebieden is de geldstroom wel via de gemeenten gelopen. Verder zijn, m.n. via het Gemeentefonds, diverse rijkscompensaties verstrekt die wij voor dit doel hebben geormerkt. Onderstaand overzicht geeft inzicht in deze regelingen en laten tevens zien welke uitgaven in 2020 wij ten laste van deze regelingen hebben gebracht. Voor het complete inzicht zijn hierin ook meegenomen de minderinkomsten alsmede de posten waar door de Corona juist minder is uitgegeven.

Bedragen x €1.000

Nr.	Regeling	Compensatie	Uitgaven	Saldo
1	Subsidie provincie *	102	-102	-
2	Parkeerbelasting	2	-	2
3	Toeristenbelasting	94	-51	43
4	Lokale culturele voorzieningen	109	-	109
5	Inhaalzorg meerkosten jeugdzorg	63	-16	47
6	Inhaalzorg meerkosten WMO	30	-33	-3
7	Voorschoolse voorziening peuters	16	-4	12
8	Integratie-uitkering Participatie	223	-223	-
9	Lokale culturele voorzieningen	107	-	107
10	Dorps- en buurthuizen	26	-27	-1
11	Precariobelasting	10	-	10
12	Inzet Extra boa's	91	-1	90
13	Instand houden vrijwilligersorg. Jeugd (scouting)	7	-	-6
14	Instand houden vrijwilligersorg. Jeugd (overig Jeugd)	7	-13	6
15	Extra kosten Tweede Kamer verkiezingen	62	-62	-
16	Noodopvang ouders cruciaal beroep	43	-4	39
17	Niet innen eigen bijdrage WMO	63	-76	-13
18	Exploitatietekorten sociale Werkbedrijven	124	-124	-
19	Compensatie oploop opschalingskorting	127	-232	-105
20	Sportaccommodaties, derving huur (regeling van VWS)*	34	-34	-
21	Aanvullend pakket re-integratie	19	-	19
22	Gemeentelijk schuldenbeleid	23	-	23
23	Bijzondere bijstand	8	-	8
24	Continuïteit van zorg	52	-	52
25	Compensatie quarantainekosten	6	-	6
26	Uitvoering TOZO *	356	-356	-
27	Budget "Leefbaarheid" **	8	-8	-
Totaal compensatie 2020		1.812	-1.366	446

* Betreft specifieke uitkeringen

** Deel van het reguliere budget Leefbaarheid

Conclusie is dat een bedrag van € 445.856 niet is besteed. Conform raadsbesluit (2e Marap 2020) worden deze niet-bestede middelen toegevoegd aan de reserve Corona. Voor een deel zijn inmiddels besluiten genomen voor een doelgerichte besteding, bv. de "Tijdelijke Subsidieregeling coronasteun culturele organisaties Montferland 2020".

Naast de hierboven geschetste directe financiële gevolgen hebben de Corona-maatregelen op meer terreinen financiële impact. Denk hierbij aan de doorbetaalde maandbetalingen aan de zorgaanbieders gedurende de Lockdown. Deze wettelijke maatregel was noodzakelijk om het voortbestaan van de zorgstructuur te borgen. Bijkomend aspect is wel dat deze steunmaatregel op gespannen voet staat met de rechtmatigheid. Daar gaan we hierna verder op in.

Rechtmatigheid in de jaarrekening 2020

Vanuit de wetgever is aandacht gevraagd voor diverse aspecten (ontwikkelingen / maatregelen / besluiten) die op gespannen voet kunnen staan met de rechtmatigheid. Als eerste noemen wij de "Begrotingsrechtmatigheid". Maar het gaat verder.

In onderstaande tabel worden alle aspecten benoemd en wordt aangegeven hoe wij daar in deze jaarstukken mee zijn omgegaan

Aspect	Toelichting en verwerking in de jaarstukken
Begrotingsrechtmatigheid (niet door de gemeenteraad geautoriseerde uitgaven)	Door diverse niet-voorzienbare uitgaven bestaat de kans op overschrijding van de programmalasten. Zoveel als mogelijk hebben wij in de Bestuurs- en managementrapportage 2020 deze uitgaven door de gemeenteraad laten formaliseren. In de

	paragraaf "Rechtmatigheid" wordt hierover per programma gerapporteerd.												
Formalisering instellen reserve "Corona"	Bij raadsbesluit 17 december 2020 (2e Managementsrapportage) heeft de gemeenteraad besloten tot het instellen van deze reserve. Het saldo van niet-bestedde "Corona-middelen" (zie ook hiervoor in deze paragraaf) wordt aan de reserve toegevoegd												
Balanswaarderingen	Hiermee wordt bedoeld de impact van Corona op: <ul style="list-style-type: none"> • Vorderingen bij derden (dubieusheid) ; • Verstrekte geldleningen en garanties; • Deelnemingen / verbonden partijen; • Grondexploitatie; • Gebeurtenissen na balansdatum. Bij de betreffende onderdelen ("Toelichting op de balans", paragraaf "Verbonden partijen" en paragraaf "Grondexploitatie") wordt aandacht geschonken aan de (mogelijke) impact.												
Impact op weerstandsvermogen	De in de begroting vermelde scenarioanalyses worden gemonitord in de paragraaf "Weerstandsvermogen". Ook de hernieuwde risicopositie en de gevolgen voor ons weerstandsvermogen (algemene reserve) worden hierin tegen het licht gehouden.												
Betaalde bijdragen en subsidies aan instellingen zonder prestatieleveringen dan wel anders vorm gegeven prestaties	<p>Het was ons allen er veel aan gelegen de infrastructuur in de Zorg in stand te houden. De rijksoverheid en diverse andere geledingen hebben zich ingezet om de gemeenten te bewegen om bijdragen aan zorginstellingen te continueren. Ditzelfde geldt voor het doelgroepenvervoer.</p> <p>Ook zijn de zorginstellingen tegemoet gekomen door het bekostigen van de Corona-proof maatregelen, de "Meerkosten-regeling". Deze onvoorziene uitgaven waren nodig om de dienstverlening te kunnen plaatsvinden.</p> <p>Omdat gedurende deze periodes geen prestaties zijn geleverd, of zijn prestaties geleverd in een andere vorm dan vooraf overeengekomen, zijn deze betalingen niet in overeenstemming met ons normenkader en zouden derhalve onrechtmatig zijn. Bij raadsbrief van 25 februari 2021 is de gemeenteraad hierover geïnformeerd en meegenomen in onze zienswijze om de doorbetalingen buiten de toetsing van rechtmatigheid te laten. Het gaat om de volgende betalingen .</p> <p style="text-align: right;"><i>Bedragen x € 1.000</i></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Doorbetaling</th> <th>Meerkosten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WMO</td> <td style="text-align: right;">- 324</td> <td style="text-align: right;">- 33</td> </tr> <tr> <td>Jeugdzorg</td> <td style="text-align: right;">- 212</td> <td style="text-align: right;">- 8</td> </tr> <tr> <td>Doelgroepenvervoer, incl. leerlingenvervoer</td> <td style="text-align: right;">-170</td> <td style="text-align: right;">-</td> </tr> </tbody> </table>		Doorbetaling	Meerkosten	WMO	- 324	- 33	Jeugdzorg	- 212	- 8	Doelgroepenvervoer, incl. leerlingenvervoer	-170	-
	Doorbetaling	Meerkosten											
WMO	- 324	- 33											
Jeugdzorg	- 212	- 8											
Doelgroepenvervoer, incl. leerlingenvervoer	-170	-											
Betaalde subsidies aan instellingen waarbij niet wordt voldaan aan de subsidievoorwaarden	De rijksoverheid en diverse belangenverenigingen hebben zich ook ingezet om gemeenten te bewegen flexibel om te gaan rond subsidies aan regionale en lokale instellingen. Aan een aantal instellingen zijn subsidies verstrekt waarbij men niet heeft kunnen voldoen aan de voorwaarden die in de beschikking is gesteld. Ook hiervoor geldt dat dit niet in overeenstemming is met ons												

	normenkader (i.c. Algemene subsidieverordening). In vermelde raadsbrief van 25 februari 2021 hebben wij de gemeenteraad geïnformeerd over ons voornemen om de onrechtmatigheid buiten de toetsing te laten. Het gaat om het volgende.	
	Instelling	Toelichting
	Diverse initiatieven ihkv 75-jaar vrijheid	Heeft in 2020 geen doorgang gevonden. De verstrekte subsidie zijn niet teruggevorderd, maar kunnen worden aangewend voor het moment dat ze definitief doorgaan.
	Diverse subsidies ihkv subsidieregeling "Cultuur- en ontmoeting"	Muziekverenigingen, toneelverenigingen, zangverenigingen en dansgroepen hebben door de door de Corona maatregelen niet kunnen voldoen aan de voorwaarde van 2 openbare optredens in 2020. Wij hebben besloten de subsidies niet terug te vorderen wanneer niet is voldaan aan deze voorwaarde.
	Diverse evenementensubsidies	Subsidies voor evenementen die in 2020 niet zijn doorgegaan konden worden meegenomen voor de organisatie in 2021.
Diverse subsidies ihkv subsidieregeling "Jeugd- en Onderwijs"	<p>Veel activiteiten zoals organiseren van informatieavonden voor ouders, volgen van opleidingen en trainingen in het kinderopvang, begeleiden van leerlingen in het zelfstandig reizen met het openbaar vervoer, thuis voorlezen in zwakke gezinnen, voorlezen bij het consultatiebureau zijn in 2020 niet doorgegaan. Wij hebben besloten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor alle subsidies die betrekking hebben op opleidingen en cursussen van pedagogische medewerkers de subsidieverantwoording te verlengen naar 1 mei 2022 in plaats van 1 mei 2021; • De subsidie 2020 niet terug te vorderen voor alle partners die niet alle afgesproken activiteiten hebben kunnen aanbieden in verband met Corona; • Om met de aanbieders afspraken te maken om in 2021 extra activiteiten te organiseren die bijdragen aan het bereiken van de subsidiedoelstellingen. 	

	Diverse subsidies ihkv subsidieregeling "Maatschappelijke Participatie"	Veel groepsactiviteiten zoals koffieochtenden, eetgroepen, informatieavonden, financieel straatje en inloopactiviteiten zijn in het voorjaar van 2020 gestopt. Later zijn deze deels in kleinere groepjes opgestart. In plaats daarvan is het aantal individuele contacten toegenomen via (beeld)bellen, e-mailen en 1-op-1 afspraken in de buitenlucht. Wij hebben besloten om bij de komende vaststelling hier rekening mee te houden en de subsidie 2020 niet terug te vorderen voor alle partners die niet alle afgesproken activiteiten hebben kunnen aanbieden in verband met Corona. Dit omdat er voldoende alternatieve dienstverlening is ontwikkeld en de ureninzet in 2020 100% was van wat was afgesproken.
--	---	---

Paragraaf J. Rechtmatigheid

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium houdt in dat de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's. Onrechtmatige begrotingsoverschrijdingen die conform de richtlijnen van de Commissie BBV meewegen in het accountantsoordeel zijn daarom:

1. overschrijding niet passend binnen het beleid en tegen beter weten in niet gemeld;
2. overschrijding passend binnen het beleid maar tegen beter weten in niet gemeld;
3. overschrijding gecompenseerd door niet direct gerelateerde extra inkomsten waarbij de raad (nog) geen besluit heeft genomen over die extra inkomsten;
4. overschrijding door activiteiten als boetes, procedures en naheffingsaanslagen tijdens het verantwoordingsjaar;
5. overschrijding op investeringen met als gevolg hogere kapitaallasten in het jaar van investeren.

De algemene lijn is dus dat begrotingsoverschrijdingen die binnen het beleidskader van de raad passen niet worden meegewogen in het accountantsoordeel. Begrotingsafwijkingen zijn niet strijdig met het budgetrecht mits deze tussentijds of in de jaarrekening achteraf worden gemeld en toegelicht met bijvoorbeeld een verwijzing naar raadsbesluiten of informatieverstrekking aan de raad, zoals ook vastgelegd in het "Budgetkader college 2017".

Vooraf:

De programmabegroting 2020 is opgesteld met het vorige financiële pakket Civision Middelen. Per 1 januari 2020 wordt gebruik gemaakt van nieuwe financiële programmatuur van Unit4 (UBW) en met de ingebruikname heeft ook het rekeningschema een upgrade ondervonden. Na de vaststelling van de primaire begroting in november 2019 heeft derhalve een conversie plaatsgevonden met als consequentie dat een aantal budgetten zijn verschoven tussen de programma (samengevoegde budgetten vielen voorheen onder meerdere programma's). In de loop van 2020 is de programma-indeling op onderdelen aangepast. Bij het afsluiten van het boekjaar 2020, begin april 2021 werd duidelijk dat enkele aanpassingen niet juist waren doorgevoerd. In de tabel hierna geven wij in 3 kolommen deze verschuivingen aan: twee kolommen met "welke ramingen op de programma's hebben wij u gepresenteerd (primair en na wijziging) en een kolom met "wat hadden de ramingen per programma moeten zijn (na wijziging)". Belangrijk is de de constatering dat het enkel verschuivingen betreffen, zonder financiële consequenties.

bedragen x € 1.000

Programma	Programma (T)	Begroting 2020 primair (Programmabegroting)	Begroting 2020 na wijziging (voor correctie programma-indeling)	Begroting 2020 na wijziging (na correctie programma-indeling)
1	Relatie inwoners en bestuur	2.434	1.902	4.111
2	Ruimtelijke ontwikkeling	1.261	1.698	1.794
3	Beheer leefomgeving	5.616	6.030	6.030
4	Economie en toerisme	378	-27	235
5	Gezondheid en bevord. gezonde leefstijl	3.315	3.579	5.428
6	Jeugd, onderwijs en cultuur	17.313	16.696	14.488
7	Maatsch. ondersteuning en veiligheid	12.993	16.141	16.258
8	Werk en inkomen	8.700	8.137	8.020
	Algemene dekkingsmiddelen	-63.287	-63.958	-63.958
	Overhead en ondersteuning	11.278	9.802	7.594
	Vennootschapsbelasting	0	0	0
Eindtotaal		0	0	0

Alleen de lasten van jaarrekening 2020 zijn op programmaniveau beoordeeld op overschrijdingen. Twee programma's plus de hoofdstukken "Algemene dekkingsmiddelen", "Overhead" en "Vennootschapsbelasting" laten een overschrijding zien. In de onderstaande tabel zijn de geraamde lasten (na wijziging), de werkelijke lasten, het verschil hiertussen en de soort afwijking per programma weergegeven.

bedragen x € 1.000

Programma's	werkelijke lasten	geraamde lasten	afwijking (V = voordelig; N = nadelig)	toelichting
1 Relatie inwoners en bestuur	4.436	4.579	143 V	De afwijking past binnen de afspraken
2 Ruimtelijke ontwikkeling	7.446	2.198	5.247 N	Betreft m.n. hogere lasten GREX-woningbouw die worden gecompenseerd door hogere baten; e.e.a. conform de budgetafspraken.
3 Beheer leefomgeving	15.284	15.378	94 V	De afwijking past binnen de afspraken
4 Economie en toerisme	1.633	572	1.062 N	Betreft hogere lasten GREX-bedrijventerreinen die worden gecompenseerd door hogere baten; e.e.a. conform de budgetafspraken.
5 Gezondheid en bevordering leefstijl	5.914	6.042	128 V	De afwijking past binnen de afspraken
6 Jeugd, onderwijs en cultuur	16.032	16.676	643 V	De afwijkingen zijn een gevolg van open-eind-regelingen (Jeugd)
7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid	16.876	17.308	432 V	Binnen de producten van dit programma zijn er nagenoeg geen overschrijdingen.
8 Werk en Inkomen	17.440	20.545	3.105 V	Binnen de producten van dit programma zijn er geen overschrijdingen. De voordelen zijn vereffend met reserves
Algemene dekkingsmiddelen	2.662	2.500	162 N	De afwijkingen passen binnen de afspraken
Overhead	22.158	18.385	3.773 N	Met name de mutaties in de reserves komen in dit programma tot uitdrukking. Hier zijn in de regel aanzienlijke bedragen mee gemoeid. Eén verdere overschrijding wordt veroorzaakt door incidentele kosten op het terrein van ICT. Zie de toelichting in de volgende tabel.
Vennootschapsbelasting	406	-	406 N	De afwijking past binnen de afspraken. De opgenomen verplichting is het resultaat van GREX
Totale lasten en verschil	110.287	104.182	6.105 N	

Toelichting overschrijding uitgaven:

Alleen de programma's en posten met een overschrijding op de lasten (het autorisatieniveau van uw raad) worden hieronder toegelicht. Het totaalbedrag van deze toelichting sluit daarom niet aan bij het totaal van de afwijking op het betreffende programma. Alleen posten die geleid hebben tot een overschrijding zijn namelijk weergegeven.

bedragen x € 1.000

Programma	Onderdeel	Afwijking	Toelichting
2 Ruimtelijke ontwikkeling	Grondexploitatie-woongebieden	5.854	Administratieve boeking n.l. activeren boekwaarde gronden waar tegenover ook hogere baten staan.
	Wonen	75	Het gaat om een extra afschrijving van het krediet "plan bouw woningen Wilhelminstraat". De baten komen ook ten gunste van de exploitatie. Per saldo is er een voordeel van € 57.000.
4 Economie en toerisme	Grondexploitatie	903	Administratieve boeking n.l. activeren boekwaarde gronden waar tegenover ook hogere baten staan.
Algemene dekkingsmiddelen	Overige baten en lasten	551	De overschrijding kent 2 oorzaken, beide op het terrein van lasten van (voornamelijk voormalig) personeel. Verwezen wordt naar de betreffende toelichting op onderdeel 3.5 "Programma's analyse 3e W-vraag"
Overhead	Informatie en automatisering	80	Diverse uitgaven die op rekeningsbasis de raming overschrijden, maar wel passen binnen het totaal van de "Overhead". Onderdeel van deze overschrijding is een uitgaaf van € 51.000 voor noodzakelijke koppelingen voor de nieuwe website-programmatuur. Het gaat om een SAAS-oplossing en ingevolge de BBV hoeft deze uitgaaf niet te worden geactiveerd..
	Mutaties reserves	3.819	Het gaat hier sec. om de stortingen in de reserves. Deze wijken af, voornamelijk door de niet geraamde resultaten binnen de Grondexploitaties. In de toelichting op de balans worden de mutaties toegelicht.
Vennootschapsbelasting	Grondexploitatie	406	Deze verplichting is opgenomen i.v.m. de resultaten GREX

De geconstateerde overschrijdingen van de uitgaven passen allen binnen het door de raad vastgesteld beleid dan wel komen voort uit het opstellen van de jaarstukken en zijn een gevolg van de rekeningvoorschriften.

Uitgangspunten van de raad

De rechtmatige totstandkoming van de uitgaven en inkomsten in de jaarrekening is, naast de getrouwheid, een aspect dat door de accountant beoordeeld moet worden. De accountant moet expliciet verklaren en dus onderzoeken dat de baten en lasten en de balansmutaties in het overzicht van baten en lasten tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting (het begrotingscriterium) en de relevante externe en interne wet- en regelgeving (het voorwaardencriterium).

In het controleprotocol 2019-2022, vastgesteld door uw raad op 21 november 2019, geeft u nadere aanwijzingen aan de accountant over

- de reikwijdte van de accountantscontrole;
- de daarvoor geldende normstellingen;
- de daarbij te hanteren goedkeuring- en rapporteringstoleranties.

Voor de goedkeuring- en rapporteringstoleranties is uitgegaan van de wettelijk voorgeschreven maatstaven.

Strekking controleverklaring accountant m.b.t. de rechtmatigheid en getrouwheid

	Goedkeurend	Met beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Goedkeuringstolerantie				
<ul style="list-style-type: none"> • fouten in de jaarstukken (% van lasten) 	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%

<ul style="list-style-type: none"> onzekerheden in controle (% van lasten) 	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-
Rapporteringstolerantie	<ol style="list-style-type: none"> De gemeenteraad heeft als maatstaf gesteld dat de accountant elke fout en onzekerheid vanaf € 125.000 rapporteert. Voor de specifieke uitkeringen die op basis van de SISA verantwoord worden is de rapporteringstolerantie gelijk aan de BADO, namelijk voor uitkeringen met een omvang: <ul style="list-style-type: none"> tot € 125.000 - € 12.500 € 125.000 tot € 1.000.00 - 10% van de specifieke uitkering vanaf € 1.000.000 - € 125.000 			

Uitgaande van de totale werkelijke uitgaven over 2020 van afgerond € 110 miljoen betekenen de genoemde percentages dat een totaalbedrag van afgerond € 1.100.000 aan fouten en een totaalbedrag aan onzekerheden van afgerond € 3.300.000 in de jaarrekening de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

Verbijzonderde interne controle

In de werkprocessen zijn interne beheersingsmaatregelen opgenomen. Binnen een werkproces worden de mutaties getoetst aan de wettelijke en eigen gemeentelijke regels en uitvoeringsvoorschriften.

Door middel van een verbijzonderde interne controle wordt een onafhankelijke controle van buiten het proces uitgevoerd. Hierbij wordt beoordeeld of de opzet van de administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) daadwerkelijk bestaat en werkt; met andere woorden worden de afspraken nageleefd en wordt er in overeenstemming met de regelgeving gehandeld.

De verbijzonderde interne controle is in 2020 uitgevoerd op basis van het Controleplan 2020. De omvang van het proces is van belang. In overleg met de accountant is de materialiteit hierin bepaald op € 637.000, afgeleid van de goedkeuringstolerantie van 1 % van de geraamde lasten van circa € 91 miljoen minus de controletolerantie van 30% (dus: 70% van 1% van € 91 miljoen). Naast de omvang (in euro) van het proces / de regeling wordt ook rekening gehouden met de volgende aspecten:

- complexiteit van de regelgeving;
- bevindingen van voorgaand jaar;
- wijzigingen in wet en regelgeving;
- getroffen interne beheersingsmaatregelen;
- mutaties in procedures / betrokken medewerkers;
- eventuele andere overwegingen (bijv. politieke focus);
- mate waarin IT-hulpmiddelen worden benut.

M.b.t. de laatste bullet: In toenemende mate worden de controles systeemtechnisch ingeregeld, dus aan de voorkant. Als gevolg hiervan verschuift de controle zich ook geleidelijk aan naar de betrouwbaarheid en juistheid van de werking van de IT-toepassingen.

Opvallende items die in 2020 in de scope van de accountantscontrole zitten en die voor een deel ook weer terugkomen in de VIC betreffen:

- Rechtmatige toepassing van de wettelijke aanbestedingsvereisten, i.c. de Europese aanbestedingsgrenzen (evenals in 2019);
- Toename aantal Sisa-regelingen: van 4 naar 10
- Ingebruikname programmatuur Unit 4 Business World (UBW): gevolgen voor procesinrichting en de output ("zichtbare functiescheiding geborgd?")
- Rechtmatigheidsaspecten rondom Corona: Verstrekkingen die niet voldoen een de vereisten van de (lokale) regelgeving, Op 15 februari j.l. is de raad over dit onderwerp geïnformeerd

De relevante voorwaarden van de gemeentelijke regelgeving zijn de voorwaarden m.b.t. recht, hoogte en duur.

Uitkomsten toetsing processen aan het voorwaarden criterium zijn:

Processen	Omvang in mln.	fout	onzekerheid
Salarissen (personeel en bestuur)	€ 21,2 mln.	€ 0	€ 0

Uitkeringen, loonkostensubsidie en minimabeleid	€ 8,3 mln.	€ 0	€ 0
WMO voorzieningen en huishoudelijke hulp	€ 4,3 mln.	€ 0	€ 0
WMO ondersteuning/begeleiding	€ 2,6 mln.	€ 0	€ 0
Jeugdzorg	€ 8,5 mln.	€ 0	€ 0
Inkoop: aanbesteding, factuurverwerking, crediteuren en betaling	€ 54 mln.	€ 0	€ 0
Grondexploitatie	€ 1,0 mln.	€ 0	€ 0
Verstrekke subsidies	€ 6,6 mln.	€ 0	€ 0
Treasury	Variabel	€ 0	€ 0
Verhuuropbrengsten	€ 1,2 mln.	€ 0	€ 0
Belastingen, rechten en leges	€ 16,3 mln.	€ 0	€ 0

3. Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2020

	bedragen x 1.000	
ACTIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	344	392
<ul style="list-style-type: none"> • Bijdragen aan activa in eigendom van derden 	344	392
<i>Materiële vaste activa</i>	95.922	95.148
Investerings met een economisch nut		
<ul style="list-style-type: none"> • overige investeringen met een economisch nut • investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding v.d. kosten een heffing kan worden geheven 	63.419 28.608	64.316 28.649
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	3.895	2.183
<i>Financiële vaste activa</i>	7.971	7.765
Kapitaalverstrekkings aan:		
<ul style="list-style-type: none"> • deelnemings 	97	97
Leningen aan:		
<ul style="list-style-type: none"> • woningbouwcorporaties • deelnemings 	2.156 155	2.370 310
Overige langlopende lenings u/g	5.563	4.989
Totaal vaste activa	104.237	103.305
Vlottende activa		
<i>Voorraden</i>	4.237	6.875
Grond- en hulpstoffen:		
<ul style="list-style-type: none"> • Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie • Gereed product en handelsgoederen 	4.226 11	6.867 8
<i>Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar</i>	15.133	13.172
Vorderings op openbare lichamen	3.602	3.812
Deposito schatkistbankiers	10.332	5.498
Overige vorderings	1.199	3.862
<i>Liquide middelen</i>	809	805
Banksaldi	809	805
<i>Overlopende activa</i>	2.073	2.213
De van Europese en Ned. Overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met specifiek bestedingsdoel	29	88
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die t.l.v. volgende begrotingsjaren komen	2.044	2.125

Totaal vlottende activa	22.251	23.065
Totaal-generaal	126.488	126.370

bedragen x 1.000

PASSIVA	31-12-2020	31-12-2019
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	34.601	31.574
Algemene reserves	24.387	26.415
Bestemmingsreserves	7.278	4.854
Gerealiseerde resultaat	2.935	305
<i>Voorzieningen</i>	7.887	6.410
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.114	3.913
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.332	2.160
Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen	441	337
<i>Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer</i>	61.943	69.918
Onderhandse leningen van:		
• binnenlandse banken en overige financiële instellingen	61.937	69.906
Waarborgsommen	6	12
Totaal vaste passiva	104.431	107.902
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden looptijd korter dan één jaar</i>	3.476	6.941
Overige kasgeldleningen		2.000
Banksaldi		-
Overige schulden	3.476	4.941
<i>Overlopende passiva</i>	18.581	11.527
Totaal vlottende passiva	22.057	18.468
Totaal generaal	126.488	126.370

3.2 Toelichting op de balans

(bedragen x € 1.000. Door deze afronding op veelvoud van duizend kunnen afrondingsverschillen optreden).

ACTIVA

Immateriële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	392			47	344
Totaal	392			47	344

Materiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Overige investeringen met een economisch nut	64.316	63.419
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	28.649	28.608
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	2.183	3.895
Totaal	95.148	95.922

Verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	6.016	1.587			40	7.562
Woonruimten	95			73		22
Bedrijfsgebouwen	48.900	228		1.966		47.162
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.698	71		122		1.648
Vervoersmiddelen	410			104		306
Machines, apparaten en installaties	5.435	317		736		5.016
Overige materiële vaste activa	1.762	157		216		1.702
Totaal	64.316	2.360		3.217	40	63.419

Zwembad De Hoevert staat voor de boekwaarde per 31-12-2020 nog onder de materiële vaste activa (Bedrijfsgebouwen), echter vanaf januari 2021 wordt het niet meer duurzaam aangehouden. In 2021 wordt het ingebracht in de grondexploitatie.

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut)

Omschrijving	Werkelijk besteed 2020	Cumulatief besteed 2020
Gronden; Netterdenseweg 3 Azewijn ruilgrond DocksNLD2 en kavel Hagelcruijs	1.587	1.587
Bedrijfsgebouwen; verduurzaming sporthal Raland	135	136
Bedrijfsgebouwen; mindervalidelift de Muizenberg	25	25
Bedrijfsgebouwen; huisvesting brandweer Didam	68	68
Grond-weg waterbouwk. Kunstgrasvelden FC Bergh en VV Montferland 2019	71	1.118
Apparaten; Huisvesting Politieke avond Montferland Gouden Handen	7	47
Apparaten; I-phones 2017 en I-pads	2	171
Apparaten; I-phones 2020	10	10
Apparaten; AED's 2020	6	6
Installaties; Beregeningsinstallaties voetbalvelden 2019	161	161
Installaties; Robotmaaiers voetbalvelden 2019	130	130
Installaties; Aanleg energiepark Braamt	2	2
Overige MVA; programmatuur Midoffice	22	111
Overige MVA; programmatuur Financien	55	160
Overige MVA; uitbreiding opslagcapaciteit data 2020	30	30
Overige MVA; programmatuur Ruimtelijke plannen	10	10
Overige MVA; programmatuur X-works Soc. Zaken	39	39
Totaal	2.360	3.811

Verloop boekwaarde van de investeringen met economisch nut, met heffing

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	28.649	1.288	337	993	28.608
Totaal	28.649	1.288	337	993	28.608

De in het boekjaar gedane investeringen (met economisch nut, met heffing)

Omschrijving	Werkelijk besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020
Knelpunten wateroverlast 2019	1	20
Renovatieronde drukriolering 2019	63	309
Centrumplan Riolering Lieve Vrouweplein 2020	10	25
Centrumplan Riolering Oranje-erf 2019	10	54
Centrumplan Riolering Spoorstraat 2020	255	255
Centrumplan Riolering Parkeerplaatsen Kerk 2020	406	406
Aanleg blauwe ader Dr. Van Heeklaan 2019	209	209
Vervanging pompunits drukriolering 2020	41	41
Renovatieronde drukriolering 2020	293	293
Totaal	1.288	1.612

Verloop boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.183	1.955		103	140	3.895
Totaal	2.183	1.955		103	140	3.895

Specificatie investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Omschrijving	Werkelijk besteed in 2020	Cumulatief besteed t/m 2020
reconstructie Drieheuvelenweg	150	336
vervanging straatmateriaal 2018	162	304
reconstructie Sint Jansgildestraat Beek	70	136
aanpassen rotonde Bievankweg-Ruigenhoek	40	458
verkeersmaatregelen Zuidermarkweg 2019	10	14
Bloemenbuurt Didam 2019	128	248
parkeervoorzieningen sportpark De Boshoeck 2019 (M.v.R)	129	144
vervanging straatmateriaal 2019	25	24
vervanging straatmateriaal 2020	16	16
stabilisering bovenlaag onverharde wegen 2020	2	2
Braamt inrichting openbare ruimte 2020	14	14
Centrumplan Didam	1.208	2.092
Totaal	1.955	3.789

Verloop boekwaarde van de financiële vaste activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2020
Kapitaalverstrekkingen aan:					
Deelnemingen	97				97
Leningen aan:					
Woningbouwcorporaties	2.370			214	2.156
Deelnemingen	310			155	155
Overige langlopende leningen	4.989	650		76	5.563
Totaal	7.765	650		445	7.971

Voorraden

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2019	Boekwaarde 31-12-2020
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	8.093	5.442
AF: voorziening verlies diverse projecten	-1.227	-1.216
Balanswaarde	6.867	4.226
Gereed product en handelsgoederen	8	11
Totaal	6.875	4.237

Gronden in exploitatie

complex / omschrijving	balans waarde 31-12-2019	boek waarde 01-01-2020	mutaties 2020			boek waarde 31-12-2020	voorziening (Ncw) verlieslatend complex		balans waarde 31-12-2019
			lasten	baten	Winst neming		bijstelling	31-12-2020	
I: WONINGBOUW:									
P.040 Vinkhof Zeddam	22	359	10			369	-9	328	41
P.210 Zinderberg Kilder	298	807	21	364		464	-45	464	-0
P.370 Kerkwijk Didam	3.610	3.610	768	4.392	163	149			149
P.420 Suibertusschool Stokkum	149	356	26			383	-29	179	204
P.430 Trambaan Lengel	81	156	3	88		70	-4	70	0
P.440 Steegseweg Beek	208	208	64	535	-14	-276			-276
P.450 Mr.Vermeulenstr. L'beek	433	469	17	114		372	1	37	335
P.460 Eltenseweg Stokkum	-34	-34	5	80	76	-32			-32
P.490 Diekmansweide 's-Hberg	83	85	32	182		-65	70	72	-137
P.500 Roncallischool Zeddam	80	80	3			83			83

P.504 Emmerikseweg 's-Hberg	83	83	12	125	30	0			0
P.507 Kloosterhof 's-Heerenberg	-36	-36	36		0	-0			-0
P.610 Sportveld Kilder	-6	-6	4	131	133	-0			-0
P.620 Hartjenshof Azewijn	30	30	9		-2	37			37
P.640 Klimop Polstraat Didam	-7	-7	21		-14	0			0
P.660 't Raland Didam	-29	-29	17		12	-0			-0
P.670 Antoniuschool Nieuw Dijk	-20	42	23			65	4	65	0
subtotaal woongebieden	4.946	6.172	1.072	6.011	385	1.618	-11	1.216	403
II: BEDRIJVENTERREIN:									
P.810 Euregionaal Bedrijventerrein	1.843	1.843	51	104	33	1.823			1.823
P.830 Matjeskolk Loerbeek	1.043	1.043	110	179	11	985			985
P.840 DocksNLD	-965	-965	356		1.624	1.015			1.015
subtotaal bedrijventerreinen	1.921	1.921	517	283	1.668	3.823	0	0	3.823
Totaal wonen en bedrijven	6.867	8.093	1.589	6.294	2.053	5.442	-11	1.216	4.226

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	Saldo per 31-12-2020	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo	
			31-12-2020	31-12-2019
Vorderingen op openbare lichamen	3.602		3.602	3.812
Overige vorderingen	2.807	1.608	1.199	3.862
Totaal	6.409	1.608	4.801	7.674

Omschrijving	31-12-2020	31-12-2019
Deposito schatkistbankieren	10.332	5.498
Totaal	10.332	5.498

Overige vorderingen	Saldo per 31-12-2020	Voorziening oninbaarheid
Debiteuren algemeen	235	10
Debiteuren belastingen	267	8
Debiteuren sociale zaken	2.304	1.589
Totaal	2.807	1.608

Liquide middelen	31-12-2020	01-01-2020	31-12-2019
Banksaldi	809	807	805
Totaal	809	807	805

Overlopende activa

Omschrijving	31-12-2020	01-01-2020	31-12-2019
Van overheid nog te ontvangen voorschotten uitkeringen specifiek bestedingsdoel	29	88	88
Overige nog te ontvangen bedragen	1.552	1.747	1.726
Vooruitbetaalde bedragen	492	399	399
Totaal	2.073	2.235	2.213

Nog te ontvangen vorderingen met een specifiek bestedingsdoel

De van Europese en Ned. overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	saldo 31-12-2019	toevoegingen	vrijgevallen bedragen	saldo 31-12-2020
Provinciale subsidie instandhouding gemeentelijke monumenten 2019	6		6	-
Min BZK DigiD vergoeding 4e Kwartaal	3	2	3	2
Min SZW afrekening BBZ declaratiedeel en aanv budget	80		66	14
Belastingdienst BTW suppletie 2018	-	13		13
Totaal	88	15	74	29

Specificatie overige nog te ontvangen bedragen

Omschrijving	Bedrag
Vitens rentevergoeding lening 2020	3
Afrekening rioolheffing 2020	73
Afvalstoffenheffing afrekening DIFTAR 2020	653
Toeristenbelasting 2020	334
Afrekening afval Nedvang plastic	219
Afrekening doelgroepenvervoer	55
Dienstverlening aan derden	30
Bijdrage onderhoud gebruikers Brede scholen Didam	54
Afrekening energievergoeding 2020 gebruikers gebouwen	45
Afwikkeling resultaat ODA 2020	19
Ontvangsten WMO	23
Ontvangsten Jeugdzorg	21
Afdracht legeskas publiekszaken (t/m 2019 overlopende passiva ; nog te betalen bedragen)	3
Voorschotten-Inhoudingen SOZA (t/m 2019 overlopende passiva ; nog te betalen bedragen)	20
Ontvangsten niet bestemd voor Montferland m.i.v. 2020 naar overlopende passiva; overige vlottende schulden	
Totaal	1.552

Specificatie vooruitbetaalde bedragen

Omschrijving	bedrag
Automatisering service- onderhouds- en leasecontracten 2021 ev	152
Lidmaatschappen, abonnementen en contributies 2021	58
Onderhouds- dienstverlening contracten 2021	37
Pensioenpremie wethouders 2020	10
verplichtingen personeelszaken 2021	50
Gelderland herdenkt 75 jaar vrijheid	40
subsidies 2020 naar 2021 afgelastingen ivm Corona	26
Doelgroepenvervoer Arnhem-Nijmegen voorschot 1eKW2021	118
Totaal	492

PASSIVA

Eigen vermogen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Algemene reserves	24.387	26.415
Bestemmingsreserves	7.278	4.854
Subtotaal	31.665	31.269
Gerealiseerde resultaat	2.935	305
Totaal	34.601	31.574

Voorzieningen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Risicovoorzieningen	4.114	3.913
Egalisatievoorzieningen	3.332	2.160
voorziening bijdr. toek. vervangingsinvest. waarv een heffing wordt geheven	441	337
Totaal	7.887	6.410

Voor een verloopoverzicht per voorziening wordt verwezen naar de toelichting op de voorzieningen.

Toelichting reserves

Bedragen x € 1.000

Reserve	Saldo per 31-12-2019	Vermeerdering wegens inflatiecorrectie	overige vermeerderingen	verminderingen	Saldo per 31-12-2020
Algemene reserves					
Algemene Reserve	5.579		2.904	-4.933	3.551
Grondexploitatie	5.000		1.722	-1.722	5.000
Saldo rekening	305			-305	0
Verkoop aandelen NUON	15.837				15.837
Totaal Algemene reserves	26.721		4.626	-6.960	24.387
Bestemmingsreserves					
<i>Bestedingsfunctie</i>					
Monumentenzorg Svn	90				90
Masterplan 's-Heerenberg	413			-413	0
Afwikkeling winstbestemming	0		272		272
Klimaatmiddelen	0		241		241
Corona	0		446		446
<i>Egalisatiefunctie</i>					
Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie	57		1.224	-541	740
Egalisatiereserve decentralisaties Sociaal Domein	0		2.222	-715	1.507
Onderhoud riolering en rioolrenovaties	1.136			-456	680
Reserve kunstgrasvelden	150		50		200
Speellocaties	168			-61	107
<i>Dekkingsreserve kapitaallasten</i>					
Onderwijshuisvesting	855	13	1.865	-1.624	1.109
Kap.lasten Sportcompl. Montferland (SCM)	969	15		-127	856

Centrumplan Didam	1.015	15			1.030
Totaal bestemmingsreserves	4.853	43	6.320	-3.937	7.278
Eindtotaal	31.574	43	10.946	-10.897	31.665

Hierna worden de mutaties 2020 toegelicht.

ALGEMENE RESERVE

Algemene reserve

De Algemene reserve fungeert als algemeen dekkingsmiddel. De overschotten dan wel tekorten van de jaarrekening worden gemuteerd in de Algemene Reserve.

Saldo per 1 januari 2020	5.579
<i>Toevoegingen</i>	
Vrijval reserve grondexploitatie in verband met overschrijding maximale omvang van € 5 miljoen	1.094
Saldo 2e marap	168
Bijstelling Algemene uitkering gemeentefonds (op basis van septembercirculaire 2019)	1.642
Subtotaal toevoegingen	2.904

<i>Onttrekkingen</i>	
Saldo jaarrekening 2019	-336
Saldo begroting 2020	- 1.642
Saldo berap 2020	-2.345
Aanpassingen sportparken ivm fusies voetbalverenigingen	-84
Budget implementatie Omgevingswet	-86
Bijdragen voor aanpassing sportparken in Beek, Kilder en Nieuw-Dijk	-440
Subtotaal onttrekkingen	- 4.933
Saldo per 31 december 2020	3.551

Het saldo van de Algemene Reserve voor bestemming bedraagt per 31 december 2020 € 3.551.000 positief. Dit bedrag is exclusief het saldo van de jaarrekening 2020.

Wij verwachten voor de komende jaren de volgende toevoegingen en onttrekkingen:

Toevoegingen

- vrijval voorziening afwaardering grondexploitatie Lengel-'s-Heerenberg Oost ad € 740.000;
- Overhevelingen vanuit de reserve grondexploitatie in verband met overschrijding maximale omvang van € 5 miljoen: € 1.608.000

Onttrekkingen

- bijdrage voor ICT beveiligingsplan; € 83.000
- restant bijdrage voor implementatie omgevingswet: € 15.000
- restant bijdrage voor aanpassing sportparken: € 71.000.

Reserve grondexploitatie

Deze reserve fungeert als buffer voor de risico's van de grondexploitatie. De reserve wordt gevoed door voordelige resultaten op grondexploitaties. Voor deze reserve is bij de Nota Reserves en Voorzieningen 2018 een minimaal gewenste omvang van € 2,5 mln. vastgesteld en een maximale omvang van € 5 mln. In 2020 is een bedrag van bijna € 1,1 mln. vrijgevallen en toegevoegd aan de Algemene reserve.

Saldo per 1 januari 2020	5.000
<i>Toevoegingen</i>	
Verwerking amendement tweede marap (minimabeleid)	221
Vrijval voorziening bedrijvenpark A18 Doetinchem	359
Winstnemingen diverse complexen woningbouw	385
Winstnemingen diverse complexen bedrijfsterreinen	43
Winstneming Docks NLD verrekening bijdrage Amphion	713
Subtotaal toevoegingen	1.722

<i>Onttrekkingen</i>	
Rentelasten ruilgronden	- 8
Advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie	- 17
Sluitend maken begroting 2020	- 582
Afname diverse verliesvoorzieningen	11
Vrijval reserve in verband met overschrijding maximale omvang van € 5 mln.	- 1.094
Inhuur en opstellen nota grondbeleid / regioanalyse (bestuursrapportage 2020)	-32
Subtotaal onttrekkingen	- 1.722
Saldo per 31 december 2020	5.000

Saldo rekening (2019)

Jaarlijks wordt het jaarresultaat van het voorgaande dienstjaar tijdelijk geparkeerd op deze reserve. Na het raadsbesluit in het volgende dienstjaar wordt het saldo verrekend met de Algemene Reserve.

Saldo per 1 januari 2020	305
<i>Toevoegingen</i>	
Er hebben geen toevoegingen plaatsgevonden in 2020	0
Subtotaal toevoegingen	305

<i>Onttrekkingen</i>	
Onttrekking resultaat 2019	-305
Subtotaal onttrekkingen	-305
Saldo per 31 december 2020	0

Verkoop aandelen NUON

Deze reserve is gevormd uit verkoop van de aandelen Nuon in 2009. In 2020 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

BESTEMMINGSRESERVES (bestedingsfunctie)**Monumentenzorg SVn**

Doel van deze reserve is tegenhanger van het revolving fund bij het Bouwfonds welke laagrentende leningen verstrekt voor groot onderhoud en restauraties van monumenten. Voeding heeft eenmalig plaatsgevonden. Inmiddels is er een provinciale subsidieregeling waar eigenaren van monumenten gebruik van kunnen maken. De laatste lening wordt afgelost in 2026.

In 2020 hebben er geen mutaties plaatsgevonden.

Masterplan 's-Heerenberg

Deze reserve dient ter afdekking van tekorten van de ontwikkeling van het masterplan te 's-Heerenberg (project revitalisering 's-Heerenberg). Dit project is in 2020 administratief afgesloten. Eventuele toekomstige uitgaven zullen worden verrekend met de reserve grondexploitatie. Daarom kan deze reserve vrijvallen in de jaarrekening 2020.

<i>Onttrekkingen</i>	
Afwikkeling project revitalisering centrum 's-Heerenberg	-4
Vrijval 2020	-409
Totaal	-413

Er hebben geen toevoegingen aan deze reserve plaatsgevonden.

Afwikkeling winstbestemming

Budgetten die bij de bestuursrapportage of bij de tweede managementrapportage zijn doorgeschoven naar 2021 zijn in 2020 aan deze reserve toegevoegd. In 2021 zullen ze weer aan deze reserve worden onttrokken en aan de betreffende budgetten worden toegevoegd. Op deze manier heeft de overheveling naar 2021 geen budgettaire effecten. De onderstaande budgetten zijn alle bij de 2e marap doorgeschoven.

<i>Toevoegingen</i>	
Budget R&T	75
Budget statushouders	90
Budget verkiezingen	62
Budget voor bomenonderhoud	20
Duurzaamheidsbudget	25
Totaal	272

Klimaatmiddelen

Bij de jaarrekening 2019 is een bedrag van € 241.000 toegevoegd aan deze nieuw gevormde reserve. Het bedrag vloeit voort uit de decembercirculaire en is bestemd voor de volgende onderdelen: transitie warmte (€ 202.000), energieloketten (€ 29.000) en wijkaanpak (€ 10.000).

<i>Toevoegingen</i>	
Resultaatbestemming jaarstukken 2019	241
Totaal	241

Corona

Bij de tweede marap heeft u besloten het overschot tussen de compensaties en de uitgaven toe te voegen aan een nieuw te vormen reserve Corona. In 2020 wordt een bedrag van € 446.000 aan deze reserve toegevoegd. Een uitgebreide toelichting staat in de paragraaf Corona.

<i>Toevoegingen</i>	
Overschot 2020	446
Totaal	446

BESTEMMINGSRESERVES (egalisatiefunctie)

Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie

De reserve is gevormd ter bekostiging van de aanpak van knelpunten bij de verbetering van de gemeentelijke organisatie. Beschikbaar voor maatwerk aanpassingen en dekking van aanvullende stortingen in de voorziening verplichtingen personeel.

<i>Toevoegingen</i>	
Voordelig saldo loonkosten 2020	824

Resultaatbestemming jaarstukken 2019	400
Totaal	1.224

<i>Onttrekkingen</i>	
Nadelig saldo voeding voorziening knelpunten personeel	-24
Onderzoek organisatieontwikkeling	-56
Invulling taakstelling personele kosten 2020	-100
Diverse personele kosten	-361
Totaal	-541

Reserve decentralisaties sociaal domein

Deze reserve dient om fluctuaties in de uitgaven op het sociaal domein op te vangen.

<i>Toevoegingen</i>	
Positief saldo BUIG	694
Surplus beschermd wonen 2015-2018	813
Verhoging Integratie-uitkering Voogdij / 18+	715
Totaal	2.222

<i>Onttrekkingen</i>	
Bijdrage ter dekking tekorten sociaal domein 2020	- 715
Totaal	- 715

Onderhoud riolering en rioolrenovaties

In 2015 is het GRP geactualiseerd. Alle kosten van onderhoud en vervanging van riolering zijn hierin opgenomen over een periode van 60 jaar. Op basis van de notitie riolering van de commissie BBV van november 2014 kunnen alleen gerealiseerde efficiency resultaten op de riolering aan deze reserve worden toegevoegd. Overige resultaten op de riolering worden toegevoegd aan de voorziening riolering (artikel 44 lid 2 BBV). In 2021 wordt het GRP geactualiseerd.

<i>Onttrekkingen</i>	
Overheveling naar voorziening riolering (resultaat kostendekking 2019)	-456
Totaal	- 456

In 2020 hebben geen toevoegingen aan deze reserve plaatsgevonden.

Kunstgrasvelden

Deze reserve dient ter dekking van de bijdrage van de gemeente aan de voetbalverenigingen DVC'26 en MvR in 's-Heerenberg ter vervanging van de kunstgrasvelden. Voor beide verenigingen gaat het om 1 kunstgrasveld.

<i>Toevoegingen</i>	
Jaarlijkse toevoeging	50
Totaal	50

Reserve speellocaties

Bij de vaststelling van het beleidsplan "Spelen in Montferland" op 17 december 2015 heeft de gemeenteraad besloten om met ingang van de jaarrekening 2015 een bestemmingsreserve (met egalisatiefunctie) voor speellocaties te vormen. De overschotten op rekeningbasis worden aan deze reserve toegevoegd. Conform het beleidsplan wordt vanaf 2019 actief ingestoken op de aanleg van nieuwe kansen. De extra lasten kunnen dan worden gedekt middels een onttrekking aan deze bestemmingsreserve.

<i>Onttrekkingen</i>	
Nadelig saldo kostenplaats speelvoorzieningen	-61
Totaal	-61

In 2020 hebben geen toevoegingen aan deze reserve plaatsgevonden.

Dekkingsreserves kapitaallasten

Onderwijshuisvesting

Deze reserve is bedoeld om uitgaven inzake onderwijshuisvesting gelijkmatig over de verschillende jaren te verdelen. Het saldo van baten en lasten op onderwijshuisvesting wordt verrekend met deze reserve. De uitgaven betreffen met name kapitaallasten.

<i>Toevoegingen</i>	
Rente 2020	13
Toevoeging fictief budget	1.865
Totaal	1.878

<i>Onttrekkingen</i>	
Verrekening saldo lasten en baten	- 1.390
Vrijval	-235
Totaal	- 1.624

Reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM

Deze reserve is bestemd voor dekking van de optredende kapitaallasten van het Sportcomplex Montferland in 's-Heerenberg.

<i>Toevoegingen</i>	
Rentetoevoeging 2020	15
Totaal	15

<i>Onttrekkingen</i>	
Kapitaallasten	- 127
Totaal	- 127

Centrumplan Didam

De reserve Centrumplan Didam dient ter dekking van een deel van de kapitaallasten van de investeringen voor het centrumplan in Didam. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 is besloten om een bedrag van € 1 miljoen toe te voegen aan deze reserve.

<i>Toevoegingen</i>	
Rentetoevoeging 2020	15
Totaal	15

Toelichting voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Naam voorziening	Saldo per 31-12-2019	overige vermeerderingen	aanwending	vrijval	Saldo per 31-12-2020
<i>Risicovoorziening</i>					
Verplichtingen personeel	911	429	-387	-6	948
Verplichtingen wethouders	2.539	650	-126		3.063
Voorziening grondexploitatie A18 bedrijvenpark D'chem	463			-359	104
Totaal Risicovoorzieningen	3.913	1.079	-513	-365	4.114
<i>Egalisatievoorzieningen</i>					
Groot onderhoud sportcomplex	394	69	-23		440
Openbare ruimte	649	1.061	-895		816
Onderhoud gebouwen en accommodaties	1.117	347	-177	-70	1.217
Riolering (art 44 lid 2 BV)	0	859			859
Totaal Egalisatievoorzieningen	2.160	2.336	-1.094	-70	3.332

<i>Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven</i>					
Riolering (vervangingsinv.)	337	441	-337		441
Totaal Bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	337	441	-337		441
Eindtotaal	6.410	3.856	-1.944	-435	7.887

RISICOVOORZIENINGEN

Verplichtingen personeel

Deze voorziening is gevormd ter oplossing van personele problemen waarvan de financiële omvang bekend is. Op basis van berekening van de verwachte uitgaven wordt de voorziening gevoed, waarna in de volgende jaren de afwikkeling plaatsvindt

<i>Vermeerderingen</i>	
Aanvullende storting 2020	429
Totaal	429

<i>Verminderingen</i>	
Uitgaven 2020	- 387
Vrijval 2020	-6
Totaal	-393

Verplichtingen wethouders

Deze voorziening is gevormd om het berekende risico bij wettelijke verplichtingen (pensioenen) af te dekken.

<i>Vermeerderingen</i>	
Aanvullende storting 2019, reguliere storting 2020	650
Totaal	650

<i>Verminderingen</i>	
Onttrekking i.v.m. werkelijke pensioenuitkeringen t.b.v. gewezen wethouders	- 126
Totaal	- 126

Grondexploitatie A18 Bedrijvenpark

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat voor voorziene verliezen direct een voorziening moet worden getroffen ter grootte van dit verlies. De gemeente Doetinchem heeft voor het Bedrijvenpark A18 in de jaarrekening 2020 de gevormde voorziening kunnen verlagen. De andere drie gemeenten (Bronckhorst, Oude IJsselstreek en Montferland) moeten hun aandeel voor de verplichting tot betaling aan de gemeente Doetinchem de voorziening navenant verlagen. Voor Montferland gaat het om een verlaging van € 359.000 Dit bedrag kan vrijvallen.

<i>Verminderingen</i>	
Vrijval 2020	-359
Totaal	-359

EGALISATIEVOORZIENINGEN

Groot onderhoud sportcomplex

Deze voorziening is gevormd om de kosten van groot onderhoud van het Sportcentrum Montferland gelijkmatig over de jaren te spreiden.

<i>Vermeerderingen</i>	
Reguliere storting 2020	69
Totaal	69

<i>Verminderingen</i>	
Uitgaven 2020	- 23

Totaal	- 23
---------------	-------------

Openbare Ruimte

Deze voorziening bestaat onderliggend uit de volgende voorzieningen: groot onderhoud wegen, vervanging lichtmasten en groot onderhoud civiele kunstwerken. Deze voorziening is gevormd om de betreffende kosten gelijkmatig over de jaren te spreiden. De bijbehorende beleidsplannen zijn actueel.

<i>Vermeerderingen</i>	
Reguliere storting 2020	1.061
Totaal	1.061

<i>Verminderingen</i>	
Uitgaven 2020 op basis van de beheers- en beleidsplannen.	-895
Totaal	-895

Onderhoud gebouwen en accommodaties

Deze voorziening is gevormd om kosten van groot onderhoud van gemeentelijke accommodaties gelijkmatig over de jaren te spreiden. In 2020 is het meerjarig onderhoudsplan geactualiseerd.

<i>Vermeerderingen</i>	
Reguliere stortingen conform onderhoudsplanningen	347
Totaal	347

<i>Verminderingen</i>	
Uitvoering groot onderhoud 2020	- 177
Vrijval voorziening gemeentewoningen	-70
Totaal	- 247

Onderhoud riolering (artikel 44 lid 2 BBV)

Op grond van het BBV komen opgehaalde gelden (ontvangen rioolheffingen) die per balansdatum nog niet zijn besteed als gevolg van later investeren en/of uitvoeren dan voorzien in een voorziening.

<i>Vermeerderingen</i>	
Overheveling vanuit de reserve Onderhoud riolering en rioolrenovaties (correctie 2019)	456
Storting overschot 2020	403
Totaal	859

Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven. Riolering (kapitaallasten)

Op basis van artikel 44, lid 1 BBV mag een voorziening worden gevormd door bijdragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen riolering. Deze voorziening is gevormd conform het GRP 2015-2020 uit de ontvangen rioolheffingen en dient om de kapitaallasten voor de riolering op de langere termijn te drukken. In 2020 is de vermeerderingen uit 2019 onttrokken aan de voorziening en toegevoegd aan het krediet "Gemeentelijk rioleringsplan 2003".

<i>Vermeerderingen</i>	
Reguliere storting 2020 conform GRP	441
Totaal	441

<i>Verminderings</i>	
Toevoeging aan krediet Gemeentelijk rioleringsplan 2003.	-337
Totaal	-337

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans vaste schulden met een looptijd langer dan een jaar is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Onderhandse leningen:		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	61.937	69.906
Subtotaal	61.937	69.906
Waarborgsommen	6	12
Totaal	61.943	69.918

Omschrijving	Saldo 31-12-2019	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2020
Onderhandse leningen	69.906		7.969	61.937
Waarborgsommen	12		6	6
Totaal	69.918	6	7.981	61.943

Glottende passiva

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Schulden < 1 jaar	3.476	6.941
Banksaldi		
Overlopende passiva	18.581	11.527
Totaal	22.057	18.468

Netto glottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2019
Overige kasgeldleningen		2.000
Overige schulden	3.476	4.941
Banksaldi		
Totaal	3.476	6.941

Overlopende passiva

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 1-1-2020	Boekwaarde 31-12-2019
--------------	-----------------------	---------------------	-----------------------

Nog te betalen bedragen	12.470	11.014	10.998
Vooruit ontvangen bedragen	49	31	31
Ontvangen voorschotten Rijk (art.49)	5.396	498	498
Ontvangen voorschotten overige overheid	666		
Ontvangen voorschotten EU			
Totaal	18.581	11.542	11.527

Specificatie nog te betalen bedragen

Omschrijving	bedrag
Transitorische rente	372
Personeel van derden ca.	34
Afrekening energiekosten div locaties	45
Werkzaamheden derden, adviezen, diensten etc	110
Afvalinzameling verwerking	118
Kosten riolering	30
Diverse bijdragen en (exploitatie) subsidies	166
Bijdrage en VPB DocksNLD	9.713
Kosten WMO	887
Kosten Jeugdzorg	814
Verplichtingen personeelszaken	172
Afrekening Laborijn	10
Totaal	12.470

Specificatie vooruitontvangen bedragen

Omschrijving	bedrag
Bijdrage 2 instanties Joodse begraafplaats	5
Bijdrage zwerfafvalvergoeding	20
Bijdrage gemeente Doetinchem ontbijt 75 jaar vrijheid	4
Directeuren Netwerk Achterhoek saldo 2020 naar 2021	8
Recht van opstal 2021	13
Totaal	49

Specificatie ontvangen voorschotten Rijk (art.49)

Omschrijving	saldo per 31-12-2019	toevoegingen	vrijgev. bedragen	saldo per 31-12-2020
SU: SPUK Specifieke Uitkering Sport	11 6	202	28 5	33
SU: SPUK Regeling Stimulering Verkeersmaatregelen 2020-2021		841		841
SU: RVO Extern Advies Warmtetransitie EAW		21		21
SU: min EZK MKB-deal voorschot WJZ		380	6	374
SU: min SZW TOZO uitkering 2020		6.125	2.92 9	3.196
SU: min FIN gem. hulp gedupoeerden toeslagenproblematiek		12		12
ZonMW		20		20
SU: OAB Onderwijs Achterstanden Beleid	38 2	823	30 4	901
Totaal	49 8	8.423	3.525	5.396

De ontvangen voorschotten overige overheid kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving	Saldo per 31-12-2019	Toevoegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo per 31-12-2020
Bijdrage Provincie Gelderland voorschot 80% dorpsvoorz.plan Braamt		400		400
Bijdrage Provincie Gelderland subsidie gezonde jeugd		17		17
Bijdrage Provincie Gelderland herontwikkeling centrum Loil		200		200
Bijdrage gemeenten MKB deal		55	6	49
Totaal		672	6	666

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Sportcomplex

Voor sportcomplex Montferland bestaat een exploitatieovereenkomst. De overeenkomst loopt door tot 2030. In de afrekening 2020 is een bedrag opgenomen van € 425.000. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.

Diverse doorlopende contracten

Naam leverancier	Omschrijving:	Verplichting:	Looptijd:	Opmerking:
REMONDIS Dusseldorp vestiging Licht	Overeenkomst verwerking GTF-afval	€ 250.000	1 jaar 2021	tarief € 46,75 per ton
Baker Tilly Berk Zwolle	Aanbesteding Accountantsdiensten 2019 -2023	€ 124.000	2 jaar 2021/2022	
ADP Nederland B.V.	dienstverleningsovereenkomst salaris en personeelsadministratie	€ 125.149	2 jaar 2021/2022	
Insurance Managers B.V.	Betreft brandverzekering	€ 207.998	3 jaar 2021 tm 2023	
Stichting Woonzorg Nederland	Huurovereenkomst voor gemeentelocatie Gouden Handen 's Heerenberg	€ 192.000	2 jaar 2021/2022	
Intracto	Leveren CMS en digitaal loket	€ 158.889	2 jaar en 2 mnd	
Hoewing V.O.F.	Schoonmaken / toezicht De Muizenberg	€ 212.112	3 jaar 2021 tm 2023	
Tjink BV	Maaien van bermen en watergangen	€ 374.097	3 jaar 2021 tm 2023	
de Groenmakers	Bestek onderhoud gazon en onkruid op verharding	€ 637.813	3 jaar en 3 mnd	
Attero BV	Overeenkomst verwerking rest-afval	€ 1.600.000	4 jaar 2021 tm 2024	tarief € 101,50 per ton
Unexus B.V.	Levering integrale telecommunicatievoorziening	€ 293.735	3 jaar en 11 maanden	
UNIT4 Business Software Netherlands	Software Unit4 Business Software voor een nieuw financieel systeem	€ 240.293	3 jaar 2021 tm 2023	
		€ 4.416.085		

Vakantiedagen

Eind 2020 bedraagt het saldo verlofuren 14.581.

Dit vertegenwoordigt een bedrag van € 557.000, uitgaande van een gemiddeld uurloon.

Opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen

Geldnemer	Aard/Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage Borgstelling	Restant 31-12-2019	Restant 31-12-2020	waarvan door gemeente gewaarborgd
Sportverenigingen	uitbr./bouw park/clubgebouw	1.044	100%	569	517	517
Sportverenigingen	sportleningen 50% SWS	157	50%	84	175	88
Stg Huis Bergh	restauratie kasteel	173	100%	70	64	64
Vitens NV	aansl.sup.onrend. panden	189.200		6.807	0	0
Stg Plavei	vervolg BNG lening 68857	1.743	100%	1.743	1.743	1.743
Stg Plavei	woningb.achtervang WSW	118.770	50%	115.862	112.964	56.482

Stg Woonzorg Nederland	woningb.achtervang WSW	11.013	50%	9.761	9.500	4.750
Stg Vestia	woningb.achtervang WSW	2.000	50%	2.000	0	0
Gewaarborgde leningen		324.100		136.896	124.964	63.644

Ontwikkelingen na balansdatum

Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen na balansdatum.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar			
Drempelbedrag	664			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	576	569	702	685
Ruimte onder het drempelbedrag	87	95	-	-
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	39	22
(1) Berekening drempelbedrag				
	Verslagjaar			
Begrotingstotaal verslagjaar	88.474			
Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	88.474			
Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
Drempelbedrag	664			
(2) Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen				
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	52.439	51.758	64.598	63.063
Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	576	569	702	685

3.3 Overzicht van baten en lasten over 2020

Programmarekening over het jaar 2020

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	Realisatie 2019			Begroting 2020 primair			Begroting 2020 na wijziging			Realisatie 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Relatie inwoners en bestuur	4.753	643	-4.109	4.106	1.672	-2.434	4.579	468	-4.111	4.436	501	-3.934
Ruimtelijke ontwikkeling	4.355	3.614	-740	1.429	145	-1.284	2.198	404	-1.794	7.446	7.448	2
Beheer leefomgeving	14.992	9.839	-5.153	13.838	8.265	-5.573	15.378	9.348	-6.030	15.284	9.978	-5.305
Economie en toerisme	20.065	22.460	2.395	818	440	-378	572	336	-235	1.633	2.994	1.361
Gezondheid en bevord. gezonde leefs	5.844	904	-4.940	3.949	634	-3.315	6.042	613	-5.428	5.914	776	-5.138
Jeugd, onderwijs en cultuur	16.270	1.580	-14.690	19.337	1.947	-17.390	16.676	2.188	-14.488	16.032	1.915	-14.118
Maatsch. ondersteuning en veiligheid	15.921	514	-15.408	13.409	300	-13.109	17.308	1.050	-16.258	16.876	1.218	-15.657
Werk en inkomen	15.065	7.293	-7.771	16.074	7.374	-8.700	20.545	12.524	-8.020	17.440	10.100	-7.340
Sub-totaal programma's	97.264	46.849	-50.416	72.959	20.777	-52.182	83.297	26.933	-56.364	85.061	34.931	-50.129
Algemene dekkingsmiddelen	3.071	62.978	59.907	1.345	62.792	61.447	2.500	66.458	63.958	2.662	66.437	63.775
Overhead en ondersteuning	10.473	907	-9.567	12.167	889	-11.278	11.216	925	-10.291	11.170	956	-10.213
Vennootschapsbelasting	1.206	0	-1.206	0	0	0	0	0	0	406	0	-406
Sub-totaal overig	14.750	63.884	49.134	13.512	63.681	50.169	13.716	67.383	53.667	14.238	67.394	53.156
Saldo van lasten en baten	112.014	110.733	-1.281	86.471	84.458	-2.013	97.013	94.316	-2.697	99.298	102.325	3.026
Mutaties reserves												
Relatie inwoners en bestuur	0	0	0	0	0	0	62	0	-62	62	0	-62
Ruimtelijke ontwikkeling	722	2.186	1.464	0	24	24	0	1.286	1.286	385	2.221	1.835
Beheer leefomgeving	466	260	-206	43	0	-43	329	456	127	286	456	170
Economie en toerisme	1.517	25	-1.492	0	0	0	75	0	-75	1.191	0	-1.191
Gezondheid en bevord. gezonde leefs	0	481	481	0	0	0	0	595	595	0	524	524
Jeugd, onderwijs en cultuur	86	152	66	50	127	77	765	867	102	765	903	138
Maatsch. ondersteuning en veiligheid	1.845	3.276	1.431	1.865	1.980	115	2.678	1.980	-698	2.678	1.624	-1.054
Werk en inkomen	980	0	-980	0	0	0	784	0	-784	784	0	-784
Algemene dekkingsmiddelen	2.826	3.649	823	45	0	-45	2.476	4.681	2.205	4.838	4.784	-54
Overhead en ondersteuning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	385	385
Sub-totaal mutaties reserves	8.442	10.029	1.586	2.003	2.131	128	7.169	9.866	2.697	10.989	10.898	-91
Saldo van baten en lasten	305	0	-305	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	120.762	120.762	0	88.474	86.590	-1.885	104.182	104.182	0	110.287	113.223	2.935

3.4 Waarderingsgrondslagen

3.4 Waarderingsgrondslagen

Bij het samenstellen van de rekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. wettelijke bepalingen inzake jaarverslaglegging;
2. waarderingsgrondslagen;
3. grondslagen ter bepaling van het saldo c.q. resultaat.

Zowel de verschillen tussen de jaarrekening 2018 en de jaarrekening 2019 alsmede de verschillen tussen de begroting 2019 en de jaarrekening 2019 zijn op de beleidstaken afzonderlijk toegelicht.

Toelichting op de jaarrekening

Inleiding

De jaarrekening van de gemeente Montferland is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Grondslagen voor de waardering

Algemeen

De waardering van de activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen de nominale waarde. De in de toelichting genoemde bedragen zijn opgenomen in duizenden euro's. De vergelijkende cijfers zijn daar waar nodig voor de vergelijkbaarheid aangepast.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en specifiek van derde ontvangen investeringsbijdragen en -subsidies.

Er is onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met economisch nut, materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven en materiële vaste activa met een maatschappelijk nut. Materiële vaste activa met economisch nut zijn gevormd uit alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn en deze moeten worden geactiveerd. Materiële vaste activa met een maatschappelijk nut worden ook geactiveerd.

De afschrijvingstermijnen zijn gehanteerd conform de "Financiële verordening Montferland 2017".

Financiële vaste activa

De deelnemingen zijn opgenomen tegen de verkrijgingswaarde.

Langlopende leningen zijn uitstaande geldleningen gewaardeerd tegen nominale waarde en verminderd met ontvangen aflossingen. Tot zekerheid van aan de ambtenaren verstrekte geldleningen is hypotheek gevestigd.

Voorraden

De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs vermeerderd met de bijgeschreven exploitatieresultaten en gedane investeringen en verminderd met opbrengsten uit verkopen. Bij de waardering is rekening gehouden met de toekomstige uitgaven en resultaten op deze in exploitatie genomen gronden. Verwachte verliezen op grondexploitaties zijn direct genomen door het treffen van een voorziening die in mindering is gebracht op de balanswaardering. Winsten op grondexploitaties worden genomen volgens de POC-methode (Percentage of Completion).

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Vorderingen zijn, onder aftrek van eventuele voorziening voor oninbaarheid, tegen de nominale waarde gewaardeerd. De voorzieningen voor oninbaarheid zijn statisch bepaald op basis van ouderdom en de volwaardigheid van de openstaande vordering.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze vlottende activa zijn tegen nominale waarde gewaardeerd..

Voorzieningen

Voorzieningen zijn op het moment van opmaken van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en risico's, voor zover hiervan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat. Tevens zijn specifieke bestedingsverplichtingen voor van derden verkregen middelen voorzien. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde met uitzondering van de voorziening Pensioen voor (gewezen) wethouders. Deze voorziening wordt gewaardeerd tegen contante waarde.

Langlopende schulden

De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde en verminderd met gedane aflossingen. Deze schulden hebben een looptijd van één jaar of langer.

Vlottende schulden en overlopende passiva

Deze passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Wettelijke bepalingen inzake de jaarverslaglegging

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag betreft de inhoudelijke verantwoording over hetgeen al dan niet is gerealiseerd. Bij de jaarrekening ligt de nadruk op de financiële verantwoording.

3.5 Programma's analyse 3e w-vraag**01. Wat heeft het gekost?**

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-4.751	-2.282	-4.571	-4.428
Baten	642	596	460	494
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.109	-1.686	-4.111	-3.934
Gerealiseerd resultaat	-4.109	-1.686	-4.111	-3.934

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
Bestaand beleid:				
Burgerzaken				
<ul style="list-style-type: none"> Mede door de gevolgen van COVID 19 is het aantal verstrekte reisdocumenten en rijbewijzen fors lager dan in 2019. 	-73	N		
Ondersteuning bestuur				
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 zijn er minder kosten gemaakt voor inhuur van derden op het gebied van Lean als operationele strategie. 	74	V		

Verkiezingen				
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 zijn er minder kosten gemaakt in verband met verkiezingen. Alleen voorbereidingskosten in 2020. 	77	V		
Communicatie en voorlichting				
<ul style="list-style-type: none"> Mede door de gevolgen van COVID 19 hebben diverse activiteiten niet plaatsgevonden. Diverse subsidies zijn doorgeschoven naar 2021. 			70	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overige 	-87	N	42	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren etc. 	184	V	65	V
Saldo van lasten en baten	175	V	177	V

02. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-4.331	-1.263	-2.198	-7.446
Baten	3.591	136	404	7.448
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-740	-1.127	-1.794	2
Gerealiseerd resultaat	-740	-1.127	-1.794	2

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
Bestaand beleid:				
Wonen en bouwen				
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 zijn een aantal percelen en gemeentewoningen verkocht waar in de begroting geen rekening mee gehouden was. Hierdoor is het resultaat in 2020 aanzienlijk hoger dan begroot. Er zijn een 7-tal gemeentewoningen verkocht voor totaal € 834.000. Daarnaast is de voorziening groot onderhoud vrijgevallen ten bedrage van € 70.000. De afwikkeling van het krediet Plan bouw woningen Wilhelminastraat levert per saldo een voordeel op van € 57.000. Overige voordelen ten opzichte de begroting bedragen € 7.000. Ten opzichte van de jaarrekening 2019 bedraagt het voordeel € 641.000 met name als gevolg van een hogere baat door de verkoop van de gemeentewoningen (€ 614.000). 	641	V	968	V
Grondexploitatie (woningen)				
<ul style="list-style-type: none"> Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid. Zowel winstnemingen als mutaties in voorzieningen zijn verrekend met de reserve grondexploitatie. 	-88	N	478	V
Stads- dorpsvernieuwing				
<ul style="list-style-type: none"> De gemeentelijke bijdrage van € 500.000 is niet betaald deze wordt doorgeschoven naar 2021. Als dekking staat hier tegenover een onttrekking aan reserve Verkoop aandelen Nuon. Deze is ook niet geboekt zodat het geheel budgetneutraal door jaarrekening 2020 loopt. Daarnaast zijn de advieskosten per saldo ca. € 41.000. hoger dan geraamd. Per saldo een voordeel van € 459.000. 			459	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	48	V	51	V

Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	142	V	-159	N
Saldo van lasten en baten	743	V	1.797	V

03. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-14.888	-14.843	-15.378	-15.282
Baten	9.735	9.320	9.348	9.976
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-5.153	-5.523	-6.030	-5.305
Gerealiseerd resultaat	-5.153	-5.523	-6.030	-5.305

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
Bestaand beleid:				
Afvalverwijdering en -verwerking				
<ul style="list-style-type: none"> Het totale nadeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 88.000. Als gevolg van een brand in Arla (Duitsland) in mei 2019 is ons PMD afval gebaald en geseald opgeslagen geweest en in de loop van 2020 verwerkt. Doordat dit PMD meer dan een jaar geperst en geseald opgeslagen heeft gelezen is de recyclebaarheid van het materiaal afgenomen, hetgeen heeft geleid tot een meer residu. Vanwege de hogere afvalstoffenbelasting (van € 13,21 per ton naar € 32,12 per ton zijn de kosten voor afvoer hiermee toegenomen. De significant hogere verwerkingskosten van de mix-plastics, residu en foliestromen en de lagere opbrengsten voor de overige monostromen zorgden voor oplopende verwerkingskosten. Redenen die hieraan ten grondslag liggen zijn het overaanbod aan volume van mix-plastics en het residu. Ook voor de drankkartons en de metalen - die voorheen opbrengst genereerden - moest worden betaald. Het voordeel ten opzichte van de jaarrekening 2019 bedraagt € 207.000. Dit wordt veroorzaakt door een hogere opbrengst afvalstoffenheffing (€ 666.000) en een nadeel van € 205.000 op afvalverwerking als gevolg van de hierboven genoemde oorzaak. Daarnaast is de bijdrage van Nedvang ca. € 250.000 lager geweest dan in 2019. 	207	V	-88	N
Milieu algemeen				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van 2019 bedraagt het nadeel € 126.000. De hogere bijdrage aan de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) bedroeg € 98.000 en advieskosten derden (m.n. bodemonderzoeken) waren ca. € 30.000 hoger dan in 2019 	-126	N		
Groenvoorzieningen				
<ul style="list-style-type: none"> Het voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 191.000. Veel werkzaamheden zijn uitgevoerd de eigen dienst, zie ook de hogere toerekening onder het onderdeel bedrijfsvoering. Daarnaast waren de kosten voor de bestrijding van bomenziektes € 60.000 lager dan geraamd. Het voordeel ten opzichte van de jaarrekening 2019 bedraagt € 65.000. Dit heeft te maken met de hogere kosten voor het bestrijden van de eikenprocessierups in 2019, toen bedroegen deze uitgaven € 95.000. Dit jaar circa € 30.000. 	65	V	191	V
Riolering				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van 2019 bedraagt het nadeel € 933.000. Dit wordt met name veroorzaakt door een hogere storting en de voorzieningen riolering. In het kader van de kostendekking is in de jaarrekening 2019 een bedrag van € 456.000 gestort in de reserve riolering. Conform BBV is het voordeel in 2020 van € 403.000 gestort in de nieuw gevormde art. 44 lid 2 voorziening riolering. Tevens is in lijn met de voorschriften de toevoeging uit 2019 van 456.000 vrijgevallen uit de reserve riolering en toegevoegd aan de genoemde voorziening. Omdat deze stortingen nu via de exploitatie lopen en niet meer via de reserve betreft het een nadeel ten opzichte van 2019. De toevoeging aan de voorziening riolering (vervangingsinvesteringen) is op basis van het GRP € 104.000 hoger dan in 2019. De lasten voor hemelwater en grondwater zijn € 30.000 lager in 2020. Per saldo een nadeel van € 933.000 Ten opzichte van de begroting is het verschil op de riolering marginaal. In het kader van de kostendekking is een bedrag van € 403.000 toegevoegd aan de bovengenoemde art. 44 lid 2 voorziening riolering. Hiermee bedraagt de kostendekking 100%, evenals in de begroting 2020. 	-933	N		
Wegen, straten en pleinen				
<ul style="list-style-type: none"> Het voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 437.000. Het voordeel op het bermenonderhoud bedraagt € 90.000. Als gevolg van de droge zomer hebben we minder groei gehad van de te maaien vegetatie. Alle bermen zijn één ronde minder gemaaid. Bij het onderdeel 			437	V

wegbeheer zijn de kapitaallasten € 193.000 lager dan geraamd in verband met uitstel van diverse investeringen. De uitgaven voor de toegankelijkheid openbare ruimte zijn € 25.000 lager uitgevallen dan geraamd. De inspectie van de brandputten is in 2020 niet uitgevoerd, dit levert eveneens een voordeel op van €25.000. De leges op grond van de verordening ondergrondse infrastructuur en de leges in verband met ontgravingen zijn € 28.000 hoger dan geraamd. De uitgaven voor gladheidsbestrijding (€ 19.000) en openbare verlichting (€ 13.000) zijn lager dan geraamd in 2020. Tenslotte leiden de overige kleine voordelen op de producten nog tot een voordeel van € 44.000.				
Omgevingswet				
<ul style="list-style-type: none"> De leges omgevingswet waren in 2020 ruim € 300.000 hoger dan geraamd. Na de (achteraf voorzichtige) bijraming van € 100.000 zijn een aantal vergunningprocedures voorspoedig verlopen, zoals het bouwen van een appartementengebouw Kelsche Hofstede in Didam (met 52 appartementen) en het groot onderhoud, verbetering en verduurzaming van Vaneg woningen in de Bloemenbuurt te Didam. Ten opzichte van 2019 bedraagt het voordeel € 730.000. In 2020 was sprake van een sterke toename van de werkvoorraad. Door meer vergunningaanvragen en grote projecten, zoals de bouw van een distributiecentrum op Docks NLD in 's-Heerenberg en het bouwen van woningen in de laatste fases van Kerkwijk zijn de legesinkomsten beduidend hoger dan in het voorgaande jaar. 	730	V	307	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	67	V	10	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren etc. Het verschil ten opzichte van de begroting betreft een andere uren inzet dan geraamd als gevolg van Corona. Heeft geen effect voor het rekeningssaldo. 	-162	N	-133	N
Saldo van lasten en baten	-152	N	724	V

04. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-20.065	-233	-572	-1.633
Baten	22.460	423	336	2.994
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.395	190	-235	1.361
Gerealiseerd resultaat	2.395	190	-235	1.361

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
Bestaande beleid:				
Economische ontwikkeling				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van de jaarrekening 2019 bedraagt het voordeel € 94.000. Het voordeel betreft de bijdragen aan het Innovatiefonds in 2019. In 2020 is een bijdrage van € 50.000 teruggevorderd die in 2019 was verstrekt. 	94	V		
Grondexploitatie industrieterreinen				
<ul style="list-style-type: none"> Voor een toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid. In 2020 is een bedrag van ruim € 359.000 vrijgevallen uit de voorziening grondexploitatie A18 Bedrijvenpark. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. De winstnemingen zijn toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Op basis van de vastgestelde nota Reserves en voorzieningen 2018 is het bedrag boven de vastgestelde maximale omvang van de reserve grondexploitatie ad. € 5 miljoen vrijgevallen en toegevoegd aan de Algemene reserve. Dit betreft een bedrag van bijna € 1.1 mln. Tegenover de winstneming op de grondexploitatie DocksNLD staat een verplichting vennootschapsbelasting (€ 406.000), een toevoeging aan de reserve grondexploitatie van € 713.000 (verrekening bijdrage Amphion uit het verleden) en een nog te betalen bedrag aan de gemeente Doetinchem van € 505.000. 	-1.258	N	1.711	V
Toerisme en Recreatie				
<ul style="list-style-type: none"> Als gevolg van COVID 19 hebben diverse activiteiten die betrekking hebben op het gebied van R&T niet plaatsgevonden die wel begroot waren. Dit geeft in 2020 een voordeel van € 90.000 			90	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	28	V	7	N

Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	102	V	-198	N
Saldo van lasten en baten	-1.034	N	1.596	V

05. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-5.841	-3.410	-6.042	-5.914
Baten	901	634	613	776
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.940	-2.775	-5.428	-5.138
Gerealiseerd resultaat	-4.940	-2.775	-5.428	-5.138

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
Bestaand beleid:				
Speelvoorzieningen				
• Het saldo van lasten en baten wordt verrekend met de bestemmingsreserve speellocaties. In 2020 hebben we een bedrag van € 61.000 onttrokken aan deze reserve. Dit jaar zijn op zes locaties nieuwe speeltoestellen aangelegd voor een bedrag van € 78.000. Ten opzichte van 2019 bedraagt het nadeel € 105.000. Dit is enerzijds het gevolg van deze aanleg (€ 78.000) en anderzijds hebben we in 2019 een vergoeding ontvangen van € 43.000 ontvangen voor de aanleg van een ontmoetingsplein in Braamt.	-105	N	-61	N
Sportaccommodaties				
• Buitensportaccommodaties: Het voordeel ten opzichte van de begroting bedraagt € 102.000. In het kader van de aanpassing van diverse sportparken is een bedrag van € 511.000 beschikbaar gesteld dat wordt gedekt middels een onttrekking aan de Algemene Reserve. De werkelijke uitgaven bedragen € 440.000. Het restant van € 71.000 wordt in 2021 beschikbaar gesteld. Daarnaast waren de kapitaallasten lager dan geraamd (€ 16.000) en ook de onderhoudskosten waren € 15.000 lager dan geraamd. Per saldo een voordeel van € 102.000. • Binnensportaccommodaties: Voor 2020 is een hogere SPUK ontvangen aangaande de Binnensportaccommodaties dan begroot. Totaal voordeel binnensportaccommodaties € 72.000.			174	V
Sportbevordering				
• In 2020 is de sportnota maar voor een deel uitgevoerd in verband met de diverse coronabeperkingen. Derhalve zijn veel zaken niet doorggegaan en zijn de kosten achtergebleven. Positief financieel resultaat € 45.000. De vergoeding die wij ontvangen aangaande de combinatiefunctionaris wisselt. In 2020 hebben we € 5.000 meer opgehaald dan begroot. Daarnaast zijn de kosten voor de marktconsultatie en opzeggen van het contract met een aanbieder lager uitgevallen dan begroot. De inschatting die gemaakt is, is aan de hoge kant gebleken. Hieruit halen wordt een positief resultaat geboekt van € 14.000.			73	V
Gezondheidszorg				
• We hebben voor 2020 gelden ontvangen van het Rijk voor GIDS (Gezond In De Stad), Rijksvaccinatieprogramma en invoering van de Wet verplichte ggz. Door corona en door wisseling van medewerkers zijn veel zaken niet doorggegaan c.q. opgepakt. Het extra budget voor rijksvaccinatieprogramma zit sinds 2020 verdisconteert in de inwonersbijdrage van de GGD.			104	V
Diverse producten				
• Overig	-12	N		
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	-81	N		

Saldo van lasten en baten	-198	N	290	V
----------------------------------	-------------	----------	------------	----------

06. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-16.269	-18.331	-16.676	-16.032
Baten	1.580	1.812	2.188	1.914
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-14.690	-16.520	-14.488	-14.118
Gerealiseerd resultaat	-14.690	-16.520	-14.488	-14.118

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
Bestaand beleid:				
Jeugd - Overige zorg				
<ul style="list-style-type: none"> Dit betreft landelijk gecontracteerde jeugdzorg. Bij de bestuursrapportage 2020 heeft al een bijstelling plaatsgevonden van € 200.000 en bij de 2e marap een bijstelling met € 100.000. In totaal al een aframing van € 300.000. We zien minder gebruik van landelijke dure zorg. In totaal € 371.000 lager dan bij de begroting 2020 ingeschat. 			71	V
Jeugdbescherming / -reclassering				
<ul style="list-style-type: none"> Voor 2020 was er geen budget geraamd voor de Jeugdbeschermingstafel Achterhoek ad. € 20.000. Daarnaast zijn de kosten voor de instellingen Jeugdbescherming Gelderland, William Schrikker Groep (WSG) en Leger des Heils (LdH) hoger dan geraamd. Meerkosten circa € 105.000. Bij jeugdreclassering zien we voordelen van circa € 10.000. Ten opzichte van 2019 zijn in 2020 de kosten voor jeugdbescherming fors hoger geworden (€ 132.000). De kosten voor jeugdreclassering zijn t.o.v. 2019 lager (€ 82.000). 	-56	N	-95	N
Jeugdzorg - (L)VB				
<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van 2019 zien we, wegens Corona, minder gebruik van zorg met verblijf. Een deel van de minderkosten zien we terug bij de doorbetaling van niet-geleverde zorg. Bij de 2e marap 2020 is een bedrag van € 240.000 afgeraamd. Dit had € 140.000 moeten zijn. Dit veroorzaakt voor het grootste deel het nadeel ten opzichte van de begroting 2020 ad. € 119.000. 	191	V	-119	N
Jeugdzorg - GGZ				
<ul style="list-style-type: none"> Bij de bestuursrapportage 2020 is € 200.000 bijgeraamd voor hogere kosten voor de specialistische basiszorg GGZ. De bijraming bij de bestuursrapportage 2020 is niet voldoende gebleken. Deze valt nogmaals € 171.000 hoger uit. Ook ten opzichte van 2019 zijn de kosten voor GGZ hoger (€ 193.000). Daarentegen zien we bij de crisiszorg lagere kosten dan begroot (€ 46.000). Ten opzichte van 2019 zijn de kosten € 45.000 lager. 	-145	N	-126	N
Jeugdzorg - PGB verstrekkingen				
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is in totaal voor de Jeugd voor niet geleverde zorg een bedrag van € 229.000 uitbetaald. Bij de 2e marap 2020 zijn we uitgegaan van doorbetaling niet geleverde zorg voor een bedrag van € 300.000. Daarnaast is sinds enkele jaren de trend dat er minder PGB verstrekkingen binnen de Jeugdzorg zijn. Die trend heeft zich ook in 2020 doorgezet. Hiermee is ook de bezuiniging ruimschoots gehaald. Ten opzichte van 2020 een voordeel van € 37.000 en ten opzichte van 2019 € 63.000. 	-165	N	108	V
Kinderopvang				
<ul style="list-style-type: none"> Dit betreft hoofdzakelijk rijksbijdrage Coronakosten, namelijk compensatie van noodopvang van kinderen van ouders met een cruciaal beroep (ad. € 63.000). Het niet-besteelde deel zal worden toegevoegd aan de reserve corona. Daarnaast is via de Algemene Uitkering extra € 15.000 beschikbaar gekomen voor toezicht en handhaving kinderopvang en gastouderopvang. Dit bedrag is in 2020 niet benodigd geweest. De specifieke uitkering Onderwijs Achterstandenbeleid (OAB) is hoger voor het jaar 2019. 			129	V
Onderwijshuisvesting				

<ul style="list-style-type: none"> Ten opzichte van 2019 zijn de kosten voor de diverse technische installaties lager. Daarnaast is er meer terugontvangen aan gas, water, licht etc. Tot slot worden alle huisvestingslasten verrekend met de reserve onderwijshuisvesting. 	161	V		
Overig onderwijs				
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is er minder kosten uitgegeven aan het leerlingenvervoer. Dat komt omdat er is afgesproken dat gedurende de eerste lock-down de vervoerders voor 80% van de kosten zijn doorbetaald. Hierdoor is er ten opzichte van de begroting 2020 een voordeel van € 68.000. Daarnaast hebben we over 2019 in 2020 een subsidie van ruim € 27.000 terugontvangen. Door corona zijn de kosten voor schoolzwemmen en gymvergoeding lager ten opzichte van 2019. 	68	V	58	V
Specialistische jeugdzorg (I&O)				
<ul style="list-style-type: none"> De kosten voor specialistische ambulante Jeugdhulp is hoger dan vooraf geraamd. Bij de bestuursrapportage 2020 is € 295.000 al bijgeraamd. Dat is niet genoeg gebleken, want uiteindelijk zijn de kosten met € 106.000 overschreden. In totaal bedragen de meerkosten circa € 400.000. Ten opzichte van 2019 zijn deze kosten ook gestegen met ruim € 115.000. Daarentegen zien we bij jeugd dagbehandeling en verblijf dat deze kosten aan het dalen zijn. Ten opzichte van 2019 zijn deze kosten gedaald met ruim € 228.000. De kosten van verblijf zijn ook lager t.o.v. 2019 met circa € 85.000. Per saldo zijn de kosten ten opzichte van 2019 met € 197.000 afgenomen. 	197	V	-122	N
Evenementen en recreatie				
<ul style="list-style-type: none"> Vanuit het rijk hebben we compensatie ontvangen vanuit het Corona steunpakket: het betreft compensatie voor het in stand houden van de lokale en regionale culturele infrastructuur. Op het bedrag van circa € 200.000 is in 2020 nagenoeg geen beroep gedaan. Deze zal dan ook worden toegevoegd aan de reserve "Corona" en wordt in 2021 aangewend t.b.v. de "Tijdelijke subsidieregeling Coronasteun culturele organisaties". Er is nog steeds een budget beschikbaar voor de huisvesting wagenbouwers carnaval van circa € 94.000. Een aangenomen motie in de raad heeft de huisvestingsmogelijkheden breder getrokken. Vanwege het ontbreken van concrete aanvragen valt het bedrag van € 94.000 vrij. Bij de Bestuursrapportage 2021 zal er een bedrag van € 94.000 worden opgevoerd voor de aangenomen motie. Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel € 315.000. Ten opzichte van 2019 bedraagt het voordeel € 173.000. De betreft het ontvangen Corona steunpakket van € 200.000 minus de lagere ontvangsten van staangelden en dergelijke (per saldo € 27.000). 	173	V	315	V
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	-51	N	47	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren, etc. 	199	V	104	V
Saldo van lasten en baten				
	572	V	370	V

07. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-15.921	-15.300	-17.308	-16.876
Baten	514	317	1.050	1.218
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-15.408	-14.983	-16.258	-15.657
Gerealiseerd resultaat	-15.408	-14.983	-16.258	-15.657

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
Bestaand beleid:				
Veiligheid (GGZ 18+)				

<ul style="list-style-type: none"> Als gemeente zijn we sinds 1 januari 2020 verantwoordelijk voor uitvoering Wvvgz. Door regionale samenwerking is hiervoor een regionaal meldpunt gerealiseerd (ZonMW). De opstartfase is door subsidies kostenneutraal verlopen. Vanaf 1 december 2020 komen de kosten voor rekening van deelnemende gemeenten. Derhalve is € 30.000 budget niet gebruikt in 2020. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijke voor Ambulantisering GGZ. Door de corona-crisis is er beduidend minder gebruik gemaakt van deze regeling. Voordeel van € 40.000. Verwachting is dat deze zorg in 2021 ingehaald moet worden. Derhalve zal dit bedrag opgenomen worden in bestuursrapportage 2021. 				67	V
Openbare orde en Veiligheid					
<ul style="list-style-type: none"> De VNOG verkeert sinds 2018 in financiële problemen. U bent als raad hierover reeds eerder geïnformeerd via een raadsbrief. Hierdoor is de bijdrage van gemeente Montferland in 2020 ten opzichte van 2019 € 84.000 hoger geweest. Daarnaast is in 2020 de vergoeding weggevallen die we ontvingen voor de brandkranen in onze gemeente. Dit resulteert in een nadeel van € 24.000. Totaal nadeel 2020 ten opzichte van 2019 € 114.000. 	-114	N			
WMO - Beleid en toeleiding					
<ul style="list-style-type: none"> Er is voor 2020 en 2021 extra geld beschikbaar gesteld door de Rijksoverheid, voor 2020 € 18.000. Het projectplan "Brede regionale aanpak dak- en thuisloosheid" is pas eind 2020 definitief geworden waardoor budget van 2020 niet gebruikt wordt. Dit zal in 2021 wel het geval zijn. Daarnaast zijn door de coronacrisis de plannen aangaande het extra nieuw beleid "betere samenwerking tussen sociaal en medisch domein" gestagneerd en zijn er dus ook geen kosten gemaakt. Totaal € 29.000 voordeel. In 2020 is tevens een creditnota van de gemeente Oude IJsselstreek ontvangen, te veel betaalde bijdrage CLM. Totaal voordeel € 24.000. Overige voordelen ten opzichte van de begroting bedragen € 16.000. Verschil met de jaarrekening 2019 zit grotendeels in de afrekening (voordeel) van de regionale middelen 2015-2018 Beschermd wonen/maatschappelijke opvang. Totaal is hiervoor € 827.000 ontvangen. Het nadeel zit in het feit dat we in 2020 meer kosten hebben moeten maken aangaande de aanbesteding was en strijkservice (€ 87.000 meerkosten ten opzichte van 2019) en diverse andere kleinere nadelen. Totaal voordeel t.o.v. 2019 € 740.000. 	740	V		87	V
WMO - Voorziening mensen met een beperking					
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 heeft BVO Dran gezien de corona-maatregelen minder ritten verzorgd dan in 2019. Derhalve zien we daar een positief resultaat van ca. € 177.000. Als er gekeken wordt naar de rolstoelvoorziening alsmede de woonvoorziening zien we dat het gebruik van deze regeling van jaar tot jaar fluctueert. In 2020 is hier beduidend meer gebruik van gemaakt waardoor de kosten aanzienlijk hoger zijn dan in 2019. Totaal ca € 187.000 meerkosten. De onderhoudscontracten van de diverse stoelliften zijn in 2020 volledig in rekening gebracht. Dit maakt dat we ten opzichte van 2019 € 33.000 meer kosten hebben gehad. Dit alles maakt dat er in totaal voor "WMO voorzieningen mensen met een beperking" € 56.000 meer uitgegeven is in 2020 dan in 2019. 	-56	N			
WMO - nieuwe taken					
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is in totaal voor de Wmo voor niet geleverde zorg een bedrag van € 357.000 uitbetaald (afpraak vanuit het Rijk i.v.m. corona). Het nadeel ten opzichte van de jaarrekening 2019 wordt hiermee grotendeels verklaard. De overige nadelen op dit onderdeel bedragen € 90.000 ten opzichte van de jaarrekening 2019. Ten opzichte van de begroting bedraagt het voordeel € 103.000. Dit betreft grotendeels minder lasten voor niet geleverde zorg (€ 357.000) dan geraamd bij de tweede marap (€ 430.000). Daarnaast is sinds enkele jaren de trend dat er minder PGB verstrekkingen binnen de Wmo zijn. Die trend heeft zich ook in 2020 doorgezet. Hiermee is ook de bezuiniging ruimschoots gehaald. 	-447	N		103	V
WMO - Eigen bijdrage					
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 hebben we vanuit het Coronasteunpakket van het Rijk een compensatie ontvangen voor het tijdelijk niet innen van eigen bijdragen WMO tarief (abonnementstarief). Bij de 2e marap 2020 is ten onrechte een bedrag hiervoor afgeraamd. Daarom is er ten opzichte van de begroting een voordeel van € 169.000. Ten opzichte van de jaarrekening 2019 wordt het effect abonnementstarief duidelijk. Er is ruim € 75.000 minder aan inkomsten ontvangen. 	-75	N		169	V
WMO - hulp bij het huishouden (HbH)					
<ul style="list-style-type: none"> Het beroep op de regeling Zorg in Natura is in 2020 tov 2019 wederom toegenomen. Dit heeft alles te maken met de invoering van het abonnementstarief (naast de gevolgen van vergrijzing). Met de wachtlijst in gedachten zal de stijgende trend zich voortzetten. Hierdoor is er ten opzichte van 2019 een negatief resultaat behaald van € 370.000. Het positieve resultaat 2020 van € 137.000 is nagenoeg geheel toe te schrijven aan de coronamaatregelen. Hierdoor is er minder gebruik gemaakt van de regeling dan vooraf begroot was. 	-370	N		137	V
Vrijwilligerswerk					
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 hebben we ten opzichte van 2019 een positief financieel resultaat behaald van € 95.000. Bij de besluitvorming over het mantelzorgcompliment 2015 heeft het college besloten dat vanaf 2016 het beschikbare budget voor het mantelzorgcompliment met gelijke tred daalt als de daling van het Wmo-budget van de gemeente. Daarnaast is er bij de raadsvergadering van 18 april 2019 besloten het budget t.b.v. de mantelzorg te verlagen tot € 50.000. 	95	V			
Diverse producten					
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	-12	N		37	V

Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren, etc.	-11	N	0	V
Saldo van lasten en baten	-250	N	600	V

08. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-15.065	-16.189	-20.545	-17.440
Baten	7.293	7.374	12.524	10.100
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.771	-8.815	-8.020	-7.340
Gerealiseerd resultaat	-7.771	-8.815	-8.020	-7.340

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
<i>Bestaand beleid:</i>				
Inkomensregeling				
• I.v.m. de coronacrisis is er een Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO-regeling) in het leven geroepen om de ondernemers te ondersteunen tijdens deze crisis. Vanuit het Rijk is circa € 5 mln. ontvangen. De helft is in 2020 uitgekeerd ter ondersteuning van ondernemers. Circa € 2 mln. is op de balans "geparkeerd" voor toekenningen in 2021. Niet besteedde middelen zullen moeten worden terugbetaald aan het Rijk. Het restant van circa € 521.000 zijn uitvoeringskosten waarvoor de gemeente heeft kunnen inhuren of ter compensatie van loonkosten. De uitvoering van de TOZO regeling is bijna volledig met de aanwezige formatie uitgevoerd.	521	V	539	V
Participatiewet				
• Aan het re-integratiebudget ligt een uitvoeringsplan ten grondslag. In dit plan staat hoe de cliënten worden toegeleid naar werk. Door de coronacrisis is het uitvoeringsplan maar ten dele uitgevoerd. Dat betekent dat minder kosten aan re-integratie is besteed. Ten opzichte van de begroting 2020 heeft dit tot een voordeel geleid.			147	V
Diverse producten				
• Overige	14	V	-5	N
Diverse producten bedrijfsvoering				
• Doorbelasting uren etc.	-103	N		
Saldo van lasten en baten	432	V	681	V

40. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-3.071	-1.434	-2.500	-2.662
Baten	62.978	62.832	66.458	66.437
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	59.907	61.398	63.958	63.775
Gerealiseerd resultaat	59.907	61.398	63.958	63.775

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
<i>Bestaand beleid:</i>				
Gemeentefonds				
<ul style="list-style-type: none"> Het verschil ten opzichte van de begroting bedraagt € 303.000. Een bedrag van € 127.000 betreft het incidenteel compenseren van de opschalingskorting in verband met het Corona steunpakket. Dit bedrag is betrokken bij de toevoeging aan de reserve Corona en heeft derhalve geen gevolgen voor het rekeningsaldo. Het netto voordeel voor de jaarrekening bedraagt € 176.000. Dit bedrag heeft betrekking op afrekeningen van voorgaande jaren (2018: € 34.000 en 2019: € 65.000). Bijstellingen voor 2020 op basis van de decembercirculaire bedragen € 77.000 (maatstaven en uitkeringsfactor). Het voordeel ten opzichte van 2019 bedraagt circa € 3,7 miljoen. Dit heeft voor een groot deel betrekking op de Corona steunpakketten van ca. € 1,5 miljoen. Het restant bedrag van ca. € 2,2 miljoen betreft loon-en prijsbijstellingen, aanpassingen maatstaven en diverse taakmutaties. 	3.696	V	303	V
Deelnemingen/beleggingen/nutsbedrijven				
<ul style="list-style-type: none"> Het nadeel ten opzichte van 2019 bedraagt € 208.000. Dit komt met name door een lagere dividenduitkering van Alliander (€ 132.000 lager). Bovendien hebben Vitens en BNG in 2020 geen dividend uitgekeerd. Dit waren in 2019 nog bedragen van € 31.000 respectievelijk € 56.000. Overige posten leveren een voordeel op van € 10.000 ten opzichte van 2019. 	-208	N		
Kapitaallasten				
<ul style="list-style-type: none"> Het voordeel op de kapitaallasten ten opzichte van de begroting 2020 bedraagt € 253.000. Dit betreft een rentevoordeel van € 125.000 en een voordeel op doorbelaste afschrijvingen van € 128.000. Deze voordelen zijn verdeeld over alle programma's en worden derhalve hier niet vermeld. 				
Overige algemene dekkingsmiddelen				
<ul style="list-style-type: none"> Voormalig personeel: Bij dit onderdeel komen de lasten tot uitdrukking van voormalig personeel (bijstelling WW-verplichtingen, premieafdrachten e.d.) voor zover deze verplichtingen niet zijn geraamd in de voorziening "Verplichtingen personeel". Het saldo wordt betrokken bij het totaal aan loonkosten van de ambtelijke organisatie. Zie hiervoor de toelichting bij programma 50, bedrijfsvoering. Per ultimo 2020 wordt de voorziening aanvullend gevoed voor de geactualiseerde verplichtingen. Het nadeel op dit onderdeel wordt verrekend met de reserve Kwaliteitsimpuls gemeentelijke organisatie, derhalve voor de jaarrekening budgettair neutraal. Algemene baten lasten: in 2020 heeft er een nabetaling aan de belastingdienst plaatsgevonden. Dit betrof een naheffing van te weinig afgedragen Werkhervattingskas (WHK). Het verschil t.o.v. 2019 wordt hierdoor grotendeels verklaard. Daarnaast zijn de voorzieningen voor dubieuze debiteuren bijgesteld. Een verdere specificatie staat vermeld in de toelichting op de balans. 	83	V	-399	N
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> OZB: Hogere ontvangst t.o.v. 2019. De hogere opbrengst in 2020 wordt vooral veroorzaakt door het volume effect van circa € 400.000. Er zijn veel woningen en een paar grote bedrijfshallen gebouwd. Een klein deel wordt veroorzaakt door de tariefstijging (€ 31.000). De kosten voor advisering door derden (waarderingkamer en externe advisering over bezwaar- en beroepsschriften en -zaken) waren € 31.000 lager in 2020. Overig 	462	V		
	22	N	58	V
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren etc. 	-25	N		

Saldo van lasten en baten	3.868	V	-183	N
----------------------------------	--------------	----------	-------------	----------

50. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-10.473	-15.011	-11.216	-11.170
Baten	907	4.852	925	956
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-9.567	-10.159	-10.291	-10.213
Gerealiseerd resultaat	-9.567	-10.159	-10.291	-10.213

Verschillenanalyse

belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
Informatie en automatisering				
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 zagen we een verdere groei van de digitale informatiebehoefte en diensgevolge een toename van kosten voor ICT ten opzichte van 2019. Het nadeel ten opzichte van 2019 heeft diverse oorzaken. Er zijn diverse extra modules besteld voor bestaande softwaresystemen, deels omdat dit door wetgeving noodzakelijk was en deels om de werkprocessen verder te optimaliseren. Daarnaast zien we een grote stijging van het aantal digitale identificatiemiddelen, die medewerkers nodig hebben om bij derden digitale diensten af te nemen namens de gemeente. Daarnaast betekenen diverse migratietrajecten ook extra lasten. Tenslotte zien we in 2020 een flinke stijging door de gevolgen van COVID 19. Er is veel geïnvesteerd om het thuis werken te faciliteren. Het nadeel ten opzichte van de begroting van € 80.000 betreft kosten voor de nieuwe website (€ 51.000) en voor diverse applicaties (€ 29.000). 	-282	N	-80	N
Personeel en organisatie				
<ul style="list-style-type: none"> Loonkosten (incl. inhuur): Ten opzichte van de jaarrekening 2019 waren de uitgaven € 218.000 hoger. Diverse ontwikkelingen, nadelen en voordelen, liggen hieraan ten grondslag. Genoemd kunnen worden de CAO verhoging met ingang van 1 januari 2020 met 1%, 1 juli 2020 met 1% en 1 oktober 2020 met 1%. T.o.v. de begroting 2020 is er een voordeel van € 824.000 mede veroorzaakt door lage inhuur externen. Overigens wordt dit voordeel gedeeltelijk teniet gedaan door een nadeel wegens verplichtingen voor voormalig personeel (saldo van vrijval van verplichtingen versus nieuwe verplichtingen). Dit nadeel is opgenomen in programma 40. Bovenvermelde voor- en nadelen worden uiteindelijk verrekend met de reserve Kwaliteitsimpuls. Per saldo leidt dit tot een onttrekking van € 541.000 uit deze reserve. 	-218	N	824	V
Tractie/Wagenpark				
<ul style="list-style-type: none"> De hogere lasten ten opzichte van 2019 worden veroorzaakt door de lease van een groot aantal voertuigen. Hiertegenover staan lagere kapitaallasten. 	-117	N		
Beheer overige gebouwen en gronden				
<ul style="list-style-type: none"> Het voordeel ten opzichte van 2019 wordt veroorzaakt door een aanvullende storting in de voorziening groot onderhoud voor het oude gemeentehuis in Didam in verband met geconstateerd achterstallig onderhoud. 	77	V		
Diverse producten				
<ul style="list-style-type: none"> Overig 	63	V	-14	N
Diverse producten bedrijfsvoering				
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting uren etc. Ingaande 2017 vindt het grootste deel van de doorbelasting plaats op basis van voorcalculatie. Uitzonderingen daarop zijn de grondexploitatie en de investeringen. De cijfers ten opzichte van 2019 laten zich moeilijk vergelijken. Ten opzichte van de begroting 2020 hebben we 	-170	N	-653	N

voor een bedrag van € 621.000 minder toegerekend aan grondexploitaties en investeringen. Dit is met name veroorzaakt doordat de betreffende werkzaamheden zijn uitgevoerd middels externe inhuur en deze lasten zijn niet doorberekend naar de betreffende projecten.				
Saldo van lasten en baten	-647	N	77	V

60. Wat heeft het gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Werkelijk 2019	Begroting 2020	Begroting 2020 na wijziging	Werkelijk 2020
Lasten	-1.206	0	0	-406
Gerealiseerd resultaat	-1.206	0	0	-406

Verschillenanalyse

De belangrijkste verschillen (> € 50.000) ten opzichte van de jaarrekening 2019 en de begroting 2020 na wijziging worden hierna toegelicht.

	t.o.v. jaarrek. 2019	V/N	t.o.v. begroting 2020	V/N
Vennootschapsbelasting (Vpb)				
<ul style="list-style-type: none"> Betreft de verwachte aanslag Vpb op basis van de in deze jaarstukken opgenomen bijgestelde winstverwachting exploitatie DocksNLD. Deze bijgestelde winstneming, een verplichting op grond van het BBV, zal na aftrek van de verschuldigde Vpb worden doorbetaald aan de gemeente Doetinchem. De hier gepresenteerde verschillen hebben per saldo geen invloed op het resultaat. De winstneming op de grondexploitatie Docks bedraagt in 2020 € 1.624.000 en de te betalen VPB 25% (€ 406.000). In 2019 bedroeg de winstneming € 4.822.000 en een te betalen VPB van € 1.206.000. Dit verklaart het verschil ten opzichte van de jaarrekening 2019. 	799	V	-406	N
Saldo van baten en lasten	799	V	-406	N

3.6 Overzicht incidentele baten en lasten

Onderstaande tabel geeft een specificatie van de incidentele baten en lasten. Dit overzicht is voorgeschreven in de BBV en geeft inzicht in hoeverre ons begrotingsbeeld wordt beïnvloed door incidentele ontwikkelingen.

(Bedragen x €1.000)

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
1. Bestuur			
<i>Lasten</i>			
Wachtgeldverplichtingen	-122	-181	-128
Subsidie voor 75 jaar vrijheid	-50	-50	-50
2. Wonen			
<i>Baten</i>			
Verkoop gemeentewoningen (incl. vrijval voorziening groot onderhoud)			961
3. Beheer leefomgeving			
<i>Lasten</i>			
Toegankelijkheid openbare ruimte	-154	-154	-129
Bermenonderhoud	0	0	90
Openbaar groen	0	0	191
EVZ (Ecologische Verbindingszone) Montferland - Slangenburg - Veluwe	-30	-30	-44
Flora en fauna onderzoek (Nieuw Beleid)	-51	-51	0
Bijdrage aan de ODA (Omgevingsdienst Achterhoek)	-83	-83	-93
<i>Baten</i>			
Verkoop groenstroken	15	30	31
Leges omgevingswet	0	100	407
Leges ondergrondse infrastructuur	0	50	60

Programma	Primaire Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
5. Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl			
<i>Lasten</i>			
Onderzoek naar toekomst zwembad de Hoevert	-35	-35	-35
Gezondheidszorg	0	0	104
<i>Baten</i>			
Binnensportaccommodaties (SPUK bijdrage)			83
6. Jeugd, Onderwijs & Cultuur			
<i>Lasten</i>			
Onderzoek naar realisatie centrale huisvesting basisonderwijs 's-Heerenberg	-35	-35	-35
Budget voor gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	-250	-250	-210
7. Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid			
<i>Lasten</i>			
Bijdrage aan de VNOG	-224	-224	-224
<i>Baten</i>			
Eigen bijdrage WMO		-169	0
8. Werk en inkomen			
<i>Lasten</i>			
TOZO (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers)	0	0	206
Uitvoering Participatiewet			160
40. Algemene dekkingsmiddelen			
<i>Lasten</i>			
Extra middelen jeugdzorg	550	550	550
Algemene baten en lasten (naheffing loonbelasting)	0	0	-119
Coronalasten (excl. toevoeging aan de reserve Corona)	0	-1.812	-1.367
Kapitaallasten	0	0	253
<i>Baten</i>			
Algemene uitkering gemeentefonds (Corona steunpakketten) en provinciale bijdrage), inclusief TOZO.	0	1.812	1.812
50 . Overhead en ondersteuning			
<i>Lasten</i>			
Software nieuw financieel systeem	-40	-40	-40
Website en diverse applicaties	0	0	-80
Lagere toerekening aan investeringen en grondexploitatie			-621
Totaal	-509	-572	1.733

Onderstaand een toelichting op alle incidentele lasten en baten.

Programma 1 Bestuur

Wachtgeldverplichtingen: betreft aflopende wachtgeldverplichtingen voor voormalige collegeleden.
Subsidie voor 75 jaar vrijheid: In 2020 was eenmalig een bedrag van € 50.000 beschikbaar voor dit doel. Op rekeningsbasis is een deel opgenomen als nog te betalen.

Programma 2 Wonen

Verkoop gemeentewoningen: Eind 2020 is een zevental woningen verkocht. Rekening houdend met de vrijval van de voorziening groot onderhoud bedraagt de incidentele baat € 904.000.

Daarnaast levert de afwikkeling van het krediet Plan bouw woningen Wilhelminastraat per saldo een voordeel op van € 57.000.

Programma 3 Beheer leefomgeving

Toegankelijkheid openbare ruimte: In 2020 was een bedrag van € 154.000 beschikbaar. De werkelijke uitgaven waren € 25.000, omdat diverse werkzaamheden met eigen personeel zijn uitgevoerd.

Bermenonderhoud: Als gevolg van de aanhoudende droogte in 2020 zijn de lasten incidenteel € 90.000 lager.

Openbaar groen: Incidenteel een voordeel van € 191.000 aangezien veel werkzaamheden met de eigen dienst zijn uitgevoerd en lagere uitgaven voor bomenziektes.

EVZ : De éénmalige incidentele lasten voor de ecologische verbindingzone bedragen € 44.000.

Flora en faunaonderzoek: In 2020 was incidenteel een bedrag van € 51.000 beschikbaar. Het budget is in 2020 niet gebruikt en vrijgevallen in het resultaat.

Bijdrage aan de ODA: In 2020 was een bedrag van € 83.000 extra beschikbaar ten opzichte van de andere jaarschijven in verband met een taakstelling voor deze gemeenschappelijke regeling ingaande 2021. De werkelijke uitgaven bedroegen € 93.000.

Verkoop groenstroken: Een bezit kun je maar één keer verkopen, daarom valt deze post onder de incidentele baten.

Leges omgevingswet: De incidentele baten bedragen ruim € 400.000 op rekeningsbasis.

Leges ondergrondse infrastructuur: Tussentijds is deze baat al bijgesteld met € 50.000. Op rekeningsbasis een incidenteel voordeel van € 60.000 mede als gevolg van diverse werkzaamheden in het kader van het centrumplan Didam.

Programma 5 Gezondheid en bevordering gezonde leefstijl

Onderzoekskosten toekomst zwembad de Hoevert in Didam: In 2020 was incidenteel € 35.000 beschikbaar voor dit onderzoek.

Binnensportaccommodaties: De incidentele baat in het kader van de SPUK (Specifieke Uitkering Sport) bedroeg € 83.000 in 2020.

Gezondheidszorg: De rijksbijdragen voor GIDS (Gezond in de Stad), rijksvaccinatieprogramma en invoering van de Wet verplichte ggz zijn in 2020 niet uitgegeven. Dit betekent incidenteel een lagere last van € 104.000.

Programma 6 Jeugd, onderwijs en cultuur

Onderzoek naar realisatie centrale huisvesting basisonderwijs in 's-Heerenberg: Budget is bij de bestuursrapportage 2019 doorgeschoven naar 2020. Derhalve een incidentele last in 2020.

Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid: bij de bestuursrapportage 2019 is de gemeentelijke bijdrage voor 2019 doorgeschoven naar 2020. Dit betekent een incidentele last in 2020.

Programma 7 Maatschappelijke ondersteuning en veiligheid

Bijdrage aan de VNOG: In 2020 is een bedrag van € 224.000 extra beschikbaar ten opzichte van andere jaarschijven in verband met een taakstelling voor deze gemeenschappelijke regeling ingaande 2021. Derhalve een incidentele last in 2020.

Eigen bijdrage WMO: Bij de tweede marap is ten onrechte een bedrag van € 169.000 opgevoerd voor het tijdelijk niet innen van de eigen bijdrage WMO tarief (abonnementstarief). Hiervoor hebben we een coronacompensatie ontvangen.

Programma 8 Werk en inkomen

TOZO: Aangezien vele werkzaamheden met eigen personeel zijn uitgevoerd levert dit incidenteel een lagere last op van € 206.000.

Programma 40 Bedrijfsvoering

Extra middelen jeugdzorg: gemeenten ontvangen in de jaren 2019 tot en met 2021 via de algemene uitkering uit het gemeentefonds extra middelen voor de jeugdzorg. Dit betekent voor Montferland een bedrag van € 550.000 in 2020.

Algemene baten en lasten: Een naheffing loonbelasting levert een incidentele last op van € 119.000.

Corona: voor dit onderdeel verwijzen wij u naar de paragraaf Corona, waar de lasten en baten staan uitgesplitst per programma. Een bedrag van € 445.000 is toegevoegd aan de reserve corona.

Kapitaallasten: met name als gevolg van het vervallen of doorschuiven van investeringen zijn de afschrijvingslasten € 253.000 lager dan geraamd.

Programma 50 Overhead en ondersteuning

Software nieuw financieel systeem: In 2020 is éénmalig een bedrag van € 40.000 beschikbaar voor het onderhoud in verband met de overstap naar het nieuw financieel systeem. Daarnaast spelen op rekeningsbasis éénmalige kosten ten bedrage van € 80.000 (waaronder kosten voor de website van € 51.000).

Lagere toerekening aan investeringen en grondexploitatie: De incidenteel hogere toerekening aan de exploitatie bedraagt € 621.000. Enerzijds is de verhoging van de toerekening bij de bestuursrapportage achteraf niet correct geweest. Anderzijds spelen vacatures en ziekte een rol.

3.7 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
2. Wonen			
<i>Baten</i>			
• Onttrekking reserve grondexploitatie (advieskosten voorbereiding bouwgrondexploitatie)	15	42	42
• Onttrekking reserve grondexploitatie (rente ruilgronden voormalig Bergh)	8	8	8
3. Beheer Leefomgeving			
• Toevoeging reserve onderhoud riolering en rioolrenovaties	-43	0	0
5. Leefbaarheid veiligheid en cultuur			
<i>Baten</i>			
• Onttrekking reserve kapitaallasten nieuwbouw SCM (dekking kapitaallasten SCM)	127	127	127
6. Bevordering gezonde leefstijl			
<i>Lasten</i>			
• Toevoeging reserve kunstgrasvelden	-50	-50	-50
<i>Baten</i>			
• Onttrekking/toevoeging aan reserve onderwijshuisvesting (verschil tussen lasten en baten onderwijshuisvesting)	115	140	-241
Totaal (saldo toevoegingen en onttrekkingen)	172	267	-114

3.8 Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens is van toepassing op de gemeente Montferland. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 (Algemeen Bezoldigingsmaximum)

De navolgende bedragen zijn in de jaarrekening 2020 opgenomen ten behoeve van topfunctionarissen in dienstbetrekking.

Functiegegevens	T.M.J.M. Evers	M.J.J. Wagener	D. Berends	A.A. Meijer
	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris (Wvd)	Griffier	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 - 1/5	01/01 - 31/12	1/1-15/3	15/10 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee	nee	nee	nee
Dienstbetrekking	ja	ja	ja	ja

Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 36.650	€ 103.468	€ 20.173	€ 17.838
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.795	€ 19.287	€ 3.202	€ 3.177
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 43.445</i>	<i>€ 122.755</i>	<i>€ 23.376</i>	<i>€ 21.015</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 67.000	€ 201.000	€ 41.189	€ 42.836
-/- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	€ 43.445	€ 122.755	€ 23.376	€ 21.015
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2019				
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	22/10 - 31/12	01/01-31/12	
Deeltijdfactor 2019 in fte	1,0	1,0	1,0	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 110.596	€ 19.610	€ 81.550	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.535	€ 6.002	€ 14.147	
Totale bezoldiging 2019	€ 130.131	€ 25.612	€ 95.697	

De navolgende bedragen zijn in de jaarrekening 2020 opgenomen ten behoeve van topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

Gegevens 2020		
bedragen x € 1	E. Boers	
Functiegegevens	Raadgriffier a.i.	
Kalenderjaar	2020	2019
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01- 10/7	18/10 – 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	7	3
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	672 uur	310 uur
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 193	€ 187
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 161.600	€ 77.700
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 187.666	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	Ja, namelijk € 100	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 67.200	€ 31.000
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 98.200	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	€ 98.200	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

3.9 Specifieke uitkeringen Sisa

Specifieke uitkering Sisa

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021								
FIN	B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3)	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Gemeenten	Aard controle R Indicator: B1/01	Aard controle R Indicator: B1/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/03	Aard controle R Indicator: B1/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B1/05
			0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
OC W	D8	Onderwijsachterstande nbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	
			€ 278.756	€ 17.752	€ 7.909	€ 381.843		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstande nbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstande nbeleid		

			Bedrag		Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: D8/08</i>	
		1					
Ien W	E2 0	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)	
		Provincies en Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: E20/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E20/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04</i>	
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08</i>	
		1					
EZK	F9	Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Toelichting

			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F9/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: F9/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F9/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F9/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F9/05</i>		
			1 Warmtetransitie (Transitievise Warmte, wijkuitvoeringsplannen)	€ 0	€ 0	Nee			
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: F9/05</i>						
			Nee						
EZK	F1	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde)	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingsjaar SiSa 2021. Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie.	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal.	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting Als bij 03 en 04 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht	
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	

			Indicator: F11/01	Indicator: F11/02	Indicator: F11/03	Indicator: F11/04	Indicator: F11/05	Indicator: F11/06	
			€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	Nee	Nee	Project eind 2020 opgestart. Loopt tm 2023.	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			<i>Aard controle R</i> Indicator: G2/01	<i>Aard controle R</i> Indicator: G2/02	<i>Aard controle R</i> Indicator: G2/03	<i>Aard controle R</i> Indicator: G2/04	<i>Aard controle R</i> Indicator: G2/05	<i>Aard controle R</i> Indicator: G2/06	
			€ 4.664.065	€ 104.383	€ 265.596	€ 2.160	€ 33.089	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	

			<i>Indicator: G2/07</i>	<i>Indicator: G2/08</i>	<i>Indicator: G2/09</i>	<i>Indicator: G2/10</i>	<i>Indicator: G2/11</i>	<i>Indicator: G2/12</i>						
			€ 98.293	€ 10.870	€ 0	€ 518.924	€ 7.725	Ja						
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeen- tedeel 2020	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking		Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskoste n artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob)						
									<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>
									€ 0	€ 0	€ 50.372	€ 0	€ 0	€ 0
									Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/07</i>													
	Ja													

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/01</i>	Besteding (jaar T) levensonderhoud <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/02</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/03</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/04</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/05</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/06</i>
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 1.871.755	€ 147.085	€ 28.702	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 305.177	€ 14.557	€ 17.695	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 266.778	€ 22.779	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/10</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/11</i>
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	503	33	€ 8.604	Ja
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	107	9		Ja
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	100	4		Ja
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/15</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: G4/16</i>
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)				
VW S	H4	Regeling specifieke uitkering stimulerings sport		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld		
		Gemeenten					

	<i>Aard controle R. Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
	€ 201.846	-€ 1.005.258				
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08</i>
	Projectnaam/nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting
1	1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw (kunstgras SPUK 2019 en toelichting 2020)	€ 71.255	€ 71.255			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
2	1.2 - Onroerende zaken - Renovatie (Balans SPUK 2019)	€ 123.132	€ 123.132			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
3	1.2 - Onroerende zaken - Renovatie (Muizenberg SPUK 2019)	€ 18.469	€ 18.469			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
4	1.2 - Onroerende zaken - Renovatie (velden SPUK 2019)	€ 0	€ 0			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
5	1.2 - Onroerende zaken - Renovatie (voorz. Kilder)	€ 113.235	€ 113.235			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)

6	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (Muizenberg)	€ 93.566	€ 93.566			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
7	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (Raland)	€ 84.215	€ 84.215			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
8	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (Kilder)	€ 9.857	€ 9.857			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
9	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (Azewijn)	€ 4.566	€ 4.566			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
10	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (buitensportacc)	€ 245.517	€ 245.517			Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
11	2.1 - Roerende zaken - Aankoop (beregeningsinst. Voetbal SPUK 2019)	€ 161.137		€ 161.137		Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
12	2.1 - Roerende zaken - Aankoop (robotmaaiers voetbal)	€ 130.348		€ 130.348		Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
13	2.2 - Roerende zaken - Dienstverlening door derden (combinatiefunct)	€ 151.807			€ 151.807	Betreft bruto verantwoorde bedragen (incl. BTW)
14	2.2 - Roerende zaken - Dienstverlening door derden (binnensport alg)	€ 0			€ 0	

	Kopie projectnaam/nummer	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)
	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/09</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/10</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/11</i>
1	1.1 - Onroerende zaken - Nieuwbouw (kunstgras SPUK 2019 en toelichting 2020)	€ 71.255	35%
2	1.2 - Onroerende zaken - Renovatie (Balans SPUK 2019)	€ 123.132	61%
3	1.2 - Onroerende zaken - Renovatie (Muizenberg SPUK 2019)	€ 18.469	9%
4	1.2 - Onroerende zaken - Renovatie (velden SPUK 2019)		0%
5	1.2 - Onroerende zaken - Renovatie (voorz. Kilder)	€ 113.235	56%
6	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (Muizenberg)	€ 93.566	46%
7	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (Raland)	€ 84.215	42%
8	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (Kilder)	€ 9.857	5%

			9	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (Azewijn)	€ 4.566	2%		
			10	1.3 - Onroerende zaken - Onderhoud (buitensportacc)	€ 245.517	122%		
			11	2.1 - Roerende zaken - Aankoop (beregeningsinst. Voetbal SPUK 2019)	€ 161.137	80%		
			12	2.1 - Roerende zaken - Aankoop (robotmaaiers voetbal)	€ 130.348	65%		
			13	2.2 - Roerende zaken - Dienstverlening door derden (combinatiefunct)	€ 151.807	75%		
			14	2.2 - Roerende zaken - Dienstverlening door derden (binnensport alg)		0%		
VW S	H8	Regeling Sportakkoord		Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
				Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	
				<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
				<i>Indicator: H8/01</i>	<i>Indicator: H8/02</i>	<i>Indicator: H8/03</i>	<i>Indicator: H8/04</i>	<i>Indicator: H8/05</i>
				€ 0	€ 35.000	€ 0	€ 35.000	Nee

3.10 Taakvelden

Overzicht van baten en lasten per taakveld

(Bedragen x € 1.000)

Hoofdtak	Taakveld naam	Baten	Lasten	Saldo
0 Bestuur en ondersteuning				
	Algemene uitkeringen en ov. Uitk. Gem. fonds	56.847	0	56.847
	Beheer overige gebouwen en gronden	48	-144	-96
	Belastingen overig	338	-83	255
	Bestuur	8	-2.547	-2.539
	Burgerzaken	467	-1.203	-737
	Mutaties reserves	10.898	-10.989	-91
	Overhead	935	-11.721	-10.786
	Overige baten en lasten	6	-551	-545
	OZB niet-woningen	2.243	-149	2.094
	OZB woningen	4.873	-259	4.614
	Treasury	2.131	-1.620	510
	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	-406	-406
Totaal Bestuur en ondersteuning		78.793	-29.673	49.120
1 Veiligheid	Crisisbeheersing en brandweer	0	-2.061	-2.061
	Openbare orde en veiligheid	6	-606	-600
Totaal Veiligheid		6	-2.667	-2.661
2 Vervoer	Openbaar vervoer	0	0	0
	Verkeer en vervoer	226	-3.554	-3.329
Totaal Vervoer		226	-3.554	-3.329
3 Economie	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	29	-20	9
	Economische ontwikkeling	12	-196	-184
	Economische promotie	351	-328	23
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.614	-1.101	1.513
Totaal Economie		3.006	-1.645	1.361
4 Onderwijs	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	541	-1.598	-1.057
	Onderwijshuisvesting	810	-2.129	-1.319
Totaal Onderwijs		1.350	-3.727	-2.376
5 Sport, cultuur en recreatie	Cultureel erfgoed	28	-157	-129
	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	15	-482	-467
	Media	107	-821	-714
	Musea	0	-165	-165
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	189	-2.224	-2.035
	Sportaccommodaties	721	-3.209	-2.488
	Sportbeleid en activering	55	-729	-674
Totaal Sport, cultuur en recreatie		1.115	-7.788	-6.673
6 Sociaal domein	Arbeidsparticipatie	23	-890	-867
	Begeleide participatie	0	-5.278	-5.278
	Geëscaleerde zorg 18-	0	-909	-909
	Geëscaleerde zorg 18+	0	-3	-3
	Inkomensregelingen	10.078	-11.124	-1.046
	Maatwerkdienstverlening 18-	15	-8.021	-8.007
	Maatwerkdienstverlening 18+	312	-8.423	-8.111
	Maatwerkvoorziening (WMO)	71	-1.710	-1.639
	Samenkracht en burgerparticipatie	435	-3.278	-2.843
	Wijkteams	827	-3.259	-2.432
Totaal Sociaal domein		11.760	-42.896	-31.136
7 Volksgezondheid en milieu	Afval	3.595	-2.962	633

	Begraafplaatsen en crematoria	145	-163	-18
	Milieubeheer	69	-1.247	-1.177
	Riolering	4.278	-3.753	524
	Volksgezondheid	0	-1.745	-1.745
Totaal Volksgezondheid en milieu		8.088	-9.870	-1.783
8 Volkshuisv, RO en sted. vernieuwing	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.161	-5.928	233
	Ruimtelijke ordening	152	-908	-756
	Wonen en bouwen	2.565	-1.631	934
Totaal Volkshuisv, RO en sted. vernieuwing		8.879	-8.467	412
Totaal		113.223	-110.287	2.935

4. Overige bijlagen

4.1 Controleverklaring

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is separaat bijgevoegd.

4.2 Krediet- en projectoverzicht per 31-12-2020

					Krediet wordt afgesloten
					Realisatie verloopt volgens plan
					Overschrijding budget en/of planning
Omschrijving	L/B	Begroting	Werkelijk	Restant	Toelichting
Plan bouw woningen Wilhelminastraat	L	81	72	9	Betreft woningbouwlocatie. Gronden verkocht en krediet is afgesloten.
Plan bouw woningen Wilhelminastraat	B	-115	-129	13	
Infra-structurele voorzieningen Nieuw-Dijk	L	50	40	10	Afgerond. De inkomsten zijn in het verleden ten gunste van de grondexploitatie geboekt.
Infra-structurele voorzieningen Nieuw-Dijk	B	-50	-0	-50	
Aankoop grond Drostlaan 2020	L	49	0	49	Afwikkeling in 2021.
Blijverslening SVn 2018	L	90	0	90	Verordering gekoppeld, krediet blijft beschikbaar.
Aanschaf computerapparatuur raad/college 2018	L	25	15	10	Er komt een nieuw krediet in 2022
Vervanging I-phones 2017	L	145	121	24	Krediet kan worden afgesloten.
Backup-server 2020	L	45	0	45	Aanbesteding en installatie is voltooid
Vervanging I-Phones 2020	L	145	8	137	Aanbesteding is gedaan. Eerste 260 toestellen zijn binnen
Vervanging I-pads 2020	L	48	0	48	Aanbesteding is gedaan. Eerste 35 toestellen zijn binnen
Uitbreiding servercapaciteit 2020	L	22	0	22	In verband met Corona, uitbreiding thuiswerkomgeving. Factuur wordt begin 2021 betaald.
Uitbreiding opslagcapaciteit data 2020	L	32	30	2	Afgerond
Programmatuur midoffice (Civ BRS)	L	100	111	-11	De implementatie, installatie, begeleiding is in 2020 afgerond. Tijdens de installatie zijn onvoorziene werkzaamheden opgetreden waardoor het krediet is overschreden.
Programmatuur Financiën	L	220	160	60	Lopend project dat in 2021 wordt afgerond.
Programmatuur Omgevingsvergunning	L	90	2	88	Invoering omgevingswet staat gepland voor 2022, afronding krediet in 2021. Project loopt.
Programmatuur X-Works Soc. Zaken 2020	L	57	39	18	Lopend project dat in 2021 wordt afgerond.
Programmatuur Ruimtelijke plannen	L	25	10	15	Lopend project dat in 2021 wordt afgerond.
Reconstructie Drieheuvelenweg	L	1.076	243	833	Afwaardering Drieheuvelenweg is in uitvoering (2021). De overige maatregelen uit het VCP 's-Heerenberg worden nu voorbereid (participatieproces) en in 2022 en 2023 uitgevoerd

Verruiming overstortriool Stokkum	L	223	213	10	Afgerond.
Rioolvervanging Meursweg	L	166	32	134	De werkzaamheden worden dit jaar uitgevoerd in combinatie met een sanering van de wegfundering en de vervanging van het verouderde asfalt door een klinkerverharding
Rioolvervanging de Bongerd	L	16	0	16	Wordt opgenomen in het nieuwe GRP 2022 - 2026, dat dit jaar wordt opgesteld. Krediet kan nu vervallen.
Reconstructie Sint Jansgildestraat Beek	L	1.466	126	1.340	De uitvoering is inmiddels gestart met de aanleg van een proefvak. Na evaluatie en zo nodig aanpassing van het ontwerp, volgt de verdere uitvoering in 2021 en 2022 en die van het plein in 2022 en 2023
Ontsluiting landbouwverkeer 2019	L	900	0	900	Krediet is vervallen.
Verkeersmaatregelen Zuidermarkweg 2019	L	60	13	47	Uitvoering in tweede helft 2021
Wateroverlast 2020	L	50	0	50	Krediet was niet benodigd in 2020.
Aanleg blauwe ader Dr. Van Heeklaan 2019	L	200	245	-45	Er resteren nog enkele kleinere aanpassingen van de riolering. Toelichting overschrijding. Overschrijding wordt gecompenseerd door voordeel op krediet parkeervoorzieningen sportpark De Boshhoek.
Rioolvervanging Prins Bernhardstr. 2019	L	116	0	116	Het project wordt in 2021 voorbereid en in 2022 uitgevoerd icm met de werkzaamheden in het Centrumplan Didam
Rioolverv. Korte Spruit/Julianastr. 2019	L	141	0	141	Het project wordt in 2021 voorbereid en in 2022 uitgevoerd icm met de werkzaamheden in het Centrumplan Didam
Renovatie drukriolering 2019	L	275	245	29	In uitvoering. Betreft meerjarige renovatie en vervanging van pompunits drukriolering
Renovatie drukriolering 2020	L	275	274	1	Wordt opgenomen in het nieuwe GRP 2022 - 2026, dat dit jaar wordt opgesteld
Vervanging pompunits drukriolering 2019	L	20	4	16	In uitvoering. Betreft meerjarige renovatie en vervanging van pompunits drukriolering
Vervanging pompunits drukriolering 2020	L	20	20	0	Afgerond.
Vervanging rioolgemalen 2020	L	31	0	31	In uitvoering. Afwikkeling in 2021.
Maatregelen BRP-rwa-Didam Domela Nieuwenhuisstraat 2020	L	25	0	25	Wordt opgenomen in het nieuwe GRP 2022 - 2026, dat dit jaar wordt opgesteld. Kan vervallen.
Blauwe Ader Nieuwstraat en Oude Doetinchemseweg 2020	L	35	0	35	
Rioolvervanging Oude Doetinchemseweg 's-Heerenberg 2020	L	81	0	81	
Relining Muntwal 's-Heerenberg 2020	L	48	0	48	
Rioolvervanging Koeleplekstraat Didam 2020	L	37	0	37	
Vervanging straatmateriaal 2018	L	530	304	225	Doorlopende uitvoering waarbij verouderd straatmateriaal en asfalt worden vervangen door een nieuwe klinkerverharding.
Vervanging straatmateriaal 2019	L	530	0	530	Doorlopende uitvoering waarbij verouderd straatmateriaal en asfalt worden vervangen dor een nieuwe klinkerverharding. Afronding in 2022.
Vervangingen straatmateriaal 2020	L	530	5	525	Doorlopende uitvoering waarbij verouderd straatmateriaal en asfalt worden vervangen dor een nieuwe klinkerverharding.
Parkeervoorz. sportpark De Boshhoek 2019	L	148	94	53	Project is afgerond en het parkeerterrein en de waterberging daaronder, functioneren prima
Verv. toplaag veld 1 De Boshhoek 2019	L	309	305	3	Project is afgerond en het veld is bespeelbaar
Kunstgras De Boshhoek onderlaag 2019	L	235	231	4	
Kunstgras De Boshhoek toplaag 2019	L	244	240	4	
Kunstgras VV Montferland toplaag 2019	L	168	164	4	
Kunstgras VV Montferland onderlaag 2019	L	167	164	3	
Bloemenbuurt Didam 2019	B	0	140	0	Inmiddels hebben we van de provincie een beschikking ontvangen voor een subsidie van € 525.000 ter dekking van het exploitatietekort. Het eerste voorschot hebben we in 2020 ontvangen.

Bloemenbuurt Didam 2019	L	606	248	358	In totaal is een bedrag van € 2,1 miljoen gevoteerd. Dit wordt gefaseerd beschikbaar gesteld. Lopend project.
Beregeningsinstallaties 2019	L	165	161	4	Krediet is afgerond.
Robotmaaiers (referbished) 2019	L	133	130	3	Krediet is afgerond.
Goede inrichting centrum van kernen 2019	L	0	200	-200	Krediet van € 1.200.000,= is bestemd voor de herinrichting van de kernen van Braamt, Azewijn en Beek. De kernen van Braamt en van Azewijn maken onderdeel uit van de de dorpsvisies en uitvoering daarvan volgt in 2021 e.v. . De kern van Beek wordt medio 2022 en 2023 heringericht, nadat de Sint Jansgildestraat klaar is.
Vervanging houten brug Elsepasweg 's-Heerenberg 2020	L	25	0	25	Mogelijk nog doorgezet naar 2022 afhankelijk van de staat van het kunstwerk
Stabiliseren bovenlaag onverharde wegen 2020	L	1.250	2	1.248	Waarschijnlijk start tweede helft 2021 de uitvoering en loopt door tot in 2022
Tandemasser 2 ton + loofrek 2020	L	40	0	40	Financiële afwikkeling in 2021
Schaftwagens Wedeo	L	88	17	71	Financiële afwikkeling in 2021
Regionaal energiefonds 2019	L	200	0	200	Lopend project.
Duurzaamheidsleningen 2019	L	1.000	300	700	Voorgesteld wordt € 500.000 af te ramen ivm revolverend fonds. Doordat het fonds revolverend is kunnen aflossingen weer opnieuw worden ingezet. Hierdoor hoeven we als gemeente minder te storten.
Stimuleringslening asbestverw. 2018	L	1.000	200	800	Voorgesteld wordt € 500.000 af te ramen ivm vervallen asbestdakenverbod. Hierdoor zal minder gebruik van deze regeling worden gemaakt.
Verduurzaming sportzaal 't Raland 2019	L	100	113	13	Afrondende werkzaamheden vinden begin 2020 plaats. Hogere uitgaven van ca. € 15.000 dan geraamd omdat we meer panelen leggen. Dit leidt uiteindelijk tot lagere energielasten.
Huisvesting Politieke avond Montferland 2019	L	48	40	8	Afgerond.
Huisvesting brandweer Didam 2020	L	2.000	31	1.969	Oplevering april 2022, lopend project.
Vervanging AED's 2020	L	20	6	14	Afronding krediet in tweede helft 2021.

Projectoverzicht jaarrekening 31-12-2020

					Project wordt afgesloten
					Realisatie verloopt volgens plan
					Overschrijding budget en/of planning
Omschrijving	L/B	Begroting	Realisatie	Restant	Toelichting
Centrumplan Didam	L	10.589	2.842	7.747	Lopend project. Hierover wordt u periodiek geïnformeerd.
Centrumplan Didam	B	0	0	0	
Braamt: Inrichting openbare ruimte en Energiepark	L	1.710	21	1.689	Lopend project. Betreft herinrichting plein en inrichting trapveldje, aanleg zonnepark Braamt.
Braamt: Provinciale bijdrage	B	-500	-400	100	Een bedrag van € 100.000 provinciale bijdrage moet nog worden ontvangen.

4.3 Monitor coalitieakkoord en extra nieuw beleid

Coalitieprogramma

Coalitieprogramma 2018 - 2022	Toelichting / stand van zaken
Programma 1	
<ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijke vernieuwing 	Bestuurlijke vernieuwing staat nog steeds hoog op de agenda. Hier zijn zeker stappen gezet. Te denken valt aan o.a. trainingen Waarderend Onderzoeken, de startdocumenten, maar ook aan het Participatiekader waar in 2020 al belangrijke stappen zijn gezet.
Programma 2	
<ul style="list-style-type: none"> Centrumplan Didam (kapitaallasten) 	<p>Dit betreft een omvangrijk en uitdagend civieltechnisch project dat uit meerdere deelgebieden bestaat, waarvan de uitvoering is verdeeld over diverse jaren. Uitwerking van plannen en uitvoering van de werkzaamheden ligt, ondanks Corona, op schema. De deelprojecten Pittelderstraat, Oranje-erf, het plein voor de Mariakerk en de Spoorstraat zijn inmiddels uitgevoerd. De voorbereidingen voor herinrichting van het Lieve Vrouweplein zijn afgerond. Realisatie van dit deelgebied start in februari 2021. Voorbereiding engineering deelgebied Wilhelminastraat is gestart.</p> <p>Uitwerking en uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats in nauw overleg met bewoners, bedrijven, verenigingen en overige belanghebbenden. Wegens Corona gebeurt dit niet via informatiebijeenkomsten, maar veelal via digitaal en persoonlijk overleg, informatiebrieven, informatiefolders, online-informatie via de website, alsmede een omgevingsmanager die continu bereikbaar is.</p> <p>In 2019 is voor het gezamenlijke project, inclusief opgave Blauwe ader / riolering, door de raad een krediet gevoteerd. Uitvoering van het project vindt plaats binnen het beschikbaar gestelde budget.</p>
Programma 3	
<ul style="list-style-type: none"> Gemeente energieneutraal: Realistische opgave energietransitie: betrekken inwoners bij planvorming 	<p>Ook in 2021 zal uitvoering worden gegeven aan de Uitvoeringsagenda Montferland Energieneutraal, die eind 2018 is vastgesteld.</p> <p>Het ruimtelijke kader voor opwekking duurzame energie is in 2020 vastgesteld. Dan zal 2021 het eerste volledige jaar worden waarin initiatieven kunnen worden ingediend en getoetst aan het ruimtelijke kader, dat na een uitgebreid participatietraject tot stand is gekomen.</p> <p>Om beleid t.b.v. warmtetransitie (van het gas af) te kunnen ontwikkelen (in meerdere fasen) en de realisatie van de uitvoeringsagenda energieneutraal 2018-2022 niet onnodig te vertragen is extra personele capaciteit nodig. Deze wordt voorlopig ingeschat op 0,7 fte.</p> <p>Hiervoor zullen aanvullende rijksmiddelen worden ingezet.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Stimuleren duurzame kansen: duurzaamheidslening/ stimuleren lokale en particuliere initiatieven (rentelasten) 	<p>De duurzaamheidslening is vanaf de start in 2016 zeer succesvol en wordt voorlopig voortgezet. In 2020 zijn 85 duurzaamheidsleningen verstrekt.</p> <p>Lokale en particuliere initiatieven worden (indien mogelijk) ondersteund binnen de vastgestelde beleidsmatige en financiële kaders (Uitvoeringsagenda Energieneutraal en begroting).</p>
Verkeersknelpunten voor heel Montferland in beeld brengen en daar waar nodig verbeteringen aanbrengen:	
<ul style="list-style-type: none"> opstellen nieuw IVVP 	Het IVVP wordt 2021 de raad te vaststelling aangeboden. De startnotitie IVVP is in april 2019 door de raad vastgesteld. In die startnotitie worden de onderwerpen die de inhoud van het IVVP gaan vormen toegelicht. In 2020 zijn de onderwerpen uitgewerkt waarna begin 2021 het IVVP door de raad kan worden vastgesteld. Het eerder in de begroting vastgestelde jaarlijkse bedrag voor de uitvoering van de maatregelen uit het IVVP bedroeg € 250.000,-. Medio 2020 is dit bedrag, als bezuinigingsmaatregel, in de begroting 2021 teruggebracht tot € 100.000,-. Het uitvoeringsplan wordt daarop aangepast.
<ul style="list-style-type: none"> Goede ruimtelijke inrichting centra van kernen (kapitaallasten) 	Aan de planvorming voor de herinrichting van kern Beek is in 2020 verder gewerkt. De planvorming voor de kernen van Azewijn en Braamt hangt samen met de Dorpsvisies en zijn in 2020 afgerond. Vooralsnog is het beschikbaar gestelde krediet voldoende.
Goed onderhouden berm en wegranden: <ul style="list-style-type: none"> extra onderhoud bepaalde (fiets)routen gedurende vijf jaar aangepast onderhoud berm t.b.v. biodiversiteit 	<p>Uitvoering vond plaats in het maaiseizoen in de maanden april t/m november. Het onderhoud aan de wegranden is integraal meegenomen in het reguliere wegenonderhoud.</p> <p>In 2020 hebben wij een deel van de berm op een andere manier onderhouden, zodat de biodiversiteit vergroot wordt. Het gewijzigde beleid ten aanzien van bermonderhoud wordt onderdeel van het nog op te stellen bermbeheerplan in 2021. Zodra het beleid is geformuleerd, kan worden aangegeven of dat past binnen de reguliere budgetten of dat een verhoging daarvan nodig is. In 2020 is het maaien van de berm uitgevoerd binnen het daarvoor begrootte budget.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Goed onderhoud onverharde buitenwegen 	Uitvoering van het aanbrengen van de halfverharding vindt gefaseerd over meerdere jaren plaats. Regulier onderhoud jaarlijks. Het beleids- en uitvoeringsplan is in 2019 vastgesteld. In 2020 is de Braamweg in Braamt voorzien van een halfverharding. Daarnaast is het reguliere onderhoud aan de onverharde wegen uitgevoerd in het voor- en najaar. De beschikbare kredieten zijn vooralsnog voldoende.
Reactivering van het Groen Structuurplan:	
<ul style="list-style-type: none"> opstellen nieuw groen structuur plan 	Het groenbeleidsplan wordt in 2021 aan de raad ter vaststelling aangeboden. In 2019 is een startnotitie opgesteld waarin de onderwerpen en uitgangspunten staan vermeld die in het groenstructuurplan worden behandeld. Deze startnotitie is in januari 2020 vastgesteld. Verdere uitwerking van de onderwerpen vond plaats in 2020. Na vaststelling van het groenbeleidsplan in 2021 zal blijken of uitvoering daarvan past binnen de reguliere budgetten of dat verhoging daarvan nodig is.
<ul style="list-style-type: none"> Formatie handhaving 	Vacature BOA wordt in 2021 open gesteld. In 2020 is het nieuwe gemeentebrede integrale handhavingbeleid vastgesteld. In 2020 is ook besloten dat de personele capaciteit van de

	BOA's per 2021 wordt uitgebreid met 1,12 fte. Vacature (jeugd)BOA wordt in 2021 open gesteld. Voor structurele personele uitbreiding BOA's is budget opgenomen in de meerjarenbegroting 2021.
Programma 4	
<ul style="list-style-type: none"> In samenwerking met branche kiezen voor een gedegen toeristisch beleid: 	Het nieuwe R&T-beleid is afgerond en door de raad in december 2020 vastgesteld. Het Toeristisch Platform Montferland (TPM) heeft diverse adviezen aangeleverd, die zijn verwerkt in het beleidsstuk. In de kadernota zijn vanaf 2021 aanvullende budgetten gevraagd voor uitvoering van nieuw beleid in 2021 en n.a.v. het coronavirus. Deze extra budgetten zijn ook toegekend. Omdat het beleid pas eind 2020 gereed was, is er nog geld uit gegeven aan de uitvoering van het nieuwe beleid. Diverse budgetten zijn daarom, volgens collegebesluit, overgeheveld naar 2021.
<ul style="list-style-type: none"> Oog houden voor lokale tradities en cultuur: 75 jaar vrijheid in 2020 	In het nieuwe evenementenbeleid zullen de lokale tradities en cultuur een plek innemen. M.b.t. 75 jaar bevrijding: in 2020 is een aantal activiteiten afgelast en verplaatst i.v.m. het coronavirus.
Programma 5	
<ul style="list-style-type: none"> Stimuleren van samenwerking tussen sport- en cultuurvoorzieningen, de gemeente ondersteunt deze processen: 	Open Club ontwikkeling blijft aankomende jaren op de agenda staan. Na afronding in een eerste kern (Didam) volgen er nu meer en zullen er meer volgen. Samenwerking door sport- en cultuurvoorzieningen is in 2020 meer verbreed door enkele ontwikkelingen: <ul style="list-style-type: none"> - Open Club: de sportvereniging opent de poort voor andere verenigingen, andere activiteiten en andere doelgroepen. Mede met steun van de gemeente komt dit op gang in Didam (Stichting Open Club de Nevelhorst) en zijn de eerste stappen gezet in 's-Heerenberg (De Boshoeck) en in Beek (rondom Sportpark 't Peeske); - Lokaal Sportakkoord: Een brede selectie van partijen (sport, cultuur, welzijn, onderwijs, zorg) onderzoekt samenwerkingsmogelijkheden bij het opzetten van sportprojecten, om meer mensen te laten bewegen. M.b.t. de directie relatie tussen sport en cultuur wordt een communicatieprogramma opgezet om het brede lokale aanbod in Montferland beter te ontsluiten en voor het voetlicht te brengen Is uitgevoerd binnen begroting 2020.
<ul style="list-style-type: none"> Duurzame instandhouding van voorzieningen: kwalitatief hoogwaardige voorzieningen op bereikbare afstand 	Met de vaststelling van de Sportnota door de gemeenteraad is uitgesproken dat de gemeente kiest voor duurzame en veilige sportaccommodaties binnen bereikbare afstand. Met investeringen in fusieverenigingen, LED-verlichting op aantal sportparken, inzet robotmaaiers en automatische beregening en aanpassing maai-beleid middels inzet robotmaaiers is gewerkt aan verduurzaming. Goede accommodaties binnen bereikbare afstand blijft een aandachtspunt. Deze zijn er nu (sportparken en sportzalen/-hallen) en de gemeente kiest er voor deze te handhaven.
<ul style="list-style-type: none"> Toekomst voor een zwembad in Didam goed in kaart brengen 	Besluitvorming over een nieuw zwembad vindt plaats na marktconsultatie van partijen voor 1-7-2020. Door de gemeenteraad is inmiddels besloten om het zwembad te sluiten. Door de gemeenteraad is besloten om een bedrag van € 153.000,- gedurende 10 jaar beschikbaar te houden voor het realiseren van een sportvoorziening. Partijen zijn in de gelegenheid gesteld om in 2021 met plannen te komen voor deze sportvoorziening.
<ul style="list-style-type: none"> Verder stimuleren van sport als bindmiddel samenleving: 	Na vaststelling sportnota zal o.b.v. een uitvoeringsagenda hier verder aan gewerkt worden. Samen met verenigingen en instellingen, en zeker ook met de deelnemers in de Open Club. Krijgt veel aandacht in het voorgestelde nieuwe sportbeleid (Sportnota Montferland): Sport als middel om inwoners te binden met de vereniging, kern of met elkaar.
<ul style="list-style-type: none"> Voetbalverenigingen die samen willen werken of fuseren worden gefaciliteerd en ondersteund bij het komen tot een gezamenlijke accommodatie: 	Afgerond met VV Montferland (Braamt en Zeddum) en FC Bergh ('s-Heerenberg, Lengel en Stokkum). Fusies financieel afgerond met dien verstande dat voor bijdrage kleedkamers VV Montferland nog middelen gereserveerd staan.
<ul style="list-style-type: none"> Preventieve maatregelen om vereenzaming en inactiviteit te voorkomen zowel bij jongeren als bij ouderen 	Hier wordt sport beschouwd als middel om inactiviteit en vereenzaming tegen te gaan (preventie). Dit is dan ook genoemd in de nieuwe Sportnota Montferland. Wordt verder gerealiseerd via de Uitvoeringsagenda Sport, die in 2020 wordt vastgesteld.
Programma 6	
<ul style="list-style-type: none"> Maatwerk per kern in faciliterende zin, maar binnen de financiële kaders van 2017; Beek, Braamt en Azewijn 	De zes kernen waarin wordt gewerkt aan een dorpsvisie doen dit in hun eigen tempo. Er is ook sprake van maatwerk per kern waardoor er verschillen ontstaan. De gemeenteraad heeft inmiddels besloten de dorpsvisie voor de kernen Braamt en Loil goed te keuren, nadat ook de provincie Gelderland heeft besloten de gevraagde provinciale bijdrage toe te kennen. Inmiddels is met de voorbereiding van de uitvoering van de dorpsvisie voor deze kernen gestart. Onlangs hebben wij de dorpsvisie van Nieuw Dijk ontvangen. In de kernen Azewijn, Stokkum en Beek/Loerbeek wordt nog aan de dorpsvisie gewerkt. Ook voor deze kernen geldt dat de uitvoering van de dorpsvisie sterk zal afhangen van de bereidheid van de provincie om ook voor deze dorpsvisies een provinciale bijdrage toe te kennen. Overleg met de provincie heeft uitgewezen dat de dorpsvisie Nieuw Dijk aanpassingen behoeft om in aanmerking te komen voor een subsidie op grond van de provinciale regeling "Steengoed benutten". De dorpsvisies voor Stokkum, Azewijn, Beek/Loerbeek en Nieuw Dijk zullen in de loop van 2021 aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Er zal niet meer uitgegeven worden dan daarvoor beschikbaar is.
<ul style="list-style-type: none"> Goede onderwijsvoorzieningen en onderwijshuisvesting: 	Eerst zal er een locatie bekend moeten zijn, voordat er daadwerkelijk gestart kan worden met de bouw van een IKC. De realisatie van een IKC in 's-Heerenberg is nog niet gerealiseerd. Dit wordt veroorzaakt doordat er nog geen keuze is gemaakt ten aanzien van de locatie waar deze school gebouwd wordt. In 2020 is een onderzoek opgestart voor de locatie Zeddumseweg 84. Dit vergt meer tijd dan oorspronkelijk is ingeschat. Door verloop van tijd en de aanpassing van de verordening voorzieningen onderwijshuisvesting zullen de kosten hoger uitvallen dan de eerder indicatief geraamde kosten. In de huidige begroting is een investering van € 7 mln. opgenomen in de begroting. Volgens de laatste berekeningen moet de investering verhoogd worden naar € 12 mln. Dit betreft normatieve bedragen. Werkelijk kosten zijn mede afhankelijk van de locatiekeuze.
<ul style="list-style-type: none"> De dorpsraden en verenigingen ondersteunen bij initiatieven om de leefbaarheid op peil te houden 	Voor 2019 is er een nieuwe subsidieregeling, genaamd subsidieregeling Ondersteuning Leefbaarheidsinitiatieven 2019 (ook wel Leefbaarheid 2019).

	<p>Binnen deze regeling is € 7.500 beschikbaar voor dorps- en wijkraden op jaarlijkse basis en is er € 25.000,- beschikbaar voor incidentele initiatieven (met een max. van € 2.500,- per initiatief).</p> <p>In 2019 is € 8.025,- aan subsidie uitgekeerd voor leefbaarheidsinitiatieven en € 5.500 uitgekeerd aan wijk/dorpsraden voor jaarlijkse vergaderkosten.</p> <p>Voor 2020 is wederom € 25.000 beschikbaar voor leefbaarheidsinitiatieven en € 7.500 voor jaarlijkse vergaderkosten.</p>
Programma 7	
<ul style="list-style-type: none"> De sociale Wijkteams zijn bereikbaar en proactief: 	Voor een deel gerealiseerd. Rekening houdend met beperkt budget.
<ul style="list-style-type: none"> Ondersteuning dichtbij de inwoner aanbieden en kernen meer aandacht geven om aan de ondersteuningsvraag in de eigen woonplaats te voldoen 	Bepaalde welzijnsactiviteiten en het op beperkte schaal houden van spreekuren door het Sociaal Team is haalbaar in de kernen. Hiermee kan een deel van de ondersteuningsvragen opgelost worden. Gezien de beperkte omvang van de potentiële cliënten is het beperkt mogelijk om alle ondersteuningsvragen op kernniveau op te lossen.
Programma 8	
<ul style="list-style-type: none"> Vroeg signaleren van schulden: - systeemkosten BKR 	De gemeente is bij wet verplicht om per 1 januari 2021 vroegsignalering bij schulden in te gaan voeren. Per 1 januari 2021 voert de gemeente mede conform het coalitie akkoord vroegsignalering bij schulden uit.

Extra nieuw beleid

"Extra" nieuw beleid 2019-2022	Toelichting / stand van zaken
Programma 1	
<ul style="list-style-type: none"> Regio Arnhem Nijmegen 	Op 13 december 2020 is het proces dat moest leiden tot de versterkte samenwerking binnen de Regio Arnhem-Nijmegen in Montferland afgerond door een besluit van de gemeenteraad van 13 december. Per 1 januari 2021 is de (nieuwe) gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen (ook wel Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen genoemd) van kracht. Op dit moment (2021) is het onderzoek Koersbepaling regionale samenwerking gestart. Financiële consequenties worden op korte termijn duidelijk.
Programma 2	
<ul style="list-style-type: none"> Bloemenbuurt Didam 	Werkzaamheden lopen volgens planning. In 2020 heeft de gemeenteraad voor de komende jaren nog € 1.200.000 beschikbaar besteld. Totaal € 2,1 miljoen. Eind 2020 ontvingen we van de provincie een subsidiebeschikking van € 525.000 ter dekking van het exploitatietekort. De financiële consequenties worden betrokken bij de Kadernota 2022/ Programmabegroting 2022.
<ul style="list-style-type: none"> Flora- en faunaonderzoek in relatie tot de nieuwe Natuurbeschermingswet 	Het opstellen van het biodiversiteitsplan is gestart. Verwachting is dat het plan tweede helft 2021 gereed is. Onderwerp houdt tevens Biodiversiteitsplan in. Start gemaakt met opstellen biodiversiteitsplan. De verwachting is dat het gereserveerde bedrag voldoende is voor het opstellen van een biodiversiteitsplan.
<ul style="list-style-type: none"> Monumentale graven 	Het college heeft in 2019 besloten om 125 grafmonumenten niet te renoveren zoals eerder besloten in 2018, maar uitsluitend over te gaan tot het wegnemen van gevaarlijke situaties op de betreffende begraafplaatsen. Gelet op de relatief hoge kosten en het gebrek aan noodzaak tot groot onderhoud is besloten alleen de gevaarstelling weg te nemen.
Programma 3	
<ul style="list-style-type: none"> Inrichten Regionaal Energiefonds 	Voorlopig wordt geld nog niet weg gezet. Eerst onderzoek aansluiting landelijk ontwikkelfonds. Aansluiting bij landelijk ontwikkelfonds van Energie Samen en Groenfonds (met minder inleg en minder financiële risico's gemeente) wordt onderzocht. Mogelijk dus geen apart regionaal fonds.
<ul style="list-style-type: none"> Afsluiting Pittelderstraat Didam (kapitaallasten) 	De raad heeft besloten om de Pittelderstraat niet af te sluiten.
<ul style="list-style-type: none"> Parkeervoorzieningen zuidkant station Didam (kapitaallasten) 	Eenzijdig wordt daarmee tegemoet gekomen aan de bezwaren die er tegen de afsluiting bestaan vanuit de bedrijven en aanwonenden en anderzijds wordt door het niet uitvoeren een besparing gerealiseerd.
<ul style="list-style-type: none"> Rotonde Bievankweg-Ruighoek: kruising aanpassen (kapitaallasten) 	Aan de zuidzijde van het Station (Pittelderstraat) is het parkeerterrein aangelegd. Het werk is uitgevoerd binnen het daarvoor beschikbare krediet.
<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek aanleg snelfietspaden 	In 2019 is de rotonde aangepast. De fietsoversteken zijn verruimd en duidelijk zichtbaar gemaakt, datzelfde geldt voor de bochtstralen waardoor vrachtverkeer de rotonde makkelijker kan passeren. Na ingebruikname bleek dat er in de bochten extra maatregelen nodig waren om de randen en bermen van de rotonde te beschermen. Inmiddels zijn daar betonblokken geplaatst. Hierdoor worden vrachtwagens gedwongen de juiste rijcurve te maken. Het beschikbare krediet is overschreden door de extra werkzaamheden.
<ul style="list-style-type: none"> Verkeersremmende maatregelen Zuidermarkweg in Beek (kapitaallasten) 	De komende jaren wordt een plan opgesteld als onderlegger voor de subsidieaanvraag bij de provincie. De provincie inventariseert alle wensen van de gemeentes en toetst die aan de provinciale visie op het 'Hoofdfietsnet Gelderland'. Het is nu nog niet bekend hoe de provinciale subsidieregeling - die er wel komt- er uit gaat zien. Wel zal er sprake zijn van cofinanciering. Er is een bedrag van € 40.000,- beschikbaar om de voorbereidingskosten om te komen tot een uitvoerbaar plan te bekostigen. De uiteindelijke uitvoeringskosten zijn op dit moment niet bekend.
<ul style="list-style-type: none"> Verkeersremmende maatregelen Zuidermarkweg in Beek (kapitaallasten) 	De uitvoering is afhankelijk van het overleg met de verschillende partijen. In april 2019 is er een informatieavond gehouden. Daar is in overleg met de buurt, ondernemers industrieterrein Matjeskolk, LTO en de dorpsraad bepaald dat er op de Zuidermarkweg meer nodig is dan alleen de aanleg van een drempel op de kruising met de Kerkhuisstraat. Wij werken een voorstel uit dat op een nieuwe informatieavond besproken wordt met de genoemde partijen. Door de huidige Corona perikelen is e.e.a. vertraagd. Het beschikbare krediet is gebaseerd op de kosten van de aanleg van een plateau op de kruising met de

	Kerkhuisstraat. De verwachting is dat er meer maatregelen nodig zijn en het krediet moet worden verhoogd.
Programma 4	
<ul style="list-style-type: none"> Klompepad 	Stokkum en Kilder gestart, bij Greffelkamp/Nevelhorst nog in verkennende fase. Verwachting is dat het proces langer zal duren door de komst van het coronavirus. Eind 2019 is de uitvoering van de klompepad in Stokkum en Kilder van start gegaan. Begin 2021 zijn we de mogelijkheden aan het onderzoeken voor een derde klompepad in het gebied Greffelkamp/Nevelhorst. Kosten conform begroting.
<ul style="list-style-type: none"> MTB Route Montferland 	Het plan en route is gereed. Opening was januari 2020.
Programma 5	
<ul style="list-style-type: none"> Fusie voetbalverenigingen: investeringen uitbreidingen MVR 	<p>Alle onderdelen afgerond. De gemeenteraad heeft besloten, dat op sportpark De Boshoeck in 's-Heerenberg en op sportpark De Padevoort in Zeddam geïnvesteerd wordt in velden en gebouwen. Hierdoor wordt het mogelijk, om van 5 naar 2 fusieverenigingen te gaan in het voetballandschap.</p> <p>Aanpassing velden en aanleg parkeerplaats is afgehandeld. Bijdragen voor kleedkamers, verlichting, verhardingen, fietsenstalling, etc. zijn uitgekeerd m.u.v. bijdrage kleedkamers VV Montferland (gereserveerd voor de nabije toekomst).</p> <p>Fusies zijn financieel ook afgehandeld (kosten aanpassingen betaald), m.u.v. een bijdrage voor kleedkamers voor VV Montferland. Dit bedrag blijft gereserveerd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Onderzoeken fusies/open club (sport) 	<p>Het onderzoek om te komen tot open clubs is volop in gang. In Didam bestaat nu Stichting Open Club de Nevelhorst om te komen tot een open club/vitaal sportpark. In 's-Heerenberg is dit proces in gang gezet. Ten gevolge van Corona is dit nu tijdelijk stopgezet.</p> <p>DVC heeft hiervoor provinciale subsidie ontvangen en stelt dit beschikbaar aan de Stichting Open Club de Nevelhorst. Hiervoor zijn een aantal aanpassingen op het sportpark gerealiseerd.</p> <p>Proces van de Open Club krijgt ook gestalte in Beek, waar een procesbegeleider een onderzoek start. Doel: samenwerking lokale partijen om meer mensen te laten bewegen op een "open" sportpark voor brede doelgroepen. Plannen worden binnen het budget uitgevoerd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Verduurzaming Sportzaal 't Raland (kapitaallasten) 	<p>Zal dit jaar plaatsvinden. Het is de bedoeling om op 't Raland zonnepanelen te leggen. Er wordt gekeken of de constructie van het dak daar geschikt voor is.</p> <p>Een bedrijf heeft de opdracht verworven als de economisch meest voordelige inschrijver. De werkzaamheden zijn in de laatste fase. De bruto productie meter zal op korte termijn worden geleverd. Op dat moment kant de installatie worden aangesloten en opgeleverd. De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd voor € 115,000,-. Dit bedrag is hoger als eerder geraamd. Maar hier staat tegenover dat er circa 200 st. extra panelen (extra opbrengst) worden geleverd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Mindervalidenlift de Muizenberg (kapitaallasten) 	<p>Er moeten nog enkele bouwkundige aanpassingen plaatsvinden. De huidige traplift in sporthal de Muizenberg functioneert niet goed en de leverancier is failliet. Daardoor is het voor mensen met een lichamelijke beperking niet mogelijk om sport te aanschouwen vanaf de tribune. De huidige traplift is niet te vervangen vanwege de unieke bevestigingsconstructie en aandrijving. Daarnaast belemmert de huidige lift de doorloop op de trap. Dit is niet gewenst. Met leveranciers wordt op dit moment naar een passende oplossing gezocht.</p> <p>April 2020.</p> <p>Inmiddels is de plaatsing van een lift in uitvoering. Dit heeft wel moeten plaatsvinden op een andere locatie. in het gebouw. Dit heeft geleid tot extra kosten.</p> <p>Doordat van een traplift naar een plateaulift is overgestapt (het was niet mogelijk een traplift te plaatsen) is de lift op een andere plek is geplaatst. Hierbij is het noodzakelijk omn bouwkundige voorzieningen aan te brengen. Hierdoor zijn de kosten naar opgelopen naar € 31.000,-</p>
Programma 6	
<ul style="list-style-type: none"> Zorg binnen (basis)onderwijs 	Door Corona is het niet mogelijk gebleken om een gezamenlijke training te organiseren. Desalniettemin hebben we het eigen toegangsteam een training laten volgen om helder te krijgen wat zorg binnen onderwijs precies inhoud. Daarnaast is zowel de Achterhoek als in de Liemers regionaal een 1e aanzet gemaakt om voor een gezamenlijk wegingskader voor de toekenning van de zorg. Bijeenkomsten vinden plaats binnen het daarvoor beschikbare budget.
<ul style="list-style-type: none"> Betere samenwerking tussen sociaal en medisch domein 	<p>Door omstandigheden heeft in 2019 slechts één bijeenkomst plaatsgevonden. De bijeenkomst van september 2019 was uitgesteld naar maart 2020. Als gevolg van de coronamaatregelen is de bijeenkomst wederom uitgesteld. Naar verwachting vindt deze in juni 2020 plaats.</p> <p>We merken dat als gevolg van de bijeenkomsten professionals elkaar sneller vinden en eerder contact zoeken. Om de samenwerking te verbeteren tussen het sociaal en medisch domein vinden er 2 maal per jaar thema-bijeenkomsten plaats, waarvoor de partners uit het medisch en sociaal domein uitgenodigd worden. Hierdoor leren partijen elkaar kennen, dat tot gevolg heeft dat ze elkaar gemakkelijker weten te vinden.</p>
Programma 7	
<ul style="list-style-type: none"> Brandweerkazerne Didam (kapitaallasten) 	Het totstandkomingsproces van deze nieuwe kazerne op een nieuwe locatie is voortvarend doorlopen. Het bestemmingsplan is op 10 september 2020 door de gemeenteraad vastgesteld en op 4 november 2020 onherroepelijk geworden. De omgevingsvergunningaanvraag is inmiddels ingediend en ook de aanbestedingsprocedure is reeds gestart. Na gunning, kan de bouw naar verwachting in april 2021 van start en begin 2022 in gebruik worden genomen. De plannen voor verplaatsing van de brandweerkazerne in Didam naar een locatie aan de randweg, naast de skatebaan, liggen op koers. In overleg met het korps Didam en de VNOG zijn plannen inmiddels uitgewerkt. Bij de ontwikkeling is veel aandacht besteed aan de ruimtelijke kwaliteit. Zo krijgt het gebouw de benodigde uitstraling richting de Doetinchemseweg en de rotonde en wordt het terrein landschappelijk ingepast. Bovendien wordt invulling gegeven aan duurzaam, circulair en energieneutraal bouwen. Verplaatsing

	van de kazerne wordt gerealiseerd binnen het daartoe door de raad beschikbaar gestelde budget.
<ul style="list-style-type: none"> Langer veilig thuis wonen in de Achterhoek 	Het project 'Leefsamen Montferland' is voor de zomer 2019 uitgerold en het daadwerkelijk installeren van de slimme sensoren in 100 woningen is in het najaar 2019 gerealiseerd. Dit project is onder de naam 'Leefsamen Montferland' in 2019 uitgevoerd. Binnen het project 'Leefsamen Montferland' is de mogelijkheid geboden aan alleenstaande zelfstandig wonende senioren om met behulp van slimme sensoren langer veilig thuis te kunnen wonen. Binnen dit project was het mogelijk om 100 woningen van deze sensoren te voorzien en dit is in 2019 ook gerealiseerd.
<ul style="list-style-type: none"> Voortzetting toezicht openbaar domein door particulier beveiligingsbedrijf 	<p>Het jaar 2020 is het laatste jaar dat het particulier beveiligingsbedrijf het toezicht openbare ruimte heeft uitgevoerd. Door uw besluit d.d. 7 november 2019 vervalt vanaf 2021 het toezicht openbare ruimte door een particulier beveiligingsbedrijf. Het toezicht openbaar domein, zoals de particulier beveiliging dit de afgelopen jaren tot en met 2020 heeft uitgevoerd, is een goede en belangrijke aanvulling gebleken op het reguliere netwerk van toezicht en handhaving door de BOA's en politie.</p> <p>Uw raad heeft op 7 november 2019 besloten om voortzetting van het budget voor toezicht openbaar domein vanaf 2021 te schrappen. Daarbij heeft uw raad aangegeven dat eind 2020 een voorstel Integraal Handhavingsbeleid moet voorliggen, waarin is vastgelegd hoe de handhaving van de openbare orde en veiligheid is georganiseerd. Het jaar 2020 is het laatste jaar dat uw raad hiervoor budget beschikbaar heeft gesteld. Door uw eerder genomen besluit is vanaf 2021 hiervoor geen budget meer opgenomen in de begroting.</p>

4.4 Monitor Bezuinigingen (2020)

Inleiding

In verschillende rondes is de afgelopen jaren bezuinigd. Eerst vooral in het sociaal domein (budgetneutraliteit sociaal domein). En vanaf de begroting 2021 ook nadrukkelijk in andere taakvelden van de gemeente. In onderstaand overzicht wordt een weergave gegeven van de stand van zaken van al deze bezuinigingsopgaven tot en met het jaar 2020. Het blijkt andermaal lastig om het precieze effect van een maatregel te becijferen. Eén van de redenen daarvoor is dat een aantal maatregelen hetzelfde effect beogen en dus moeilijk te zeggen valt welk effect aan welke maatregel is toe te schrijven. Bovendien hebben we zeker in het sociaal domein te maken met een telkens veranderende omgeving; het vlak van wetgeving en inkoop is in beweging en ook de autonome ontwikkelingen van aantallen aanvragen hebben invloed op het effect "onder aan de streep".

Het pakket maatregelen uit 2017 is grotendeels gerealiseerd. De totale realisatiegraad ligt met 95% van de doelstelling zelfs boven het percentage dat op basis van ervaringen uit het verleden verwacht mag worden. Uiteraard moet deze ontwikkeling gevolgd worden, maar directe acties zijn hier niet nodig. Voor het pakket uit 2019 bereiken we momenteel nog niet de gewenste realisatiegraad, meerdere redenen liggen daar (mogelijk) aan ten grondslag. 2020 is het eerste jaar waarin de maatregelen uit dit pakket hun vruchten zouden moeten afwerpen, het is logisch dat er in het eerste jaar aanloopproblemen zijn en dat niet alles gerealiseerd wordt. In 2020 werd de realisatie van een deel van de maatregelen bemoeilijkt als gevolg van de coronabeperkingen. Daarnaast lijkt het erop dat we met het pakket van 2019 bij het "hoger hangende fruit" zijn aanbeland. Maatregelen die gewaagder zijn en meer moeite kosten om te realiseren, waarbij ook de meetbaarheid van het financiële effect van die maatregelen moeilijk is.

Monitor bezuinigingen

Monitor bezuinigingen	Werkelijk	Werkelijk	Prognose	Werkelijk	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	
	2018	2019	2020	2020	2021	2022	2023	2024	Stand van zaken
Maatregelen raadsbesluit 26 oktober 2017									
Bezuinigingen, ombuigingen en vrijval									
Drangtraject	79.000	80.000	130.000	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	Drangtraject – 62% gerealiseerd Het uitvoeren van drangtrajecten in het kader van de Jeugdhulp is in eigen beheer genomen. Aanvankelijk was beoogd om hier € 130.000 mee te besparen, echter bleek meer inzet van eigen personeel nodig om daadwerkelijk te kunnen stoppen met de externe inkoop. De kosten voor eigen personeel zijn begroot op € 50.000 per jaar, terwijl hiermee een inkoopcontract van € 130.000 mee kon worden opgezegd, waardoor per saldo € 80.000 is bespaard. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Extra toets op dyslexiezorg	26.000	26.000	100.000	190.000	100.000	100.000	100.000	100.000	Extra toets op dyslexiezorg – 190% gerealiseerd Voor deze maatregel was een besparing van € 100.000 ingeboekt, deze is ruimschoots gerealiseerd. De post voor dyslexiezorg kon namelijk met €190.000 worden afgeraamd. Deels omdat deze ruim begroot was, maar vooral ook omdat dit product op een andere wijze wordt ingekocht. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Reiskosten inburgeraars	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000	Reiskosten inburgeraars – 100% gerealiseerd De reiskostenvergoeding voor inburgeraars is versoerd, dit levert € 24.000 per jaar op. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Meedoen Montferland	156.000	161.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	De budgetten voor deze regelingen zijn afgeroomd, omdat er jaarlijks geld over bleef. In totaliteit ter hoogte van een bedrag van € 300.000. In 2020 zijn we binnen de bijgestelde begroting gebleven, daarmee is deze maatregel gerealiseerd.
Collectieve aanvullende verzekering	94.000	96.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	Zie hierboven
Innovatiebudget	42.000	102.000	102.000	102.000	102.000	102.000	102.000	102.000	Innovatiebudget – 100% gerealiseerd Met ingang van het jaar 2019 is het volledige innovatiebudget voor het sociaal domein à € 102.000 geschrapt. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Taakstelling inkoop	0	0	100.000	0	0	0	0	0	Taakstelling inkoop sociaal domein- geschrapt Deze taakstelling bleek niet realiseerbaar en is geschrapt vanaf 2020.
Stelpost sociale zaken	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000	Stelpost Sociale Zaken – 100% gerealiseerd Een stelpost van € 17.000 binnen de afdeling Sociale Zaken is vanaf 2018 gerealiseerd. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Transformatie									
Praktijkondersteuner huisartsen	100.000	100.000	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000	Praktijk ondersteuner huisartsen – loopt, realisatie 100% Na het succes van de praktijkondersteuner huisartsen (POH) in Didam is deze vanaf begin 2020 ook volledig operationeel in 's-

									Heerenberg. Doelstelling was om € 150.000 aan geïndiceerde jeugdzorg te voorkomen. Op basis van de aantallen trajecten en landelijke gemiddelden kan worden vastgesteld dat deze doelstelling wordt gehaald. Wel zien we de wachtlijst bij de POH oplopen, waarmee een belangrijk argument (snelle hulp) voor ouders om voor de POH te kiezen onder druk komt te staan. Deze ontwikkeling wordt gemonitord en indien nodig volgen aanvullende voorstellen.
Maatjesproject	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	Maatjesproject – loopt, realisatie 100% Door de inzet van maatjes voor jeugdigen via Welcom, wordt de inzet van duurdere jeugdhulptrajecten voorkomen en/of vermindert. Er worden ca. 450 dagdelen hulp ingezet door vrijwilligers, met als uitgangspunt dat 50% hiervan de inzet van geïndiceerde hulp voorkomt, levert dit de geplande besparing van € 10.000 per jaar op.
Uitbreiding ambulante jeugdzorg	0	0	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000	Uitbreiding ambulante jeugdzorg – realisatie 100% Deze maatregel wordt vanaf 2020 gerealiseerd. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Lean en mean									
Uitvoeren fraude onderzoeken en kosten administratieve schil	98.000	98.000	98.000	98.000	98.000	98.000	98.000	98.000	Uitvoeren fraude-onderzoeken en administratieve schil Sociale Zaken – 100% gerealiseerd Met deze maatregelen zijn een aantal werkzaamheden in eigen beheer genomen van de afdeling Sociale Zaken. Vanaf 2018 wordt een besparing van € 98.000 gerealiseerd. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Vacatureruimte afdeling ontwikkeling	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000	Vacatureruimte afdeling ontwikkeling – 100% gerealiseerd Inleveren van vacatureruimte levert vanaf 2018, structureel € 65.000 op. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Beperken telefonische bereikbaarheid	0	0	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	Beperken telefonische bereikbaarheid sociaal team – 100% gerealiseerd Het beperken van de telefonische bereikbaarheid van het sociaal team tot de ochtenduren, levert een structurele besparing van € 50.000 op. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Stroomlijnen werkprocessen			120.000	108.000	120.000	120.000	120.000	120.000	Stroomlijnen werkprocessen sociaal team – 90% gerealiseerd Doelstelling van deze maatregelen was om structureel € 120.000 te besparen op personeelskosten, in 2020 is een besparing van € 108.000 gerealiseerd. Vanaf 2021 is de besparing 100%.
Stelpost	0	0	114.000	114.000	114.000	114.000	114.000	114.000	Stelpost ontwikkeling Een stelpost van € 114.000 bij de afdeling ontwikkeling is voor dit bedrag gerealiseerd. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Subtotaal	711.000	779.000	1.510.000	1.438.000	1.360.000	1.360.000	1.360.000	1.360.000	
				93%					

Maatregelen raadsbesluit 2019									
A. Hervormingen Sociaal Domein									
Algemeen									
Heronderzoek en handhaving (p.m.)									
Versterken eigen toegang (ambulante)			50.000	11.000	62.500	75.000	75.000	75.000	Versterken eigen toegang ambulante De beleidsregels Jeugd zijn op het onderdeel "eigen kracht" aangescherpt, dit heeft geleid tot een herbeoordeling van PGBs, waardoor een aantal PGBs zijn beëindigd. De andere mogelijkheden om de toegang te versterken, zijn mede door landelijke regelgeving beperkt. We onderzoeken de mogelijkheden om toch tot aanscherping en daardoor besparing te komen.
Versterken eigen toegang (dagbehandeling)			50.000	0	62.500	75.000	75.000	75.000	Versterken eigen toegang (dag)behandeling – (nog) niet gerealiseerd De gewenste besparing is hier nog niet gerealiseerd. We hebben mede door scherper te indiceren de gemiddelde kosten per indicatie weten te verlagen, maar tegelijkertijd loopt het aantal cliënten op, waardoor er in totaliteit geen sprake is van een kostendaling. We onderzoeken de mogelijkheden om te kijken of er in de komende jaren nog een slag is te maken.
Goede informatievoorziening (p.m.)									
Jeugdwet									
BSO uitbreiden voor kinderen met een zorgvraag			0	0	10.000	20.000	20.000	20.000	BSO uitbreiden voor kinderen met een zorgvraag Als gevolg van de beperkingen rondom het coronavirus en de daardoor beperktere beschikbaarheid van BSO in het 1e en 2e kwartaal van 2020 is deze maatregelen nog niet tot wasdom gekomen. Wel is er gesproken met opvanginstellingen over de mogelijkheden. Het lijkt er op dit moment op dat een BSO+ zorginhoudelijk tot een verbetering kan leiden, maar waarschijnlijk niet tot een besparing. Dit heeft onder meer te maken met een te gering volume in onze gemeente.
Samenwerking versterken passend onderwijs en jeugdhulp			15.000	15.000	20.000	25.000	25.000	25.000	Samenwerking versterken Passend Onderwijs en Jeugdhulp De doelstelling voor het jaar 2020 is behaald als gevolg van een eenmalige bate. Voor 2021 en verder is de verwachting dat de doelstelling wordt behaald door een scherpere afbakening van de doelgroep in combinatie met het anders inkopen van jeugdhulp.
Taskforce inzet op jeugdbescherming (ambulante)			0	0	10.000	20.000	20.000	20.000	Taskforce inzet op jeugdbescherming (ambulante en dagbehandeling) Door een extra screening op en afstamming over jeugdbepalingen is in veel gevallen een passender en goedkoper aanbod van jeugdhulp tot stand gekomen. Ondanks de kosten voor de extra inzet verwachten we dat de opbrengst van de maatregel minstens gelijk is aan de doelstelling.
Taskforce inzet op jeugdbescherming (dagbehandeling)			0	0	10.000	20.000	20.000	20.000	Idem (zie bovenstaande)
Afname 24-uurszorg			60.000	0	60.000	60.000	60.000	60.000	Afname 24-uurs zorg – nog niet gerealiseerd De 24-uurs zorg is de duurste vorm van jeugdzorg. Met deze maatregel is beoogd om een aantal cliënten vanuit de 24-uurs zorg naar een ambulante (en daarmee goedkopere) zorgvorm over te brengen. Los van het feit dat deze zorgvormen goedkoper

									zijn, staan ze ook dichterbij de maatschappij en helpen daarbij mee met het laten meedoen van deze jeugdigen in de samenleving. In de praktijk blijkt het lastig om geschikte vervolgplekken te vinden en is het nodig om veel partijen achter een idee te krijgen. We focussen ons nu op de 10 duurste gezinnen om te kijken of een ander aanbod hen en ons verder helpt. Eén geslaagd traject kan al voldoende zijn om de financiële doelstelling te behalen.
Voorliggende voorzieningen vs. maatwerk			20.000	0	20.000	20.000	20.000	20.000	Voorliggende voorzieningen vs. Maatwerk – nog niet gerealiseerd Deze maatregel beoogt door de inzet van sport- en cultuurverenigingen kinderen niet of minder gebruik te laten maken van geïndiceerde jeugdzorg. Samen met Welcom is en wordt gewerkt aan een methodische aanpak. Deze maatregel ondervindt behoorlijke hinder van de beperkingen als gevolg van het coronavirus. Het opzetten van nieuwe groepsactiviteiten en het aantrekken van een andere doelgroep is daardoor erg lastig.
WMO									
Persoonsgebonden budget (PGB) WMO			50.000	0	50.000	50.000	50.000	50.000	Persoonsgebonden WMO Door aanpassing van de beleidsregels voor een Persoonsgebonden Budget (PGB) is de groep mensen die hier gebruik van kan maken ingeperkt. Met name de mogelijkheden voor het verstrekken van PGB aan huisgenoten en familieleden zijn beperkt. Daarnaast is het PGB-uurtarief voor hulp uit het sociaal netwerk verlaagd en meer in lijn gebracht met het wettelijk minimumloon.
Persoonsgebonden budget (PGB) Jeugd			20.000	56.000	20.000	20.000	20.000	20.000	Persoonsgebonden budget Jeugd – 280% gerealiseerd Door aanpassing van de beleidsregels voor een Persoonsgebonden Budget (PGB) is de groep mensen die hier gebruik van kan maken ingeperkt. Met name de mogelijkheden voor het verstrekken van PGB aan huisgenoten en familieleden zijn beperkt. Daarnaast is het PGB-uurtarief voor hulp uit het sociaal netwerk verlaagd en meer in lijn gebracht met het wettelijk minimumloon. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Medisch advies (dagbesteding)			24.000	0	24.000	24.000	24.000	24.000	Medische adviezen – nog niet gerealiseerd Door op verschillende vlakken bij de beoordeling van WMO aanvragen een medisch advies in te zetten, wordt getracht een scherpere beoordeling van de aanvraag te krijgen en daardoor minder mensen toegang tot ondersteuning te geven. Mede als gevolg van de beperkingen in verband met de bestrijding van het coronavirus hebben er in 2020 weinig reguliere behandelingen (huisbezoeken) van aanvragen plaatsgevonden is ook het externe medische advies weinig ingezet. Ook als dit wel mogelijk wordt is het nog maar de vraag of dit ook daadwerkelijk de geprognosticeerde besparing van ca. € 100.000 op jaarbasis oplevert.
Medisch advies (begeleiding)			24.000	0	24.000	24.000	24.000	24.000	Idem (zie bovenstaande)
Medisch advies (ambulant)			24.000	0	24.000	24.000	24.000	24.000	Idem (zie bovenstaande)
Medisch advies (dagbehandeling)			24.000	0	24.000	24.000	24.000	24.000	Idem (zie bovenstaande)

Eigen inzet			110.000	110.000	110.000	110.000	110.000	110.000	Eigen inzet vs. Maatwerkvoorziening Op basis van de voorlopige cijfers over 2020 is het aantal trajecten eigen hulpverlening gestegen met ca. 30%. Het aantal geïndiceerde aanvragen is echter (zij het minder sterk) ook toegenomen. De extra trajecten eigen hulpverlening vertegenwoordigen een waarde van ca. € 100.000, daarmee is de doelstelling van deze maatregel al bijna behaald, maar is het wel een kwestie van minder meer uitgaven.
Indicatieloze dagbesteding			0	0	35.000	70.000	70.000	70.000	
Wasvoorziening			379.000	0	450.000	600.000	600.000	600.000	Wasvoorziening – nog niet gerealiseerd Voor 2020 was een bedrag opgenomen van € 379.000 als besparing op Hulp bij het Huishouden als gevolg van het invoeren van een wasvoorziening. De aanbesteding HBH, waar de wasvoorziening onderdeel van is, is echter vertraagd, wat maakt dat ook de beoogde besparing voor 2021 onder druk komt te staan.
Ondersteuning bij dagelijkse organisatie huishouden			150.000	0	234.000	300.000	300.000	300.000	Ondersteuning bij dagelijkse organisatie huishouden / HBH C De opbrengst van dit product is moeilijk meetbaar. Het kan worden ingezet in plaats van een ander duurder product. Het is daardoor aannemelijk dat een besparing wordt gerealiseerd, maar onduidelijk is hoeveel. Structureel is voor deze maatregelen € 300.000 opgenomen, het is onwaarschijnlijk dat dit bedrag ook daadwerkelijk behaald wordt.
HbH c					-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	
B. Hervormingen Overige taakvelden									
Pakket 1 Eigen kracht samenleving									
Topsport			100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	Topsport – 100% gerealiseerd Het bedrag dat voor topsport structureel was begroot, € 100.000 is geschrapt. Hiervan wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Schoolzwemmen			50.000	36.000	97.000	99.000	102.000	102.000	Schoolzwemmen – nog niet gerealiseerd Voor 2020 is een bedrag opgenomen van € 50.000 te bezuinigen op schoolzwemmen. Gelet op de perikelen rond het sluiten van zwembad de Hoevert is dit niet gerealiseerd. De komende jaren gaat de bezuiniging bij Laco stapsgewijs worden doorgevoerd en is de verwachting dat deze conform begroting gerealiseerd wordt.
WKW Liemers ++ (2024 € 10.000)			0	0	0	0	0	10.000	
Pakket 2 De Montferlandse schaal									
Samenwerkende welzijnsorganisaties			-30.000	-28.000	0	260.000	260.000	260.000	Extra onderzoek (motie3) is uitgevoerd. Onderzoek is klaar. Samenwerkende welzijnsorganisaties – nog niet gerealiseerd Er is in 2020 hard gewerkt aan deze maatregel, maar door het afblazen van de verhuizing naar Meulenvelden is de voor 2021 opgenomen bezuiniging komen te vervallen. Vanaf 2022 staat deze maatregel nog voor € 260.000 in de boeken. Het is onzeker of deze te realiseren valt.
Gouden Handen (m.i.v. 2024 € 210.000)			0	0	0	PM	PM	PM	

De Hoevert			0	0	245.000	245.000	245.000	245.000	De Hoevert (incl. wijziging door raad) Zwembad de Hoevert is eind 2020 gesloten. Door het besluit van de gemeenteraad om structureel € 153.000 beschikbaar te stellen voor een sportvoorziening in Didam is de opbrengst van de maatregel niet de begrote € 245.000, maar € 92.000. Een goedkopere sportvoorziening voor Didam dan de begrote € 153.000 kan het resultaat van deze maatregel doen toenemen.
Toegankelijkheid openbare ruimte			0	0	0	100.000	100.000	100.000	
Pakket Bedrijfsvoering									
Bedrijfsvoering (vanaf 2024 € 500.000)			100.000	100.000	200.000	300.000	400.000	500.000	Bedrijfsvoering – 100% gerealiseerd Dit betreft de besparing op de bedrijfsvoering oplopend tot € 500.000 in 2024, met als tussendoel voor 2020 € 100.000. Deze is volledig gerealiseerd en ligt op schema.
Kleine correcties			15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	Kleine correcties – gerealiseerd Deze maatregel betreft kleine aanpassingen in de leges voor evenementenvergunningen en afwijking bestemmingsplan en het budget voor bodemonderzoek. Hiermee wordt de maatregel als gerealiseerd beschouwd.
Subtotaal	0	0	1.235.000	415.000	1.857.000	2.630.000	2.733.000	2.843.000	
				23%					
Budgetneutraliteit - sociaal domein (besluitvorming april 2019)									
Afschaffen verstrekking LOKObonnen aan mantelzorgers (in het kader van Regeling mantelzorg compliment)			104.000	104.000	104.000	104.000	104.000	104.000	Afschaffing Lokobonnen - 100% gerealiseerd (incl. wijziging door raad) Het uitreiken van Lokobonnen in het kader van het mantelzorgcompliment is afgeschaft, waarmee de begrote € 154.000 wordt bespaard. Echter is op verzoek van de gemeenteraad € 50.000 gereserveerd voor de waardering van mantelzorgers, wat maakt dat de opbrengst van deze maatregel per saldo € 104.000 bedraagt.
Korting budgetsubsidie Welcom			150.000	0	150.000	150.000	150.000	150.000	Korting budgetsubsidie Welcom – niet gerealiseerd (collegebesluit) De begrote korting van € 150.000 op de budgetsubsidie van Welcom wordt niet gerealiseerd, omdat zij uiteindelijk niet verhuizen naar Meulenvelden. Met het afblazen van de verhuizing is de korting op de budgetsubsidie komen te vervallen.
Invoering kilometerbudget Regiotaxi	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000	Invoering kilometerbudget regiotaxi – 100% gerealiseerd Deze maatregel, waarmee een maximum kilometrage voor gesubsidieerd gebruik van de regiotaxi is ingevoerd, is gerealiseerd en levert de verwachte besparing van € 80.000 per jaar op.
Uitbreiding praktijk ondersteuner huisartsen naar 's Heerenberg			100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	Uitbreiding Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd – 100% gerealiseerd De functie van POH Jeugd is uitgebreid naar 's-Heerenberg. Op basis van de aantallen cliënten die door de POH zijn geholpen kan worden gesteld dat de beoogde besparing van € 100.000 is gerealiseerd.

Hulp bij het huishouden. Onderzoek naar de mogelijkheden om de dienstverlening te versoberen en het aantal uren per cliënt structureel te verminderen.			0	0	600.000	600.000	600.000	600.000	Zie raadsbrief. De € 600.000 is inmiddels verwerkt in de begroting 2021 - 2024. Dit wordt grotendeels gedekt door het structureel doortrekken voor de extra Jeugdzorggelden vanuit het Rijk (€ 550.000).
Subtotaal	80.000	434.000	284.000	65%	1.034.000	1.034.000	1.034.000	1.034.000	
Totaal taakstellingen	711.000	859.000	3.179.000	2.137.000	4.251.000	5.024.000	5.127.000	5.237.000	
Gerealiseerde bezuïngingen tov taakstelling per jaar				67%					

4.5 Programmagegevens

Programma 1

Kern	Aantal inwoners in de kern	Aantal inwoners buitengebied	Totaal aantal inwoners	Peildatum	Info komt uit
Didam	12.754	2400	16975	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Nieuw-Dijk	831	-	-	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Loil	990	-	-	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Beek/Loerbeek	2013	739	2752	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
's-Heerenberg	8465	19	8484	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Zeddam	2478	190	2668	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Braamt	704	372	1076	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Kilder	1016	512	1528	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Azewijn	508	276	784	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Stokkum	749	416	1165	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Lengel	327	123	450	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Vethuizen/Wijnbergen	-	242	242	23-3-2021	BRP/Nedbrowser
Totaal	30.835	5.289	36.124		

Gemeentelijke producten en diensten				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peildatum/peiljaar	Informatie komt uit
1. Alle inspanningen van de gemeente (waardering 1-10)	6,82	6,77	7-4-2021	WSJG
2. Directe dienstverlening inwoners (waardering 1-10)	6,80	6,88	7-4-2021	WSJG
3. Directe dienstverlening ondernemers (waardering 1-10)	6,3	6,6	23-4-2021	WSJG
4. Ontevreden over de dienstverlening (inwoners)	14%	13%	7-4-2021	WSJG
5. Ontevreden over de dienstverlening (ondernemers)	25%	20%	23-4-2021	WSJG
6. Percentage inwoners dat aanvragen of voorleggen gemakkelijk vindt	83%	77%	7-4-2021	WSJG
7. Percentage bedrijven dat aanvragen of voorleggen gemakkelijk vindt	56%	54%	23-4-2021	WSJG
8. Percentage inwoners dat afhandelingstijd acceptabel vindt	83%	73%	7-4-2021	WSJG
9. Percentage bedrijven dat afhandelingstijd acceptabel vindt	50%	43%	23-4-2021	WSJG
10. Percentage inwoners dat onze medewerkers voldoende deskundig vindt	82%	75%	7-4-2021	WSJG
11. Percentage `bedrijven dat onze medewerkers voldoende deskundig vindt	59%	56%	23-4-2021	WSJG

12. Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente hen aangenaam heeft verrast	58%	42%	7-4-2021	WSJG
13. Percentage bedrijven dat vindt dat de gemeente hen aangenaam heeft verrast	25%	30%	23-4-2021	WSJG
14. Percentage bedrijven dat vindt dat de gemeente zich flexibel opstelt	25%	31%	23-4-2021	WSJG
15. Waardering digitale dienstverlening inwoners (1-10)	7,11	7,00	7-4-2021	WSJG
16. Waardering digitale dienstverlening bedrijven (1-10)	6,2	6,4	23-4-2021	WSJG
17. Digitale volwassenheid producten voor inwoners	83%	77%	2019 (laatste meting vanuit BZK)	Ministerie BZK
18. Digitale volwassenheid producten voor bedrijven	78%	64%	2019 (laatste meting vanuit BZK)	Ministerie BZK

Communicatie en voorlichting				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peildatum/peiljaar	Informatie komt uit
1. Samenwerking met inwoners (waardering 1-10)	6,26	6,17	7-4-2021	WSJG
2. Communicatie en voorlichting inwoners (waardering 1-10)	6,92	6,69	7-4-2021	WSJG
3. Communicatie en voorlichting ondernemers (waardering 1-10)	5,9	6,0	23-4-2021	WSJG
4. Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende communicatie is over verloop afhandeling	77	66	7-4-2021	WSJG
5. Percentage inwoners dat vindt dat de gemeente heldere taal gebruikt	73	65	7-4-2021	WSJG

Programma 2

Kern	Oppervlakte bebouwde kom (in ha)	Oppervlakte Buitengebied (in ha)	Totale oppervlakte (in ha)	Peildatum	Info komt uit
Didam	345	2803	3206	25-8-2018	GIS
Nieuw-Dijk	24	-	-	25-8-2018	GIS
Loil	34	-	-	25-8-2018	GIS
Beek/Loerbeek	160	1709	1869	25-8-2018	GIS
's-Heerenberg	319	65	584	25-8-2018	GIS
Zeddam	100	927	1027	25-8-2018	GIS
Braamt	32	373	405	25-8-2018	GIS
Azewijn	28	1121	1149	25-8-2018	GIS
Kilder	45	785	830	25-8-2018	GIS
Stokkum	28	572	600	25-8-2018	GIS
Lengel	25	205	230	25-8-2018	GIS
Vethuizen/Wijnbergen	-	762	762	25-8-2018	GIS
Totaal			10664		

Kern	Aantal woningen bebouwde kom	Aantal woningen buitengebied	Totaal aantal woningen	Peildatum	Info komt uit
Didam	5747	864	7317	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Nieuw-Dijk	321	-	-	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Loil	385	-	-	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Beek/Loerbeek	817	265	1082	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
's-Heerenberg	3945	9	3954	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Zeddam	1145	65	1210	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Braamt	301	137	438	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Azewijn	182	107	289	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Kilder	415	190	605	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Stokkum	314	160	474	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Lengel	109	47	156	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Vethuizen/Wijnbergen	-	85	85	25-5-2018	BAG/Nedbrowser
Totaal			15610		

Volkshuisvesting				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal huishoudens	15.356		2018	CBS Huishoudens 2018
2. Verdeling woningen				
• koop	64,6%	56,5 %	2017	BAG-bewerking ABF research
• huur	35,4%	43,5 %	2017	BAG-bewerking ABF research
3. Verdeling woningen naar type				
• eengezinswoningen	82,1%	64,3 %	2019	BAG-bewerking ABF research
• meergezinswoningen	17,9%	35,7 %	2019	BAG-bewerking ABF research
4. Nieuwbouw per 1.000 woningen	6,9	7,2	2016	ABF
5. Gemiddelde WOZ-waarde woningen	€ 202.000		2019	Meerdere
6. Aantal personen per huishouden	2,32	2,19	2018	CBS Huishoudens
7. Huishoudsamenstelling				
• alleenstaand	28,7%	38,1%	2018	CBS Huishoudens
• samenwonend zonder kinderen	35,1%	28,8%	2018	CBS Huishoudens
• samenwonend met kinderen	36,1%	33,0 %	2018	CBS Huishoudens
8. Voorraad corporatiewoningen in verhouding tot doelgroep huurtoeslag	0,93	1,0	2016	WSJG
9. Voorraad corporatiewoningen in verhouding tot doelgroep sociale huurwoning	0,83	0,85	2016	WSJG
10. Passend gehuisveste huishoudens	73,4%	74,9%	2016	WSJG
11. Percentage scheefwoners				
• Goedkope scheefwoners	11,4%	12,0%	2017	WSJG
• Dure scheefwoners	12,9%	11,9%	2017	WSJG
12. Gemiddelde huurquote per huishoudtype				
• < 25 jaar	28,2%		2016	WSJG
• 1phh 25 jr tot AOW	29,5%		2016	WSJG
• 1phh AOW of ouder	28,6%		2016	WSJG
• paar zonder kinderen 25 jr-AOW	21,2%		2016	WSJG
• paar zonder kinderen AOW of ouder	20,6%		2016	WSJG
• paar met kind(eren)	18,2%		2016	WSJG
• eenoudergezin	19,2%		2016	WSJG
13. Gemiddelde woonquote	32,1%	31,5%	2016	WSJG
14. Samenstelling woningvoorraad				
• koop	64,6%	56,5%	2017	WSJG
• particuliere huur	10,59%	13,9%	2017	WSJG
• huurwoningen woningcorporatie	24,9%	29,6%	2017	WSJG
15. Verhouding kale huur/maximale huur	73%	73%	2015	WSJG
16. Huishoudens met betaalarisico in corporatiewoningen	14,2%	12,2%	2016	WSJG
17. Gemiddeld aantal huurpunten woningwaardestelsel	159	149	2016	WSJG
18. Huurprijsklasse corporatiewoningen				
• tot kwaliteitskortingsgrens	6,9%	13,1 %	2016	WSJG
• kwaliteits-korting en aftoppingsgrens	58,5%	55,5%	2016	WSJG
• tussen aftopping en liberalisatiegrens	25%	22%	2016	WSJG
• boven liberalisatiegrens	4,3%	5,2%	2016	WSJG
• onbekend	5,2%	4,2%	2016	WSJG
19. WOZ-waarde koopwoningen in prijsklassen				
• < € 170.000	27,2%	26,0%	2016	WSJG
• € 170.000-215.000	23,9%	22,9%	2016	WSJG
• € 215.000-300.000	26,9%	26,3%	2016	WSJG
• > € 300.000	21,9%	24,0%	2016	WSJG
• onbekend		0,8%	2016	WSJG
20. Doelgroep huurtoeslag				
• in koopwoning	31,9%	16,1%	2016	WSJG
• in corporatiewoning	48,5%	53%	2016	WSJG
• in particuliere woning	12,3%	12,4%	2016	WSJG
21. Gemiddelde WOZ-waarde koopwoningen	€ 236.800	€ 254.000	2016	WSJG
22. Migratiesaldo per 1.000 inwoners	6,2	-	2016	CBS Bev. Ontwik.

23.	Natuurlijke aanwas per 1.000 inwoners	-1,4	-	2016	CBS Bev. Ontwik.
24.	Huur corporatiewoningen				
	• Bruto huur	€ 556,00	€ 539,00	2016	WSJG/CBS/WSW Lokale monitor wonen
	• Huurtoeslag	€ 118,00	€ 108,00	2016	WSJG/CBS/WSW Lokale monitor wonen
	• Netto huur	€ 435,00	€ 415,00	2016	WSJG/CBS/WSW Lokale monitor wonen
25.	Mutatiegraad corporatiewoningen	8,6%	6,2%	2016	WSJG/CBS/WSW Lokale monitor wonen

Natuur- en landschapontwikkeling

Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal verleende subsidies voor inrichting natuur en landschap	10		2018	subsidieregister gemeente

Monumenten

Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal gemeentelijke monumenten	164		2020	gemeente
2. Aantal rijksmonumenten	49		2020	gemeente
3. Aantal verleende subsidies voor instandhouding monumenten	30		2020	gemeente
4. Omvang verleende subsidies voor instandhouding monumenten	68.000 (40.000 door gemeente / 28.000 door provincie)		2020	gemeente

Programma 3

01. Duurzaamheid	2018	2019	raming 2020	2020
Aantal duurzaamheidsleningen (vanaf 2016)	169	173	120	85
Aantal projecten zonne-energie (postcoderoos vanaf 2017/2018)	1	1	2	1
02 Afval	2018	2019	raming 2020	2020
Tonnage ingezameld huishoudelijk afval:				
Restafval	4.956	3.360	3.250	3.390
Groente-, Fruit- en Tuinafval	2.466	4.582	3.500	5.477
Papier/Karton	2.268	2.258	2.200	2.172
Glas	723	841	750	901
PMD (plastic, metaal en drankenkartons)	819	923	825	1.037
03 Openbare ruimte	2017	2018	2019	2020
Wegen, paden etc. buiten de bebouwde kom (in km.)				
• verharde wegen	183	183	183	192
• onverharde wegen	48	48	48	53
• fietspaden	37	37	37	37
Wegen, paden etc. binnen de bebouwde kom (in km.)				
• verharde wegen	167	168	169	185
• fietspaden	9,3	9,7	9,7	9,7
Bermen (in m2)	886.976	1.001.739	1.001.739	1.238.071
Sloten (in m1)	109.669	112.467	113.669	111.102
Te inspecteren en reinigen riolering (5% van het totaal van 308 km)	15 km	15 km	15 km	15 km
Aantal ongevallen per 1.000 inwoners	5,9	5,1	6	Nog niet gepubliceerd
• dodelijke slachtoffers	1	3	0	1

Afval

Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Huishoudelijk restafval, kg per inwoner	94	119	2020	RDL/gemeente/CBS

Milieu

Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Duurzaamheidsscore (0-10)	5,8	5,8	2020	gemeentelijke duurzaamheid index
2. Score voor energie-ambities (0-5)	3	3	2016	VNG
3. Zonne-energie installaties kW per 1.000 inwoners	70,0	45,5	2018	CBS Zonnestroom
4. Woningen met zonnepanelen	20,9%	12,3%	2019	CBS Zonnestroom
5. Hernieuwbare energie	6,2%	7,4%	2018	RWS Kmo
6. Elektrische oplaadpunten per 10.000 inwoners	19	37	2020	RDW
7. Geregistreerde elektrische personenauto's	0,7%	1,8%	2019	RDW
8. Gasverbruik koopwoningen m3	1.600	-	2019	CBS
9. Elektriciteitsgebruik koopwoningen kWh	3.498	3.180	2019	CBS

Openbare ruimte				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Wegen en Paden buiten de bebouwde kom (in km)				
a. Verharde wegen	192	139.691	2020	opendata.cbs.nl
b. Onverharde wegen	53	--	2020	
c. fietspaden	37	35.000	2020	opendata.cbs.nl
2. Wegen en paden binnen de bebouwde kom				
a. Verharde wegen	185		2020	
b. Fietspaden	14		2020	
3. Lengte rioleringsstelsel	308			
• DWA (vuilwaterriolering) km	107		2020	Beheersysteem
• HWA (regenwaterriolering) km	71		2020	id.
• Gemengde riolering km	135		2020	id.
• Drukriolering km	153		2020	id.
4. Geregistreerde verkeersongevallen, per 1.000 inwoners	6,0	7,8	2019	WSJG

Programma 4

Economie				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar	107,6	129,6	2019	WSJG
2. Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar	677,9	792,1	2019	WSJG
3. Snelgroeibedrijven per 1.000 vestigingen	21,1	16,8	2019	WSJG
4. Aantal banen in de sector recreatie en toerisme per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-74 jaar	45,4	47,1	2019	WSJG
5. Aandeel in % van exporterende vestigingen ten opzichte van het totale aantal vestigingen	7,4	6,2	2019	WSJG
6. De functiemengingsindex (verhouding banen en woningen)	49,6	53,2	2019	WSJG
7. Percentage ZZP-ers t.o.v. het totale aantal banen	11	11,5	2019	WSJG
8. Besteedbaar inkomen van ZZP-ers (dvd euro's)	35,8	38,8	2019	WSJG
9. Aantal ZZP-ers met een laag inkomen t.o.v. totaal aantal banen	4,7%	8,6%	2019	WSJG
10. Aantal failliet verklaarde bedrijven en instellingen inclusief eenmanszaken per 1000 vestigingen	2,2	1,8	2020	WSJG
11. Aantal oprichtingen per 1.000 vestigingen	76,2	107	2019	WSJG
12. Aantal opheffingen per 1.000 vestigingen	53,5	63	2019	WSJG
13. Percentage werklozen t.o.v. beroepsbevolking	2,8	3,4	2019	WSJG
14. Waardering ondernemersklimaat, uitgedrukt in cijfer van 0-10	6,47	6,75	2019	WSJG
15. Waardering van het vestigingsklimaat uitgedrukt in cijfer van 0-10	6,17	6,63	2019	WSJG
16. Juiste prioriteiten economisch beleid (0-10)	24%	21%	2019	WSJG
17. Aantal afgelegde (fysieke) bedrijfsbezoeken		0	2019	
18. Hoogte regeldruk	31,4%	42%	2019	WSJG

Programma 5

Sportbevordering				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Beweegt voldoende	64,8%	63,0%	2016	Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen GGD'en, CBS en RIVM
2. % Niet sporters	46,0%	48,7%	2016	Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen GGD'en, CBS en RIVM
3. Aantal verleende sportsubsidies structureel	40	x	2020	Montferland
4. Aantal verleende sportsubsidies incidenteel	3	x	2020	Montferland
5. Percentage kinderen uit armoederegelingen Montferland dat een bijdrage ontvangt voor sport	2,1%	x	2018	Montferland
6. Lichamelijke activiteit van kinderen: percentage dat 7 uur of meer per week beweegt	81,0%	x	2017	Kindmonitor GGD
7. Lichamelijke activiteit van jongeren: percentage dat 5 of meer dagen per week minimaal één uur beweegt	67,0%	x	2019	Gezondheidsmonitor Jeugd en Jongvolwassenen GGD Noord- en Oost-Gelderland
8. Percentage inwoners dat lid is van een sportvereniging/sportbond	27,7%	24,7%	2019	Kennis en Informatie Systeem Sport (KISS) - NOC*NSF
9. Aantal uitgevoerde projecten gericht op sportbevordering	6	x	2020	Montferland
10. Percentage verenigingen dat zichzelf als financieel (zeer) gezond beschouwd	55,0%	x	2020	Verenigingsmonitor Achterhoek

Sportaccommodaties/speellocaties			
Omschrijving	Montferland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal gym en sportzalen	10	2020	Montferland
2. Aantal sporthallen	4	2020	Montferland
3. Bezettingsgraad gym- en sportzalen, sporthallen (gemiddeld)	N.v.t. (Corona!)	2020	Montferland
4. Percentage verenigingen dat aangeeft over voldoende velden/binnensportruimte te beschikken	90,0%	2020	Verenigingsmonitor Achterhoek
4. Aantal gesubsidieerde sportverenigingen			
a. Buitensport	14	2020	Montferland
b. Binnensport	26	2020	Montferland
5. Aantal tennisbanen	24	2020	Montferland
6. Aantal voetbalaccommodaties	8	2020	Montferland
7. Aantal graswedstrijdvelen voor de voetbalsport	14	2020	Montferland
8. Aantal kunstgras wedstrijdvelen voor de voetbalsport	6,5	2020	Montferland
9. Aantal formele sportvoorzieningen in de openbare ruimte	20	2020	Montferland
10. Aantal speellocaties	64	2020	Montferland
11. Tevredenheid over speelvoorzieningen	55,0%	2016	WSJG

Gezondheid				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Levensverwachting, gemiddelde leeftijd in jaren	81,6	81,5	2016	RIVM
2. Inwoners met één of meer langdurige ziekten of aandoeningen	37,0%	35,0%	2016	GGD
3. Gebruik huisartsenzorg	98,4%	81,0%	2019	Vektis
4. Gebruik GGZ	4,0%	4,4%	2018	Vektis
5. Gebruik wijkverpleging	4,7%	3,4%	2019	Vektis
6. Kinderen zonder periodieke controle bij tandarts	18,1%	18,2%	2019	Vektis

7. Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van (gezondheids-)voorzieningen in de nabije omgeving	83,0%	81,0%	2018	VNG Burgerpeiling
8. Blootstelling stikstofdioxide (NO2)	14,7 ug/m3	16,8 ug/m3	2020	RIVM
9. Blootstelling fijnstof (PM10)	17,0 ug/m3	17,6 ug/m3	2020	RIVM

Programma 6

Jeugd				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal inwoners 0-18 jaar	6.017	x	1-1-2021	GBA
2. Aantal inwoners 18-25 jaar	2.888	x	1-1-2021	GBA
3. Jongeren met jeugdhulp	10,1%	9,6%	2019	CBS Jeugd
4. Jongeren met jeugdhulp naar soort				
• zonder verblijf	9,7%	9,1%	2019	CBS Jeugd
• met verblijf	1,0%	1,0%	2019	CBS Jeugd
• met jeugdbescherming	1,3%	1,2%	2019	CBS Jeugd

Onderwijs				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal leerlingen per 1.000 inwoners				
• basisonderwijs	65,6	80,8	2019	WSJG (DUO)
• voortgezet onderwijs	19	16,6	2019	WSJG (DUO)
• speciaal onderwijs	6,7	6,1	2019	WSJG (DUO)
2. Absoluut verzuim per 1.000 inw. 5-18 jr.	0	2,4	2019	WSJG (DUO/Ingrado)
3. Relatief verzuim per 1.000 inw. 5-18 jr.	31	26	2019	WSJG (DUO/Ingrado)
4. Voortijdige schoolverlaters totaal (VO+MBO)	1,8%	2,0%	2019	WSJG (DUO/Ingrado)
5. Afstand basisschool	0,8 km	0,7 km	2019	CBS Nabijheid voorz.
6. Afstand voortgezet onderwijs - vmbo	5,0 km	2,5 km	2019	CBS Nabijheid voorz.
7. Afstand voortgezet onderwijs - havo / vwo	5,5 km	3,3 km	2019	CBS Nabijheid voorz.
8. Basisschool voldoende nabij (% helemaal mee eens)	85%	91%	2018	WSJG
9. Basisschool voldoende nabij (% helemaal mee oneens)	9%	4%	2019	WSJG
11. Aantal leerlingen speciaal onderwijs				
a. SO	98	x	2020	DUO
b. VSO	132	x	2020	DUO
12. Aantal scholen voor gewoon Bao	13		2020	Gemeente
13. Aantal scholen voor Speciaal Onderwijs				
a. SO	1	x	2020	DUO
b. VSO	1	x	2020	DUO
c. SBO	0	x	2020	DUO
14. Aantal kindercentra				
a. BSO	9	x	2020	LRK
b. kinderdagopvang	14	x	2020	LRK
c. Voorschoolse en vroegschoolse educatie locaties	9	x	2020	LRK

Cultuur/ontmoeting				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit

1.	Percentage inwoners dat actief is in het verenigingsleven	65%	57%	2016	Montferland
2.	Aantal zangverenigingen en koren	9	x	2020	Montferland
3.	Aantal dansverenigingen	5	x	2020	Montferland
4.	Aantal muziekverenigingen	17	x	2020	Montferland
5.	Aantal toneelverenigingen	9	x	2020	Montferland
6.	Aantal theaters	2	x	2020	Montferland
7.	Aantal filmhuizen	2	x	2020	Montferland
8.	Aantal dorpshuizen	7	x	2017	Montferland
9.	Aantal inwoners dat lid is van de bibliotheek	7273	x	2020	Montferland
10.	Aantal leerlingen muziekonderwijs	965	x	2017	Montferland
11.	Aantal verleende subsidies zang dans en toneel	22	x	2020	Montferland
12.	Tevredenheid over welzijnsvoorzieningen	57%	x	2016	Montferland

Programma 7

Vrijwilligerswerk en mantelzorg				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Verbondenheid buurt (waardering 1-10)	7,45	7,33	2020	WSJG
2. Vrijwilligerswerk	50%	45%	2020	WSJG
3. het percentage inwoners dat zich inzet voor de burens	73%	67%	2020	WSJG
4. Het percentage inwoners dat actief is in het Verenigingsleven	60%	59%	2020	WSJG
5. Mantelzorg	17,2%	14,2%	2016	Gezondheidsmonitor

Maatschappelijke opvang en beschermd wonen				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. De mate waarin een inwoners naar alle waarschijnlijkheid voor hulp en zorg kan terugvallen op familie, vrienden of buurtgenoten	6,79	6,76	2017	WSJG
2. De mate waarin inwoners geen beperkingen ervaren om deel te nemen aan de samenleving	8,43	8,31	2017	WSJG

Algemene en maatwerkvoorzieningen WMO				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Inwoners met individuele Wmo-voorzieningen	59	74	2de helft 2017	CBS MSD WMO
2. Huishoudens met voorziening per wet per 1.000 inw.				
• Alleen jeugd	34	28	2de helft 2017	CBS MSD WMO
• Alleen P-wet	28	51	2de helft 2017	CBS MSD WMO
• Alleen Wmo	94	87	2de helft 2017	CBS MSD WMO
• Jeugd en P-wet	2	4	2de helft 2017	CBS MSD WMO
• Jeugd en Wmo	3	2	2de helft 2017	CBS MSD WMO
• P-wet en Wmo	6	13	2de helft 2017	CBS MSD WMO
• Jeugd, P-wet en Wmo	1	0	2de helft 2017	CBS MSD WMO
3. Huishoudens zonder voorzieningen	83,2%	82,3%	2de helft 2017	CBS MSD WMO

Veiligheid				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Criminaliteitsindex (2014=100)	41	72	2019	CBS
2. Misdrijven totaal per 10.000 inwoners	25,63	38,40	2020	CBS Gereg. Crimi.
3. Vernielingen per 10.000 inwoners	34,97	45,31	2020	CBS Gereg. Crimi.
4. Verkeersongevallen per 1.000 inwoners	6,0	7,8	2019	CBS Gereg. Crimi.
5. Diefstallen naar type per 10.000 inwoners:				
• Diefstal van motovoertuigen	0,28	0,46	2020	CBS Diefstallen
• Diefstal uit woning	1,30	1,62	2020	CBS Diefstallen
• Diefstal van brom-, snor-, fiets	6,56	3,62	2020	CBS Diefstallen
• Winkeldiefstal	5,55	19,89	2020	CBS Diefstallen

Programma 8

Participatie en activering				
Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Aantal banen per 1.000 inw.	561,4	677,1	2019	LISA
2. Personen met bijstandsuitkering per 1.000 inw. (18 jaar en ouder)	25,4	46	2020	CBS Participatiewet
3. Banen naar sector				
• Industrie	23%		2019	LISA
• Landbouw	3,2%		2019	LISA
• Handel	16,1%		2019	LISA
• Collectieve dienstverl	22,7%		2019	LISA
• Zakelijke dienstverl	32,8%		2019	LISA
• Overige dienstverlening	2,1%		2019	LISA
4. Huishoudens met bijstandsuitkeringen (% van totaal)	2,5 %	5,2%	2020	CBS Participatiewet
5. Bijstand gerelateerde uitkering vanaf AOW-leeftijd (personen per 1.000 inw. 65 jr en ouder)	8,2	17	2020	CBS Participatiewet
6. Alleenstaanden met bijstandsuitkeringen (% tov huishoudens alleenstaand)	4,8%	9 %	2020	CBS Participatiewet

7.	Lopende re-integratievoorzieningen (eind peilperiode) personen per 1.000 inw. 15-74 jr.	8,0	13,1	2020	CBS Participatiewet
8.	Nieuwe re-integratievoorzieningen per 1.000 inw. 15-64 jr.	12,6	15,0	2016	CBS Participatiewet
9.	Beëindigde re-integratievoorzieningen per 1.000 inw. 15-64 jr.	5,4	12,0	2016	CBS Participatiewet
10.	Werkloze beroepsbevolking personen per 1.000 inwoners 15-64 jaar	0	25	2017	CBS Arb.deelname
11.	Beroepsbevolking opleiding laag per 1.000 inw. 15-65 jr.	184	146	2020	CBS Arb.deelname
12.	Personen met lopende re-integratievoorziening naar inkomstenbron (per 1.000 inw. 15-65 jr.)				
	• Werkend zonder WWB	1,3	1,5	2015	CBS Participatiewet
	• Werkend met WWB	0,9	1,5	2015	CBS Participatiewet
	• WWB (zonder werk)	7,2	10,7	2015	CBS Participatiewet
	• Overige	0,4	1,3	2015	CBS Participatiewet
13.	Inkomen als zelfstandige zzp-ers (dzd euro)	28,5	33,7	2014	CBS Lokale economie
14.	Aantal huishoudens met bijstandsuitkeringen (% t.o.v. totaal)	3,0	5,7	2017	CBS Participatiewet

Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
1. Huishoudens met laag inkomen	7,0%		2018	CBS Rio
2. Huishoudens hoog inkomen	7,0 %		2018	CBS Rio
3. Kinderen opgroeiend in armoede	4,02%	6,85%	2015	WSJG

Uitvoering wet sociale werkvoorziening

Omschrijving	Montferland	Nederland	Peiljaar	Informatie komt uit
Aantal inwoners met een WSW-dienstverband	205,72 SE	x	2017	Begr Laborijn